

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

**Το οικοσύστημα παραγωγής και
αναπαραγωγής μουσικής στην
Ελλάδα**

**Οικονομική συμβολή,
προοπτικές και προκλήσεις**

Μάιος 2023

Οι κρίσεις επί θεμάτων πολιτικής και οι προτάσεις που περιέχονται στην παρούσα ανάλυση εκφράζουν τις απόψεις των ερευνητών και δεν αντανακλούν, κατ' ανάγκη, τη γνώμη των μελών ή της Διοίκησης του ΙΟΒΕ.

Ερευνητική ομάδα: Ευαγγελία Βαλαβανιώτη, Αλέξανδρος Μουστάκας, Υακίνθη Πουντουράκη, Μαρία Θεανώ Ταγαράκη και Svetoslav Danchev. Επιστημονικός Υπεύθυνος: Νίκος Βέττας.

Οι ερευνητές επιθυμούν να εκφράσουν τις θερμές ευχαριστίες τους στην Orfium, η οποία συνέβαλλε σημαντικά μέσω της ευγενικής της πρωτοβουλίας και χρηματοδότησης να πραγματοποιηθεί η έρευνα. Θα ήθελαν επίσης να ευχαριστήσουν και να εκφράσουν την εκτίμησή τους στην ΕΔΕΜ και στον ΟΣΔ Απόλλων για την πολύτιμη συνεργασία τους στην υλοποίηση της μελέτης. Επιπλέον, ευχαριστίες οφείλονται στην DataPower για την άριστη συνεργασία στη συλλογή των δεδομένων της πρωτογενούς έρευνας (σε πολίτες και επαγγελματίες χρήστες μουσικής), καθώς και σε όλους τους μουσικούς και δημιουργούς που ανταποκρίθηκαν θετικά στο αίτημα να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια της έρευνας, τα οποία απευθύνθηκαν σε όλους τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης και προστασίας δικαιωμάτων μουσικής. Κάθε λάθος ή παράλειψη βαρύνει αποκλειστικά τους συγγραφείς.

Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε.) είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής, ερευνητικός οργανισμός. Ιδρύθηκε το 1975 με δύο σκοπούς: αφενός να προωθή την επιστημονική έρευνα για τα τρέχοντα και αναδυόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, αφετέρου να παρέχει αντικειμενική πληροφόρηση και να διατυπώνει προτάσεις, οι οποίες είναι χρήσιμες στη διαμόρφωση πολιτικής.

Copyright © 2023 Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Απαγορεύεται η με οιονδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση οποιουδήποτε μέρους της μελέτης, χωρίς την άδεια του εκδότη.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα

Τηλ.: 210 9211200-10, Fax: 210 9228130 & 210 9233977

E-mail: info@iobe.gr - URL: <http://www.iobe.gr>

Περιεχόμενα

Περίληψη	7
1. Εισαγωγή	12
2. Προάσπιση των πνευματικών δικαιωμάτων - Θεσμικό πλαίσιο	14
2.1 Εισαγωγή.....	14
2.2 Διεθνείς συμβάσεις και δίκαιο της ΕΕ για την προάσπιση των πνευματικών δικαιωμάτων	15
2.3 Εγχώριο νομοθετικό πλαίσιο	15
2.4 Θεσμοί και φορείς διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας διεθνώς και στην Ελλάδα	18
2.4.1 Διεθνείς οργανισμοί και εθνικοί οργανισμοί άλλων χωρών.....	19
2.4.2 Εγχώριοι κρατικοί φορείς	20
2.4.3 Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης και Προστασίας	21
2.4.4 Ανεξάρτητες οντότητες διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.....	23
2.5 Παράρτημα	24
3. Το οικοσύστημα παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής	25
3.1 Οικονομικές δραστηριότητες που εντάσσονται στο οικοσύστημα	25
3.1.1 Δραστηριότητες παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής.....	26
3.1.2 Δραστηριότητες χρήσης μουσικής	27
3.1.3 Προϊόντα και υπηρεσίες που εντάσσονται στην εμπορική δραστηριότητα του οικοσυστήματος μουσικής.....	27
3.2 Βασικά μεγέθη - διάρθρωση, διαχρονικές τάσεις και συγκρίσεις.....	28
3.2.1 Παραγωγή μουσικής και εκπαίδευση	28
3.2.2 Εξωτερικό εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών μουσικής.....	38
3.2.3 Αναπαραγωγή μουσικής.....	39
3.2.4 Χρήση μουσικής.....	44
3.2.5 Δαπάνη νοικοκυριών	48
3.3 Προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικής.....	51
3.3.1 Τάσεις και συγκρίσεις Ελλάδας με ΕΕ	51
3.3.2 Δικαστικές αποφάσεις	52
3.3.3 Επιπτώσεις	54
3.4 Συμπεράσματα.....	55
3.5 Παράρτημα	56
3.5.1 Αναλυτική καταγραφή οικονομικών δραστηριοτήτων παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής:	56
3.5.2 Αναλυτική καταγραφή των προϊόντων και των υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στα στοιχεία εμπορίου	58
4. Συνήθειες και καταναλωτική συμπεριφορά των ακροατών μουσικής στην Ελλάδα 60	
4.1 Εισαγωγή.....	60
4.2 Αποτελέσματα.....	61
4.2.1 Συνήθειες ακρόασης μουσικής.....	61
4.2.2 Πληρωμή για μουσική	66
4.3 Συμπεράσματα.....	69
4.4 Παράρτημα	70
5. Ποιοτικά χαρακτηριστικά αντιλήψεων από επαγγελματίες του χώρου της μουσικής	75
5.1 Εισαγωγή.....	75
5.2 Αντιλήψεις δημιουργών	75
5.3 Αντιλήψεις ερμηνευτών και μουσικών.....	80
5.4 Αντιλήψεις επαγγελματιών χρηστών μουσικής	85
5.5 Συμπεράσματα.....	91
6. Η οικονομική αξία της μουσικής ως περιουσιακό στοιχείο	93
6.1 Μεθοδολογική προσέγγιση	93
6.2 Τρέχουσα αξία	93
6.3 Δυνητική αξία.....	95

6.4	Συμπεράσματα.....	96
7.	Οικονομικό αποτύπωμα του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα	98
7.1	Εισαγωγή.....	98
7.2	Σύνοψη μεθοδολογίας.....	99
7.3	Τρέχουσα επίδραση.....	101
7.4	Δυνητική επίδραση.....	102
7.5	Συμπεράσματα.....	105
7.6	Παράρτημα	106
7.6.1	Μεθοδολογία ανάλυσης οικονομικών επιδράσεων	106
7.6.2	Βασικές παραδοχές.....	113
8.	Βασικές προκλήσεις και καλές πρακτικές.....	115
8.1	Βασικές προκλήσεις.....	115
8.2	Καλές πρακτικές στη διαχείριση των δικαιωμάτων.....	117
8.2.1	Αμοιβές.....	118
8.2.2	Διαφάνεια και πληροφόρηση.....	119
8.2.3	Διακυβέρνηση.....	120
8.2.4	Υποδομές.....	121
8.2.5	Εποπτεία.....	123
8.3	Καλές πρακτικές σε εργασιακά και ασφαλιστικά θέματα.....	124
8.3.1	Ρυθμίσεις περιεχομένου.....	124
8.3.2	Εισοδηματική στήριξη.....	125
8.3.3	Ειδικές φορολογικές και ασφαλιστικές ρυθμίσεις.....	125
8.4	Συμπεράσματα.....	125
9.	Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής.....	128
9.1	Κύρια ευρήματα.....	128
9.2	Προτάσεις πολιτικής.....	130

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 2.1:	Συγγενικά δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τον ελληνικό νόμο.....	15
Διάγραμμα 2.2:	Εξέλιξη του διεθνούς δικαίου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.....	16
Διάγραμμα 2.3:	Θεσμοί και φορείς διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.....	18
Διάγραμμα 3.1:	Δραστηριότητες που εντάσσονται στο οικοσύστημα μουσικής.....	25
Διάγραμμα 3.2:	Απασχόληση μουσικών και δημιουργών (χιλ.).....	28
Διάγραμμα 3.3:	Αριθμός μελών ανά οργανισμό δικαιώματος και ανά κατηγορία δικαιώματος (χιλ.).....	29
Διάγραμμα 3.4:	Αριθμός έργων, μουσικών παραστάσεων και θεατών.....	30
Διάγραμμα 3.5:	Βασικά μεγέθη, ηχογράφηση και μουσικές εκδόσεις.....	31
Διάγραμμα 3.6:	Παραγωγικότητα (σε χιλ.), ηχογράφηση και μουσικές εκδόσεις.....	31
Διάγραμμα 3.7:	Βασικά μεγέθη, παραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων.....	32
Διάγραμμα 3.8:	Παραγωγικότητα (σε χιλ.), παραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων.....	33
Διάγραμμα 3.9:	Βασικά μεγέθη, κατασκευή μουσικών οργάνων.....	34
Διάγραμμα 3.10:	Παραγωγικότητα (σε χιλ.), κατασκευή μουσικών οργάνων.....	35
Διάγραμμα 3.11:	Βασικά μεγέθη, μουσικές σχολές και ωδεία.....	35
Διάγραμμα 3.12:	Εγγεγραμμένοι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα μουσικής και τεχνών.....	36
Διάγραμμα 3.13:	Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα μουσικής και τεχνών.....	37
Διάγραμμα 3.14:	Εξωτερικό εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών μουσικής.....	38
Διάγραμμα 3.15:	Βασικά μεγέθη, ραδιοφωνική μετάδοση.....	40
Διάγραμμα 3.16:	Παραγωγικότητα (σε χιλ.), ραδιοφωνική μετάδοση.....	40
Διάγραμμα 3.17:	Βασικά μεγέθη, λιανικό εμπόριο εγγραφών ήχου και εικόνας.....	41
Διάγραμμα 3.18:	Παραγωγικότητα (σε χιλ.), λιανικό εμπόριο εγγραφών ήχου και εικόνας.....	41
Διάγραμμα 3.19:	Βασικά μεγέθη, λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας.....	42
Διάγραμμα 3.20:	Παραγωγικότητα (σε χιλ.), λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας.....	43
Διάγραμμα 3.21:	Μερίδιο του οικοσυστήματος μουσικής στην προστιθέμενη αξία και στην απασχόληση των κλάδων που εντάσσονται στις Στατιστικές Διάθρονης Επιχειρήσεων.....	44

Διάγραμμα 3.22: Βασικά μεγέθη, εστιατόρια.....	45
Διάγραμμα 3.23: Βασικά μεγέθη, μπαρ.....	46
Διάγραμμα 3.24: Βασικά μεγέθη, ξενοδοχεία.....	47
Διάγραμμα 3.25: Βασικά μεγέθη, καταστήματα λιανικού εμπορίου.....	49
Διάγραμμα 3.26: Μέσος όρος μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες, σε ευρώ.....	50
Διάγραμμα 3.27: Μέση καταναλωτική δαπάνη ανά νοικοκυριό, σε PPS, 2015.....	50
Διάγραμμα 3.28: Εξέλιξη μουσικής πειρατείας, Ελλάδα και ΕΕ.....	51
Διάγραμμα 3.29: Μουσική πειρατεία ανά χώρα, 2020.....	52
Διάγραμμα 3.30: Αναβολές, αθωωτικές και καταδικαστικές αποφάσεις που αφορούν παραβίαση του Ν. 2121/1993.....	53
Διάγραμμα 3.: Ποινές φυλάκισης για παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων.....	53
Διάγραμμα 3.: Αριθμός υποθέσεων που κατέβαλαν χρηματικά ποσά, 2009-2020.....	54
Διάγραμμα 4.1: Κατανομή δείγματος.....	60
Διάγραμμα 4.2: Συχνότητα ακρόασης μουσική (ώρες την ημέρα).....	61
Διάγραμμα 4.3: Τρόποι ακρόασης μουσικής.....	62
Διάγραμμα 4.4: Χώροι ακρόασης μουσικής.....	63
Διάγραμμα 4.5: Προτιμήσεις για το είδος μουσικής.....	64
Διάγραμμα 4.6: Επιλογή συγκεκριμένης μουσικής ανάλογα με τη δραστηριότητα ή την περίσταση (% θετικών απαντήσεων).....	65
Διάγραμμα 4.7: Σταθερότητα προτιμήσεων μουσικής (ίδιο σταθμό στο ραδιόφωνο, ίδια λίστα στην εφαρμογή streaming κλπ.).....	66
Διάγραμμα 4.8: Σημασία της μουσικής για τη ζωή και την καθημερινότητα.....	67
Διάγραμμα 4.9: Ποσό δαπανών για μουσική (αγορά μουσικής, παρακολούθηση συναυλιών, πληρωμή συνδρομών) σε μια "κανονική pre-COVID χρονιά".....	68
Διάγραμμα 4.10: Συστηματική πληρωμή αυτή την περίοδο κάποιου είδους συνδρομής για πρόσβαση σε μουσική;.....	68
Διάγραμμα 4.11: Προτίμηση σε χώρο εστίασης ή διασκέδασης που πληρώνει για τη μουσική που χρησιμοποιεί έναντι χώρου που δεν πληρώνει, (% θετικών απαντήσεων ανά ηλικιακή ομάδα).....	69
Διάγραμμα 5.1: Κατανομή δείγματος κατά περιφέρεια.....	76
Διάγραμμα 5.2: Ηλικία πρώτης επαφής με τη μουσική στους δημιουργούς ανά φύλο.....	76
Διάγραμμα 5.3: Κύρια επιρροή για την έναρξη της ενασχόλησης με τη μουσική.....	77
Διάγραμμα 5.4: Συχνότητα δημιουργίας νέων τραγουδιών ή συνθέσεων.....	77
Διάγραμμα 5.5: Ποσοστό επαγγελματικού εισοδήματος που προέρχεται από την ενασχόληση με τη μουσική.....	78
Διάγραμμα 5.6: Μέθοδος αμοιβής.....	79
Διάγραμμα 5.7: Η πληρωμή των αδειών εκμετάλλευσης καθώς και των σχετικών συμβολαίων είναι στο επιθυμητό επίπεδο στην χώρα μας;.....	79
Διάγραμμα 5.8: Κατανομή του δείγματος μουσικών ανά περιφέρεια.....	80
Διάγραμμα 5.9: Πρώτη επαφή και επιρροές στους μουσικούς.....	81
Διάγραμμα 5.10: Πηγές εισοδήματος στους μουσικούς.....	82
Διάγραμμα 5.11: Μέθοδος και επάρκεια αμοιβών στους μουσικούς.....	83
Διάγραμμα 5.12: Προβλήματα και προοπτικές του κλάδου, σύμφωνα με τους μουσικούς.....	84
Διάγραμμα 5.13: Διάρθρωση δείγματος, ποσοστό του συνόλου.....	85
Διάγραμμα 5.14: Χρήση μουσικής.....	86
Διάγραμμα 5.15: Σημασία της μουσικής.....	88
Διάγραμμα 5.16: Πληρωμή για δικαιώματα και εξαιρέσεις.....	89
Διάγραμμα 5.17: Ύψος πληρωμής για δικαιώματα μουσικής.....	89
Διάγραμμα 5.18: Υπολογισμός και καταβολή της χρέωσης.....	90
Διάγραμμα 6.1: Κύκλος εργασιών ΟΣΔ.....	94
Διάγραμμα 6.2: Κύκλος εργασιών ΟΣΔ ανά πηγή, 2020.....	94
Διάγραμμα 6.3: Συνολικά ποσά που αναλογούν στους δικαιούχους.....	95
Διάγραμμα 6.4: Δυνητική αξία μουσικής ανά σενάριο.....	95
Διάγραμμα 6.5: Δυνητική αξία ανά κατηγορία και ανά σενάριο, € εκατ.	96
Διάγραμμα 7.1: Δομή πίνακα εισροών-εκροών.....	100
Διάγραμμα 7.2: Άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες οικονομικές επιδράσεις.....	101

Διάγραμμα 7.3: Εκτιμώμενη οικονομική δραστηριότητα το 2019 (αξία παραγωγής, σε € εκατ.).....	102
Διάγραμμα 7.4: Τρέχουσα επίδραση σε όρους ΑΕΠ, απασχόλησης και δημόσιων εσόδων	103
Διάγραμμα 7.5: Αξία παραγωγής ηχογραφήσεων-μουσικών εκδόσεων και σύνθεσης-στιχουργίας.	104
Διάγραμμα 7.6: Δυνητική επίδραση στο ΑΕΠ και στην απασχόληση, Σενάριο Α.....	104
Διάγραμμα 7.7: Δυνητική επίδραση στο ΑΕΠ και στην απασχόληση, Σενάριο Β.....	105
Διάγραμμα 7.8: Δυνητική επίδραση στο ΑΕΠ και στην απασχόληση, Σενάριο Γ	105

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 2.1: Πνευματικό δικαίωμα και εξουσίες	14
Πίνακας 2.2: Βασικά νομοθετήματα στην Ελλάδα.....	17
Πίνακας 2.3: Εθνικοί οργανισμοί άλλων χωρών - ενδεικτικά παραδείγματα	19
Πίνακας 2.4: Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης και Προστασίας στην Ελλάδα, με άδεια του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.....	22
Πίνακας 2.5: ΟΣΔ που εκπροσωπούν τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων στον κλάδο της μουσικής και λειτουργούν μέσω του Ενιαίου Οργανισμού GEA.....	23
Πίνακας 3.1: Διαστάσεις ανάλυσης και πηγές δεδομένων	26
Πίνακας 4.1: Ώρες ακρόασης μουσικής καθημερινά ανά φύλο	70
Πίνακας 4.2: Ώρες ακρόασης μουσικής καθημερινά ανά ηλικία.....	70
Πίνακας 4.3: Τρόπος ακρόασης μουσικής ανά φύλο.....	71
Πίνακας 4.4: Τρόπος ακρόασης μουσικής ανά επίπεδο εκπαίδευσης	71
Πίνακας 4.5: Τρόπος ακρόασης μουσικής ανά περιφέρεια.....	71
Πίνακας 4.6: Τρόπος ακρόασης μουσικής ανά ηλικία	71
Πίνακας 4.7: Περίσταση ακρόασης μουσικής ανά φύλο	72
Πίνακας 4.8: Περίσταση ακρόασης μουσικής ανά επίπεδο εκπαίδευσης	72
Πίνακας 4.9: Περίσταση ακρόασης μουσικής ανά περιφέρεια	72
Πίνακας 4.10: Περίσταση ακρόασης μουσικής ανά ηλικία.....	73
Πίνακας 4.11: Προτιμήσεις για το είδος μουσικής ανά επίπεδο εκπαίδευσης.....	73
Πίνακας 4.12: Προτίμηση σε χώρο εστίασης ή διασκέδασης που πληρώνει για τη μουσική που χρησιμοποιεί έναντι χώρου που δεν πληρώνει, ποσοστό θετικών απαντήσεων ανά ηλικία	73
Πίνακας 4.13: Προτίμηση σε χώρο εστίασης ή διασκέδασης που πληρώνει για τη μουσική που χρησιμοποιεί έναντι χώρου που δεν πληρώνει, ποσοστό θετικών απαντήσεων ανά φύλο.....	73
Πίνακας 4.14: Πληρωμή συνδρομής για πρόσβαση σε μουσική ανά φύλο.....	74
Πίνακας 4.15: Πληρωμή συνδρομής για πρόσβαση σε μουσική ανά ηλικία	74
Πίνακας 4.16: Πληρωμή συνδρομής για πρόσβαση σε μουσική ανά επίπεδο εκπαίδευσης	74
Πίνακας 5.1: Ταυτότητα των ερευνών.....	75
Πίνακας 5.2: Σημαντικότητα των πηγών εισοδήματος	78
Πίνακας 5.3: Χρήση μουσικής	87
Πίνακας 6.1: Σενάρια για την εκτίμηση της δυνητικής αξίας της μουσικής ως περιουσιακό στοιχείο	93
Πίνακας 8.1: Η ΑΕΠΙ και η ΕΥΕΔ.....	116
Πίνακας 8.2: Προτάσεις δημιουργών και μουσικών για εργασιακά, επαγγελματικά και ασφαλιστικά-φορολογικά ζητήματα	117
Πίνακας 8.3: Προτάσεις δημιουργών και μουσικών για ζητήματα μουσικής παιδείας και καλλιέργειας μουσικής κουλτούρας	117
Πίνακας 8.4: Πρακτικές άλλων χωρών (Γερμανία, Ιαπωνία) στον καθορισμό των αμοιβολογίων	118
Πίνακας 8.5: Διαφάνεια ως προς τις οικονομικές και διοικητικές πληροφορίες προς τα μέλη - παραδείγματα από το Βέλγιο και την Ιταλία	120
Πίνακας 8.6: Παραδείγματα πρακτικών διακυβέρνησης ΟΣΔ - Ισπανία και CISAC.....	122
Πίνακας 8.7: Εργαλεία πληροφορικής της SCAPR.....	123
Πίνακας 8.8: Πρακτικές άλλων χωρών στην εποπτεία και παρακολούθηση των ΟΣΔ.....	124
Πίνακας 8.9: Καθεστώς εισοδηματικής στήριξης καλλιτεχνών στη Γαλλία.....	125
Πίνακας 8.10: Ειδικές φορολογικές και ασφαλιστικές ρυθμίσεις για μουσικούς στο Ηνωμένο Βασίλειο	126

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο σκοπός της μελέτης είναι να χαρτογραφήσει το οικοσύστημα παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής στην Ελλάδα, να εκτιμήσει τη συμβολή του οικοσυστήματος στην οικονομία της χώρας και να αναδείξει τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει.

Εισαγωγή

Το οικοσύστημα παραγωγής, αναπαραγωγής και χρήσης μουσικής βρίσκεται τις τελευταίες δεκαετίες σε μια διαδικασία ριζικής αναμόρφωσης, ως αποτέλεσμα τεχνολογικών εξελίξεων και μεταβολών των καταναλωτικών συνθηκών. Με τη διεύδυση ψηφιακών τεχνολογιών, έχει περιοριστεί η αγορά των φυσικών μέσων αποθήκευσης μουσικής, ενώ έχουν αναπτυχθεί νέες υπηρεσίες αναπαραγωγής μουσικής σε συνεχή ροή μέσω του διαδικτύου (streaming platforms). Αυτές οι αλλαγές έχουν επιφέρει δομικές μεταβολές στον τρόπο λειτουργίας του οικοσυστήματος και στη δυνατότητα εξασφάλισης βιοπορισμού για τους δημιουργούς, τους μουσικούς και τους άλλους επαγγελματίες του οικοσυστήματος.

Δεδομένης της σημασίας της μουσικής ως οικουμενικού πολιτιστικού αγαθού, αλλά και ως μιας σημαντικής οικονομικής δραστηριότητας διεθνώς, η μελέτη προσδιορίζει τα βασικά μεγέθη και τάσεις στα τμήματα που συνθέτουν το οικοσύστημα παραγωγής, αναπαραγωγής και χρήσης μουσικής στην Ελλάδα. Επιπλέον, η μελέτη αναδεικνύει το αποτύπωμα του μουσικού οικοσυστήματος σε όρους ΑΕΠ, εσόδων από εργασία, δημοσιονομικών εσόδων και απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψη την κλαδική διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Τέλος, στο πλαίσιο της μελέτης αποτυπώνονται βασικά χαρακτηριστικά σχετικά με τις συνήθειες και την καταναλωτική συμπεριφορά των ακροατών μουσικής στην Ελλάδα, καθώς και οι αντιλήψεις μουσικών, δημιουργών και επαγγελματιών χρηστών για τη λειτουργία του οικοσυστήματος.

Βασικά μεγέθη του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα

Οι μεταβολές στην τεχνολογία ακρόασης μουσικής δεν έχουν επηρεάσει με τον ίδιο τρόπο όλα τα τμήματα του οικοσυστήματος μουσικής της Ελλάδας. Ιδιαίτερα ισχυρές είναι οι επιδράσεις στους κλάδους παραγωγής και εμπορίου προεγγεγραμμένων μέσων, όπου εξακολουθεί να καταγράφεται σημαντική πτώση της οικονομικής δραστηριότητας - η απασχόληση στον κλάδο έχει συρρικνωθεί σε 192 θέσεις εργασίας το 2019, από 468 θέσεις εργασίας το 2015 και 687 θέσεις εργασίας το 2008. Παρόμοια τάση παρατηρείται και στο λιανικό εμπόριο εγγράφων ήχου και εικόνας, όπου η απασχόληση έχει υποχωρήσει την ίδια περίοδο από 1.462 σε 476 και 407 θέσεις εργασίας αντίστοιχα.

Αντίθετα, το δυναμικό στην ηχογράφηση και στις μουσικές εκδόσεις διατηρείται σχετικά σταθερό τα τελευταία χρόνια, σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με την περίοδο πριν το 2010. Ενδεικτικά, οι απασχολούμενοι στον συγκεκριμένο κλάδο ανήλθαν το 2019 σε 598 άτομα, από 509 άτομα το 2015 και 955 άτομα το 2008. Ισχυρή ανάκαμψη μετά το 2015 και έως το ξέσπασμα της πανδημίας καταγράφηκε σε κλάδους που κάνουν χρήση μουσικής, όπως τα μπαρ και τα εστιατόρια.

Σχετικά αισιόδοξη είναι η εικόνα για τις προοπτικές του οικοσυστήματος από τις ανοδικές τάσεις που παρατηρούνται στη μουσική εκπαίδευση. Ειδικότερα, ο αριθμός σπουδαστών σε μουσικές σχολές και ωδεία έχει ανέλθει σε 59,7 χιλ. το 2020, από 45,1 χιλ. το 2013, ενώ

αντίστοιχα αυξημένος είναι και ο αριθμός των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εγγεγραμμένων σε τμήματα μουσικής και τεχνών (9,0 χιλ. το 2019, από 6,8 χιλ. το 2013).

Τέλος, καταγράφεται σημαντική υποχώρηση της μουσικής πειρατείας μέσω διαδικτύου στην Ελλάδα από τους τελικούς χρήστες μουσικής. Ειδικότερα, ο αριθμός επισκέψεων σε ιστοσελίδες και εφαρμογές με πειρατικό περιεχόμενο μουσικής εκτιμάται ότι έχει μειωθεί κατά 71% από τον Δεκέμβριο του 2017 έως τον Δεκέμβριο του 2020. Ωστόσο η Ελλάδα παραμένει σε υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ (0,82 έναντι 0,60 προσβάσεις ανά χρήστη το μήνα το 2020).

Συνήθειες και καταναλωτική συμπεριφορά των ακροατών μουσικής

Στο πλαίσιο του έργου πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων (CATI) σε συνεργασία με την εταιρεία DataPower A.E. σε ακροατές μουσικής με σκοπό να αποτυπωθούν οι συνήθειες τους και η καταναλωτική τους συμπεριφορά. Με την ολοκλήρωση της έρευνας προέκυψε δείγμα 700 ατόμων, αντιπροσωπευτικό ως προς τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού της χώρας και πιο συγκεκριμένα ως προς το φύλο, την ηλικία και την περιφέρεια.

Η έρευνα αναδεικνύει ότι η μουσική έχει σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα των ακροατών, ωστόσο σχετικά χαμηλό ποσοστό ακροατών πληρώνουν για μουσικά προϊόντα και υπηρεσίες. Ειδικότερα, περίπου 4 στους 5 ακροατές ακούν μουσική καθημερινά και από αυτούς τους ακροατές 4 στους 5 ακούν μουσική για τουλάχιστον 1 ώρα την ημέρα. Επικρατεί ως μέσο το ραδιόφωνο με 76,7% και ακολουθούν οι υπηρεσίες streaming με 54,7% των ακροατών. Το 39,7% των ακροατών δεν πληρώνει για μουσική ενώ το 41,1% πληρώνει λιγότερο από €100 ετησίως για αγορά μουσικής, παρακολούθηση συναυλιών και πληρωμή συνδρομών. Τέλος, το 39,5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η πληρωμή για μουσική επηρεάζει δυνητικά την επιλογή χώρου εστίασης ή διασκέδασης.

Ποιοτικά χαρακτηριστικά αντιλήψεων από επαγγελματίες του χώρου της μουσικής

Εκτός από την έρευνα στους ακροατές μουσικής, στο πλαίσιο της μελέτης πραγματοποιήθηκαν τρεις ακόμα έρευνες - σε επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν μουσική για τη λειτουργία τους, σε μουσικούς και σε δημιουργούς. Στους επαγγελματίες χρήστες, η έρευνα συγκέντρωσε 300 απαντήσεις μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων σε συνεργασία με την εταιρεία DataPower A.E. Για την έρευνα στους μουσικούς και δημιουργούς, δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο μέσω Google Forms και η σύνδεση ως προς το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε σχετικούς Οργανισμούς Συλλογικής Διαχείρισης για προώθηση προς τα μέλη τους.

Από την έρευνα στους επαγγελματίες χρήστες μουσικής αναδεικνύεται ότι η μουσική συνεισφέρει σημαντικά στο προϊόν που προσφέρουν οι κλάδοι που την χρησιμοποιούν, ωστόσο σχετικά υψηλό είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν είναι διατεθειμένο να πληρώνει για τα σχετικά δικαιώματα. Συγκεκριμένα, το 85,6% των επιχειρήσεων που ρωτήθηκαν χρησιμοποιεί μουσική και το 68,6% ανέφερε ότι δεν θα λειτουργούσε το ίδιο επιτυχημένα χωρίς μουσική. Η απουσία μουσικής λόγω των περιοριστικών μέτρων εκτιμάται ότι είχε αρνητική επίδραση σε όρους αριθμού πελατών, μέσης διάρκειας παραμονής και μέσης δαπάνης στον κλάδο της εστίασης. Παρά την αναγνωρισμένη αξία της μουσικής, μόλις το 56,4% των χρηστών μουσικής θεωρεί λογική την αξίωση αμοιβής από την πλευρά των

δημιουργών της μουσικής, ενώ το 62,2% των χρηστών δηλώνει πως πληρώνει για τα πνευματικά δικαιώματα. Από τις επιχειρήσεις που πληρώνουν για πνευματικά δικαιώματα, το 75,6% δαπανούν λιγότερο από 500 ευρώ το έτος.

Στην πλευρά των μουσικών και των δημιουργών μουσικής, ως σημαντικότερα θέματα αναδείχθηκαν στην πρωτογενή έρευνα το χαμηλό επίπεδο αμοιβών, εργασιακά και ασφαλιστικά ζητήματα και ελλείψεις στη διαχείριση των δικαιωμάτων. Υπολογίζεται ότι τα δικαιώματα από ΟΣΔ είναι η σημαντικότερη πηγή εισοδήματος για το 40,6% των δημιουργών – ακολουθούν οι συναυλίες-παραστάσεις με 38,1%. Για τους μουσικούς, οι συναυλίες-παραστάσεις και οι εμφανίσεις σε χώρους ψυχαγωγίας είναι με διαφορά η σημαντικότερη πηγή εισοδήματος. Μόλις το 4,0% των δημιουργών θεωρεί ότι η πληρωμή των αδειών εκμετάλλευσης είναι στο επιθυμητό επίπεδο στην Ελλάδα, ενώ σχεδόν 8 στους 10 μουσικούς θεωρούν ότι δεν αμείβονται ικανοποιητικά από την εργασία τους.

Οικονομικό αποτύπωμα του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα

Το οικοσύστημα της μουσικής υποστηρίζει την παραγωγή ΑΕΠ συνολικού ύψους άνω των €200 εκατ. ετησίως (0,11% του ΑΕΠ). Περίπου 5,4 χιλ. ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης συνολικά στην οικονομία υποστηρίζονται από τις δραστηριότητες παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής. Μια βελτίωση της διαχείρισης των δικαιωμάτων στην Ελλάδα μπορεί υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις να αυξήσει την επίδραση σε €300 εκατ. σε όρους ΑΕΠ και σε 7,9 χιλ. ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης. Για την επίτευξη αυτής της ενίσχυσης του οικονομικού αποτυπώματος του μουσικού οικοσυστήματος, αλλά και για την εξασφάλιση βιώσιμων όρων λειτουργίας του, απαιτούνται σημαντικές βελτιώσεις στο πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του οικοσυστήματος στην Ελλάδα.

Βασικές προκλήσεις και καλές πρακτικές

Η συλλογική εκπροσώπηση και διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων μουσικών έργων παραμένει πρόκληση για το ελληνικό οικοσύστημα μουσικής. Επιπλέον, η εξέλιξη της τεχνολογίας ακρόασης μουσικής και η συλλογή δικαιωμάτων εκμετάλλευσης αποτελούν σημαντικά θέματα που απασχολούν τους δημιουργούς και τους ερμηνευτές. Επιπροσθέτως, μέσα στις απαντήσεις της έρευνας εντοπίστηκε η δυσχέρεια της επαγγελματικής ενασχόλησης στη μουσική, καθώς το περιβάλλον εργασίας χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα, μη ικανοποιητικές αμοιβές, «μαύρη εργασία» και μη κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Η βελτίωση των επαγγελματικών συνθηκών, των αμοιβών, της ασφαλιστικής κάλυψης και τη δυνατότητα βιοπορισμού μέσω του επαγγέλματος θα έδινε πραγματική ώθηση στο οικοσύστημα μουσικής στη χώρα.

Καλές πρακτικές ως προς αυτά τα ζητήματα θα μπορούσαν να βοηθήσουν σημαντικά στον σχεδιασμό αντίστοιχων πολιτικών που θα ενίσχυαν τη δυναμική του μουσικού οικοσυστήματος. Η αντικειμενική τιμολόγηση, η διαφάνεια και η πληροφόρηση, η ορθή διακυβέρνηση, οι σύγχρονες υποδομές και η αποτελεσματική εποπτεία είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική συλλογική διαχείριση των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων σύμφωνα με τον οδηγό καλών πρακτικών του WIPO (2021). Περιθώρια βελτίωσης των συνθηκών λειτουργίας του οικοσυστήματος φαίνεται πως υπάρχουν μέσα και από τη θέσπιση εργαλείων στήριξης και προώθησης εγχώριων και ειδικά νέων καλλιτεχνών, στα πρότυπα άλλων χωρών.

Προτάσεις πολιτικής

Η ανάλυση των πρωτογενών και των δευτερογενών στοιχείων που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της μελέτης ανέδειξε ότι διατηρούνται σημαντικά περιθώρια για τη βελτίωση της λειτουργίας του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα, μέσα από την εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών (Πίνακας 1). Η συλλογή και η διανομή των πνευματικών και των συγγενικών δικαιωμάτων φαίνεται πως απασχολεί σημαντικά τα εμπλεκόμενα στο μουσικό οικοσύστημα μέλη και φορείς, ενώ διαπιστώνεται σημαντική υστέρηση στον βαθμό κατανόησης της λειτουργίας της συγκεκριμένης αγοράς. Επίσης, σημαντική κρίνεται η ανάγκη για αλλαγές σε ρυθμίσεις στα ασφαλιστικά, στα εργασιακά και σε άλλα ζητήματα σχετικά με τα μουσικά επαγγέλματα στη χώρα καθώς και σε θέματα μουσικής παιδείας. Τέλος, η ανάπτυξη μουσικής κουλτούρας, η ενδυνάμωση της εξωστρέφειας και η υποστήριξη νέων καλλιτεχνών μεσοπρόθεσμα θα μπορούσαν να ενισχύσουν σημαντικά τη δυναμική του μουσικού οικοσυστήματος στην Ελλάδα.

Πίνακας 1: Προτάσεις πολιτικής για ενδυνάμωση του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα

Βελτίωση της διαδικασίας διαχείρισης των δικαιωμάτων

- Αποτελεσματικότερη επικοινωνία των φορέων προς τους χρήστες σχετικά με τις υποχρεώσεις τους ως χρήστες μουσικής, με το πλαίσιο λειτουργίας της σχετικής αγοράς και το ρεπερτόριο που εκπροσωπεί ο εκάστοτε φορέας
- Ανάπτυξη και χρήση καινοτόμων τεχνολογικών λύσεων και μεθοδολογιών από τους φορείς διαχείρισης για τη βελτίωση των εισπράξεων και της διανομής των σχετικών ποσών στους δικαιούχους

Επιμόρφωση δημιουργών, μουσικών, χρηστών και κοινού

- Εκπαίδευση δημιουργών και μουσικών στην πνευματική ιδιοκτησία, με στόχο την αποτελεσματικότερη προστασία και διαχείριση των δικαιωμάτων τους (λ.χ. σεμινάρια και ημερίδες ενημέρωσης από τους φορείς διαχείρισης και από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς)
- Εκπαίδευση κοινού και χρηστών στην πνευματική ιδιοκτησία, με στόχο την εξοικείωσή τους με τις συναφείς υποχρεώσεις και διαδικασίες (λ.χ. ενσωμάτωση της πνευματικής ιδιοκτησίας ως μάθημα στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ενέργειες επικοινωνίας των φορέων διαχείρισης και των κρατικών φορέων)

Κατοχύρωση βασικών εργασιακών δικαιωμάτων

- Κατοχύρωση και εξασφάλιση της τήρησης επαγγελματικών προδιαγραφών στους χώρους εργασίας
- Εξασφάλιση αμοιβής με φορολογία και ασφάλιση
- Κατοχύρωση των παραπάνω δικαιωμάτων μέσω γραπτών συμβολαίων
- Θέσπιση κινήτρων για ελάττωση της ανασφάλιστης εργασίας μέσα από βελτίωση της λειτουργίας του μητρώου καλλιτεχνών

Υποστήριξη νέων καλλιτεχνών

- Στήριξη σχετικών δαπανών με έμφαση στην είσοδό τους σε αγορές του εξωτερικού (π.χ. στήριξη για τη συμμετοχή σε διοργανώσεις για νέους καλλιτέχνες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό)
- Διοργάνωση διαγωνισμών από κρατικές και ιδιωτικές πρωτοβουλίες

Ενίσχυση της μουσικής παιδείας

- Η ενδυνάμωση του μουσικού εκπαιδευτικού συστήματος στο τομέα της μουσικής σε όλες τις βαθμίδες, από την πρωτοβάθμια έως και την τριτοβάθμια καθώς και η εκπαίδευση ενηλίκων έχει να προσφέρει πολλά οφέλη για τα άτομα που εκπαιδεύονται, αλλά και γενικότερα για το σύστημα μουσικής στη χώρα
- Προτείνεται να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη της μουσικής παιδείας σε υποβαθμισμένες και απομακρυσμένες περιοχές, εξασφαλίζοντας ίση πρόσβαση σε ένα πολιτιστικό αγαθό που μπορεί να προσφέρει διέξοδο σε πολλά επίπεδα (ψυχολογικό, κοινωνικό και επαγγελματικό)

Στήριξη της εξωστρέφειας

- Στήριξη του σύγχρονου πολιτισμού της χώρας
- Προώθησή του στους επισκέπτες της χώρας και στις αγορές του εξωτερικού
- Σύνδεση της μουσικής δημιουργίας με άλλες προωθητικές ενέργειες (π.χ. ελληνικών προορισμών)
- Στήριξη μουσικών εκδηλώσεων σε περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος και στο εξωτερικό

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μουσική θεωρείται ένα από τα οικουμενικά πολιτιστικά αγαθά (cultural universal), καθώς συναντάται σε όλους τους γνωστούς ανθρώπινους πολιτισμούς παγκοσμίως. Μας συνοδεύει σε γιορτές και σημαντικά γεγονότα, υποστηρίζοντας την κοινωνική ζωή και την πολιτισμική ταυτότητά μας σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, μας στηρίζει συναισθηματικά και μας διασκεδάζει στην καθημερινότητά μας, συνυφαίνοντας την ατομική μας ταυτότητα και προσωπικότητα.

Ενώ η αξία της μουσικής ως πολιτιστικού και κοινωνικού αγαθού μπορεί να θεωρηθεί ανεκτίμητη, η διαδικασία παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής αφήνει μετρήσιμο αποτύπωμα στην οικονομία. Ειδικότερα, τα επιχειρηματικά έσοδα από ηχογραφημένη μουσική παγκοσμίως υπολογίζονται σε \$21 δισεκ. το 2020, σημειώνοντας αύξηση κατά 7,4% σε μια ιδιαίτερα δύσκολη χρονιά για τις περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες. Στην Ευρώπη (ΕΕ-27 και το Ην. Βασίλειο), το ευρύτερο μουσικό οικοσύστημα συνεισέφερε άμεσα και έμμεσα €81,9 δισεκ. σε όρους ΑΕΠ το 2018, με την αξία εξαγωγών προς τρίτες χώρες να ξεπερνά τα €9,7 δισεκ., υποστηρίζοντας 2,0 εκατ. θέσεις εργασίας συνολικά στην οικονομία. Ενδεικτικά, η άμεση συνεισφορά του οικοσυστήματος στο ευρωπαϊκό ΑΕΠ ξεπερνάει κατά πολύ τη συνεισφορά του κλάδου παραγωγής μπίρας και κρασιού.

Η δυνατότητα του οικοσυστήματος μουσικής να επιβιώνει και αναπτύσσεται επηρεάζεται κρίσιμα από την εξέλιξη της τεχνολογίας. Πριν την εφεύρεση της μηχανικής εκτύπωσης με κινητά στοιχεία τον 15ο αιώνα και την εφαρμογή χαρακτηριστικής (plate engraving) για την εκτύπωση παρτιτούρων έναν αιώνα αργότερα, επικρατούσαν οι εκκλησιαστικές και οι λαϊκές παραδόσεις στην παραγωγή και διάδοση της μουσικής. Η μαζική εκτύπωση μετέτρεψε τα έργα μουσικής σε εμπορεύσιμο αγαθό, επέτρεψε στους συνθέτες να γίνουν γνωστοί σε ευρύτερο κοινό και οδήγησε σε σημαντική ανάπτυξη την εκμάθηση μουσικής και τη δημιουργία μουσικών οργάνων.

Αντίστοιχα, η ανάπτυξη της δυνατότητας ηχογράφησης και αναμετάδοσης ήχου προς τα τέλη του 19ου αιώνα και οι σημαντικές βελτιώσεις της ποιότητας του ήχου τον 20ο αιώνα αποσύνδεσαν τη διαδικασία αναπαραγωγής από τη ζωντανή εκτέλεση των έργων, αυξάνοντας τη συχνότητα και εν τέλει τη συνολική κατανάλωση των μουσικών προϊόντων. Η αναπαραγωγή ηχογραφημένης μουσικής σε καθημερινή βάση μπήκε στο σαλόνι του μέσου νοικοκυριού, ενώ με την εφεύρεση των φορητών μέσων αναπαραγωγής η μουσική μπορεί να μας συνοδεύσει πλέον παντού. Η μαζικοποίηση της αναπαραγωγής της μουσικής οδήγησε στην ανάπτυξη πολλών νέων ειδών μουσικής, καθώς και στη δημιουργία πολλών νέων επαγγελματιών και οικονομικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ενός ευρύτερου οικοσυστήματος παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής.

Ενώ η τεχνολογία επέτρεψε τη μετατροπή της μουσικής σε εμπορεύσιμο αγαθό μαζικής κατανάλωσης και τη δημιουργία ενός παραγωγικού οικοσυστήματος, από τις αρχές του 21ου αιώνα οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν δημιουργήσει πολύ σημαντικές προκλήσεις για τη βιωσιμότητα αυτού του οικοσυστήματος. Με τη διεύδυση ψηφιακών τεχνολογιών, όπως το ευρυζωνικό διαδίκτυο (broadband internet) και την αποκεντρωμένη ανταλλαγή μεγάλου όγκου δεδομένων (peer-to-peer networks), περιορίστηκε σημαντικά η αγορά των φυσικών μέσων αποθήκευσης μουσικής.

Πλέον, το 62% των εσόδων για ηχογραφημένη μουσική παγκοσμίως εκτιμάται ότι προέρχεται από πλατφόρμες συνεχούς ροής (streaming) και λιγότερο από 20% αντιστοιχεί σε έσοδα από την πώληση δίσκων και άλλων φυσικών μέσων. Η προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας παραμένει σημαντική απειλή για το μουσικό οικοσύστημα παγκοσμίως, καθώς παραμένει υψηλό (27% το 2019) το ποσοστό ατόμων που χρησιμοποιούν μη αδειοδοτημένους τρόπους πώλησης ή αναμετάδοσης μουσικής (όπως συστήματα stream ripping που μετατρέπουν μια συνεχή ροή σε αρχεία μουσικής MP3). Ως αποτέλεσμα, η διατήρηση της δυνατότητας επαρκούς αποζημίωσης και ανταμοιβής των δημιουργών, των επαγγελματιών, των εργαζομένων, των επιχειρηματιών και των επενδυτών, ώστε να συνεχίσουν να συμμετέχουν στην αλυσίδα δημιουργίας, παραγωγής και αναμετάδοσης μουσικής, παραμένει μια σημαντική πρόκληση.

Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα μελέτη έχει ως σκοπό τη χαρτογράφηση του οικοσυστήματος παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής στην Ελλάδα, την εκτίμηση της συμβολής αυτού του οικοσυστήματος στην οικονομία της χώρας και την ανάδειξη των βασικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει. Ειδικότερα, η μελέτη αναδεικνύει το αποτύπωμα του μουσικού οικοσυστήματος σε όρους ΑΕΠ, εσόδων από εργασία, δημοσιονομικών εσόδων και απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψη την κλαδική διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Επιπλέον, εκτιμάται η αξία των εγχώριων δικαιωμάτων μουσικής ως άυλο περιουσιακό στοιχείο, σε όρους ετήσιας ροής εσόδων που δημιουργούνται μέσα από τη διαδικασία διαχείρισης των δικαιωμάτων. Τέλος, στο πλαίσιο της μελέτης αποτυπώνονται βασικά χαρακτηριστικά σχετικά με τις συνήθειες και την καταναλωτική συμπεριφορά των ακροατών μουσικής στην Ελλάδα, καθώς και οι αντιλήψεις μουσικών, δημιουργών και επαγγελματιών χρηστών για τη λειτουργία του οικοσυστήματος.

Στο επόμενο κεφάλαιο της μελέτης παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο που περιβάλλει το θέμα της προστασίας πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων μουσικής. Η δομή του οικοσυστήματος παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής, μαζί με την πορεία βασικών μεγεθών των δραστηριοτήτων που το απαρτίζουν, παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 3 της μελέτης. Στη συνέχεια, στο Κεφάλαιο 4 αναλύονται οι συνήθειες και η καταναλωτική συμπεριφορά των ακροατών μουσικής στην Ελλάδα, με βάση πανελλαδικής έρευνας αντιπροσωπευτικού δείγματος πολιτών. Οι αντιλήψεις επαγγελματιών του χώρου δημιουργίας, αναπαραγωγής και χρήσης μουσικής παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 5. Στο Κεφάλαιο 6 η μελέτη προχωρά στην εκτίμηση της οικονομικής αξίας της μουσικής ως περιουσιακό στοιχείο, ενώ το οικονομικό αποτύπωμα του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα αναδεικνύεται στο Κεφάλαιο 7. Οι βασικές προκλήσεις για το οικοσύστημα μουσικής στην Ελλάδα και καλές πρακτικές στην αντιμετώπισή τους από το εξωτερικό αναδεικνύονται στο Κεφάλαιο 8. Η μελέτη ολοκληρώνεται με σύνοψη των βασικών ευρημάτων της μελέτης και με κατευθύνσεις για αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του οικοσυστήματος.

2. ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ - ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (αρ. 1-2, Ν. 2121/1993, όπως ισχύει), η πνευματική ιδιοκτησία προστατεύει κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, σε οποιαδήποτε μορφή έκφρασης. Με τη δημιουργία του έργου ο δημιουργός αποκτά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας πάνω σε αυτό. Οι εξουσίες του περιλαμβάνουν, ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, α) το δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και β) το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα).

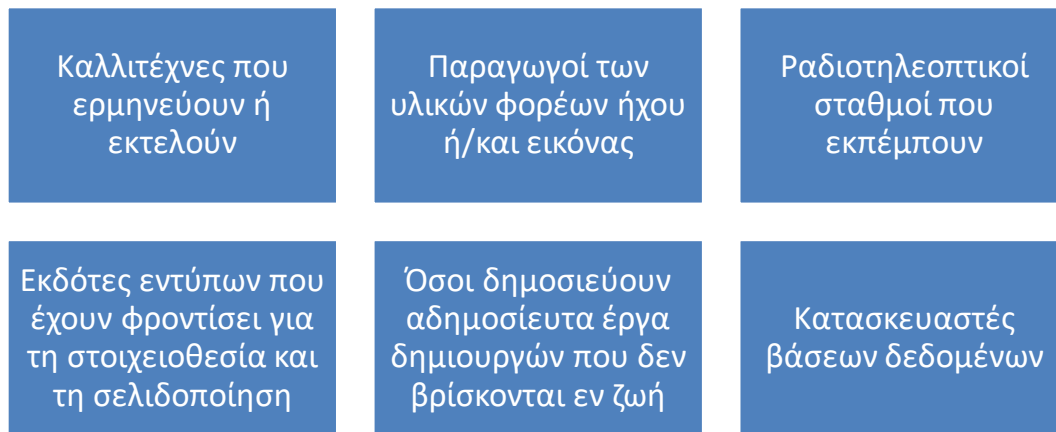
Πίνακας 2.1: Πνευματικό δικαίωμα και εξουσίες

Περιουσιακό δικαίωμα
<ul style="list-style-type: none"> • Δίνει στον δημιουργό την εξουσία (δικαίωμα) να επιτρέπει ή να απαγορεύει: <ul style="list-style-type: none"> • Εγγραφή και αναπαραγωγή του έργου του • Μετάφραση, διασκευή, προσαρμογή ή άλλη μετατροπή • Διανομή όσον αφορά στο πρωτότυπο ή στα αντίτυπα (αντίγραφα) του έργου • Εκμίσθωση και δημόσιο δανεισμό • Δημόσια εκτέλεση του έργου • Ραδιοτηλεοπτική μετάδοση ή αναμετάδοση με οποιοδήποτε τρόπο • Παρουσίαση και διάθεση του έργου στο κοινό • Εισαγωγή αντιτύπων (σε ορισμένες περιπτώσεις) • Μπορεί να μεταβιβαστεί • Προστατεύεται από Οργανισμούς Συλλογικής Διαχείρισης (ΟΣΔ), Οργανισμό Συλλογικής Προστασίας (ΟΣΠ) και Ανεξάρτητες Οντότητες Διαχείρισης (ΑΟΔ)
Ηθικό δικαίωμα
<ul style="list-style-type: none"> • Δίνει στον δημιουργό τις εξής εξουσίες/δικαιώματα: <ul style="list-style-type: none"> • Δημοσίευσης • Αναγνώρισης της πατρότητας του δημιουργού • Προστασίας της ακεραιότητας του έργου • Προσπέλασης • Υπαναχώρησης • Δεν μεταβιβάζεται • Προστατεύεται μόνο από τον δημιουργό

Πηγή: Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)

Εξαιτίας της σύγχρονης τεχνολογικής εξέλιξης και της δυνατότητας του πολλαπλασιασμού και της εύκολης διανομής αντιτύπων, δημιουργήθηκε η ανάγκη θεσμοθέτησης ειδικών νομοθετικών ρυθμίσεων, παράλληλων προς την πνευματική ιδιοκτησία. Έτσι υιοθετήθηκαν τα συγγενικά δικαιώματα που αφορούν την προστασία των ερμηνευτών - εκτελεστών καλλιτεχνών, παραγωγών υλικών φορέων ήχου ή/και εικόνας καθώς και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών (Διάγραμμα 2.1). Η προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων είναι ανεξάρτητη από την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (α. 53, Ν. 2121/1993).

Διάγραμμα 2.1: Συγγενικά δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τον ελληνικό νόμο

Πηγή: Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)

2.2 Διεθνείς συμβάσεις και δίκαιο της ΕΕ για την προάσπιση των πνευματικών δικαιωμάτων

Η ιστορία της θέσπισης της πνευματικής ιδιοκτησίας σε διεθνές πλαίσιο ανάγεται στον 19ο αιώνα. Η πρώτη και η πιο σημαντική διεθνής σύμβαση είναι αυτής της Βέρνης, για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, που θεσπίστηκε το 1886. Έκτοτε το διεθνές δίκαιο για τα πνευματικά δικαιώματα εξελίσσεται συνεχώς και ανανεώνεται με βάση τις κοινωνικοοικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις (Διάγραμμα 2.2).

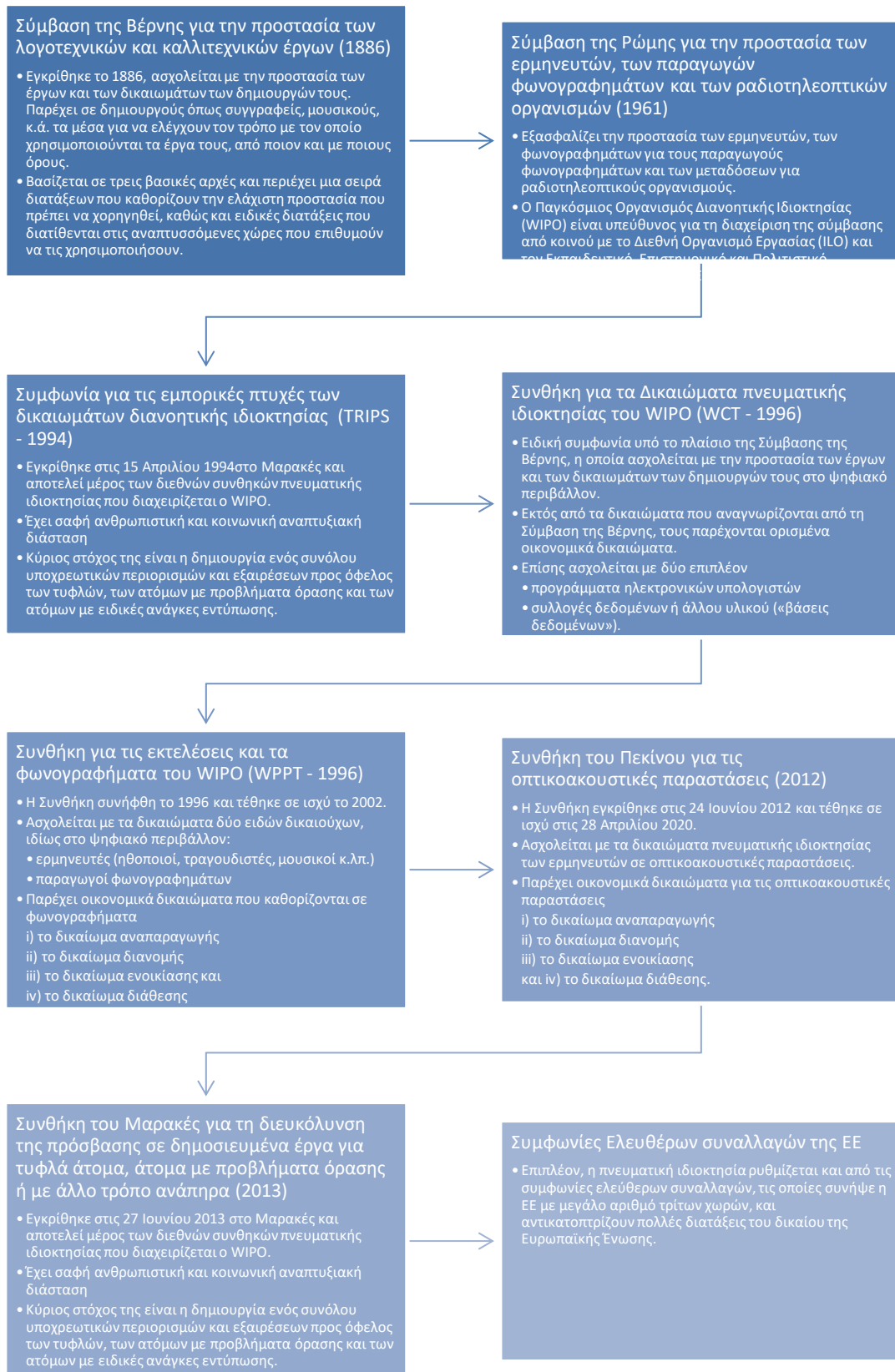
Ειδικότερα, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) η νομοθεσία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελείται από 11 οδηγίες και 2 κανονισμούς (Πλαίσιο 2.1 στο Παράρτημα). Οι οδηγίες και οι κανονισμοί εναρμονίζουν τα ουσιώδη δικαιώματα των δημιουργών, των ερμηνευτών, των παραγωγών και των ραδιοτηλεοπτικών φορέων. Με τον καθορισμό εναρμονισμένων προτύπων, το δίκαιο της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας έχει τον σκοπό να εγγυάται το επίπεδο προστασίας που είναι απαραίτητο για την προώθηση της δημιουργικότητας και των επενδύσεων ως προς αυτή.

Τα εναρμονισμένα πρότυπα σκοπεύουν στην προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας και την καλύτερη πρόσβαση των καταναλωτών και των επιχειρήσεων σε ψηφιακό περιεχόμενο και υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ο γενικός στόχος των προσπαθειών εναρμόνισης της ΕΕ είναι να δοθεί η δυνατότητα στα προστατευόμενα από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας αγαθά και υπηρεσίες να κυκλοφορούν ελεύθερα εντός της ενιαίας αγοράς.

2.3 Εγχώριο νομοθετικό πλαίσιο

Σύμφωνα τόσο με το εθνικό (άρθρο 6 παρ. 2 Ν. 2121/1993) όσο και με το διεθνές δίκαιο (άρθρο 5 παρ. 2 Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης), η απόλαυση και η άσκηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δεν εξαρτώνται από κάποιου είδους επίσημη διατύπωση. Η κατοχύρωση πνευματικής ιδιοκτησίας δεν συνοδεύεται από κάποιου είδους τυποποιημένη διαδικασία, όπως ισχύει στην περίπτωση άλλων δικαιωμάτων όπως τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας και τα εμπορικά σήματα.

Διάγραμμα 2.2: Εξέλιξη του διεθνούς δικαίου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας

Πηγή: World Intellectual Property Office (WIPO)

Όμως, για την προάσπιση αυτών των δικαιωμάτων είναι σημαντικό να μπορεί να αποδειχθεί η πατρότητα και ο χρόνος της δημιουργίας. Για την απόδειξη της πατρότητας και τη διασφάλιση του δημιουργού υπάρχουν ποικίλες πρακτικές, σύμφωνα με τον ΟΠΙ, μεταξύ άλλων:

- Κατάθεση του πνευματικού δημιουργήματος ενώπιον συμβολαιογράφου
- Ηλεκτρονική χρονοσήμανση (timestamp) μέσω του ΟΠΙ
 - Η υπηρεσία ηλεκτρονικής χρονοσήμανσης ουσιαστικά ταυτοποιεί μοναδικά ένα έργο - σε ψηφιακή ή ψηφιοποιημένη μορφή - και καταγράφει την ακριβή ημερομηνία και ώρα υποβολής του σε αυτήν
- Αποστολή συστημένης επιστολής με αποστολέα και παραλήπτη τον ίδιο τον δημιουργό (ή και παραλήπτη τρίτο) που θα παραμείνει κλειστή για την περίπτωση που υπάρξει αντιδικία

Στην Ελλάδα θεμελιώδης νόμος για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελεί ο νόμος 2121/1993 που αναθεωρεί την προηγούμενη νομοθεσία του 1920 (2387/1920) σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές οδηγίες. Επιπλέον, για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων και άλλα θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού έχει θεσπιστεί ο Νόμος 4481/2017.

Πίνακας 2.2: Βασικά νομοθετήματα στην Ελλάδα

Νόμος 2121/1993: Πνευματική Ιδιοκτησία, Συγγενικά Δικαιώματα και Πολιτιστικά Θέματα

- Στην Ελλάδα θεμελιώδης νόμος για τα πνευματικά δικαιώματα είναι ο νόμος 2121/1993 (ΦΕΚ Α'25, 4/3/93)
- Ορίζει, μεταξύ άλλων, το αντικείμενο και περιεχόμενο του δικαιώματος της πνευματικής/συγγενικής ιδιοκτησίας, τις διατάξεις αναφορικά με τη μεταβίβαση, την εκμετάλλευση, την άσκηση, τη διάρκεια της προστασίας και τις ρυθμίσεις για τις συμβάσεις και τις άδειες εκμετάλλευσης
- Ειδικές διατάξεις για τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών «και το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων»
- Βάσει του Ν. 2121/93, ο δημιουργός σε ορισμένες περιπτώσεις δεν μπορεί να εισπράξει μόνος του τα δικαιώματά του, αλλά πρέπει υποχρεωτικά η είσπραξη και διαχείριση να γίνει από οργανισμό συλλογικής διαχείρισης.

Νόμος 4481/2017

- Προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/26/ΕΕ «για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά» (ΕΕ L 84)
- Ρύθμιση της λειτουργίας των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης ή συλλογικής προστασίας δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων και των ανεξαρτήτων οντοτήτων διαχείρισης
- Τροποποίηση διατάξεων του Ν. 2121/1993 (Α'25)

Πηγή: Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)

Η Σύμβαση της Βέρνης δεσμεύει τις χώρες που την έχουν υπογράψει να αναγνωρίζουν το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας επί των έργων των δημιουργών που προέρχονται από άλλες χώρες που συμμετέχουν στη σύμβαση καθώς και τα δικαιώματα των υπηκόων της. Το

ελληνικό δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας εφαρμόζεται σε καθετί που δημοσιεύεται, διανέμεται, εκτελείται, κλπ. στην Ελλάδα.

Ως προς τη διάρκεια, στις χώρες της ΕΕ, η χρονική περίοδος προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας που παρέχει ένα δικαίωμα διαρκεί 70 χρόνια μετά τον θάνατό του τελευταίου επιζώντος δημιουργού (σε περίπτωση έργου κοινής δημιουργίας). Εκτός ΕΕ, στις χώρες που έχουν υπογράψει τη σύμβαση της Βέρνης, η διάρκεια της προστασίας ενδέχεται να διαφέρει αλλά διαρκεί τουλάχιστον 50 χρόνια μετά τον θάνατο του δημιουργού.

2.4 Θεσμοί και φορείς διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας διεθνώς και στην Ελλάδα

Τα πνευματικά δικαιώματα μπορούν είτε να αδειοδοτηθούν είτε να εκχωρηθούν από τον κάτοχο αυτών. Οι οργανισμοί συλλογής πνευματικών δικαιωμάτων παρακολουθούν όλες τις χρήσεις και τους χώρους όπου χρησιμοποιούνται έργα που προστατεύονται με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και προσπαθούν να διασφαλίσουν ότι τα μέλη τους αμείβονται για τη χρήση αυτή.

Στην κατοχύρωση και την εκμετάλλευση δραστηριοποιούνται μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί με παγκόσμια εμβέλεια (Διάγραμμα 2.3). Ακόμα, σε εθνικό επίπεδο μπορούν να δραστηριοποιούνται κρατικοί φορείς με σκοπό, μεταξύ άλλων, την επιτήρηση της εφαρμογής της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας, των διεθνών συμβάσεων και την εποπτεία των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης. Τέλος, οργανισμοί που αφορούν τη συλλογική διαχείριση μπορούν να είναι και ανεξάρτητες οντότητες.

Διάγραμμα 2.3: Θεσμοί και φορείς διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

Οι οργανισμοί συλλογής και διαχείρισης πνευματικής ιδιοκτησίας προέκυψαν από την ανάγκη να υπάρχει ένας οργανωμένος φορέας για την αδειοδότηση και τη διαχείριση έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα. Χωρίς αυτούς, θα ήταν πρακτικά αδύνατο για χρήστες όπως εστιατόρια, εμπορικά κέντρα και μεγάλες εκδηλώσεις να συλλέγουν άδειες από μεμονωμένους κατόχους πνευματικών δικαιωμάτων και να διαπραγματεύονται όρους μαζί τους. Οι φορείς συλλογικής διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας διαπραγματεύονται τις αμοιβές και δημιουργούν αμοιβολόγια για λογαριασμό των

δημιουργών που εκπροσωπούν και αντισταθμίζουν την ανισορροπία διαπραγματευτικής δύναμης μεταξύ των χρηστών και των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

2.4.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΑΛΛΩΝ ΧΩΡΩΝ

Bureau International de l'Édition Mécanique (BIEM)

Η BIEM είναι ο διεθνής οργανισμός που εκπροσωπεί τις εταιρείες μηχανικών δικαιωμάτων. Ιδρύθηκε το 1929 και εδρεύει στο Neuilly-sur-Seine της Γαλλίας και από τον Οκτώβριο του 2019 εκπροσωπεί 53 κοινωνίες από 58 χώρες. Αδειοδοτεί την αναπαραγωγή τραγουδιών (συμπεριλαμβανομένων μουσικών, λογοτεχνικών και δραματικών έργων) και τις μηχανικές πτυχές της μεταφόρτωσης μουσικής μέσω του Διαδικτύου. Τα μέλη τους είναι συνθέτες, συγγραφείς και εκδότες και οι πελάτες τους είναι δισκογραφικές εταιρείες και άλλοι χρήστες ηχογραφημένης μουσικής.

Πίνακας 2.3: Εθνικοί οργανισμοί άλλων χωρών - ενδεικτικά παραδείγματα

<p>Broadcast Music, Inc. (BMI)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η BMI ιδρύθηκε το 1939 • Λειτουργεί σε μη κερδοσκοπική βάση • Ο μεγαλύτερος οργανισμός μουσικών δικαιωμάτων στις ΗΠΑ • Θεωρείται από τους παγκόσμιους ηγέτες στη διαχείριση των μουσικών δικαιωμάτων, αντιπροσωπεύοντας πάνω από 18,7 εκατ. μουσικά έργα που ανήκουν σε περισσότερους από 1,2 εκατ. στιχουργούς, συνθέτες και εκδότες μουσικής
<p>PRS for Music</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Βρετανικός οργανισμός • Αποτελείται από δύο εταιρείες συλλογής: την Mechanical-Copyright Protection Society (MCPS και την Performing Right Society (PRS) • Αναλαμβάνει συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων για μουσικά έργα για λογαριασμό 160.000 μελών • Πληρώνουν τα δικαιώματα εκμετάλλευσης των μελών όταν το έργο τους εκτελείται, μεταδίδεται, αναπαράγεται, παίζεται δημόσια
<p>Society of Authors, Composers and Publishers of Music – SACEM</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ιδρύθηκε το 1851 στη Γαλλία • Μη κερδοσκοπική, μη εμπορική οντότητα που ανήκει και τελεί υπό τη διαχείριση των μελών της σύμφωνα με το επιχειρηματικό μοντέλο ενός συνεταιρισμού. • Συλλέγει και διανέμει δικαιώματα
<p>Japanese Society for Rights of Authors, Composers and Publishers (JASRAC)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ιδρύθηκε το 1939 στην Ιαπωνία • Αναλαμβάνει τη διαχείριση σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα των μουσικών έργων • Συνεργάζεται με άλλους διεθνείς και εθνικούς οργανισμούς αδειοδότησης πνευματικών δικαιωμάτων στο εξωτερικό

International Federation of the Phonographic Industry (IFPI)

Το IFPI είναι ο οργανισμός που εκπροσωπεί τα συμφέροντα της βιομηχανίας ηχογράφησης παγκοσμίως. Είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση μελών εγγεγραμμένη στην Ελβετία. Ιδρύθηκε στην Ιταλία το 1933. Λειτουργεί με έδρα το Λονδίνο, και με περιφερειακά γραφεία στις Βρυξέλλες, το Χονγκ Κονγκ, το Μαϊάμι και το Ναϊρόμπι. Συμβάλλει στην προώθηση της αξίας της ηχογραφημένης μουσικής, στην προώθηση των δικαιωμάτων των παραγωγών δίσκων και στην ενίσχυση των μελών της ως προς την αδειοδότηση και δημιουργία εμπορικής αξίας για τη μουσική τους σε κάθε διαθέσιμο κανάλι παγκοσμίως.

Εθνικοί φορείς άλλων χωρών

Σε αρκετές χώρες δραστηριοποιούνται εθνικοί οργανισμοί, οι οποίοι συμβάλλουν αποτελεσματικά στην προάσπιση των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων ιδίως αυτών που ανήκουν σε εγχώριους δημιουργούς και καλλιτέχνες. Επικρατέστερα παραδείγματα αποτελούν ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός Broadcast Music Inc. (BMI) στις ΗΠΑ (1,2 εκατ. μέλη), ο βρετανικός οργανισμός PRS for Music (160 χιλ. μέλη), η γαλλική ένωση SACEM και η αντίστοιχη ένωση JASRAC της Ιαπωνίας (Πίνακας 2.3).

2.4.2 ΕΓΧΩΡΙΟΙ ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)

Ο ΟΠΙ ιδρύθηκε με τον Ν.2121/1993 και είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Η έδρα του βρίσκεται στην Αθήνα και εποπτεύεται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Η διοίκηση του αποτελείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Εκτός από τη συνεισφορά του σε νομοπαρασκευαστικό επίπεδο, στις βασικές αρμοδιότητες του ΟΠΙ εντάσσεται η εποπτεία των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης και προστασίας στην Ελλάδα.

Στο πλαίσιο των εποπτικών αρμοδιοτήτων του οργανισμού, ο ΟΠΙ εκτός άλλων εισηγείται στον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού για την αδειοδότηση αιτούντων φορέων συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας, αναρτά στην ιστοσελίδα του τις άδειες και άλλες πληροφορίες για τους αδειοδοτημένους φορείς, διερευνά υποθέσεις ενδεχόμενων παραβιάσεων των σχετικών διατάξεων, εισηγείται στη διαδικασία επιβολής κυρώσεων προς οργανισμούς διαχείρισης και συνιστά την αρμόδια αρχή στην Ελλάδα για την ενημέρωση των αντίστοιχων αρχών άλλων κρατών μελών της ΕΕ και την εκπροσώπηση της χώρας σε αρμόδια κοινοτικά όργανα και διεθνείς φορείς. Σε ειδικές περιπτώσεις, ο ΟΠΙ μπορεί να αναλάβει εκτάκτως και προσωρινώς ακόμα και τη διαχείριση των δικαιωμάτων των δικαιούχων - μελών φορέων στους οποίους έχει ανακληθεί η άδεια.

Επιπλέον, ο ΟΠΙ παρέχει και την υπηρεσία χρονοσήμανσης (time stamping). Οι δημιουργοί και οι δικαιούχοι μπορούν να αποκτούν χρονολογία για το έργο τους ως αποδεικτικό στοιχείο για την πνευματική τους δημιουργία σε περίπτωση δικαστικής ή άλλης αμφισβήτησης. Στις αρμοδιότητες του ΟΠΙ περιλαμβάνονται επίσης η παροχή σχετικών πληροφοριών στο κοινό, η επιμόρφωση και ενημέρωση, δικαστών, δικηγόρων, δικαιούχων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών για θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, η παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης, η κατάρτιση πίνακα διαιτητών για την επίλυση

διαφορών κ.ά. Επομένως, ο ΟΠΙ έχει κεντρικό ρόλο για την λειτουργία του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα στο σκέλος που αφορά τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Επιτροπή για τη Γνωστοποίηση Διαδικτυακής Προσβολής Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων (ΕΔΠΠΙ)

Με τον ν. 4481/2017 (άρθρο 52) συστάθηκε η Επιτροπή για τη γνωστοποίηση διαδικτυακής προσβολής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων (ΕΔΠΠΙ) με σκοπό τη διευκόλυνση της εξωδικαστικής αντιμετώπισης περιπτώσεων διαδικτυακής προσβολής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή/και συγγενικών δικαιωμάτων. Η ΕΔΠΠΙ συνεπικουρείται από τον ΟΠΙ. Προεδρεύει ο Πρόεδρος του ΟΠΙ και περιλαμβάνει ως μέλη εκπροσώπους της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΔΠΔΧ) και της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ).

Η διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής δίνει το δικαίωμα σε κάθε δικαιούχο να προσφύγει ενώπιον της, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος (60 ημερών), αναφορικά με την παράνομη διάθεση έργων του στο διαδίκτυο με στόχο (κατόπιν ευστάθειας του σχετικού αιτήματος) την άμεση απομάκρυνση ή τη διακοπή πρόσβασης στο έργο του ανάλογα με τις περιστάσεις, χωρίς παράλληλα να στερείται του δικαιώματός του να προσφύγει ενώπιον των δικαστηρίων εφόσον το επιθυμεί. Η Επιτροπή ξεκίνησε τη λειτουργία της στις 03/09/2018.

2.4.3 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η διαχείριση και η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων μπορεί να γίνει είτε σε ατομικό επίπεδο από τον κάθε δικαιούχο μεμονωμένα, διαδικασία που αντιμετωπίζει αρκετές αντικειμενικές δυσκολίες, είτε συλλογικά από τους Οργανισμούς Συλλογικής Διαχείρισης (ΟΣΔ) και Προστασίας (ΟΣΠ). Σύμφωνα με τον ΟΠΙ, οι ΟΣΔ είναι υπεύθυνοι, βάσει σύμβασης ανάθεσης με τον δικαιούχο, για τη διαχείριση και την προστασία πνευματικών ή συγγενικών δικαιωμάτων. Οι εθνικοί ΟΣΔ συνεργάζονται με ΟΣΔ του εξωτερικού, μέσω συμβάσεων αμοιβαιότητας. Το πλαίσιο λειτουργίας των ΟΣΔ καθώς και των Ανεξαρτήτων Οντοτήτων Διαχείρισης (ΑΟΔ) ρυθμίζεται από τον ν. 4481/2017.

Οι αδειοδοτημένοι ΟΣΔ από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού που διαχειρίζονται δικαιώματα δημιουργών και δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων στην Ελλάδα περιγράφονται στον Πίνακα 2.4.

ΟΣΔ Αυτοδιαχείριση και Ένωση Δικαιούχων Έργων Μουσικής (ΕΔΕΜ)

Η ΟΣΔ Αυτοδιαχείριση ιδρύθηκε από μέλη της ΕΜΣΕ (Ένωση Μουσικοσυνθετών και Στιχουργών Ελλάδος) και αδειοδοτήθηκε από το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού στις 6 Μαρτίου 2003 σύμφωνα με τον Ν.2121/1993. Εκπροσωπεί σημαντικό μέρος Ελλήνων δημιουργών (περίπου 1.000 Μέλη), καθώς και περίπου 75 διεθνείς ΟΣΔ.

Η Ένωση Δικαιούχων Έργων Μουσικής (ΕΔΕΜ) ιδρύθηκε στις 31 Μαΐου 2019 ως Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης και Προστασίας Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας επί Μουσικών Έργων με κείμενο ή χωρίς, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ξεκίνησε τη λειτουργία της στις 9 Ιουνίου 2020. Έχει τη μορφή μη κερδοσκοπικού αστικού συνεταιρισμού περιορισμένης ευθύνης.

Πίνακας 2.4: Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης και Προστασίας στην Ελλάδα, με άδεια του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού

ΟΣΔ που εκπροσωπούν τους πνευματικούς δημιουργούς	ΟΣΔ που εκπροσωπούν τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων
<ul style="list-style-type: none"> • ΑΘΗΝΑ - Σκηνοθέτες / Σεναριογράφοι • ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ - Συνθέτες / Στιχουργοί • ΕΝΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΕΔΕΜ - Συνθέτες / Στιχουργοί • ΘΕΣΠΙΣ - Θεατρικοί Συγγραφείς / Μεταφραστές Θεατρικών έργων • ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ - Διευθυντές Φωτογραφίας / Σκηνογράφοι / Ενδυματολόγοι / Ηχολήπτες / Μοντέρ • Ο.Σ.Δ.Ε.Ε.Τ.Ε. - Δημιουργοί εικαστικών έργων • Ο.Σ.Δ.Ε.Λ. - Συγγραφείς / Εκδότες • ΦΟΙΒΟΣ - Φωτογράφοι 	<ul style="list-style-type: none"> • ΑΠΟΛΛΩΝ - Μουσικοί • ΔΙΑΣ - Παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων • ΔΙΟΝΥΣΟΣ - Ηθοποιοί • ΕΡΑΤΩ - Τραγουδιστές / Ερμηνευτές • ΕΡΜΕΙΑΣ - Παραγωγοί κινηματογραφικών έργων • ΓΡΑΜΜΟ - Παραγωγοί Φωνογραφημάτων • ΗΡΙΑΔΑΝΟΣ - Παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων • ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης & Προστασίας Συγγενικών Δικαιωμάτων • ΓΕΑ - Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης & Είσπραξης Συγγενικού Δικαιώματος Ήχου

Πηγή: Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)

Η ανάκληση της άδειας της ΑΕΠΙ το 2018 έδωσε σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη της ΟΣΔ Αυτοδιαχείριση και οδήγησε στη δημιουργία της ΕΔΕΜ. Οι δύο οργανισμοί εισπράττουν ιδίως τις αμοιβές που προβλέπονται στους νόμους 4481/2017 και 2121/1993 (για δικαιώματα δημόσιας εκτέλεσης, μηχανικής αναπαραγωγής και ιδιωτικού αντιγράφου) και διανέμουν τα εισπραττόμενα ποσά σε συνθέτες και άλλους δικαιούχους δικαιωμάτων. Ειδικότερα, εισπράττουν δικαιώματα από πηγές όπως δισκογραφικές εταιρείες, εφημερίδες (premium CD / DVD), εστιατόρια, μπαρ, ζωντανές εμφανίσεις, αίθουσες συναυλιών και ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς (online και offline). Λειτουργούν ως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί που παρακρατούν συγκεκριμένο ποσοστό από τα δικαιώματα των δημιουργών προκειμένου να καλύψουν τα λειτουργικά τους έξοδα.

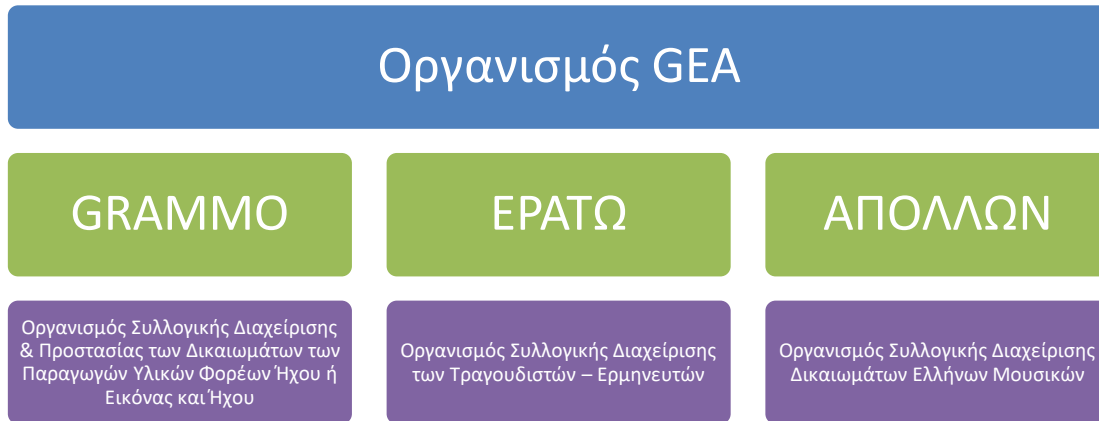
Οργανισμός ΓΕΑ

Ο οργανισμός ΓΕΑ – ΓΡΑΜΜΟ, ΕΡΑΤΩ, ΑΠΟΛΛΩΝ είναι Ενιαίος Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης & Είσπραξης Συγγενικού Δικαιώματος παραγωγών υλικών φορέων ήχου των ερμηνευτών-εκτελεστών και καλλιτεχνών. Λειτουργεί ως μη κερδοσκοπικό, νομικό πρόσωπο. Ο σκοπός του αφορά τη συλλογική διαχείριση και προστασία συγγενικών δικαιωμάτων που χρησιμοποιούνται για ραδιοτηλεοπτική μετάδοση και παρουσίαση στο κοινό (δημόσια προβολή), βάσει του α. 49 ν. 2121/1993 εξ ονόματος των τριών μελών - οργανισμών του. Αντί ο κάθε οργανισμός να εισπράττει τις σχετικές αμοιβές μεμονωμένα για την ίδια χρήση και αιτία, η είσπραξη αυτής της αμοιβής γίνεται από τον ενιαίο εισπρακτικό οργανισμό που ιδρύθηκε.

Οι αρμοδιότητες του περιλαμβάνουν:

- Χορήγηση αδειών για τη χρήση μουσικής σε δημόσιους χώρους (δημόσια εκτέλεση) ή για την αναμετάδοσή της (ραδιόφωνο, τηλεόραση, internet)
- Διανομή των αμοιβών των αδειών στους οργανισμούς GRAMMO, ΕΡΑΤΩ και ΑΠΟΛΛΩΝ (Πίνακας 2.5), οι οποίοι, στη συνέχεια, είναι υπεύθυνοι για τη διανομή των αμοιβών στους δικαιούχους των συγγενικών δικαιωμάτων.

Πίνακας 2.5: ΟΣΔ που εκπροσωπούν τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων στον κλάδο της μουσικής και λειτουργούν μέσω του Ενιαίου Οργανισμού ΓΕΑ

2.4.4 ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Οι Ανεξάρτητες Οντότητες Διαχείρισης (ΑΟΔ) διαφέρουν με τους ΟΣΔ ως προς το ότι δεν ανήκουν σε δικαιούχους ούτε ελέγχονται από αυτούς, άμεσα ή έμμεσα, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει και λειτουργούν σε κερδοσκοπική βάση. Δεν επιτρέπεται, με εξαίρεση αυτές του άρθρου 50 του ν. 4481/2017, να διαχειρίζονται δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα που υπόκεινται σε υποχρεωτική συλλογική διαχείριση. Οι ΑΟΔ διαχειρίζονται εξ ονόματος περισσότερων του ενός δικαιούχων για το συλλογικό όφελος αυτών, ως αποκλειστικό ή κύριο σκοπό τους.

Οι ΑΟΔ εγκατεστημένες στην Ελλάδα απαιτείται να λάβουν άδεια λειτουργίας από τον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού ενώ εάν είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ μπορούν να δραστηριοποιούνται στην Ελληνική Επικράτεια μετά την έκδοση απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού.

2.5 Παράρτημα

Πλαίσιο 2.1: Κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα

- Οδηγία, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (['InfoSoc Directive'](#)), 22 Μαΐου 2001
- Οδηγία για το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (['Rental and Lending Directive'](#)), 12 Δεκεμβρίου 2006
- Οδηγία για το δικαίωμα παρακολούθησης υπέρ του δημιουργού ενός πρωτότυπου έργου τέχνης (['Resale Right Directive'](#)), 27 Σεπτεμβρίου 2001
- Οδηγία περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση (['Satellite and Cable Directive'](#)), 27 Σεπτεμβρίου 1993
- Οδηγία για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (['Software Directive'](#)), 23 Απριλίου 2009
- Οδηγία σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (['IPRED'](#)), 29 Απριλίου 2004
- Οδηγία σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων (['Database Directive'](#)), 11 Μαρτίου 1996
- Οδηγία για τροποποίηση της οδηγίας 2006/116/ΕΚ για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων (['Term Directive'](#)), 27 Σεπτεμβρίου 2011
- Οδηγία σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις ορφανών έργων (['Orphan Works Directive'](#)), 25 Οκτώβριος 2012
- Οδηγία για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά (['CRM Directive'](#)), 26 Φεβρουαρίου 2014
- Οδηγία σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις ορισμένων προστατευόμενων έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/29/ΕΚ για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (['Directive implementing the Marrakech Treaty in the EU'](#)), 13 Σεπτεμβρίου 2017
- Κανονισμός για τη διασυνοριακή ανταλλαγή μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο ορισμένων προστατευόμενων έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων ή ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων (['Regulation implementing the Marrakech Treaty in the EU'](#)), 13 Σεπτεμβρίου 2017
- Κανονισμός για τη διασυνοριακή φορητότητα των υπηρεσιών επιγραμμικού περιεχομένου στην εσωτερική αγορά (['Portability Regulation'](#)), 14 Ιουνίου 2017
- Οδηγία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 96/9/ΕΚ και 2001/29/ΕΚ (['DSM Directive'](#)), 17 Απριλίου 2019
- Οδηγία για τον καθορισμό κανόνων σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων που ισχύουν για ορισμένες επιγραμμικές μεταδόσεις ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και αναμεταδόσεις τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων (['Satellite and Cable II'](#)), 17 Απριλίου 2019

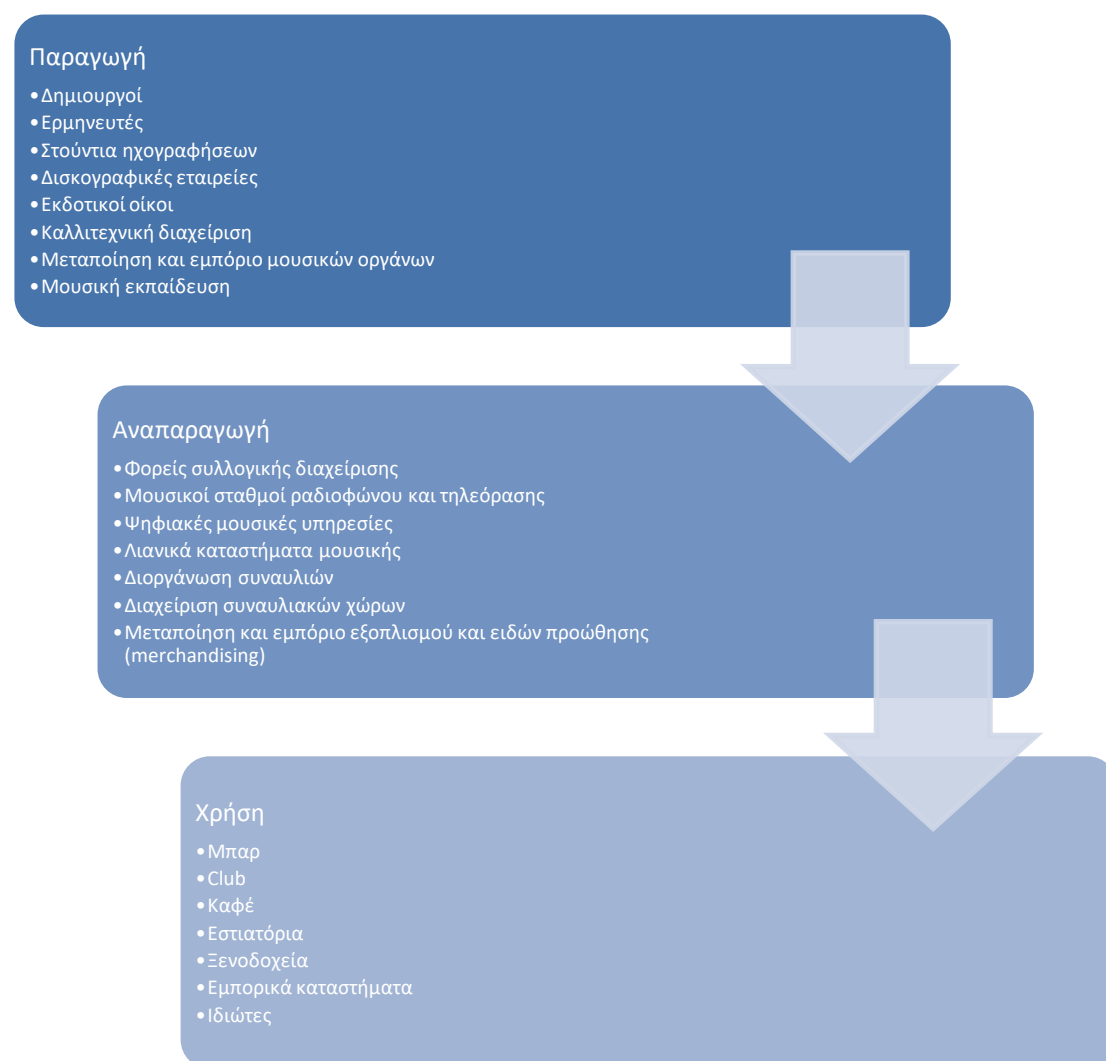
3. ΤΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

3.1 Οικονομικές δραστηριότητες που εντάσσονται στο οικοσύστημα

Στο οικοσύστημα της μουσικής συμμετέχει μεγάλος αριθμός δραστηριοτήτων. Οι βασικές κατηγορίες που εντάσσονται στο οικοσύστημα είναι τρεις: παραγωγή, αναπαραγωγή και χρήση μουσικής (Διάγραμμα 3.1).

Στην παραγωγή μουσικής, εντάσσονται δραστηριότητες που έχουν ως βασικό σκοπό τη δημιουργία και την παραγωγή μουσικής και μουσικών προϊόντων και υπηρεσιών (όπως δημιουργοί-ερμηνευτές και δισκογραφικές εταιρείες). Στην αναπαραγωγή, συμμετέχουν δραστηριότητες που έχουν ως βασικό σκοπό την αναπαραγωγή μουσικής και τη διάθεση μουσικών προϊόντων και υπηρεσιών (όπως φορείς συλλογικής διαχείρισης και μουσικοί σταθμοί ραδιοφώνου και τηλεόρασης). Στην πλευρά των χρηστών μουσικής, περιλαμβάνονται δραστηριότητες που χρησιμοποιούν τη μουσική ως εισροή στη λειτουργία τους (όπως καταστήματα εστίασης και ξενοδοχεία) καθώς και οι χρήστες που απολαμβάνουν τη μουσική ως ιδιώτες.

Διάγραμμα 3.1: Δραστηριότητες που εντάσσονται στο οικοσύστημα μουσικής

Το εύρος και η πολυμορφία των δραστηριοτήτων καθιστά την χαρτογράφηση του οικοσυστήματος μουσικής δύσκολο εγχείρημα, καθώς δεν υπάρχει μια ενιαία πηγή δεδομένων που μπορεί να καλύψει όλες τις δραστηριότητες με συνεπή τρόπο. Επιπλέον δυσκολίες προέρχονται από το γεγονός ότι ενώ ορισμένες δραστηριότητες, όπως η κατασκευή μουσικών οργάνων και οι ηχογραφήσεις - μουσικές εκδόσεις, ορίζονται αυτόνομα ως κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας σε καθιερωμένες ταξινομήσεις, άλλες δραστηριότητες, όπως το λιανικό εμπόριο, η κατασκευή εξοπλισμού, η αναμετάδοση και η διαχείριση χώρων, εντάσσονται σε ευρύτερους κλάδους που περιλαμβάνουν και άλλα αγαθά (όπως κινηματογραφικές ταινίες, θεατρικές παραστάσεις, άλλα καταναλωτικά προϊόντα).

Ως αποτέλεσμα, η χαρτογράφηση που παρουσιάζεται στην παρούσα μελέτη βασίζεται σε πληθώρα πηγών και σε ορισμένα σημεία ξεπερνά τα όρια του οικοσυστήματος μουσικής (Πίνακας 3.1). Ωστόσο, ακόμα και μέσα από την ανάλυση ευρύτερων δραστηριοτήτων, η χαρτογράφηση των δραστηριοτήτων και η ανάλυση των βασικών μεγεθών τους αναδεικνύουν τις τάσεις που επικρατούν στο οικοσύστημα μουσικής.

Πίνακας 3.1: Διαστάσεις ανάλυσης και πηγές δεδομένων

Επιχειρήσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Eurostat - Structural Business Statistics
Προϊόντα και υπηρεσίες	<ul style="list-style-type: none"> • Eurostat - EU trade since 1988 by HS2-4-6 and CN8 • Eurostat - International trade in services (since 2010)
Εκπαίδευση	<ul style="list-style-type: none"> • ΕΛΣΤΑΤ - Έρευνα Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων Διευθύνσεων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ) • Eurostat
Μουσικοί - Δημιουργοί	<ul style="list-style-type: none"> • ΕΛΣΤΑΤ - Έρευνα Εργατικού Δυναμικού • ΟΣΔ – Εκθέσεις Διαφάνειας

3.1.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ως προς τις κατηγορίες επαγγελματιών που εντάσσονται στην παραγωγή και αναπαραγωγή μουσικής, περιλαμβάνονται εκείνα που σχετίζονται με τις δημιουργικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες, όπως συνθέτες, μουσικοί και μονωδοί, καθώς και εκφωνητές και τραγουδιστές. Στον τομέα της εκπαίδευσης, περιλαμβάνονται μουσικά σχολεία και ωδεία καθώς και τμήματα μουσικών σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως εκείνα αποτυπώνονται από έρευνες της ΕΛΣΤΑΤ, Υπουργείου Πολιτισμού και της Eurostat.

Όσον αφορά τον επιχειρηματικό κλάδο αυτής της κατηγορίας, περιλαμβάνονται οικονομικές δραστηριότητες, όπως αυτές καταγράφονται στις Στατιστικές Διάρθρωσης Επιχειρήσεων (SBS), και συγκεκριμένα:

- Βιομηχανία
 - Αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων (κωδικός ΣΤΑΚΟΔ 18.20)
 - Κατασκευή μουσικών οργάνων (32.20)

- Εμπόριο
 - Λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας σε εξειδικευμένα καταστήματα (47.43)
 - Λιανικό εμπόριο εγγραφών μουσικής και εικόνας σε ειδικευμένα καταστήματα (47.63)
- Υπηρεσίες
 - Δραστηριότητες ηχογράφησης και μουσικών εκδόσεων (59.20)
 - Ραδιοφωνική μετάδοση (60.10)

Στις Στατιστικές Διάρθρωσης Επιχειρήσεων δεν περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες επιχειρήσεων των τομέων εκπαίδευσης, τεχνών, διασκέδασης και ψυχαγωγίας (όπως μουσικές σχολές, μουσικές σκηνές, κέντρα διασκέδασης, club/disco κλπ.).

3.1.2 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Στους χρήστες του οικοσυστήματος μουσικής, περιλαμβάνονται οι ακόλουθες υπηρεσίες:

- Εστιατόρια και κινητές δραστηριότητες εξυπηρέτησης φαγητού (κωδικός ΣΤΑΚΟΔ 56.10)
- Δραστηριότητες σερβιρίσματος ποτών (56.30)
- Λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα που πωλούν κυρίως τρόφιμα, ποτά ή καπνό (47.11)
- Άλλο λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα (47.19)
- Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε ειδικευμένα καταστήματα (47.71)
- Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα (55.10)

3.1.3 ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Από πλευράς εμπορίου, εξετάζεται συγκεκριμένος αριθμός προϊόντων και υπηρεσιών όπως εκείνα είναι διαθέσιμα από τις πηγές:

- Προϊόντα
 - Εξοπλισμός ηχογράφησης και αναπαραγωγής ήχου
 - Μικρόφωνα, ακουστικά, ηλεκτρικοί ενισχυτές ακουστικής συχνότητας (κωδικός του Εναρμονισμένου Συστήματος Προϊόντων 8518)
 - Συσκευές ηχογράφησης ή αναπαραγωγής ήχου (8519)
 - Μαγνητόφωνα και άλλες συσκευές εγγραφής ήχου (8520)
 - Μέσα εγγραφής (8523)
 - Μουσικά όργανα (92)
- Υπηρεσίες
 - Οπτικοακουστικές υπηρεσίες (SK1)

3.2 Βασικά μεγέθη - διάρθρωση, διαχρονικές τάσεις και συγκρίσεις

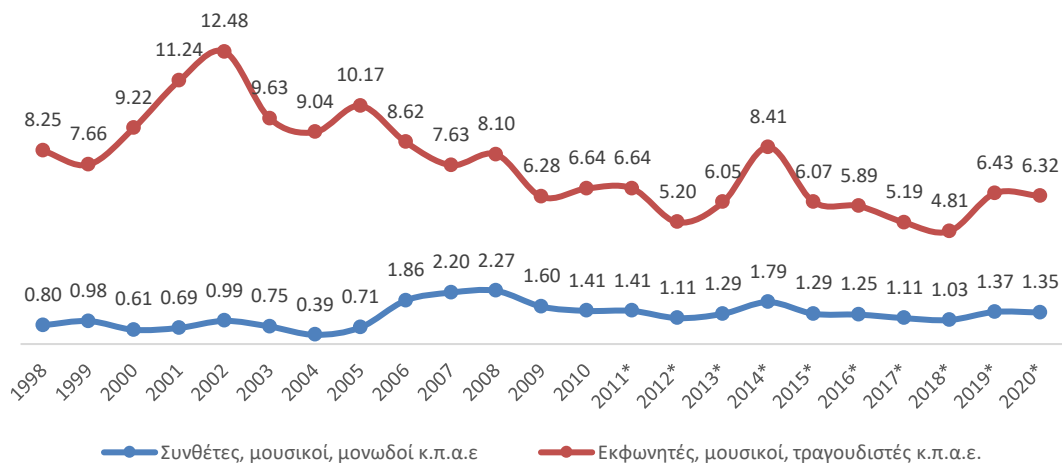
Σε αυτή την ενότητα, αναλύονται οι τάσεις στα βασικά μεγέθη ανά κατηγορία δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής - παραγωγή, αναπαραγωγή και χρήση. Παρουσιάζονται επίσης στοιχεία για το εξωτερικό εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών μουσικής, καθώς και στοιχεία για τη διάρθρωση της δαπάνης των νοικοκυριών για μουσικά προϊόντα και υπηρεσίες.

3.2.1 ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αριθμός μουσικών και δημιουργών

Εκτιμάται ότι η απασχόληση μουσικών και δημιουργών μουσικής βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα την τελευταία δεκαετία στην Ελλάδα σε σύγκριση με την περίοδο πριν από την οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2009. Ειδικότερα, ο αριθμός μουσικών, ερμηνευτών και δημιουργών στην χώρα υπολογίζεται σε 7,7 χιλ. το 2020, από 10,4 χιλ. το 2008 (Διάγραμμα 3.2). Υψηλότερος υπολογίζεται ότι είναι ο αριθμός των μουσικών - τραγουδιστών - εκφωνητών (6,3 χιλ.) σε σχέση με τους δημιουργούς (1,4 χιλ.).

Διάγραμμα 3.2: Απασχόληση μουσικών και δημιουργών (χιλ.)

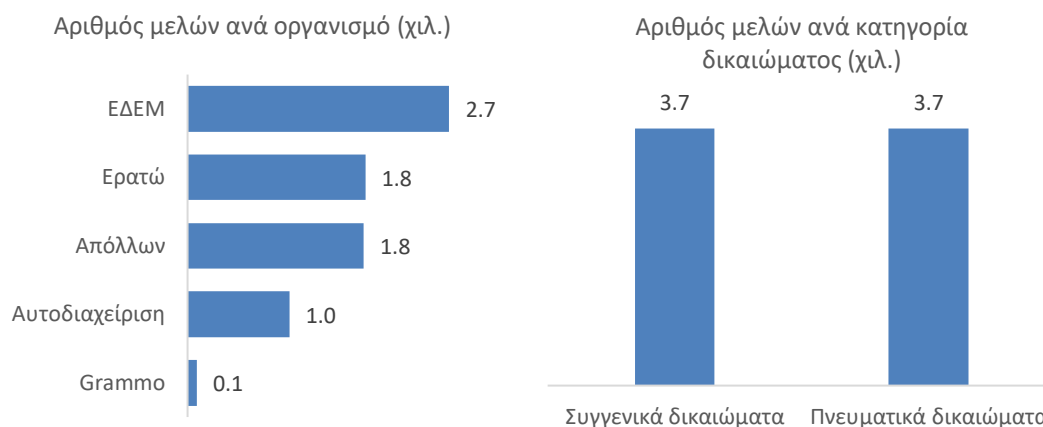

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Σημ.: Τα έτη με αστερίσκο αποτελούν εκτιμήσεις του ΙΟΒΕ με βάση την τάση των καλλιτεχνών όλων των κατηγοριών. Τα στοιχεία προκύπτουν από την απάντηση των συμμετεχόντων στην Έρευνα Εργατικού Δυναμικού για το επάγγελμα που εξασκούν.

Αίσθηση για τον συνολικό αριθμό δημιουργών και μουσικών μπορεί να προκύψει και από την εξέταση των αριθμών των μελών που εκπροσωπούνται από τους σχετικούς Οργανισμούς Συλλογικής Διαχείρισης. Υπολογίζεται ότι οι ΟΣΔ του οικοσυστήματος μουσικής απαριθμούν περίπου 7,4 χιλ. μέλη συνολικά. Περίπου ίδιο αριθμό μελών ΟΣΔ υπάρχουν για συγγενικά και πνευματικά δικαιώματα (Διάγραμμα 3.3). Ωστόσο, σε αυτά τα μέλη περιλαμβάνονται και νομικά πρόσωπα, καθώς και φυσικά πρόσωπα με την ιδιότητα εκδοτών, κληρονόμων και ιδιοκτητών δικαιωμάτων, ενώ δεν είναι απαραίτητο ότι όλοι οι μουσικοί και δημιουργοί αποτελούν μέλη ενός ΟΣΔ.

Με βάση τη δημοσίως διαθέσιμη λίστα μελών, υπολογίζεται ότι η ΕΔΕΜ έχει περίπου 2,7 χιλ. και ο ΟΣΔ Αυτοδιαχείριση περίπου 1,0 χιλ. Στην πλευρά των συγγενικών δικαιωμάτων, οι οργανισμοί Ερατώ και Απόλλων υπολογίζεται ότι έχουν περίπου 1,8 χιλ. μέλη έκαστος, ενώ αρκετά λιγότερα μέλη έχει ο οργανισμός Grammo που διαχειρίζεται τα δικαιώματα των παραγωγών.

Διάγραμμα 3.3: Αριθμός μελών ανά οργανισμό δικαιώματος και ανά κατηγορία δικαιώματος (χιλ.)

Πηγή: GRAMMO, ΕΡΑΤΩ, ΑΠΟΛΛΩΝ, ΕΔΕΜ, ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ. Σημείωση: Στα μέλη ΟΣΔ εκτός από εγχώριους δημιουργούς και μουσικούς, περιλαμβάνονται νομικά και φυσικά πρόσωπα ημεδαπής και αλλοδαπής με την ιδιότητα εκδοτών, κληρονόμων και ιδιοκτητών δικαιωμάτων.

Μουσικές παραστάσεις

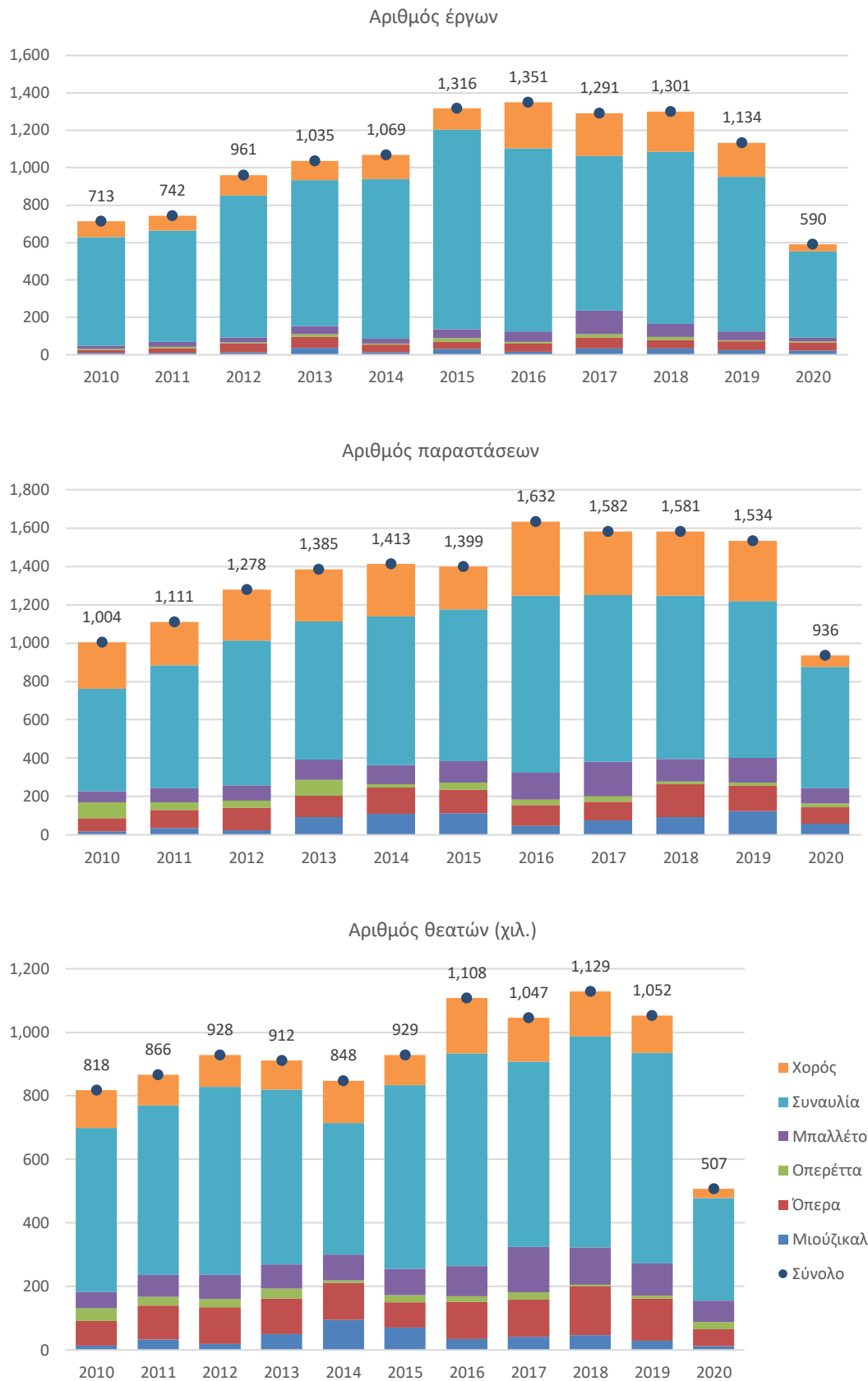
Ένα επιπλέον μέτρο για τη μουσική δραστηριότητα στη χώρα αφορά τις μουσικές παραστάσεις. Κυριαρχούν οι συναυλίες τόσο στον αριθμό των εκδηλώσεων όσο και στην προσέλευση του κόσμου, ενώ ακολουθούν οι παραστάσεις χορού και μπαλέτου. Το 2020 καταγράφεται σημαντική συρρίκνωση, η οποία οφείλεται κυρίως στα περιοριστικά μέτρα για την πανδημία (Διάγραμμα 3.4).

Ειδικότερα, το τελευταίο έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας, στην Ελλάδα παρουσιάστηκαν 1.134 έργα μουσικής (από 1.351 το 2016 και 713 το 2008) σε 1.534 μουσικές παραστάσεις (από 1.632 το 2016 και 1.004 το 2010). Τις παρακολούθησαν 1,1 εκατ. θεατές (σχετικά σταθερός αριθμός την περίοδο 2016-2019, από 818 χιλ. το 2010). Με την πανδημία, ο αριθμός των έργων υποχώρησε σε 590 το 2020, με αντίστοιχη εξέλιξη στον αριθμό παραστάσεων (936) και τον αριθμό θεατών (507 χιλ.).

Ηχογράφηση και μουσικές εκδόσεις

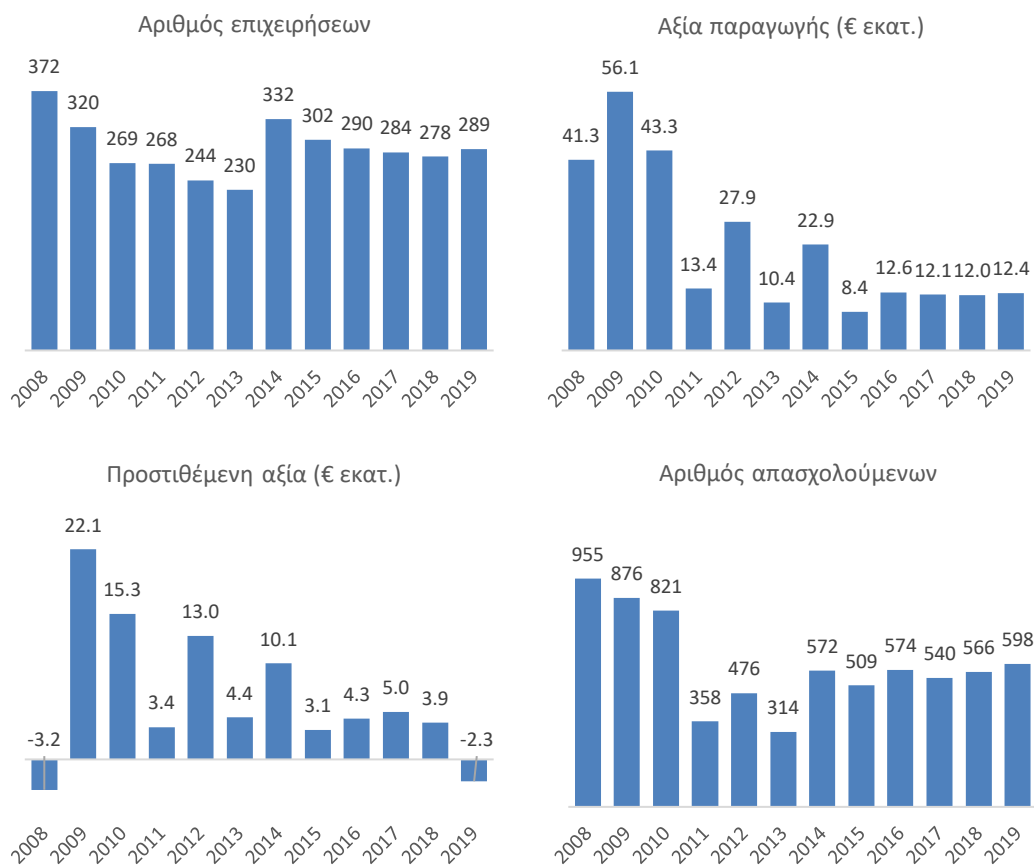
Στην ηχογράφηση και τις μουσικές εκδόσεις, το δυναμικό έχει διατηρηθεί, αλλά η παραγωγή δεν είναι ιδιαίτερα αποδοτική (Διάγραμμα 3.5). Ο αριθμός επιχειρήσεων ηχογράφησης και μουσικών εκδόσεων εκτιμάται σε 289 το 2019, από 332 το 2014 και 372 το 2008. Η αξία παραγωγής έχει σταθεροποιηθεί σε €12-€13 εκατ. από το 2016. Αρνητική προστιθέμενη αξία καταγράφεται το 2019 (-€2,3 εκατ.), με μέγιστο τα €22,1 εκατ. το 2009. Η απασχόληση καταγράφει τάση ανόδου (με διακυμάνσεις) από το 2013, φτάνοντας 598 άτομα το 2019.

Διάγραμμα 3.4: Αριθμός έργων, μουσικών παραστάσεων και θεατών

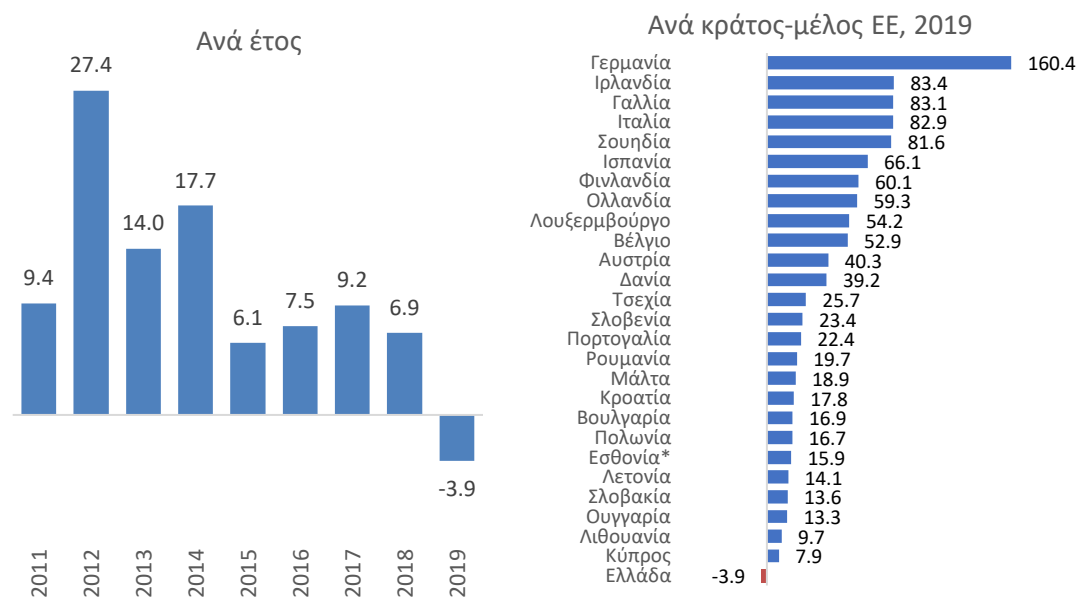
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Διάγραμμα 3.5: Βασικά μεγέθη, ηχογράφηση και μουσικές εκδόσεις

Πηγή: Eurostat.

Διάγραμμα 3.6: Παραγωγικότητα (σε χιλ.), ηχογράφηση και μουσικές εκδόσεις

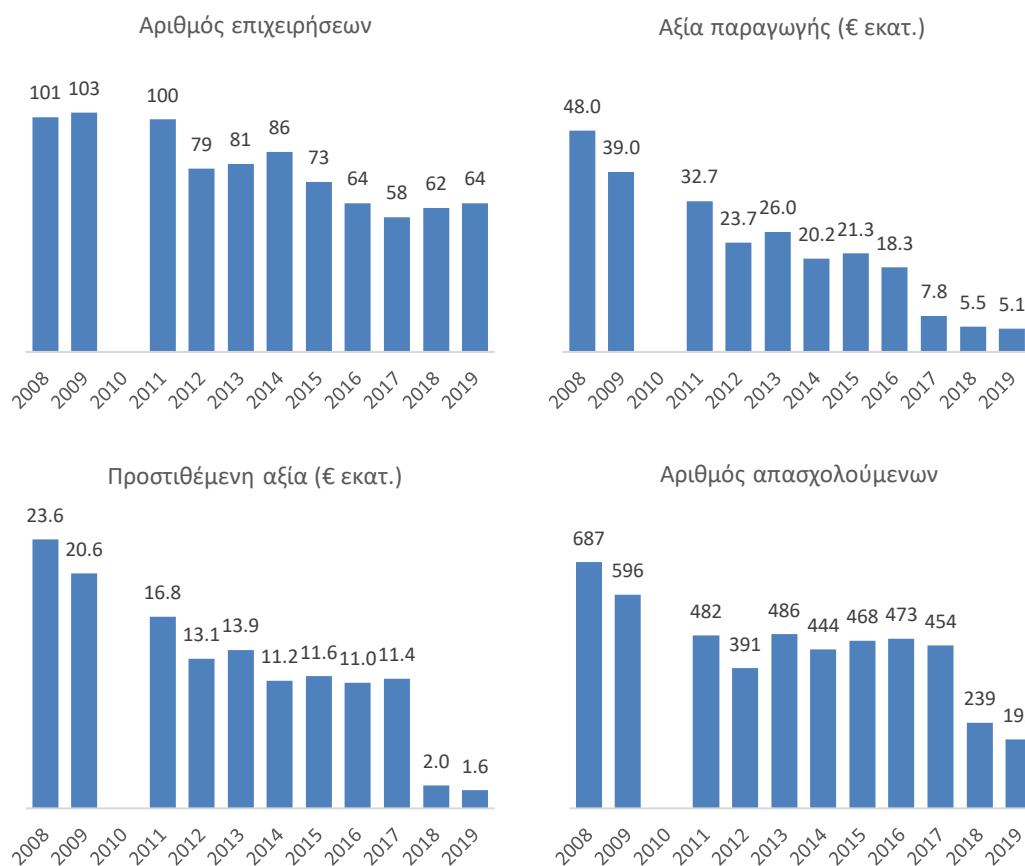
Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE, Σημ.: (1) Χώρες με * αφορούν το έτος 2016 (2) Οι χώρες της ΕΕ που παραλείπονται στο διάγραμμα δεξιά δεν έχουν διαθέσιμα στοιχεία για κανένα έτος.

Η παραγωγικότητα του κλάδου σημειώνει πτώση διαχρονικά, ενώ το 2019 σημειώνεται αρνητική τιμή, λόγω της αρνητικής προστιθέμενης αξίας που καταγράφει ο κλάδος το συγκεκριμένο έτος. Στην ΕΕ, η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα για το 2019 που σημειώνει αρνητική τιμή στην παραγωγικότητα, κατέχοντας την τελευταία θέση στην ΕΕ (Διάγραμμα 3.6).

Παραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων

Συρρίκνωση καταγράφεται στα μεγέθη του κλάδου παραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων (Διάγραμμα 3.7). Ο αριθμός επιχειρήσεων έχει σταθεροποιηθεί στο εύρος 58-64 από το 2016. Η αξία παραγωγής έχει συρρικνωθεί στα €5,1 εκατ. το 2019, από €48,0 εκατ. το 2008. Η προστιθέμενη αξία του κλάδου βρίσκεται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδο από το 2018 (κάτω από €2,0 εκατ., από €23,6 εκατ. το 2008). Ο αριθμός απασχολούμενων έχει περιοριστεί σε 192 άτομα το 2019, από 687 το 2008.

Διάγραμμα 3.7: Βασικά μεγέθη, παραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων

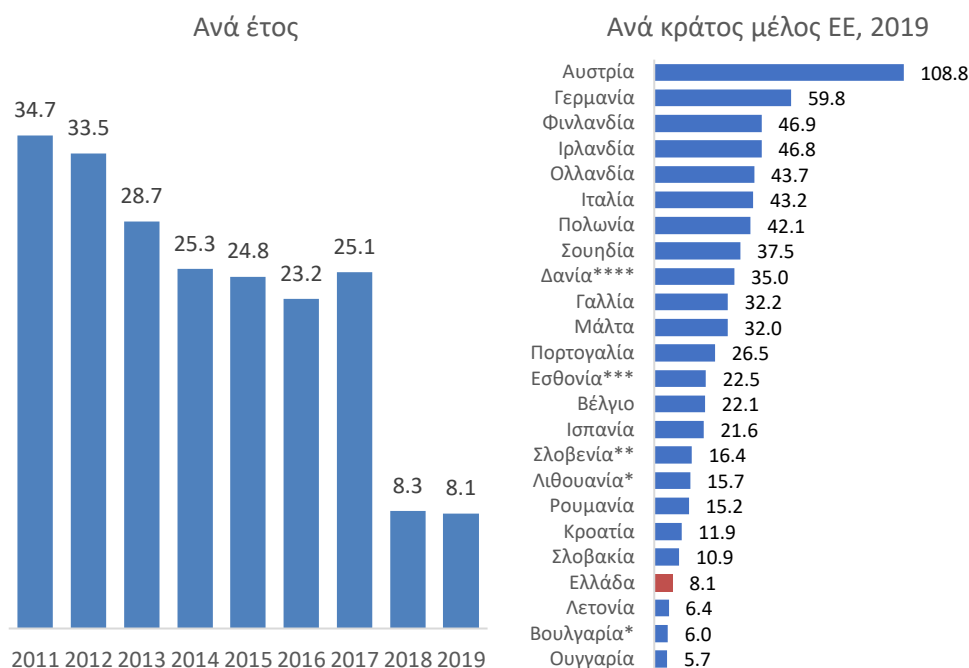

Πηγή: Eurostat. Περιλαμβάνεται η αναπαραγωγή δίσκων γραμμοφώνου, σύμπυκνων δίσκων (CD) και μαγνητοταινιών (κασετών) με μουσική, άλλες εγγραφές ήχου, κινηματογραφικές ταινίες, άλλες μαγνητοσκοπήσεις και λογισμικό. Δεν υπάρχουν στοιχεία για τον κλάδο το 2010.

Συρρίκνωση σημειώνεται και στην παραγωγικότητα του κλάδου ειδικά την τελευταία διετία. Ειδικότερα, για κάθε εργαζόμενο στην παραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων δημιουργείται ετησίως μόλις €8,1 χιλ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι με την προστιθέμενη αξία αμείβονται όλοι οι συντελεστές παραγωγής του κλάδου (εργασία, κεφάλαιο), μαζί με τις αποσβέσεις για χρήση εξοπλισμού, είναι φανερό ότι η παραγωγικότητα του κλάδου δεν επαρκεί για την

επαρκή ανταμοιβή των εργαζομένων του και για την εξασφάλιση της επιχειρηματικής βιωσιμότητας των επιχειρήσεων του κλάδου. Σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της ΕΕ, η Ελλάδα λαμβάνει την 21^η θέση στην ευρωπαϊκή κατάταξη για το 2019 (Διάγραμμα 3.8).

Διάγραμμα 3.8: Παραγωγικότητα (σε χιλ.), παραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE, Σημ.: (1) Χώρες με * αφορούν το έτος 2018, ** το 2016, *** το 2011 και **** το 2008 (2) Οι χώρες της ΕΕ που παραλείπονται στο διάγραμμα δεξιά δεν έχουν διαθέσιμα στοιχεία για κανένα έτος.

Κατασκευή μουσικών οργάνων

Σταθεροποίηση, με ελαφριά ανάκαμψη, καταγράφεται στην κατασκευή μουσικών οργάνων (Διάγραμμα 3.9). Ο αριθμός επιχειρήσεων ανήλθε το 2019 σε 84, από 75 το 2014 και 106 το 2008. Η αξία παραγωγής ακολουθεί τάση ανόδου, σε €2,7 εκατ. το 2019, από €1,5 εκατ. το 2016, σε αρκετά χαμηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με την αρχή της κρίσης (€8,7 εκατ. το 2009). Η προστιθέμενη αξία παραμένει περιορισμένη, σε €0,5 εκατ. το 2019, έναντι €4,4 εκατ. το 2009. Η απασχόληση έχει διατηρηθεί σχετικά σταθερή την τελευταία δεκαετία (135 άτομα το 2019, έναντι 113 άτομα το 2010).

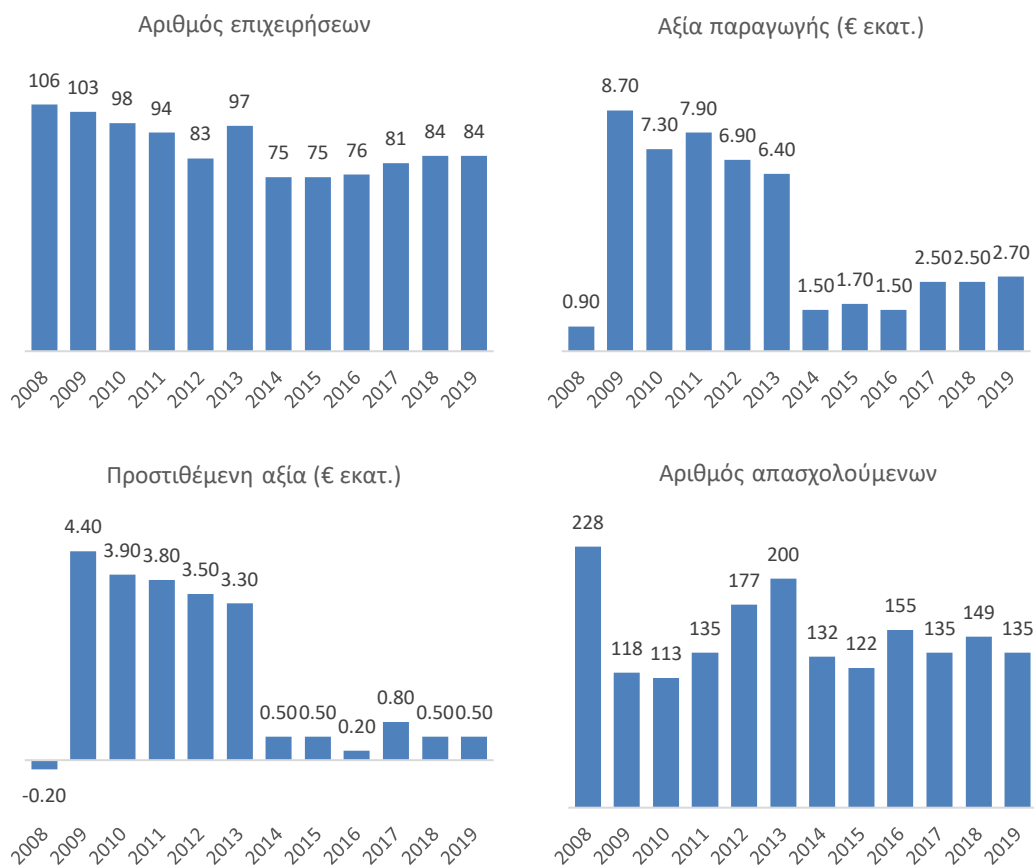
Η παραγωγικότητα του κλάδου παραμένει σημαντικά περιορισμένη ήδη από το 2014. Ειδικότερα, διακυμαίνεται στο εύρος €1,1-€5,7 χιλ. ανά εργαζόμενο. Όπως και στην ηχογράφηση, η Ελλάδα έχει την τελευταία θέση στην ευρωπαϊκή κατάταξη με βάση την παραγωγικότητα του κλάδου κατασκευής μουσικών οργάνων (Διάγραμμα 3.10).

Μουσική εκπαίδευση

Στον τομέα της εκπαίδευσης, το διδακτικό προσωπικό των μουσικών σχολών και οι σπουδαστές του ενισχύθηκαν την τελευταία πενταετία (Διάγραμμα 3.11). Ειδικότερα, τα μουσικά σχολεία και τα ωδεία αυξήθηκαν σε 624 το 2020 από 597 το 2017 (+4,5%),

παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με το 2015 (664 σχολές). Αντίστοιχα, το διδακτικό προσωπικό ενισχύθηκε σε 8,62 χιλ. το 2020 από 8,03 χιλ. το 2016 (+7,3%) και 6,53 χιλ. το 2013. Οι σπουδαστές ακολούθησαν και αυτοί ανοδική πορεία, με το 2020 να καταγράφεται αντίστοιχος αριθμός σπουδαστών με εκείνο του 2018 (59,7 χιλ.).

Διάγραμμα 3.9: Βασικά μεγέθη, κατασκευή μουσικών οργάνων

Πηγή: Eurostat.

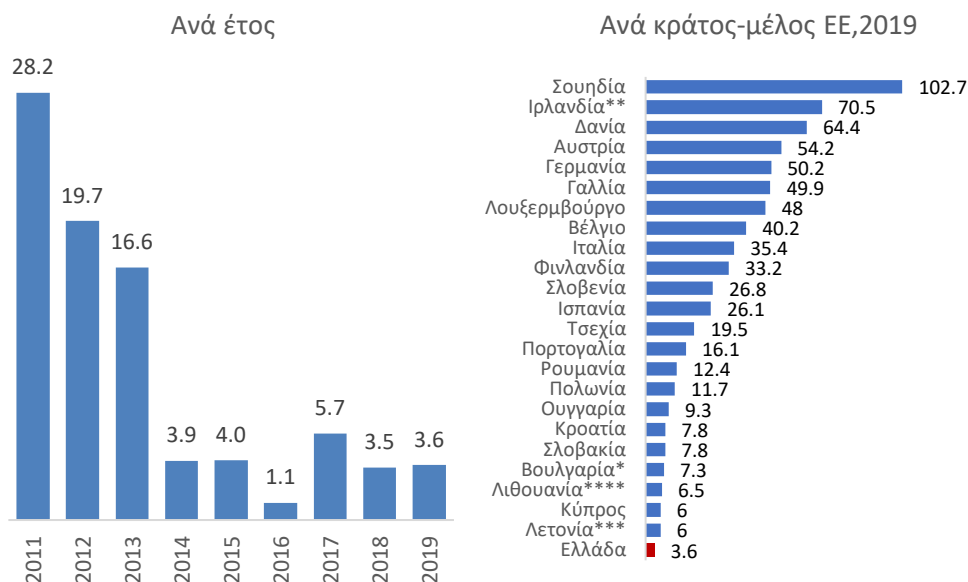
Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι εγγεγραμμένοι φοιτητές στον τομέα μουσικής και τεχνών αυξάνονται διαχρονικά, ενώ το ποσοστό γυναικών είναι ιδιαίτερα υψηλό (Διάγραμμα 3.12). Ειδικότερα, το 2019 ο συνολικός αριθμός φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εγγεγραμμένων σε τμήματα μουσικής και τεχνών ανήλθε σε 9,0 χιλ., από 6,8 χιλ. το 2013 (αύξηση κατά 32% σε 6 χρόνια). Το ποσοστό των γυναικών στους εγγεγραμμένους φοιτητές του τομέα μουσικής και τεχνών παραμένει υψηλότερο από το 60%.

Η θέση της Ελλάδας ως προς τη συμμετοχή των φοιτητών σε σπουδές μουσικής και τεχνών (φοιτητές στον τομέα μουσικής ως ποσοστό των συνολικών φοιτητών) είναι αρκετά υψηλά στην ευρωπαϊκή κατάταξη. Ειδικότερα, η χώρα λαμβάνει την 9^η θέση, αφήνοντας πίσω χώρες όπως Γερμανία και Γαλλία.

Αντίστοιχη εικόνα παρατηρείται και στους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Διάγραμμα 3.13). Ειδικότερα, ο αριθμός των αποφοίτων αυξάνεται διαχρονικά, από 526 το 2015 σε 661 το 2019. Το ποσοστό των γυναικών είναι υψηλότερο στους αποφοίτους (έως και

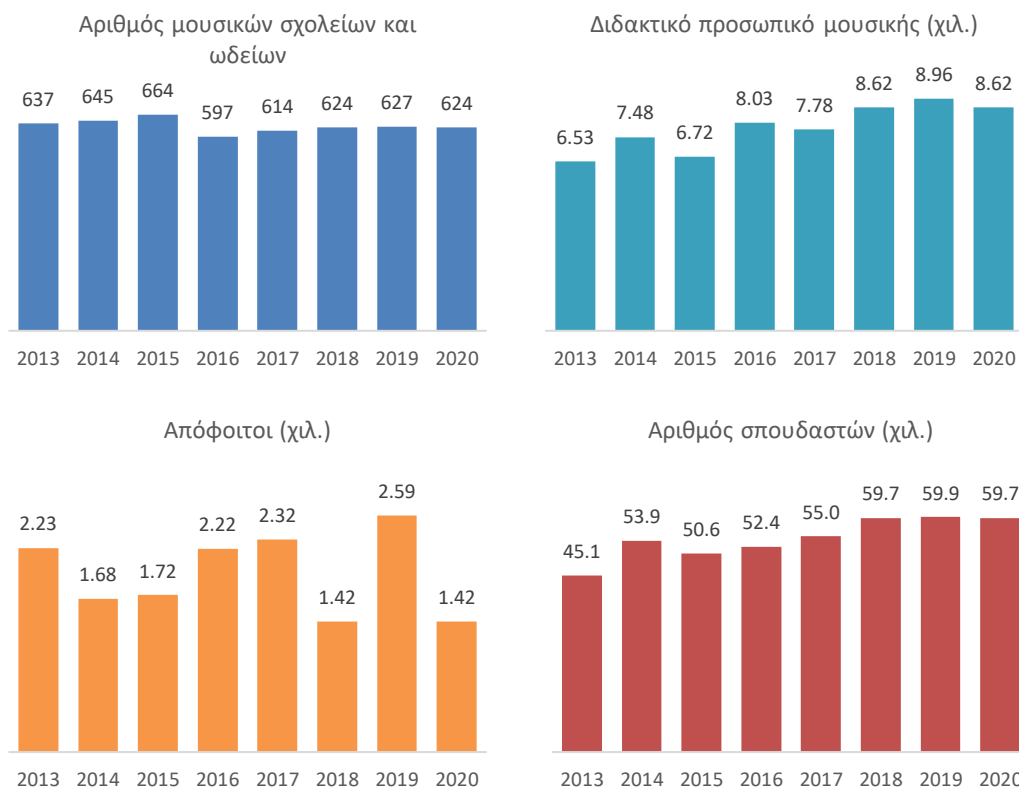
70% το 2018) σε σχέση με το ποσοστό των ανδρών, αναδεικνύοντας ένα ελαφρώς καλύτερο ποσοστό επιτυχίας στην ολοκλήρωση των σπουδών.

Διάγραμμα 3.10: Παραγωγικότητα (σε χιλ.), κατασκευή μουσικών οργάνων

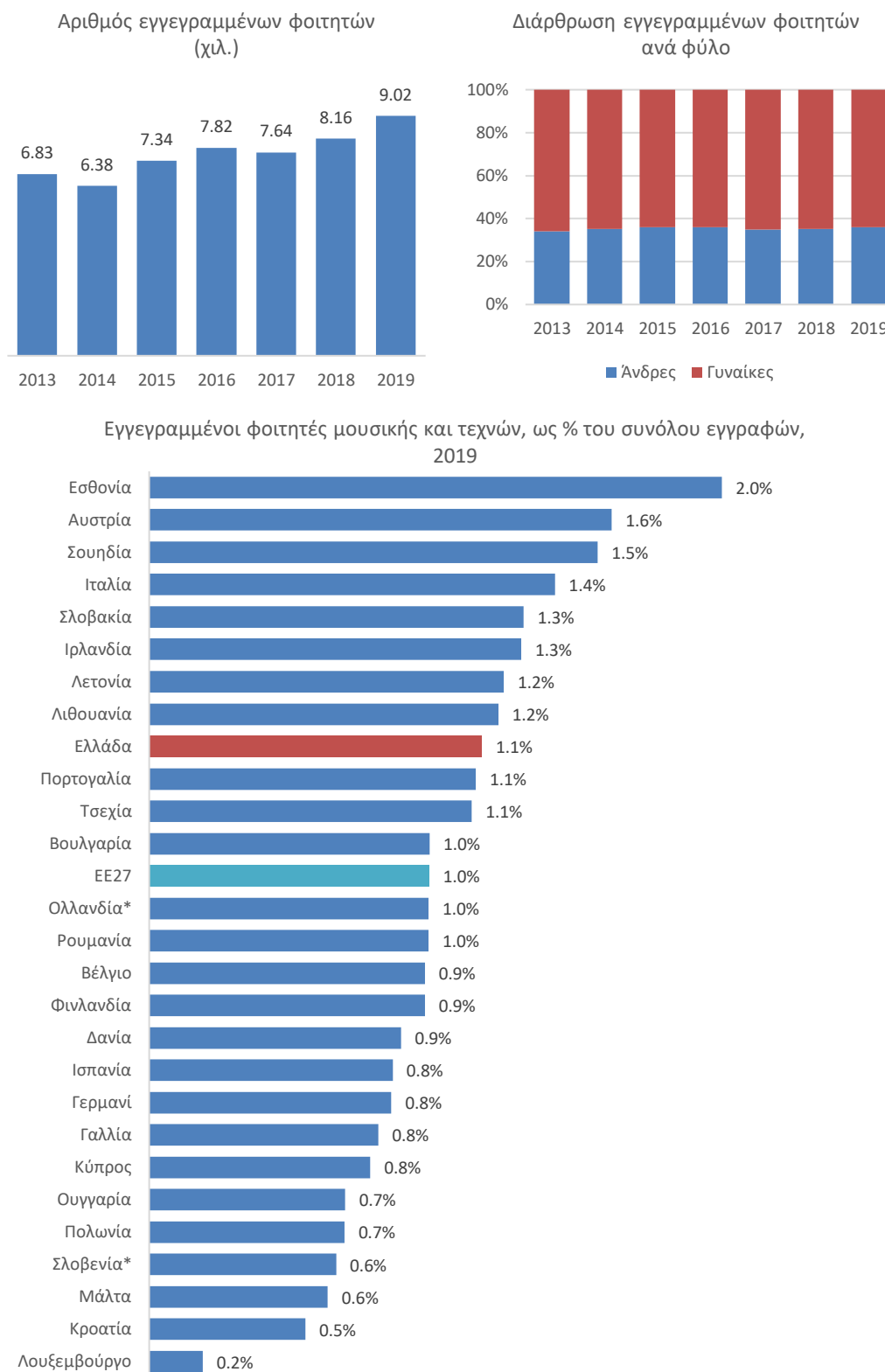
Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ, Σημ.: (1) Χώρες με * αφορά το έτος 2018, ** το 2014, *** το 2013 και **** το 2008 (2) Οι χώρες της ΕΕ που παραλείπονται στο διάγραμμα δεξιά δεν έχουν διαθέσιμα στοιχεία για κανένα έτος.

Διάγραμμα 3.11: Βασικά μεγέθη, μουσικές σχολές και ωδεία

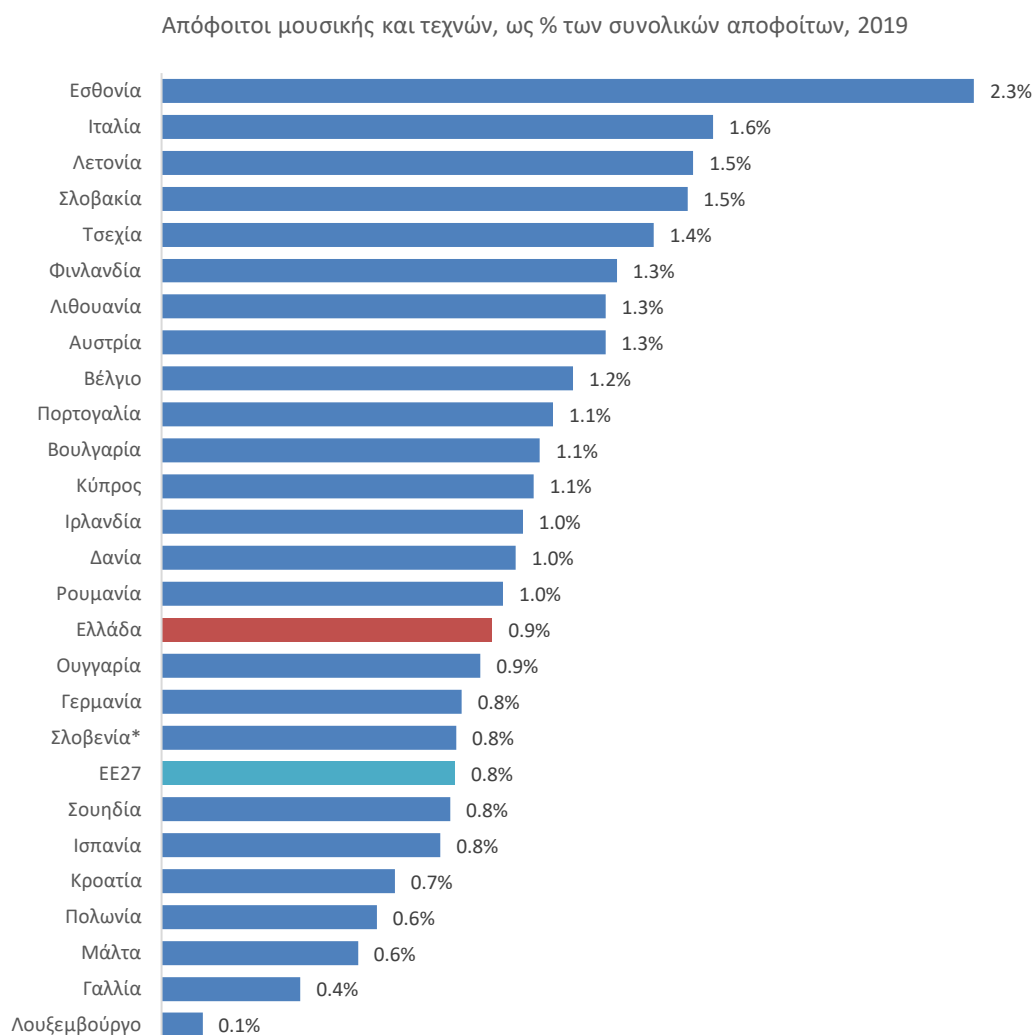
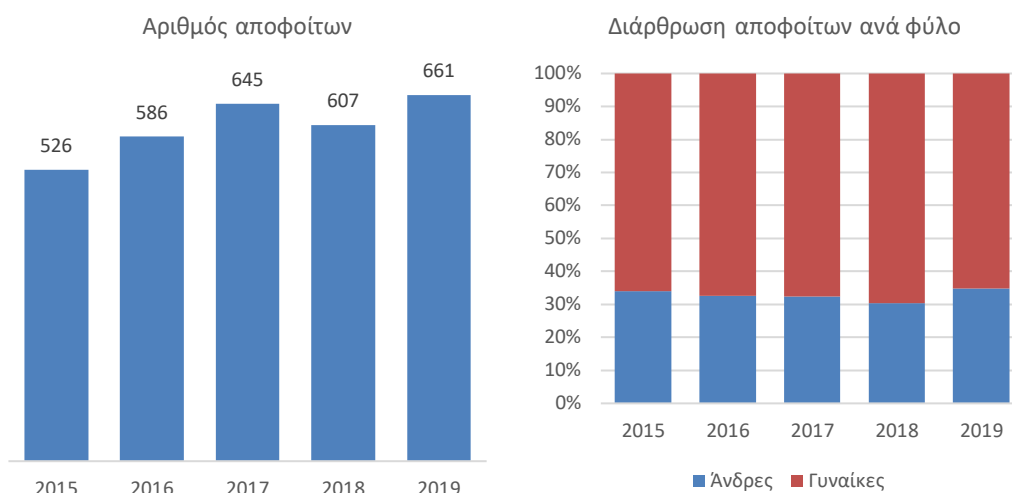
Πηγή: Eurostat.

Διάγραμμα 3.12: Εγγεγραμμένοι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα μουσικής και τεχνών

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE, Σημ.: Οι χώρες με (*) αφορούν τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του 2014.

Διάγραμμα 3.13: Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα μουσικής και τεχνών

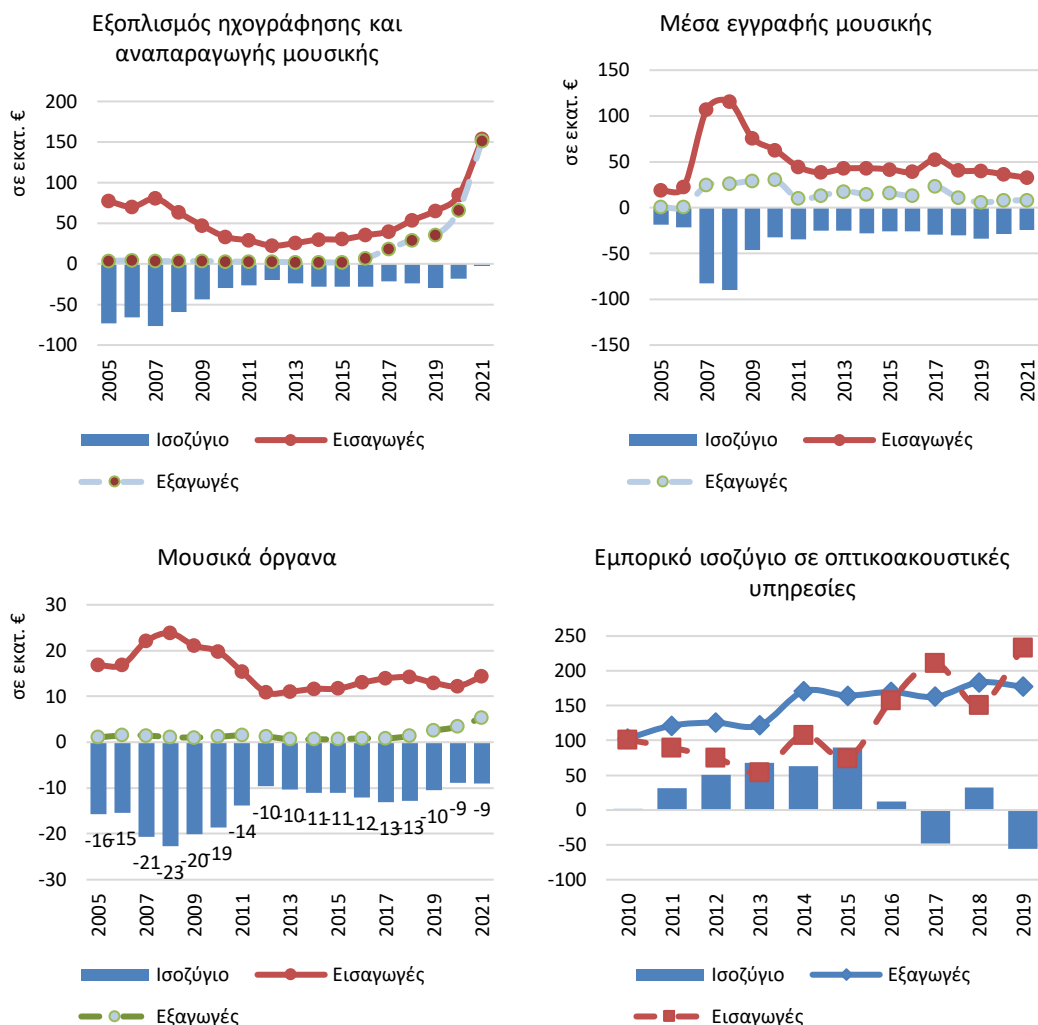
Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE. Σημ.: * Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τη Σλοβενία είναι για το 2015, ενώ η Ολλανδία δεν περιλαμβάνεται λόγω έλλειψης στοιχείων στο σύνολο των ετών.

Στην ΕΕ, η Ελλάδα κατέχει σχετικά μέτρια θέση ως προς τη συμμετοχή των σπουδών μουσικής και τεχνών στο συνολικό αριθμό αποφοίτων (16^η θέση). Η χαμηλότερη θέση σε σύγκριση με την κατάταξη με βάση τους εγγεγραμμένους φοιτητές αναδεικνύει μεγαλύτερη διάρκεια ή μικρότερη επιτυχία στην ολοκλήρωση του κύκλου σπουδών μουσικής και τεχνών στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, και στους αποφοίτους, το ποσοστό είναι υψηλότερο στην Ελλάδα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, το οποίο κρατείται χαμηλά από τη μικρή συμμετοχή της μουσικής και των τεχνών στους αποφοίτους σε πολυπληθείς χώρες, όπως η Γαλλία, η Ισπανία και η Πολωνία.

3.2.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ως προς το εξωτερικό εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών μουσικής, το έλλειμμα στον εξοπλισμό ηχογράφησης και αναπαραγωγής μουσικής συρρικνώνεται σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Ειδικότερα, το 2021 το εμπορικό έλλειμμα στον εξοπλισμό ηχογράφησης και αναπαραγωγής μουσικής περιορίστηκε σε μόλις €2,3 εκατ., από €30 εκατ. το 2019 και €77 εκατ. το 2007 (Διάγραμμα 3.14).

Διάγραμμα 3.14: Εξωτερικό εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών μουσικής

Πηγή: Eurostat.

Στα μέσα εγγραφής μουσικής, το έλλειμμα παρουσιάζει σχετική σταθερότητα. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2010-2021, το εμπορικό έλλειμμα στα μέσα εγγραφής μουσικής διακυμαίνεται στο εύρος €25-€35 εκατ.

Παρόμοια εικόνα σχετικά σταθερού εμπορικού ελλείμματος παρατηρείται και στα μουσικά όργανα. Το έλλειμμα στο εμπόριο μουσικών οργάνων διακυμαίνεται στο εύρος €9-€14 εκατ. την περίοδο 2011-2021.

Το εμπορικό ισοζύγιο των οπτικοακουστικών υπηρεσιών παρουσιάζει διαχρονικές διακυμάνσεις. Μέχρι το 2015, το ισοζύγιο είχε πλεόνασμα με τάσεις ανόδου (σε €90 εκατ. το 2015 από €1,9 εκατ. το 2010), ενώ τα επόμενα χρόνια υπάρχουν διακυμάνσεις, καταγράφοντας έλλειμμα €56 εκατ. το 2019.

3.2.3 ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ραδιοφωνική μετάδοση

Ο μεγαλύτερος κλάδος του οικοσυστήματος αναπαραγωγής με βάση τόσο την αξία παραγωγής όσο και της απασχόλησης είναι η ραδιοφωνική μετάδοση. Τα τελευταία χρόνια καταγράφει σταθεροποίηση μετά από σημαντική πτώση (Διάγραμμα 3.15).

Ειδικότερα, ο αριθμός επιχειρήσεων έχει υποχωρήσει από 947 το 2008 σε 606 το 2019. Στην αξία παραγωγής καταγράφεται μικρή ανάκαμψη μετά το 2015 (από €57,6 εκατ. σε €68,7 εκατ. το 2019), σε επίπεδο πολύ χαμηλότερο σε σχέση με το 2008 (€160 εκατ.). Η ανάκαμψη της αξίας παραγωγής δεν μεταφράζεται σε αντίστοιχη τάση στην προστιθέμενη αξία, η οποία εξακολουθεί να υποχωρεί, φτάνοντας μόλις €11,1 εκατ. το 2019, από €115 εκατ. το 2009.

Σε σχετικά χαμηλό επίπεδο παραμένει η απασχόληση. Ειδικότερα, ο αριθμός εργαζομένων στη ραδιοφωνική μετάδοση διακυμαίνεται τα τελευταία χρόνια σε επίπεδα κοντά στους 2,3 χιλ., από 6,7 χιλ. το 2008.

Τέλος, σε χαμηλό επίπεδο έχει υποχωρήσει και η παραγωγικότητα του κλάδου τα τελευταία χρόνια. Υπολογίζεται σε €4,7 χιλ. ανά εργαζόμενο το 2019, από €24,5 χιλ. το 2011. Και με βάση τον συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα έχει τη τελευταία θέση στην ΕΕ (Διάγραμμα 3.16).

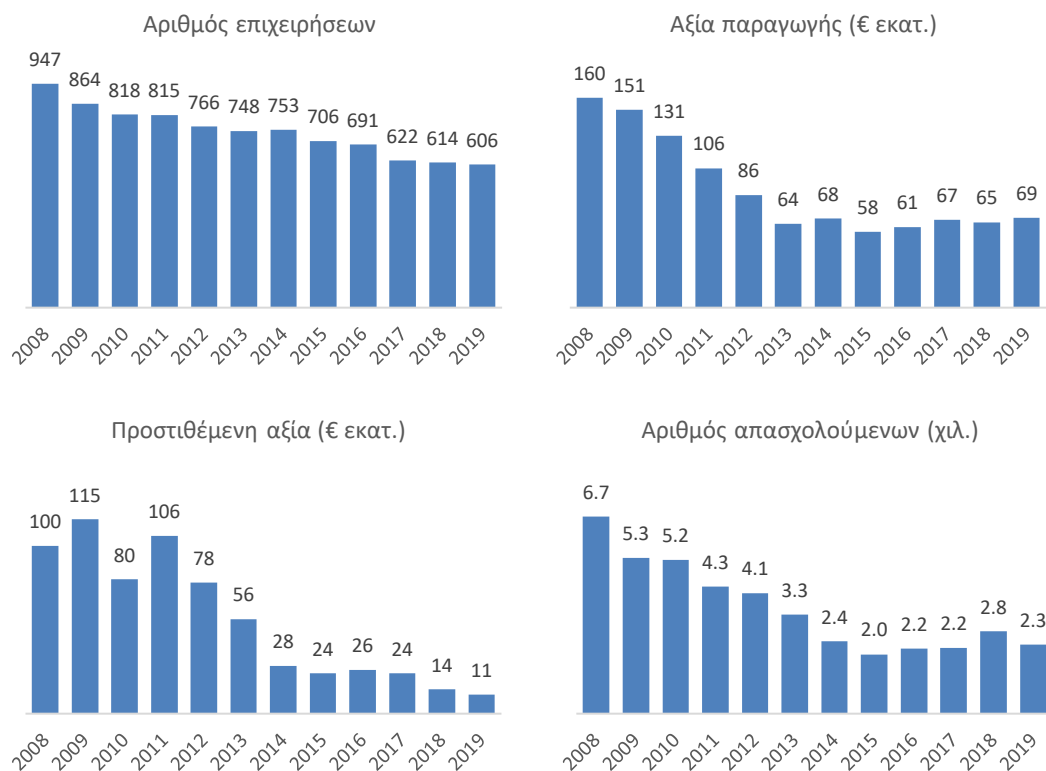
Λιανικό εμπόριο εγγράφων ήχου και εικόνας

Το λιανικό εμπόριο εγγράφων ήχου και εικόνας συρρικνώνεται διαχρονικά (Διάγραμμα 3.17). Ειδικότερα, ο αριθμός επιχειρήσεων στο λιανικό εμπόριο εγγράφων ήχου και εικόνας έχει υποχωρήσει σε 241 το 2019, από 423 το 2013. Αντίστοιχα, η αξία παραγωγής του κλάδου ακολουθεί πτωτική πορεία διαχρονικά, με €3,5 εκατ. το 2019, από €8,3 εκατ. το 2013.

Ο κλάδος δεν παράγει αξιοσημείωτη προστιθέμενη αξία από το 2014 και μετά (€0,4 εκατ. το 2019). Η απασχόληση έχει υποχωρήσει σε 407 άτομα, από 833 άτομα το 2013 και 1462 άτομα το 2008.

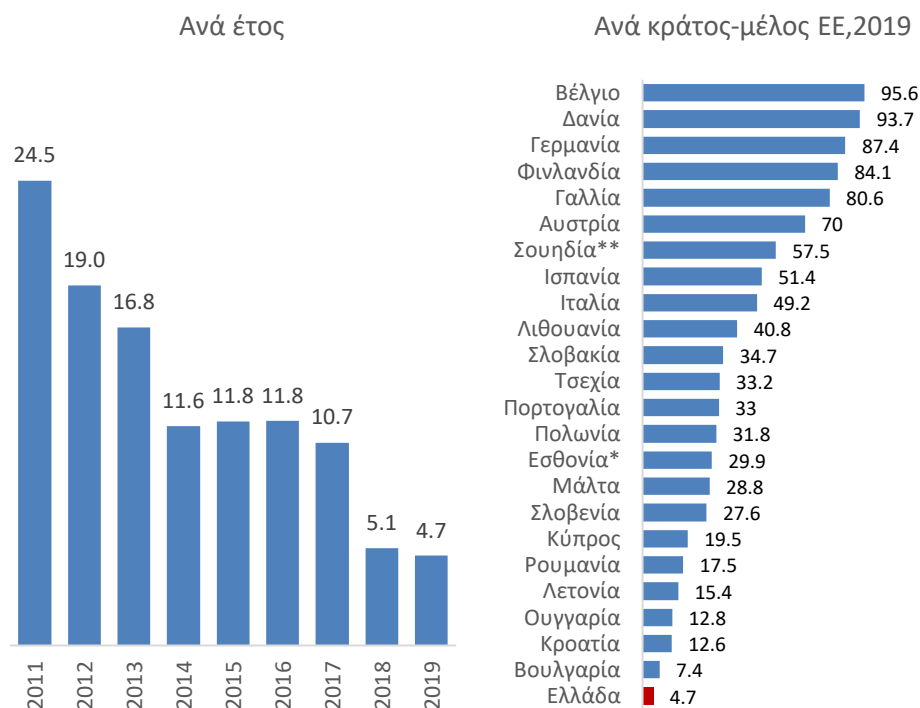
Ως αποτέλεσμα, η παραγωγικότητα του κλάδου σημειώνει διακυμάνσεις διαχρονικά σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, καταγράφοντας ενίοτε και αρνητικές τιμές. Το 2019 υπολογίζεται ότι η προστιθέμενη αξία που δημιούργησε ο μέσος εργαζόμενος του κλάδου δεν ξεπέρασε τα €0,9 χιλ., ενώ η μεγαλύτερη τιμή είχα καταγραφεί το 2013 (€3,9 χιλ.).

Διάγραμμα 3.15: Βασικά μεγέθη, ραδιοφωνική μετάδοση

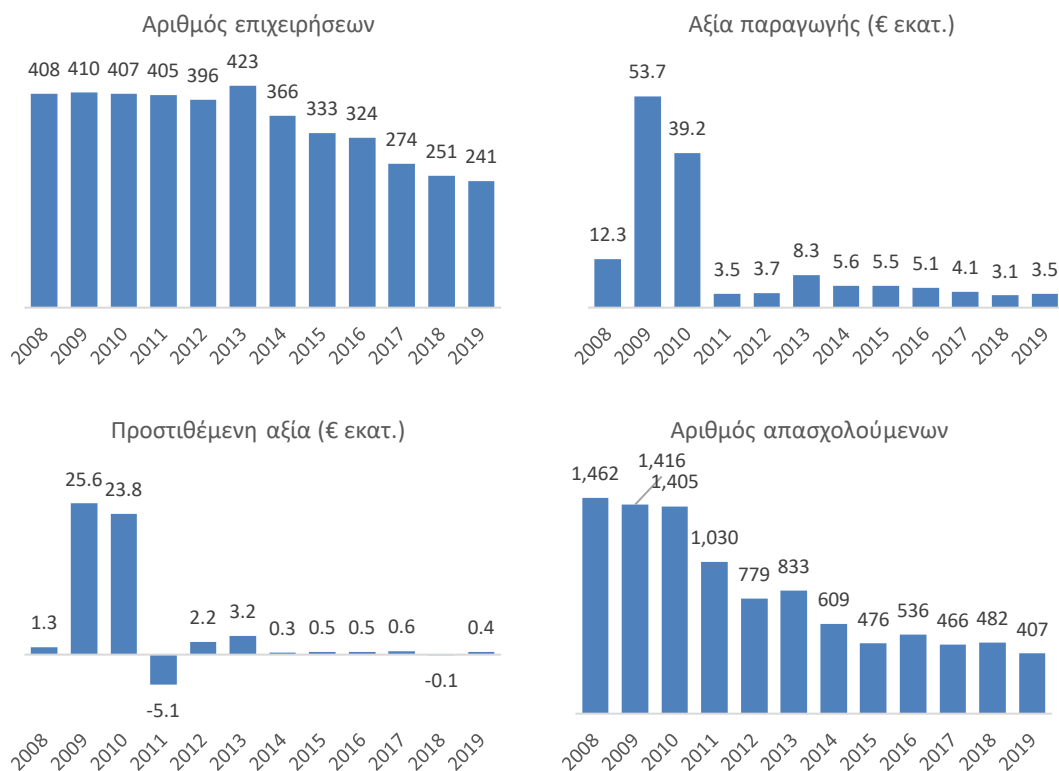
Πηγή: Eurostat.

Διάγραμμα 3.16: Παραγωγικότητα (σε χιλ.), ραδιοφωνική μετάδοση

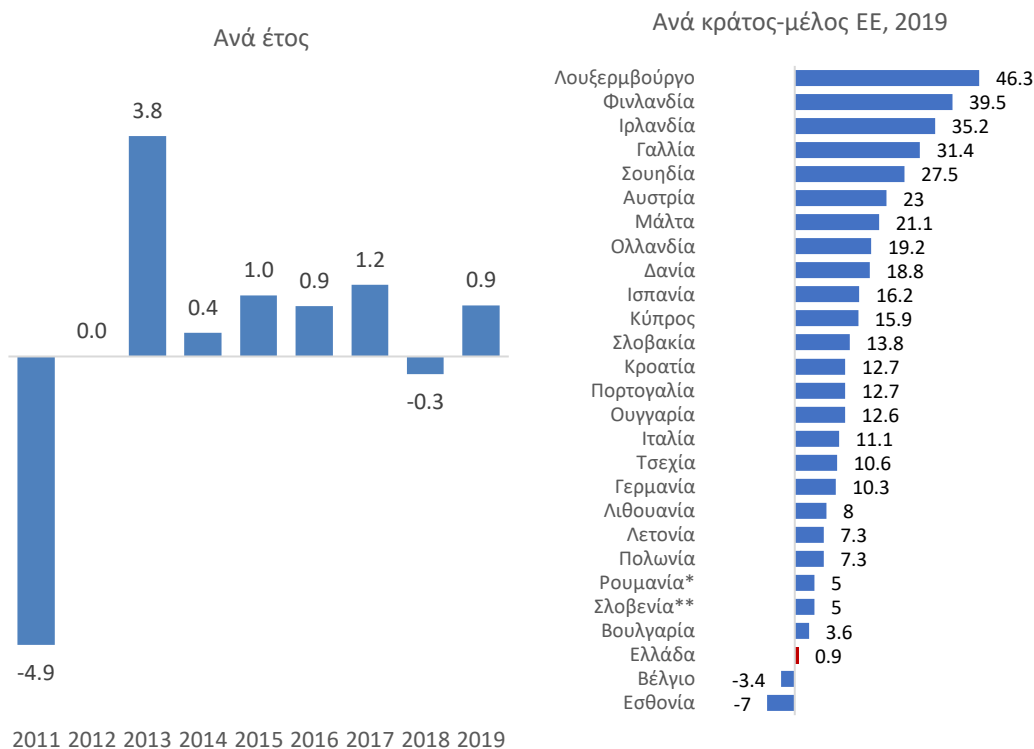
Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE, Σημ.: (1) Χώρες με * αφορούν το έτος 2018 και ** το 2015 (2) Οι χώρες της ΕΕ που παραλείπονται στο διάγραμμα δεξιά δεν έχουν διαθέσιμα στοιχεία για κανένα έτος.

Διάγραμμα 3.17: Βασικά μεγέθη, λιανικό εμπόριο εγγραφών ήχου και εικόνας

Πηγή: Eurostat.

Διάγραμμα 3.18: Παραγωγικότητα (σε χιλ.), λιανικό εμπόριο εγγραφών ήχου και εικόνας

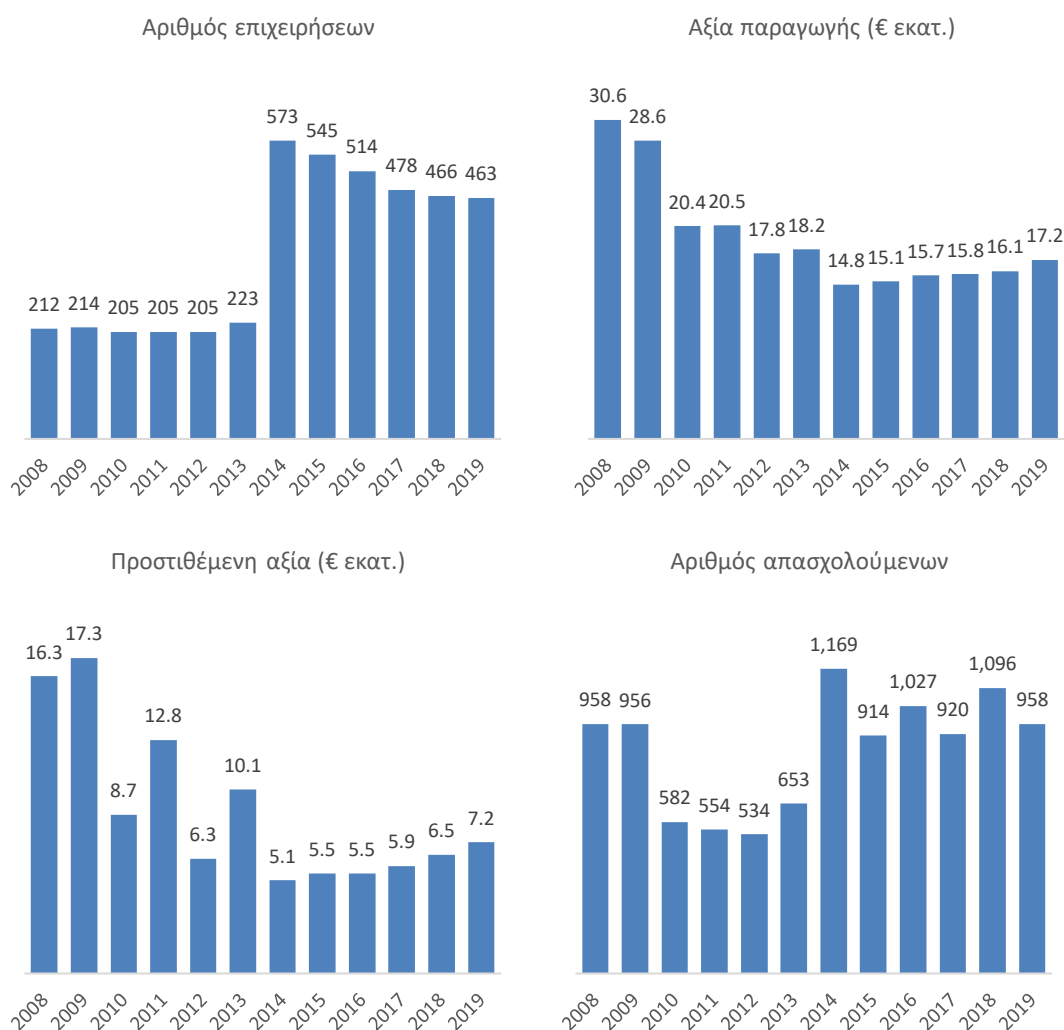
Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE, Σημ.: (1) Χώρες με * αφορούν το έτος 2017 και ** το 2014 (2) Οι χώρες της ΕΕ που παραλείπονται στο διάγραμμα δεξιά δεν έχουν διαθέσιμα στοιχεία για κανένα έτος.

Στην ευρωπαϊκή κατάταξη, η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη χειρότερη θέση, υψηλότερα σε σύγκριση με το Βέλγιο και την Εσθονία όπου καταγράφηκε αρνητική παραγωγικότητα στον κλάδο το 2019 (Διάγραμμα 3.18).

Λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας

Καλύτερη εικόνα καταγράφεται στο λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας, καθώς ανάκαμψη και συγκέντρωση χαρακτηρίζουν τον κλάδο μετά το 2014 (Διάγραμμα 3.19). Συγκεκριμένα, ο αριθμός επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου εξοπλισμού ήχου και εικόνας έχει υποχωρήσει σε 463 το 2019, από 573 το 2014. Η αξία παραγωγής έχει ανακάμψει σε €17,2 εκατ. το 2019, από €14,8 εκατ. το 2014, σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το 2008 (€30,6 εκατ.). Ανάκαμψη παρατηρείται και στην προστιθέμενη αξία, σε €7,2 εκατ. το 2019, από €5,1 εκατ. το 2014, έναντι €16,3 εκατ. το 2008. Η απασχόληση στον κλάδο ανέκαμψε πλήρως το 2019 στο επίπεδο που είχε καταγράψει και το 2008 (958 άτομα).

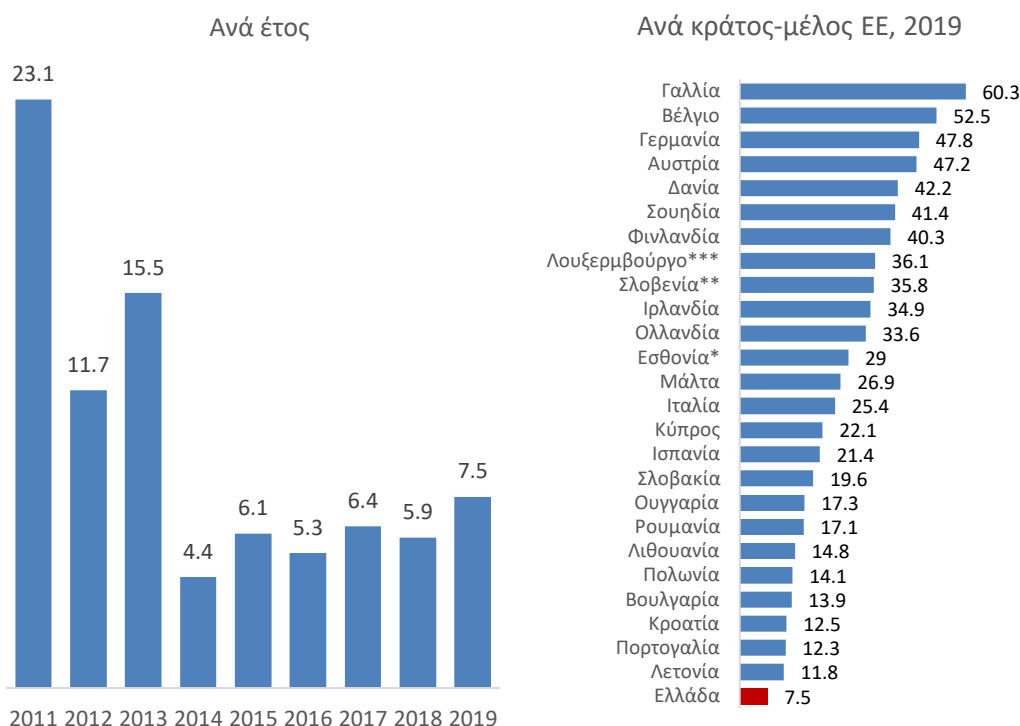
Διάγραμμα 3.19: Βασικά μεγέθη, λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας

Πηγή: Eurostat. Καταγράφεται ασυνέχεια στα στοιχεία για τον αριθμό επιχειρήσεων του κλάδου πριν και μετά το 2014 στη βάση δεδομένων της Eurostat.

Αντίστοιχα, σταδιακή ανάκαμψη από το 2014 εμφανίζει και η παραγωγικότητα του κλάδου. Το 2019, ο μέσος εργαζόμενος του κλάδου δημιούργησε €7,5 χιλ. προστιθέμενη αξία, από €4,4 χιλ. το 2014 και €23,1 χιλ. το 2011. Σε συγκριτική προοπτική ωστόσο, η Ελλάδα καταγράφει τη χαμηλότερη παραγωγικότητα λιανικού εμπορίου εξοπλισμού ήχου και εικόνας στην ΕΕ, όπου πρωτοπόρος το 2019 ήταν η Γαλλία με €60,3 χιλ. προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο (Διάγραμμα 3.20).

Διάγραμμα 3.20: Παραγωγικότητα (σε χιλ.), λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE, Σημ.: (1) Χώρες με * αφορούν το έτος 2018, ** το 2016 και *** το 2013 (2) Οι χώρες της ΕΕ που παραλείπονται στο διάγραμμα δεξιά δεν έχουν διαθέσιμα στοιχεία για κανένα έτος.

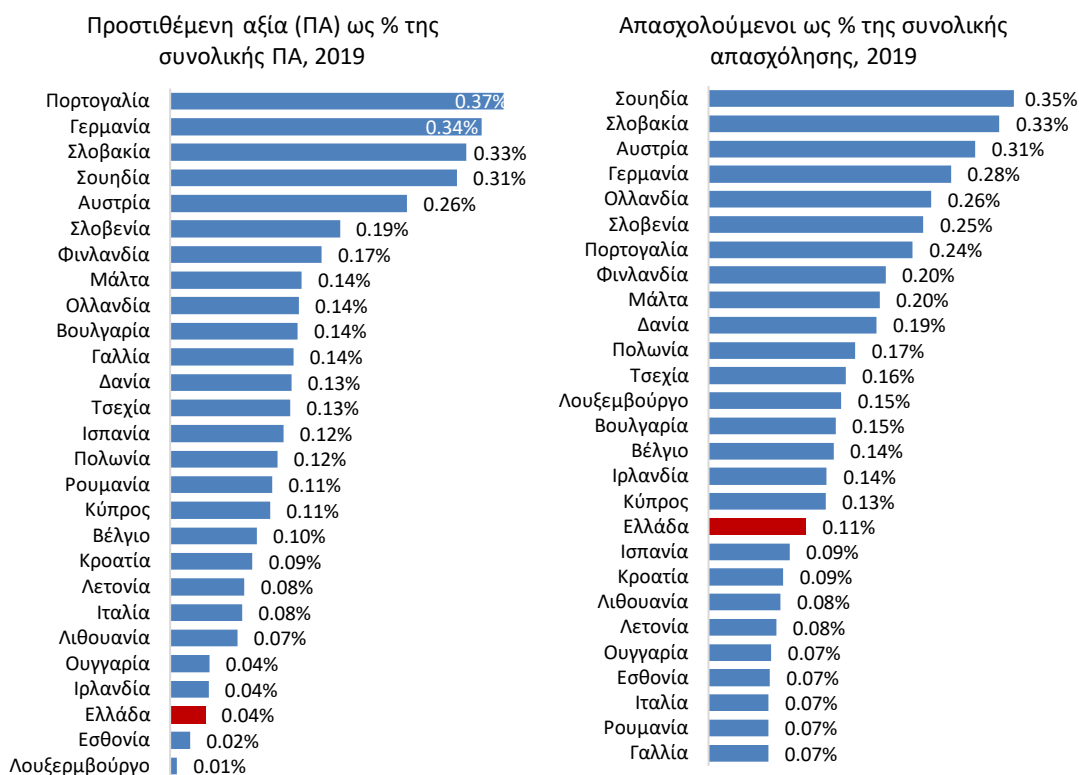
Συμμετοχή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής

Συνολικά, η συμμετοχή των δραστηριοτήτων μουσικής που εντάσσονται στις Στατιστικές Διάρθρωσης Επιχειρήσεων στο σύνολο της επιχειρηματικής δραστηριότητας της χώρας είναι σχετικά χαμηλή στην Ελλάδα (Διάγραμμα 3.21). Ειδικότερα, η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη χαμηλότερη θέση στην ΕΕ με βάση το ποσοστό της προστιθέμενης αξίας των επιχειρήσεων του οικοσυστήματος, με 0,04% της συνολικής προστιθέμενης αξίας του επιχειρηματικού τομέα.

Η εικόνα είναι καλύτερη ως προς τη συμμετοχή με βάση την απασχόληση. Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες του οικοσυστήματος παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής απασχολούν το 0,11% της απασχόλησης του επιχειρηματικού τομέα στην Ελλάδα. Με βάση το συγκεκριμένο ποσοστό, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 18^η θέση στην ΕΕ. Η υψηλότερη θέση με βάση την απασχόληση, σε σχέση με τη θέση με βάση την προστιθέμενη αξία αποτελεί

άλλη μια ένδειξη της χαμηλής παραγωγικότητας των σχετικών οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 3.21: Μερίδιο του οικοσυστήματος μουσικής στην προστιθέμενη αξία και στην απασχόληση των κλάδων που εντάσσονται στις Στατιστικές Διάρθρωσης Επιχειρήσεων

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

3.2.4 ΧΡΗΣΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Εστίαση και φιλοξενία

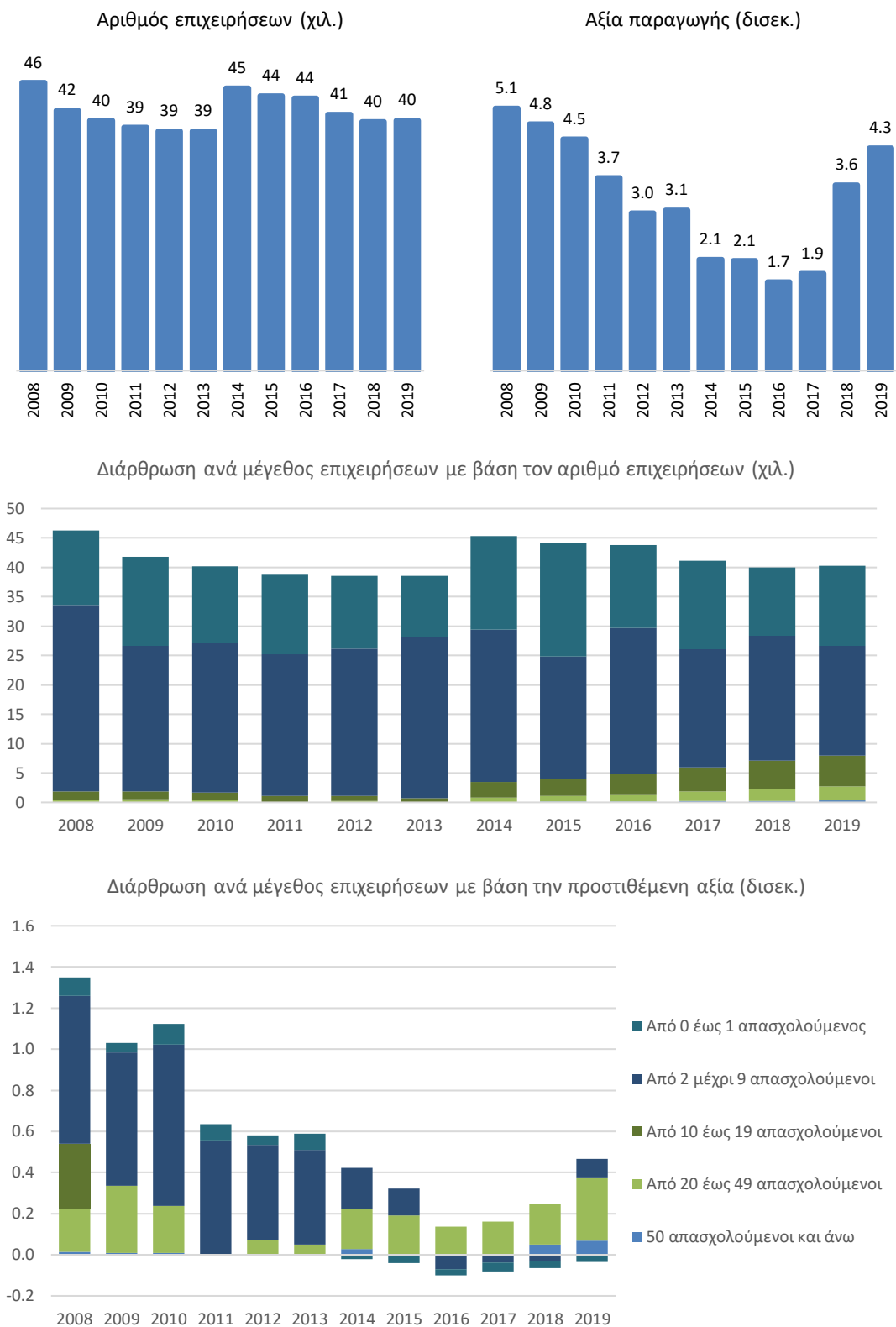
Στην πλευρά της χρήσης μουσικής, καταγράφεται ισχυρότερη ανάκαμψη (έως το ξέσπασμα της πανδημίας). Ειδικότερα, τα εστιατόρια σημειώνουν ισχυρή αύξηση στην αξία παραγωγής τους, από €1,7 δισεκ. το 2016 σε €4,3 δισεκ. το 2019 (Διάγραμμα 3.22). Ταυτόχρονα, παρατηρείται ενίσχυση του μεριδίου των επιχειρήσεων με 20 έως 49 απασχολούμενους στην προστιθέμενη αξία και συρρίκνωση του μεριδίου εστιατορίων με 2 έως 9 εργαζόμενους.

Παρόμοια εικόνα παρατηρείται στα μπαρ (Διάγραμμα 3.23). Η αξία παραγωγής ανήλθε το 2019 σε €1,7 δισεκ., από €0,7 δισεκ. αλλά €2,4 δισεκ. το 2008. Και σε αυτό το τμήμα του οικοσυστήματος, παρατηρείται συγκέντρωση δραστηριότητας σε λιγότερες και μεγαλύτερες επιχειρήσεις, τάση η οποία αναμένεται να συνεχιστεί, καθώς από το 2018, η προστιθέμενη αξία είναι αρνητική στο σύνολο των επιχειρήσεων με λιγότερους από 9 απασχολούμενους και θετική στο σύνολο των επιχειρήσεων με 10 ή περισσότερους εργαζόμενους.

Σε σημαντικό βαθμό, η ισχυρή ανάκαμψη της εστίασης οφείλεται σε πολύ δυνατή ανάπτυξη του τουρισμού. Αυτή η εξέλιξη διαφαίνεται και στα μεγέθη των ξενοδοχείων - ένας ακόμα

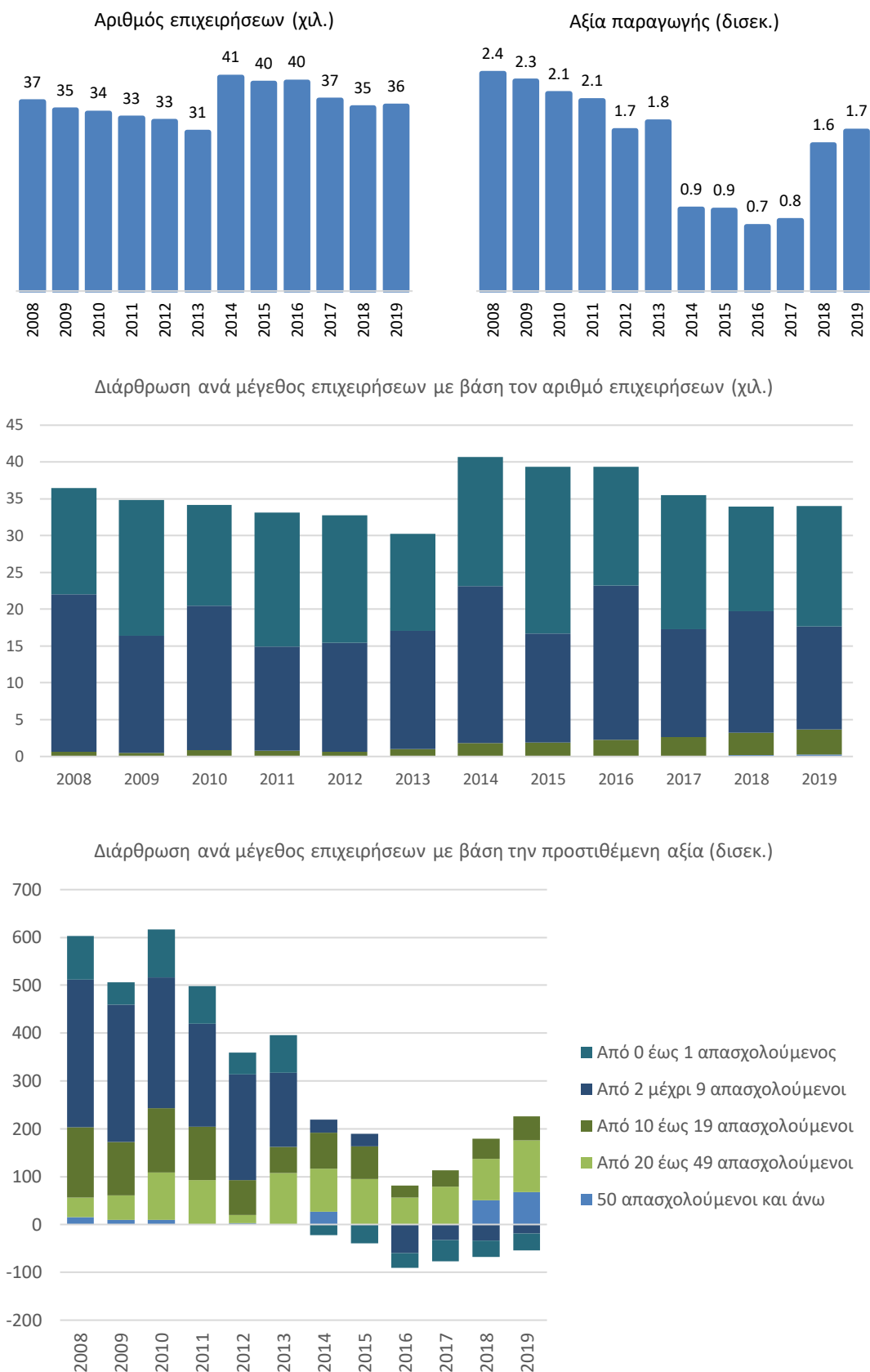
κλάδος που χρησιμοποιεί μουσική ως μέρος του προϊόντος (φιλοξενία) που προσφέρει στους πελάτες τους.

Διάγραμμα 3.22: Βασικά μεγέθη, εστιατόρια

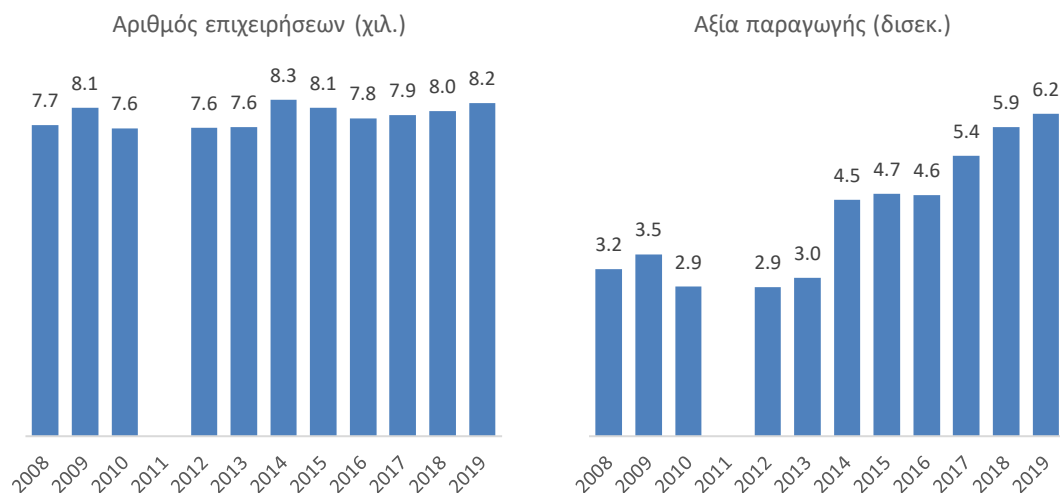
Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

Διάγραμμα 3.23: Βασικά μεγέθη, μπαρ

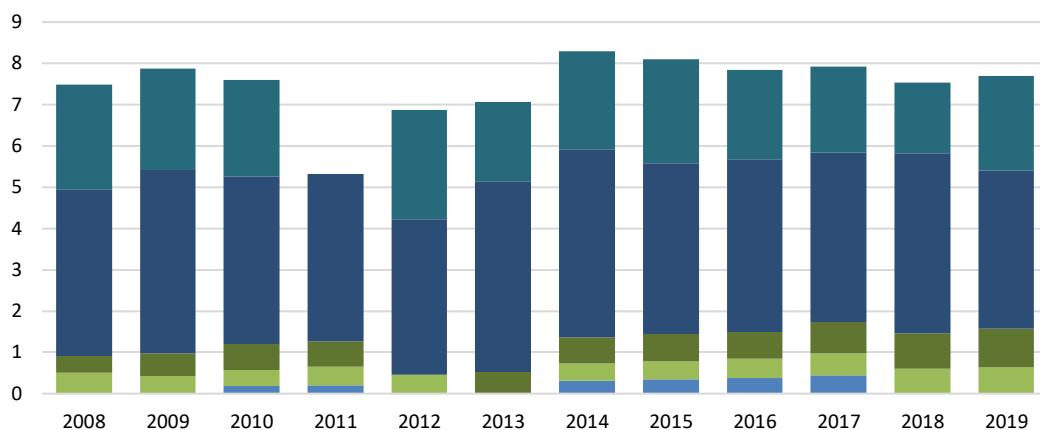

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

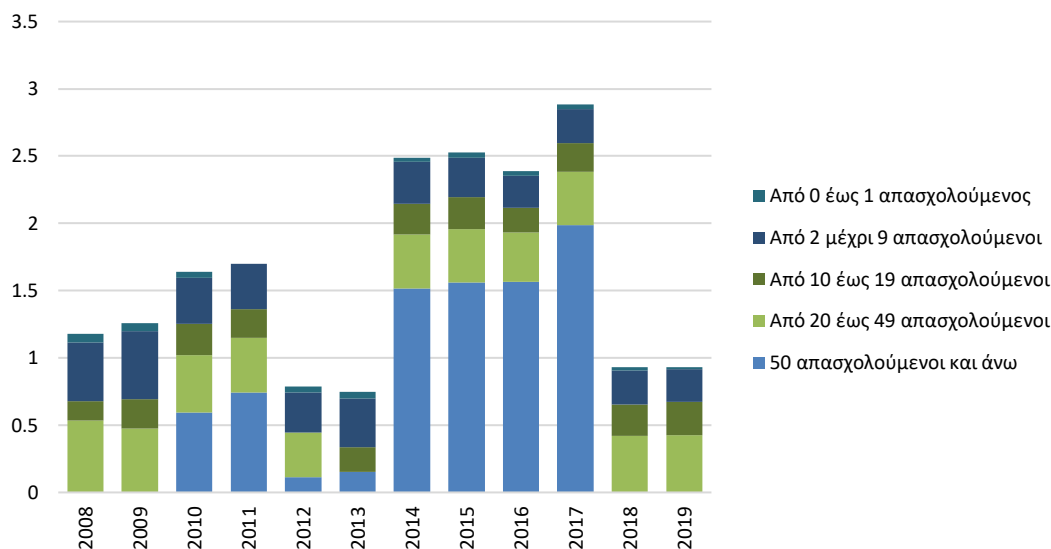
Διάγραμμα 3.24: Βασικά μεγέθη, ξενοδοχεία

Διάρθρωση ανά μέγεθος επιχειρήσεων με βάση τον αριθμό επιχειρήσεων (χιλ.)

Διάρθρωση ανά μέγεθος επιχειρήσεων με βάση την προστιθέμενη αξία (δισεκ.)

Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

Τα ξενοδοχεία καταγράφουν σημαντική αύξηση στην αξία παραγωγής τους από το 2016, με ήπια ενίσχυση του αριθμού επιχειρήσεων το εν λόγω διάστημα (Διάγραμμα 3.24). Ειδικότερα, η αξία παραγωγής το 2019 ανήλθε σε €6,2 δισεκ., από €3,0 δισεκ. το 2013 και €3,2 δισεκ. το 2008. Ο αριθμός των επιχειρήσεων στον ξενοδοχειακό τομέα ανήλθε σε 8,2 χιλ. το 2019, από 7,7 χιλ. το 2008.

Λιανικό εμπόριο

Στα καταστήματα λιανικού εμπορίου που χρησιμοποιούν μουσική, παρατηρείται αυξητική τάση στην αξία παραγωγής από το 2013 στα σουπερμάρκετ, καθώς και στο άλλο λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα (Διάγραμμα 3.25). Ειδικότερα, η αξία παραγωγής στα σουπερμάρκετ αυξήθηκε σε €3,5 δισεκ. το 2019, από €2,8 δισεκ. το 2013 και €3,2 δισεκ. το 2008, ενώ αντίστοιχα στα πολυκαταστήματα η αξία παραγωγής ανήλθε σε €215 εκατ. το 2019, από €134 εκατ. το 2013.

Στο λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε ειδικευμένα καταστήματα ανάκαμψη από το 2016 ήταν αρκετά πιο περιορισμένη. Συγκεκριμένα, η αξία παραγωγής ανήλθε σε €1,2 δισεκ. το 2019, από €0,9 δισεκ. την τριετία 2014-2016 και €2,0 δισεκ. το 2008.

Την ίδια περίοδο, ο αριθμός επιχειρήσεων σε αυτούς τους κλάδους λιανικού εμπορίου υποχώρησε σημαντικά. Ο αριθμός επιχειρήσεων σουπερμάρκετ μειώθηκε σε 15,3 χιλ. το 2019, από 27,6 χιλ. το 2008. Αντίστοιχα, ο αριθμός επιχειρήσεων που διαχειρίζονται καταστήματα που δεν εξειδικεύουν σε κάποιο προϊόν έπεσε σε 7,0 χιλ. το 2019, από 8,4 χιλ. το 2014. Τέλος, οι επιχειρήσεις πώλησης ενδυμάτων μειώθηκε σε 15,5 χιλ. το 2019, από 20,9 χιλ. το 2008. Η σημαντική πτώση στον αριθμό επιχειρήσεων, σε συνδυασμό με την αύξηση της αξίας παραγωγής αναδεικνύει την τάση συγκέντρωσης της δραστηριότητας του λιανικού εμπορίου σε μεγαλύτερες εταιρείες.

3.2.5 ΔΑΠΑΝΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Στη μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών για μουσική, κυριαρχούν οι δαπάνες για την κατηγορία Ωδεία - Γυμναστήρια - Σχολές χορού (Διάγραμμα 3.26). Υπολογίζεται ότι από τις μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών, αντιστοιχούν κατά μέσο όρο €4,01 ανά νοικοκυριό για ωδεία, γυμναστήρια και σχολές χορού το 2020. Ακολουθεί η μέση δαπάνη για μουσικά όργανα (€1,09 τον μήνα ανά νοικοκυριό). Σημαντική πτώση διαχρονικά, ακόμα και πριν το ξέσπασμα της πανδημίας, καταγράφεται στην κατηγορία «Έξοδα σε καμπαρέ, μπαρ με μουσική (εκτός περιόδου διακοπών)», τα οποία είχαν περιοριστεί σε €1,42 το 2019, από €2,87 το 2012, υποχωρώντας σε €0,62 το 2020 ως αποτέλεσμα και των περιοριστικών μέτρων της πανδημίας.

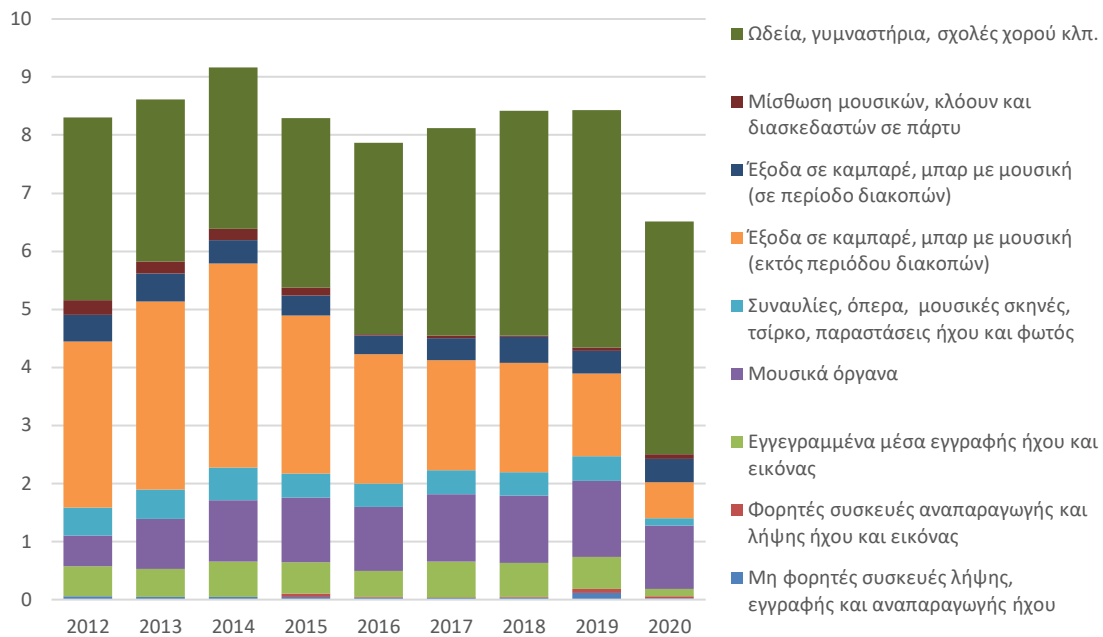
Σε συγκριτική προοπτική με την ΕΕ, η Ελλάδα έχει σχετικά χαμηλή θέση (18^η) στην κατάταξη των χωρών μελών της ΕΕ με βάση τη μέση καταναλωτική δαπάνη για μέσα εγγραφής ήχου και εικόνας. Πολύ χειρότερη (προτελευταία) είναι η θέση της χώρας στις δαπάνες για πολιτιστικές υπηρεσίες (Διάγραμμα 3.27). Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι στις συγκεκριμένες κατατάξεις έχουν ληφθεί υπόψη οι διαφορές μεταξύ των χωρών στο βιοτικό επίπεδο και στην αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών.

Διάγραμμα 3.25: Βασικά μεγέθη, καταστήματα λιανικού εμπορίου

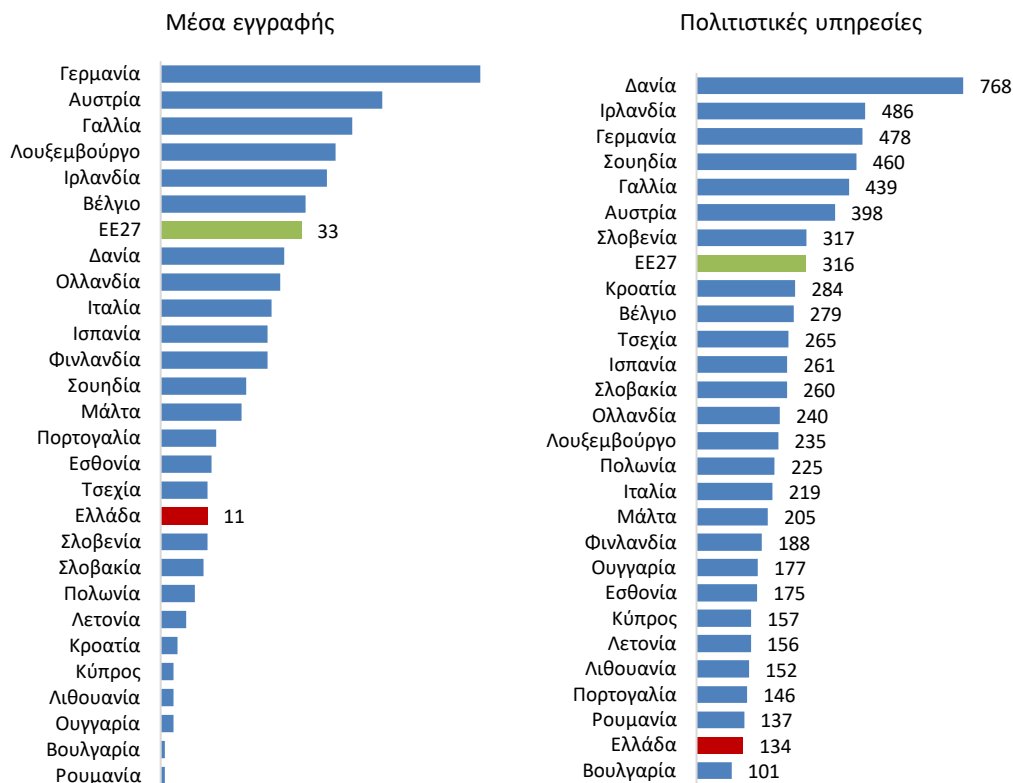
Πηγή: Eurostat.

Διάγραμμα 3.26: Μέσος όρος μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες, σε ευρώ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ. Σημ.: Οι κατηγορίες Έξοδα σε καμπαρέ, μπαρ με μουσική (εκτός περιόδου διακοπών), Έξοδα σε καμπαρέ, μπαρ με μουσική (σε περίοδο διακοπών), Μίσθωση μουσικών, κλόουν και διασκεδαστών σε πάρτυ, Ωδεία, γυμναστήρια, σχολές χορού αποτελούν συνδυασμό κωδικών πριν και μετά το 2014

Διάγραμμα 3.27: Μέση καταναλωτική δαπάνη ανά νοικοκυριό, σε PPS, 2015

Πηγή: Eurostat. Σημείωση: PPS - πρότυπο αγοραστική δύναμης.

3.3 Προβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικής

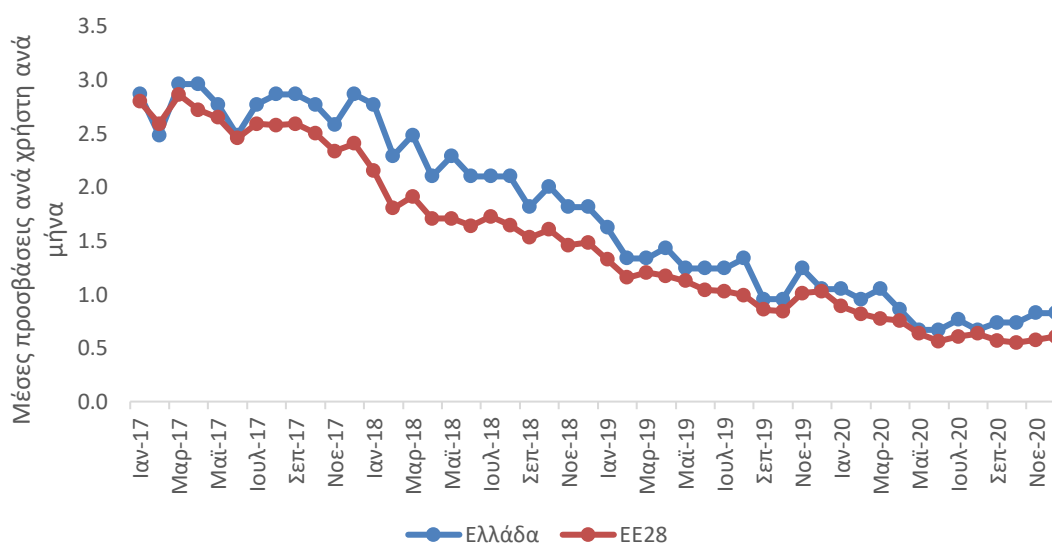
3.3.1 ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΕΕ

Η προβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (πειρατεία) μουσικής στην Ελλάδα βαίνει μειούμενη τα τελευταία χρόνια, ωστόσο βρίσκεται διαχρονικά πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ειδικότερα, οι μέσες προσβάσεις σε πειρατικό περιεχόμενο μουσικής ανά χρήστη μειώθηκαν σε 0,83 το μήνα Δεκέμβριο του 2020 από 2,87 το Δεκέμβριο του 2017 (μείωση κατά 71,1% - Διάγραμμα 3.28). Κατά μέσο όρο, η απόκλιση της Ελλάδας από την ΕΕ28 είναι στις 0,24 μέσες προσβάσεις ανά χρήστη και ανά μήνα για το διάστημα 2017-2020.

Στην ευρωπαϊκή κατάταξη, η Ελλάδα λαμβάνει τη 14^η υψηλότερη θέση με 0,82 μέσες προσβάσεις ανά χρήστη και ανά μήνα το 2020, ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος βρίσκεται στο 0,6 (Διάγραμμα 3.29). Η Ελλάδα καταγράφει σχεδόν διπλάσιες μέσες προσβάσεις σε σχέση με τη Γερμανία (0,40), ενώ σημειώνει καλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με την Εσθονία (1,03), μια χώρα πρότυπο σε θέματα ηλεκτρονικού μετασχηματισμού, και την Ολλανδία (0,90). Η χώρα που καταγράφει την υψηλότερη τιμή είναι η Λετονία με 1,80 μέσες προσβάσεις ανά χρήστη και μήνα, με τη Βουλγαρία να ακολουθεί με 1,34. Εννέα κράτη μέλη βρίσκονται κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο: Δανία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Αυστρία, Πολωνία, Ρουμανία, Φινλανδία και Σουηδία.

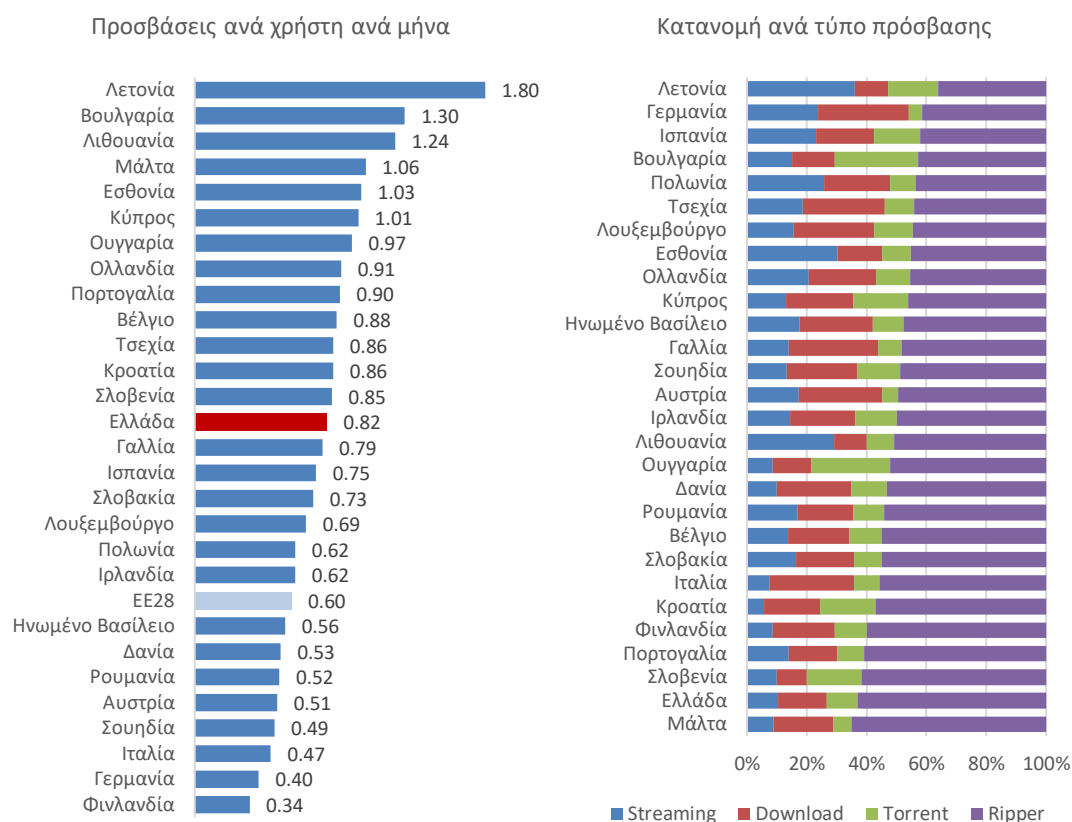
Ός προς τον τύπο πρόσβασης, το λογισμικό αντιγραφής («ripping») φαίνεται να κυριαρχεί στην πειρατεία της μουσικής για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες - αποτελεί κατά μέσο όρο το 40% των προσβάσεων. Στην Ελλάδα, η μέθοδος της αντιγραφής υπερβαίνει το 60%, ακολουθεί η μεταφόρτωση («download») με 16%, ο διαμοιρασμός αρχείων «torrents» και η μετάδοση συνεχούς ροής («streaming») με 10%. Με βάση το ποσοστό που έχει η αντιγραφή στο σύνολο των προσβάσεων, η Ελλάδα βρίσκεται στη δεύτερη υψηλότερη θέση στην ΕΕ, μετά τη Μάλτα.

Διάγραμμα 3.28: Εξέλιξη μουσικής πειρατείας, Ελλάδα και ΕΕ

Πηγή: Έκθεση EUIPO «Παραβίαση Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας στο Διαδίκτυο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μουσική, Ταινίες και Τηλεόραση (2017-2020), Τάσεις και παράγοντες επιρροής», Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Διάγραμμα 3.29: Μουσική πειρατεία ανά χώρα, 2020

Πηγή: Έκθεση EUIPO «Παραβίαση Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας στο Διαδίκτυο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μουσική, Ταινίες και Τηλεόραση (2017-2020), Τάσεις και παράγοντες επιρροής», Επεξεργασία στοιχείων IOBE

3.3.2 ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

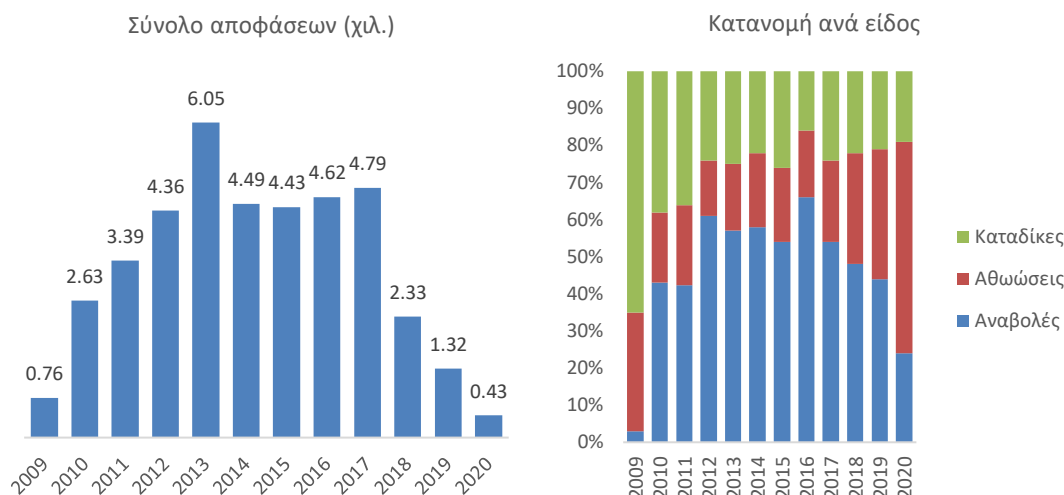
Η προσβολή των πνευματικών δικαιωμάτων διώκεται ποινικά, ωστόσο η εφαρμογή της νομοθεσίας έρχεται αντιμέτωπη με διαχρονικές δυσλειτουργίες του εγχώριου δικαστικού συστήματος. Ειδικότερα, ο αριθμός δικαστικών αποφάσεων για παραβίαση του Ν. 2121/1993 περί δικαιωμάτων μουσικής και άλλων ειδών πνευματικής ιδιοκτησίας έχει συρρικνωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, σε μόλις 428 αποφάσεις το 2020, από 4,8 χιλ. το 2017 και 6,1 χιλ. το 2013, αλλά και μόλις 758 αποφάσεις το 2009 (Διάγραμμα 3.30).

Σημαντικές αλλαγές διαχρονικά παρατηρούνται και στη διάρθρωση των αποφάσεων. Περίπου 6 στις 10 αποφάσεις την περίοδο 2012-2017, όταν καταγράφεται και ο μεγαλύτερος αριθμός αποφάσεων συνολικά, ήταν για αναβολή της τελικής απόφασης. Με τη μείωση του συνολικού αριθμού αποφάσεων, μειώθηκε σημαντικά και το ποσοστό των αναβολών, σε περίπου 24,5% το 2020. Αντίθετα, παρότι μειώθηκαν σημαντικά σε απόλυτους αριθμούς, σε όρους ποσοστού του συνόλου οι περιπτώσεις που αθώωθηκαν αυξήθηκαν σημαντικά, από 21,5% το 2017 σε 56,8% των αποφάσεων το 2020. Το ποσοστό των καταδικαστικών αποφάσεων αυξήθηκε σημαντικά το 2019 σε 35,7%, από 21,9% το 2018, αλλά το 2020 συρρικνώθηκε σε 18,7% των αποφάσεων (μόλις 428 αποφάσεις).

Από τις περιπτώσεις που καταδικάστηκαν, η πιο συχνή ποινή φυλάκισης υπερβαίνει το έτος, ειδικά από το 2011 και έπειτα, ωστόσο από το 2017 η συχνότητα επιβολής ποινής τέτοιας

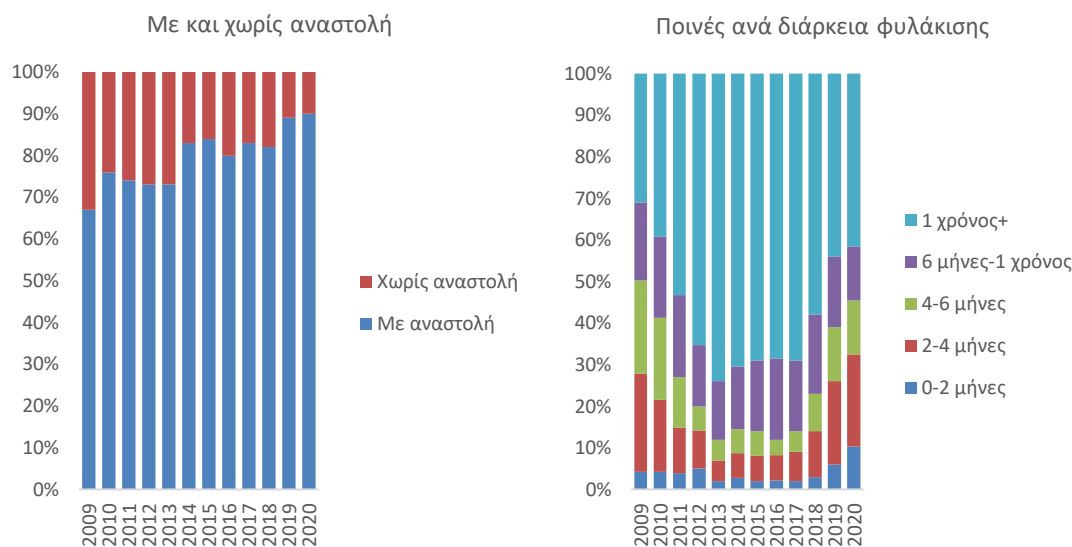
διάρκειας μειώνεται (σε 41,6% των καταδικασθέντων αποφάσεων το 2020 από 69% το 2017 - Διάγραμμα 3.31). Σε συνέχεια αυτού, ποινές μικρότερης διάρκειας κερδίζουν έδαφος διαχρονικά. Συγκεκριμένα, το μερίδιο των ποινών με διάρκεια κάτω των 6 μηνών αυξάνονται το διάστημα 2017-2020. Ωστόσο, η πλειονότητα των περιπτώσεων βρίσκονται σε αναστολή, υπερβαίνοντας κατά μέσο όρο το 80,6% το διάστημα 2010-2020 (Διάγραμμα 3.31).

Διάγραμμα 3.30: Αναβολές, αθωώσεις και καταδικαστικές αποφάσεις που αφορούν παραβίαση του Ν. 2121/1993

Πηγή: Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Διάγραμμα 3.31: Ποινές φυλάκισης για παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων

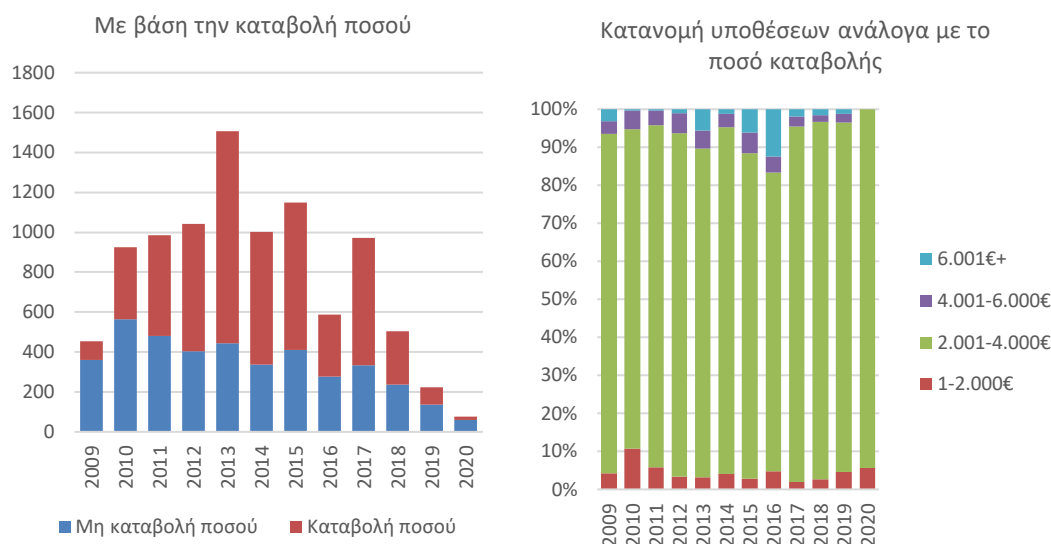
Πηγή: Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Σε αρκετές από τις καταδικαστικές υποθέσεις δεν κατέβαλαν χρηματικά ποσά. Το 2020, οι περιπτώσεις αυτές αριθμούσαν τις 59, από 333 το 2017, 445 το 2013 και 360 το 2009. Συνολικά, όλο και λιγότερες υποθέσεις καταβάλουν χρηματικά ποσά διαχρονικά - στις 18 το 2020, από 87 το 2018, 638 το 2017 και 361 το 2010. Ειδικότερα, την τελευταία διετία, είναι

λιγότερες από τις υποθέσεις που δεν κατέβαλαν τίποτα (87 έναντι 136 το 2019 και 18 έναντι 59 το 2020 - Διάγραμμα 3.32).

Ως προς τα χρηματικά ποσά που καταβλήθηκαν, το ύψος τους μειώνεται διαχρονικά, με τις περισσότερες ποινές να έχουν ύψος μεταξύ €2-€4 χιλ. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των υποθέσεων για ποσά €2-€4 χιλ. μειώθηκε σε 17 υποθέσεις το 2020 από 632 το 2015 και 83 το 2009), ενώ οι υπόλοιπες κατηγορίες χρηματικών ποσών μηδενίστηκαν το 2020.

Διάγραμμα 3.32: Αριθμός υποθέσεων που κατέβαλαν χρηματικά ποσά, 2009-2020

Πηγή: Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

3.3.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Το φαινόμενο της πειρατείας έχει ως αποτέλεσμα σημαντικές συνέπειες τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Επιφέρει σημαντικές ζημιές στη δημιουργία και στην οικονομική δραστηριότητα. Επηρεάζει, επίσης, την αξιοπιστία της χώρας ως προς την αντιμετώπιση του φαινομένου αλλά και εν τέλει την προστασία του ίδιου του καταναλωτή. Ειδικότερα, οι βασικές συνέπειες συνοψίζονται ως εξής¹:

- Μειωμένη προστασία του καταναλωτή
- Απώλεια δημόσιων εσόδων λόγω μειωμένων εισπράξεων ΦΠΑ και τελωνειακών δασμών
- Απώλεια θέσεων εργασίας στο οικοσύστημα μουσικής και στα αντίστοιχα οικοσυστήματα των υπόλοιπων πολιτιστικών αγαθών
- Περιορισμένη δυνατότητα ανάπτυξης των σχετικών πολιτιστικών - και όχι μόνο - βιομηχανιών, με κίνδυνο απομείωσης των πολιτιστικών αγαθών ελλείψει κινήτρων
- Μείωση επενδύσεων ξένων κεφαλαίων
- Αδυναμία επιβολής των σχετικών νόμων και εφαρμογής των διεθνών υποχρεώσεων
- Διακύβευση του κύρους της χώρας

¹ Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)

Σύμφωνα με την Έκθεση για την Προσβολή των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) για το 2020², εκτιμάται ότι η παρουσία προϊόντων παραποίησης στην αγορά συνεπάγεται ζημιές που υπερβαίνουν τα €83 δισεκ. ετησίως κατά την περίοδο 2013-2017 για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Επιπλέον, η απώλεια απασχόλησης εκτιμάται σε περισσότερες από 671 χιλ. θέσεις εργασίας σε νόμιμες επιχειρήσεις, ενώ τα κράτη μέλη εισέπραξαν €15 δισεκ. ετησίως λιγότερα φορολογικά έσοδα λόγω προσβολής των ΔΔΙ.

3.4 Συμπεράσματα

Στο οικοσύστημα μουσικής περιλαμβάνονται δραστηριότητες παραγωγής, αναπαραγωγής και χρήσης μουσικής, όπου συμμετέχει μεγάλος αριθμός δραστηριοτήτων με διαφορετικές τάσεις στα οικονομικά τους μεγέθη. Σημαντική πτώση καταγράφεται στον κλάδο παραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων, ως αποτέλεσμα μεταβολών στον τρόπο ακρόασης μουσικής. Σχετικά σταθερό παραμένει το δυναμικό στην ηχογράφιση και στις μουσικές εκδόσεις, σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με την περίοδο πριν το 2010 και με χαμηλή αποδοτικότητα. Σταθεροποίηση, με ελαφριά ανάκαμψη, καταγράφεται στην κατασκευή μουσικών οργάνων.

Το λιανικό εμπόριο εγγραφών ήχου και εικόνας, συρρικνώνεται διαχρονικά. Ωστόσο, ανάκαμψη και συγκέντρωση χαρακτηρίζουν το λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας μετά το 2014. Η παραγωγικότητα για τους ανωτέρω κλάδους του οικοσυστήματος είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα, με την χώρα να είναι μεταξύ των ουραγών στην ευρωπαϊκή κατάταξη. Ως προς τη χρήση μουσικής, σημειώνεται ισχυρή ανάκαμψη μετά το 2015 και έως την πανδημία σε κλάδους που κάνουν χρήση μουσικής (όπως εστίαση και ξενοδοχεία).

Από την εμπορική δραστηριότητα του οικοσυστήματος, το έλλειμμα στον εξοπλισμό ηχογράφισης και αναπαραγωγής μουσικής συρρικνώνεται σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Στα μέσα εγγραφής μουσικής, το έλλειμμα παρουσιάζει σχετική σταθερότητα. Παρόμοια εικόνα σχετικά σταθερού εμπορικού ελλείμματος παρατηρείται και στα μουσικά όργανα. Το εμπορικό ισοζύγιο των οπτικοακουστικών υπηρεσιών παρουσιάζει διαχρονικές διακυμάνσεις.

Ανοδικές τάσεις παρατηρούνται στη μουσική εκπαίδευση, όπου η πλειονότητα σπουδαστών και αποφοίτων είναι γυναίκες. Στην ευρωπαϊκή κατάταξη, η συμμετοχή των φοιτητών σε σπουδές που σχετίζονται με μουσική και τέχνες είναι αρκετά υψηλή, λαμβάνοντας την 9^η θέση. Από την πλευρά των νοικοκυριών, οι δαπάνες για τα Ωδεία - Γυμναστήρια - Σχολές χορού κυριαρχούν διαχρονικά στη μέση μηνιαία δαπάνη για μουσική.

Η προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικής στην Ελλάδα βαίνει μειούμενη τα τελευταία χρόνια, ωστόσο βρίσκεται διαχρονικά πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Το λογισμικό αντιγραφής («ripping») φαίνεται να κυριαρχεί στην πειρατεία της μουσικής, με τη μεταφόρτωση («download»), το διαμοιρασμό αρχείων «torrents» και τη μετάδοση συνεχούς ροής («streaming») να ακολουθούν. Ωστόσο, ο αριθμός των καταδικαστικών αποφάσεων καθώς και το ύψος των καταβεβλημένων ποσών έχουν μειωθεί σημαντικά από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας.

² Status Report on IPR Infringement 2020, European Union Intellectual Property Office (EUIPO)

3.5 Παράρτημα

3.5.1 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ:

- Αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων
 - Αναπαραγωγή δίσκων γραμμοφώνου, σύμπυκνων δίσκων (CD) και μαγνητοταινιών (κασετών) με μουσική ή άλλες εγγραφές ήχου, από πρωτογενή, κύρια αντίγραφα πρωτότυπων εγγραφών (μήτρες)
 - Αναπαραγωγή δίσκων, σύμπυκνων δίσκων (CD) και μαγνητοταινιών (κασετών) με κινηματογραφικές ταινίες και άλλες μαγνητοσκοπήσεις, από πρωτογενή, κύρια αντίγραφα πρωτότυπων εγγραφών (μήτρες)
 - Αναπαραγωγή λογισμικού και δεδομένων σε δισκέτες ή κασέτες από πρωτογενή, κύρια αντίγραφα πρωτότυπων εγγραφών (μήτρες)
- Κατασκευή μουσικών οργάνων
 - Κατασκευή έγχορδων οργάνων
 - Κατασκευή έγχορδων οργάνων με πλήκτρα, συμπεριλαμβανομένων και των αυτόματων πιάνων
 - Κατασκευή εκκλησιαστικών οργάνων με πλήκτρα συμπεριλαμβανομένων των αρμονίων και παρόμοιων μουσικών οργάνων με πλήκτρα, με ελεύθερα μεταλλικά γλωσσίδα
 - Κατασκευή ακορντεόν και παρόμοιων μουσικών οργάνων, συμπεριλαμβανομένων και των φουσαρμόνικων
 - Κατασκευή πνευστών μουσικών οργάνων
 - Κατασκευή κρουστών μουσικών οργάνων
 - Κατασκευή μουσικών οργάνων, ο ήχος των οποίων παράγεται ηλεκτρονικά
 - Κατασκευή μουσικών κουτιών, μουσικών οργάνων υπαίθριων χώρων εκθέσεων (πανηγυριών), μουσικών οργάνων που αποτελούνται από ατμοσυρίκτρες και φέρουν πληκτρολόγιο (calliopes) κλπ.
 - Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων μουσικών οργάνων
 - Κατασκευή σφυριχτρών, τηλεβών και άλλων οργάνων μεταβίβασης ηχητικών σημάτων που εμφυσούνται με το στόμα
- Λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας σε ειδικευμένα καταστήματα
 - Λιανικό εμπόριο ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού εξοπλισμού
 - Λιανικό εμπόριο οπτικοακουστικού εξοπλισμού (εξοπλισμού ήχου και εικόνας)
 - Λιανικό εμπόριο συσκευών αναπαραγωγής και εγγραφής σύμπυκνων και ψηφιακών δίσκων κλπ. (CD/DVD player, CD/DVD recorder)
- Λιανικό εμπόριο εγγραφών μουσικής και εικόνας σε ειδικευμένα καταστήματα
 - Λιανικό εμπόριο μουσικών δίσκων, ταινιών (κασέτες) ήχου, σύμπυκνων δίσκων και δισκετών
 - Λιανικό εμπόριο βιντεοκασετών και ψηφιακών δίσκων DVD

- Λιανικό εμπόριο κενών μαγνητοταινιών (κασετών) και δίσκων
- Ηχογραφήσεις και μουσικές
 - Δραστηριότητες παραγωγής αυθεντικών, πρωτογενών ηχητικών εγγραφών (πρωτότυπα), όπως είναι οι μαγνητοταινίες (ή κασέτες), οι ψηφιακοί δίσκοι CD.
 - Κυκλοφορία, προώθηση και διανομή των ηχογραφήσεων σε χονδρέμπορους, σε εμπόρους λιανικής πώλησης ή απευθείας στο κοινό. Αυτές οι δραστηριότητες μπορεί να πραγματοποιούνται μαζί με την παραγωγή των πρωτότυπων ηχογραφήσεων από την ίδια μονάδα. Αν δεν πραγματοποιούνται από την ίδια μονάδα, η μονάδα η οποία ασκεί τις δραστηριότητες αυτές πρέπει να εξασφαλίσει τα δικαιώματα αναπαραγωγής και διανομής των πρωτότυπων εγγραφών.
 - Δραστηριότητες υπηρεσιών ηχογραφήσεων σε θαλάμους ηχογραφήσεων (στούντιο) ή αλλού, συμπεριλαμβανομένης και της μαγνητοφώνησης ραδιοφωνικών προγραμμάτων (δηλαδή προγραμμάτων που δεν μεταδίδονται απευθείας, «ζωντανά», στο κοινό).
 - Δραστηριότητες μουσικών εκδόσεων, δηλαδή δραστηριότητες απόκτησης και καταχώρισης δικαιωμάτων για μουσικές συνθέσεις, για την προώθηση, εξουσιοδότηση (αδειοδότηση) και χρήση αυτών των συνθέσεων σε ηχογραφήσεις, στο ραδιόφωνο, την τηλεόραση, σε κινηματογραφικές ταινίες, σε ζωντανές παραστάσεις, σε έντυπα και άλλα μέσα. Οι μονάδες, οι οποίες ασχολούνται με αυτές τις δραστηριότητες, μπορεί να κατέχουν το δικαίωμα εκμετάλλευσής τους ή να ενεργούν ως διαχειριστές των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης της μουσικής για λογαριασμό των κατόχων των πνευματικών δικαιωμάτων. Η έκδοση μουσικών βιβλίων και φύλλων μουσικής (παρτιτούρες), περιλαμβάνεται στην τάξη αυτή.
- Ραδιοφωνικές εκπομπές
 - Δραστηριότητες εκπομπής ηχητικών σημάτων μέσω θαλάμων (ραδιοθάλαμοι, studio) ραδιοφωνικών μεταδόσεων και εγκαταστάσεων μετάδοσης ραδιοφωνικών (ακουστικών) προγραμμάτων στο κοινό, σε συνεργαζόμενους σταθμούς και σε συνδρομητές.
 - Δραστηριότητες δικτύων ραδιοφωνικών μεταδόσεων, δηλαδή συγκέντρωση και μετάδοση ραδιοφωνικών προγραμμάτων σε συνεργαζόμενους σταθμούς ή συνδρομητές, με εναέριους αναμεταδότες μέσω ραδιοκυμάτων (ερτζιανά κύματα), μέσω καλωδίων ή δορυφόρου
 - Δραστηριότητες διαδικτυακών ραδιοφωνικών σταθμών (δηλαδή δραστηριότητες ραδιοφωνικών εκπομπών μέσω διαδικτύου-internet)
 - Μετάδοση δεδομένων, η οποία ολοκληρώνεται με τη ραδιοφωνική μετάδοση (δεδομένα τα οποία ενοποιούνται κατά τη ραδιοφωνική μετάδοση)

3.5.2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

- Μικρόφωνα, ακουστικά, ηλεκτρικοί ενισχυτές ακουστικής συχνότητας
 - Μικρόφωνα και βάσεις για αυτά (εκτός από ασύρματα μικρόφωνα με ενσωματωμένο πομπό)
 - Μονά ηχεία, τοποθετημένα στα περιβλήματά τους
 - Πολλαπλά ηχεία, τοποθετημένα στο ίδιο περίβλημα
 - Ηχεία, χωρίς περίβλημα
 - Ακουστικά, συνδυασμένα ή όχι με μικρόφωνο, και σετ αποτελούμενα από μικρόφωνο και ένα ή περισσότερα μεγάφωνα (εκτός από τηλέφωνα, βοηθήματα ακοής και κράνη με ενσωματωμένα ακουστικά, με ή χωρίς ενσωματωμένα μικρόφωνα)
 - Συσκευές ηχογράφησης ή αναπαραγωγής ήχου
- Συσκευές δίσκων ή κερμάτων
 - Συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής ήχου, που λειτουργούν με κέρματα, τραπεζογραμμάτια, τραπεζικές κάρτες, μάρκες ή με άλλα μέσα πληρωμής [juke boxes]
 - Πικάπ χωρίς μεγάφωνο
 - Πικάπ με μεγάφωνο (εκτός από πικάπ που λειτουργούν με κέρμα ή δίσκους)
 - Πικάπ "record-decks"
 - Πικάπ "record-decks", με μηχανισμό αυτόματης αλλαγής ρεκόρ
 - Πικάπ "record-decks", χωρίς αυτόματο μηχανισμό αλλαγής ρεκόρ
 - Μηχανές μεταγραφής
 - Συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής ήχου, που χρησιμοποιούν μαγνητικά, οπτικά ή ημιαγωγικά μέσα
 - Άλλες συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής ήχου
 - Κασετόφωνο που δεν ενσωματώνει συσκευή εγγραφής ήχου
 - Κασετόφωνο τσέπης "διαστάσεις $\leq 170 \text{ mm} \times 100 \text{ mm} \times 45 \text{ mm}$ ", με ενσωματωμένο ενισχυτή, χωρίς ενσωματωμένο μεγάφωνο, ικανό να λειτουργεί χωρίς εξωτερική πηγή ηλεκτρικής ενέργειας
 - Κασετόφωνο "play only" (εκτός από μηχανές τσέπης και υπαγόρευσης)
 - Συσκευές αναπαραγωγής ήχου που δεν ενσωματώνουν συσκευή εγγραφής ήχου
- Μαγνητόφωνα και άλλες συσκευές εγγραφής ήχου
 - Μαγνητικά μαγνητόφωνα με ενσωματωμένη συσκευή αναπαραγωγής ήχου, τύπου κασέτας
 - Μαγνητικά μαγνητόφωνα με ενσωματωμένη συσκευή αναπαραγωγής ήχου, ψηφιακό τύπο ήχου (εκτός από μηχανές υπαγόρευσης που λειτουργούν μόνο με εξωτερική πηγή ενέργειας και τηλεφωνητές)
 - Κασετόφωνο με ενσωματωμένη συσκευή αναπαραγωγής ήχου (εκτός από τον τύπο ψηφιακού ήχου)

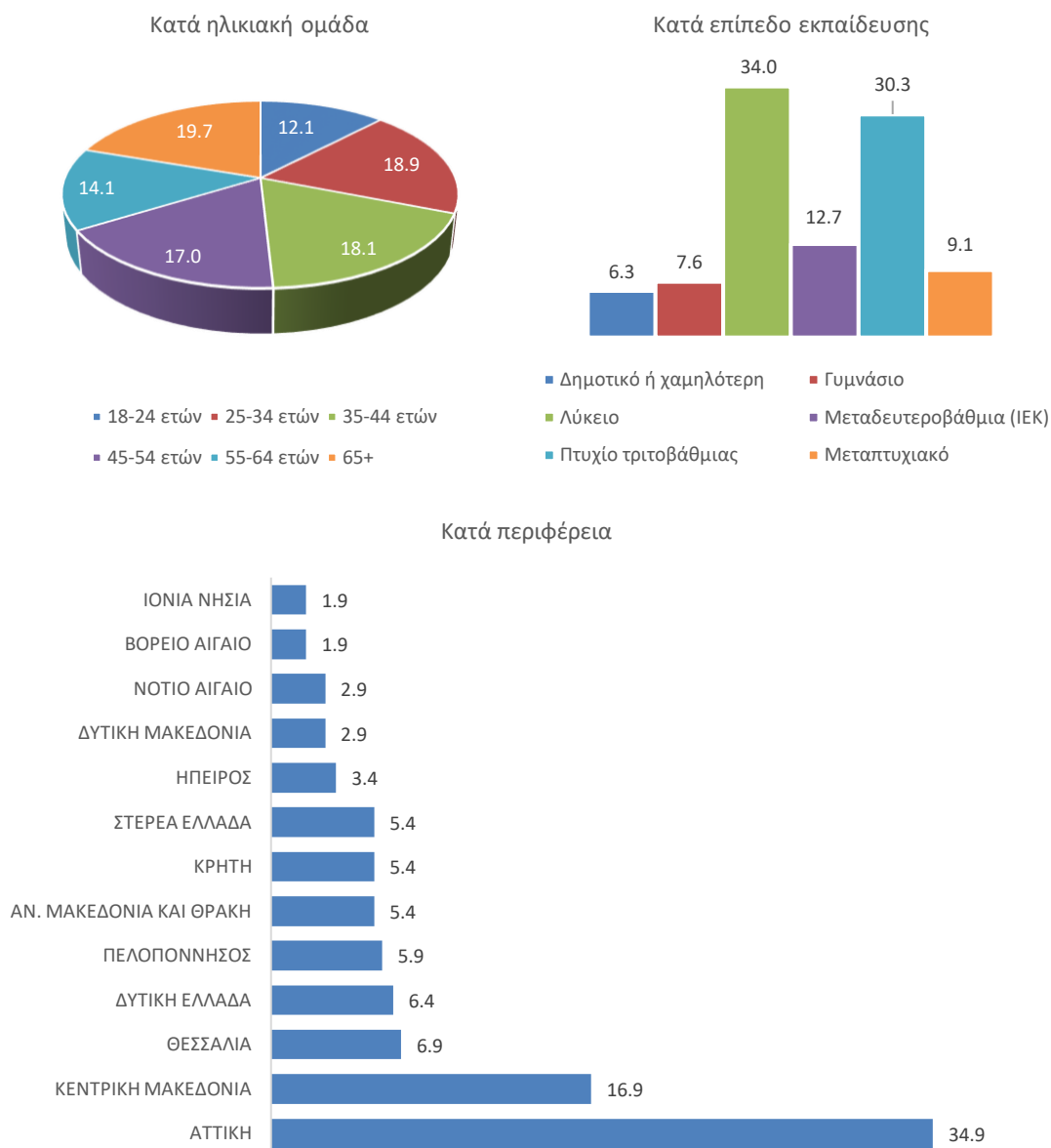
- Μαγνητικά μαγνητόφωνα με ενσωματωμένες συσκευές αναπαραγωγής ήχου (εκτός από ψηφιακούς τύπους ήχου, μηχανές υπαγόρευσης που λειτουργούν μόνο με εξωτερική πηγή ενέργειας, τηλεφωνητές και κασετόφωνα)
- Εξοπλισμός εγγραφής ήχου, ενσωματωμένη ή όχι συσκευή αναπαραγωγής ήχου (εκτός από μαγνητικά μαγνητόφωνα που ενσωματώνουν συσκευή αναπαραγωγής ήχου)
- Μέσα εγγραφής
 - Κάρτες που ενσωματώνουν μαγνητική λωρίδα για την εγγραφή ήχου ή άλλων φαινομένων
 - Μαγνητικά μέσα για την εγγραφή ήχου ή άλλων φαινομένων
 - Μέσα ημιαγωγών, μη εγγεγραμμένα, για την εγγραφή ήχου ή άλλων φαινομένων
 - Μέσα για την εγγραφή ήχου ή άλλων φαινομένων, εγγεγραμμένα ή μη, μήτρες και μάστερ για την παραγωγή δίσκων (εκτός από μαγνητικά, οπτικά και ημιαγωγικά μέσα)
 - Προετοιμασμένα μη εγγεγραμμένα μέσα για ηχογράφιση ή παρόμοια εγγραφή άλλων φαινομένων (εκτός από μαγνητικές ταινίες, μαγνητικούς δίσκους, κάρτες με μαγνητική λωρίδα και προϊόντα του κεφαλαίου 37)
- Μουσικά όργανα
 - Μέρη και εξαρτήματα τέτοιων αντικειμένων
- Οπτικοακουστικές υπηρεσίες
 - Υπηρεσίες και συναφείς αμοιβές που σχετίζονται με την παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών (σε ταινία ή βιντεοκασέτα)
 - Ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα (ζωντανά ή σε κασέτα)
 - Μουσικές ηχογραφήσεις
 - Αποδείξεις ή πληρωμές για ενοικίαση
 - Αμοιβές που λαμβάνουν μόνιμοι ηθοποιοί, σκηνοθέτες, παραγωγοί, κλπ. για παραγωγές στο εξωτερικό
 - Τέλη για δικαιώματα διανομής που πωλούνται στα μέσα ενημέρωσης για περιορισμένο αριθμό εκπομπών σε συγκεκριμένες περιοχές
 - Αμοιβές σε ηθοποιούς, παραγωγούς κ.λπ. που ασχολούνται με θεατρικές και μουσικές παραγωγές, αθλητικές εκδηλώσεις, τσίρκο, κλπ. και αμοιβές για δικαιώματα διανομής (τηλεοπτική, ραδιόφωνο κ.λπ.) για αυτές τις δραστηριότητες.

4. ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΚΡΟΑΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Εισαγωγή

Στο πλαίσιο του έργου πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου σε ακροατές μουσικής με σκοπό να αποτυπωθούν οι συνήθειες τους και η καταναλωτική τους συμπεριφορά. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων (CATI) από την εταιρεία δημοσκοπήσεων DataPower A.E., εταιρεία με πολλά χρόνια εμπειρίας στη διεξαγωγή πρωτογενών ερευνών. Με την ολοκλήρωση της έρευνας προέκυψε δείγμα 700 ατόμων, αντιπροσωπευτικό ως προς τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού της χώρας και πιο συγκεκριμένα ως προς το φύλο, την ηλικία και την περιφέρεια.

Διάγραμμα 4.1: Κατανομή δείγματος

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα ΙΟΒΕ

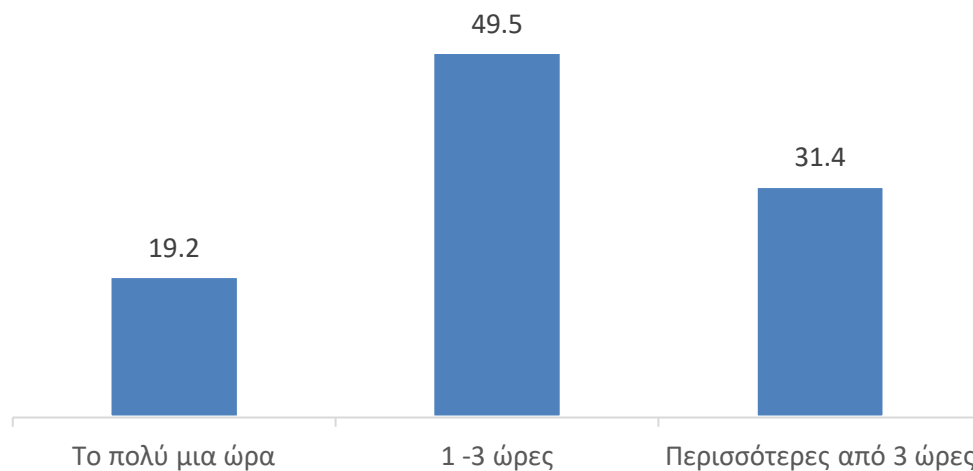
Από το δείγμα των 700 ατόμων, το 48,1% αφορούσε άνδρες και το 51,9% γυναίκες (Διάγραμμα 4.1). Ένα στα τρία άτομα ήταν κάτοικος της περιφέρειας Αττικής ενώ το 16,9% διέμενε στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Σε μικρότερο ποσοστό συμμετείχαν άτομα από τις υπόλοιπες περιφέρειες με τα Ιόνια νησιά και το Βόρειο Αιγαίο να βρίσκονται χαμηλά σε ποσοστό με μόλις 1,9%, σε ποσοστό αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού τους στο συνολικό πληθυσμό της χώρας. Ως προς την εκπαίδευση, ένας στους τρεις ακροατές ήταν απόφοιτος Λυκείου, ενώ το 30,3% κατείχε πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ένα 9,1% μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

4.2 Αποτελέσματα

4.2.1 ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΑΚΡΟΑΣΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Μετά τις πρώτες δημογραφικές ερωτήσεις, η επόμενη ενότητα της έρευνας είχε ερωτήσεις σχετικά με τις συνήθειες ακρόασης και τις καταναλωτικές συνήθειες των ερωτηθέντων. Συγκεκριμένα οι συμμετέχοντες στην έρευνα ερωτήθηκαν πόσο συχνά ακούν μουσική. Περίπου τέσσερεις στους πέντε ακροατές (78,3%) ακούν μουσική καθημερινά και από αυτούς τους ακροατές το 80% ακούει μουσική για τουλάχιστον 1 ώρα την ημέρα (Διάγραμμα 4.2). Μεταξύ ανδρών και γυναικών δεν υπάρχει διαφοροποίηση στις ώρες που ακούν μουσική.

Διάγραμμα 4.2: Συχνότητα ακρόασης μουσική (ώρες την ημέρα)

Δείγμα: 548 απαντήσεις

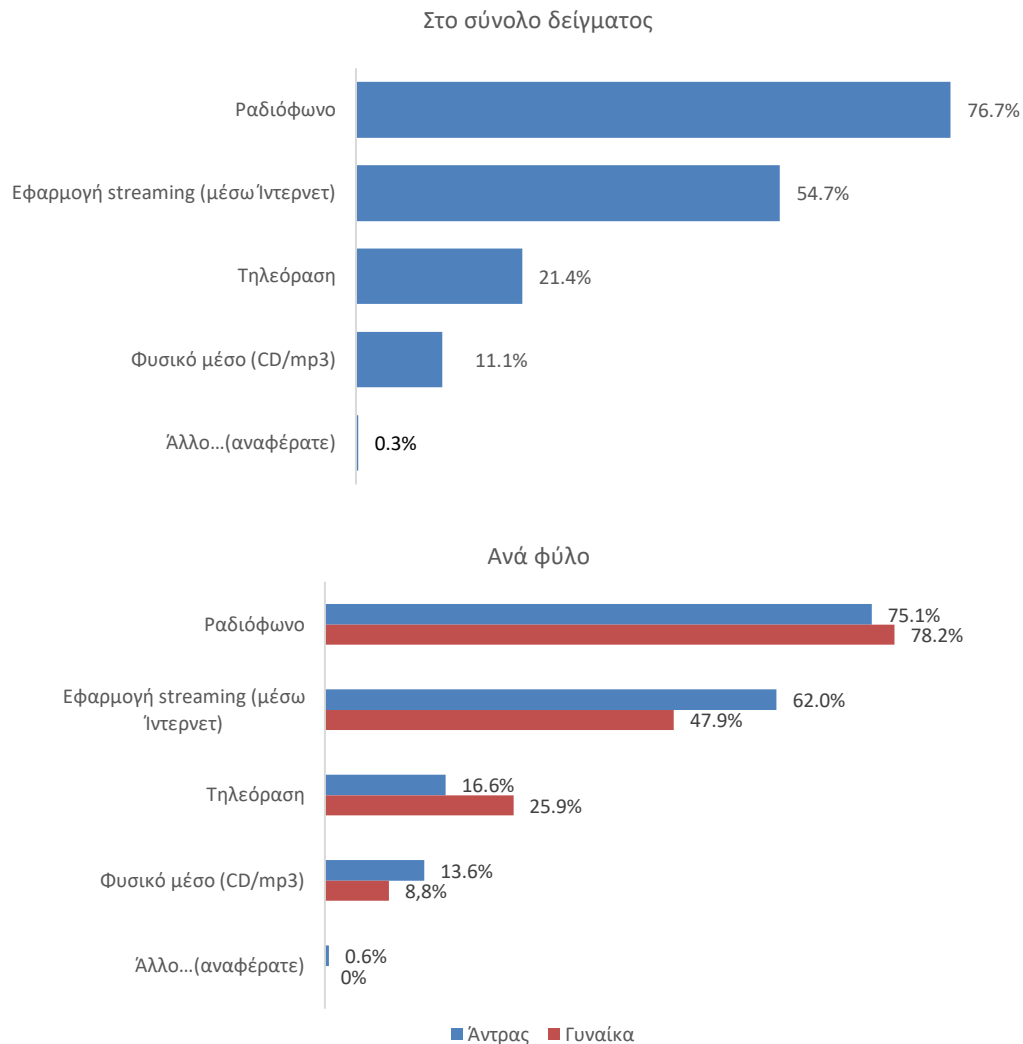
Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Σχετικά με τον τρόπο που ακούν μουσική οι ερωτηθέντες κρίθηκαν να απαντήσουν μεταξύ κάποιων προκαθορισμένων απαντήσεων, όπως το ραδιόφωνο, τις υπηρεσίες streaming και την τηλεόραση. Το ραδιόφωνο επικρατεί ως μέσο με 76,7% και ακολουθούν οι υπηρεσίες streaming με 54,7% των ακροατών να απαντά θετικά (Διάγραμμα 4.3).³ Μεταξύ των δύο

³ Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100 καθώς οι ερωτηθέντες μπορούσαν να δώσουν περισσότερες από μία απαντήσεις (ερώτηση πολλαπλών επιλογών)

φύλων, ισχυρότερη είναι η χρήση των εφαρμογών streaming στους άνδρες (62,0% έναντι 47,9% στις γυναίκες), ενώ αντίθετα μεγαλύτερη είναι η χρήση τηλεόρασης για ακρόαση μουσικής από τις γυναίκες (25,9% έναντι 16,6% στους άνδρες). Τα ποσοστά αφορούν το υπόδειγμα εκείνων που απαντούν ότι ακούν μουσική καθημερινά.⁴

Διάγραμμα 4.3: Τρόποι ακρόασης μουσικής

Δείγμα: 548 απαντήσεις

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

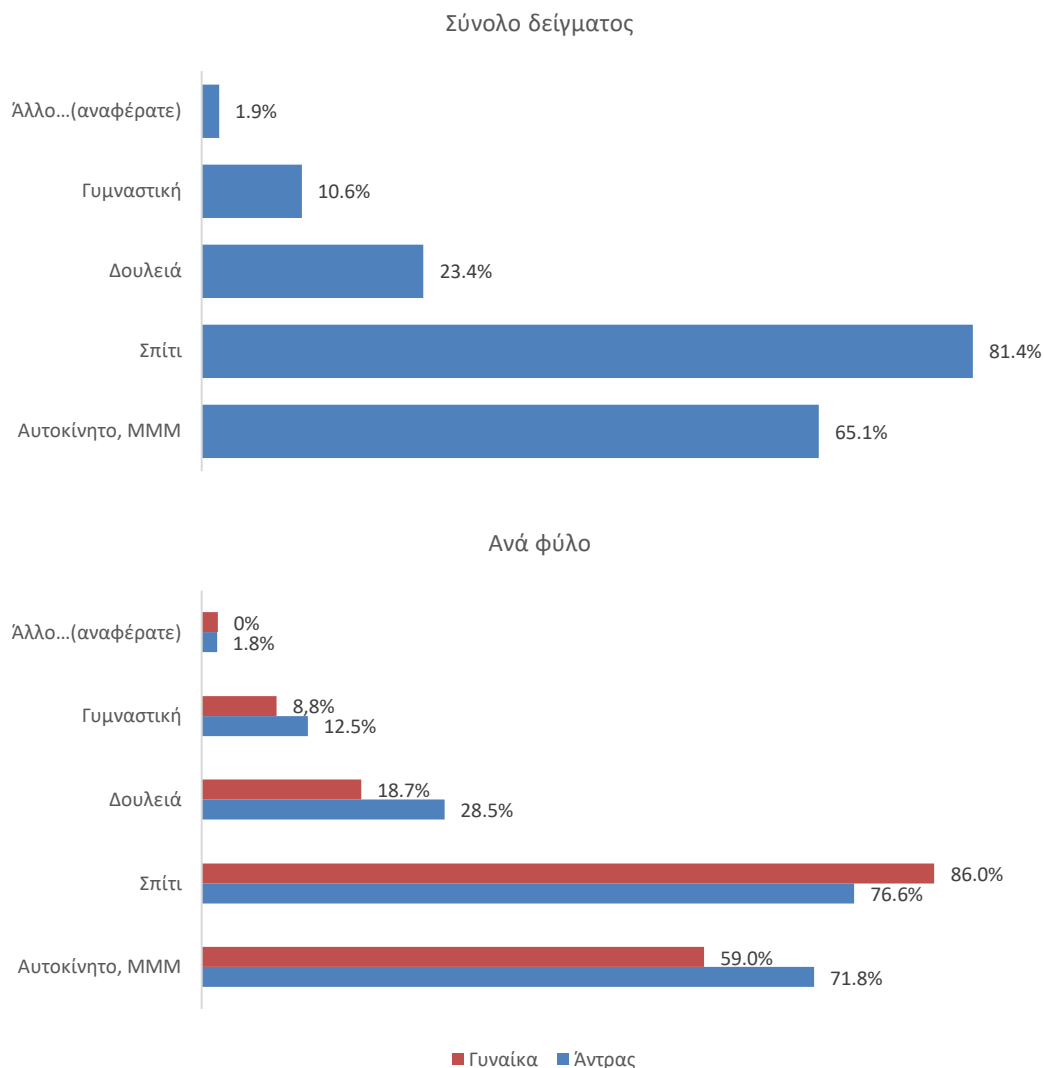
Το επίπεδο εκπαίδευσης φαίνεται να επιδρά στην επιλογή του τρόπου ακρόασης της μουσικής (Πίνακας 4.4 στο Παράρτημα). Ενώ το ραδιόφωνο έχει παρόμοια διείσδυση σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, η χρήση των εφαρμογών streaming αυξάνεται με το επίπεδο εκπαίδευσης, από 18,2% στο άτομα με δημοτικό ή χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευση έως 76,6% στα άτομα με μεταπτυχιακό δίπλωμα. Παρόμοια είναι η συσχέτιση και στη χρήση των φυσικών μέσων (από 6,8% στα άτομα με δημοτικό ή χαμηλότερο επίπεδο έως 17,2% στα

⁴ Το δείγμα στις απαντήσεις των διαγραμμάτων είναι όσοι απάντησαν θετικά στην ερώτηση αν ακούν μουσική καθημερινά.

άτομα με μεταπτυχιακό δίπλωμα). Αντίθετα, η χρήση της τηλεόρασης για ακρόαση μουσικής μειώνεται με το επίπεδο εκπαίδευσης (από 43,2% στα άτομα της χαμηλότερης εκπαιδευτικής βαθμίδας σε 10,9% στα άτομα με μεταπτυχιακό δίπλωμα).

Η ηλικία επίσης φαίνεται να έχει σημαντική επίδραση στον τρόπο ακρόασης μουσικής (Πίνακας 4.6 στο Παράρτημα). Το ραδιόφωνο είναι ιδιαίτερα ισχυρό μέσο στην ηλικιακή ομάδα των 45-54 ετών (90,8%), ενώ στα άτομα ηλικίας 18-24 ετών το ποσοστό ακρόασης ραδιοφώνου είναι αισθητά χαμηλότερο (55,3%). Στα άτομα έως 34 ετών, το streaming είναι το επικρατέστερο μέσο ακρόασης μουσικής (81,2% στις ηλικίες 18-24 ετών και 72,7% στις ηλικίες 25-34 ετών), ενώ στις ηλικίες άνω των 65 ετών ο συγκεκριμένος τρόπος ακρόασης είναι αισθητά λιγότερο διαδεδομένος (23,3% των ερωτηθέντων). Η χρήση της τηλεόρασης για ακρόαση μουσικής αυξάνεται με την ηλικία (από 10,6% στα άτομα ηλικίας 25-34 ετών σε 39,1% στα άτομα άνω των 65 ετών), ενώ η χρήση των φυσικών μέσων δεν φαίνεται να επηρεάζεται από την ηλικία.

Διάγραμμα 4.4: Χώροι ακρόασης μουσικής

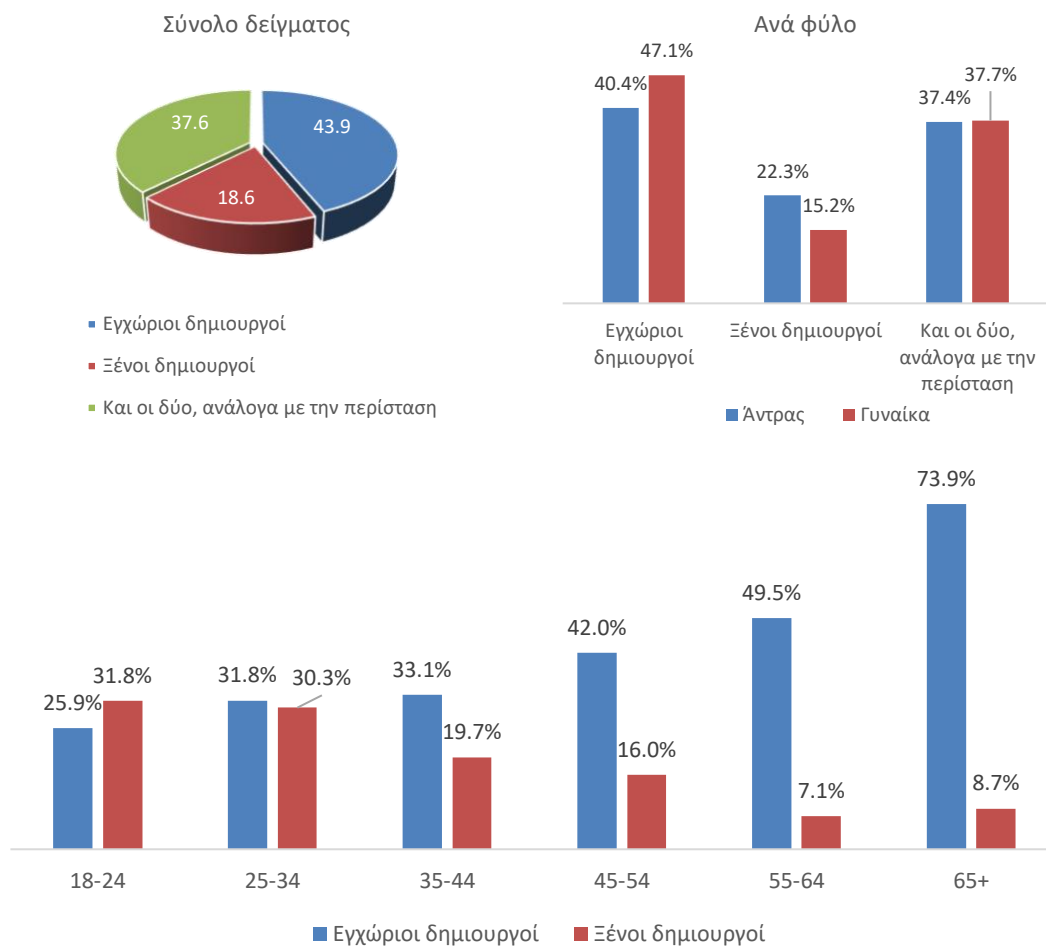

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ερωτήθηκαν σχετικά με τους χώρους που ακούν μουσική. Το σπίτι είναι η επικρατέστερη απάντηση, μεταξύ των προκαθορισμένων επιλογών (81,4%), ενώ ακολουθεί το αυτοκίνητο και τα ΜΜΜ (65,1% - Διάγραμμα 4.4). Οι γυναίκες ακούν σε μεγαλύτερο ποσοστό μουσική στο σπίτι έναντι των ανδρών (86,0% έναντι 76,6% στους άνδρες), ενώ μεγαλύτερο είναι το ποσοστό στους άνδρες για την ακρόαση κατά τη διάρκεια μετακινήσεων (71,8% έναντι 59,0% στις γυναίκες), στη δουλειά (28,5% έναντι 18,7%) και στη γυμναστική (12,5% έναντι 8,8%).

Σχετικά με την επιλογή μεταξύ εγχώριας ή ξένης μουσικής, οι προτιμήσεις ποικίλλαν ανάλογα με το φύλο αλλά και με την ηλικία και το επίπεδο εκπαίδευσης. Η πλειονότητα του δείγματος επέλεξε τους εγχώριους δημιουργούς (43,9%) και σε μικρότερο ποσοστό τους ξένους δημιουργούς (18,6%). Ωστόσο, σημειώθηκε και ένα ποσοστό της τάξης του 37,6% που ακούει και τα δύο είδη μουσικής ανάλογα με την περίπτωση (Διάγραμμα 4.5).

Διάγραμμα 4.5: Προτιμήσεις για το είδος μουσικής

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

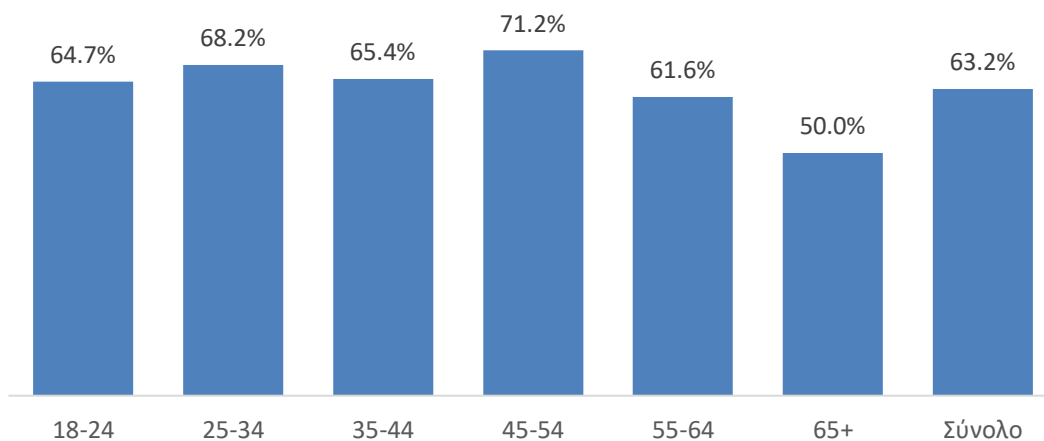
Μεταξύ των δύο φύλων, ισχυρότερη η προτίμηση για εγχώριους δημιουργούς στις γυναίκες (47,1%, έναντι 40,4% στους άνδρες). Αντιστρόφως ανάλογα κυμαίνεται το ποσοστό αυτών που ακούν ξένη μουσική, καθώς όσο αυξάνεται η ηλικία, τόσο μειώνεται το ποσοστό αυτών που προτιμούν ξένη μουσική (από 31,8% στις ηλικίες 18-24 ετών σε 8,7 στους άνω των 65).

Αντίθετα, ενώ στα άτομα άνω των 65 το 73,9% προτιμούν εγχώριους δημιουργούς, το ποσοστό αυτό περιορίζεται σε 25,9% στην ομάδα 18-24 ετών.

Φανερό είναι και η σχέση μεταξύ της προτίμησης για το είδος μουσικής και του επιπέδου εκπαίδευσης (Πίνακας 4.11 στο Παράρτημα). Στα άτομα με δημοτικό ή χαμηλότερη εκπαίδευση, το 88,6% προτιμούν εγχώρια μουσική και μόλις το 4,5% ξένους δημιουργούς. Αντίθετα, στα άτομα με μεταπτυχιακό, το 46,9% επιλέγουν μεταξύ των δύο κατηγοριών μουσικής ανάλογα με την περίπτωση, το 29,7% προτιμούν ξένους δημιουργούς και μόλις το 23,4% δηλώνει ότι έχει ξεκάθαρη προτίμηση στους εγχώριους δημιουργούς.

Για τους περισσότερους ακροατές (63,2%), η επιλογή της μουσικής που ακούν επηρεάζεται ανάλογα με την περίπτωση και την δραστηριότητα που κάνουν (Διάγραμμα 4.6). Για τις μεγαλύτερες ηλικίες (55 και άνω) η περίπτωση έχει λιγότερη επίδραση για το είδος της μουσικής που προτιμούν. Μεταξύ των δύο φύλων, το 60,5% των ανδρών, έναντι 65,7% των γυναικών επιλέγουν συγκεκριμένη μουσική ανάλογα με τη δραστηριότητα ή με την περίπτωση.

Διάγραμμα 4.6: Επιλογή συγκεκριμένης μουσικής ανάλογα με τη δραστηριότητα ή την περίπτωση (% θετικών απαντήσεων)

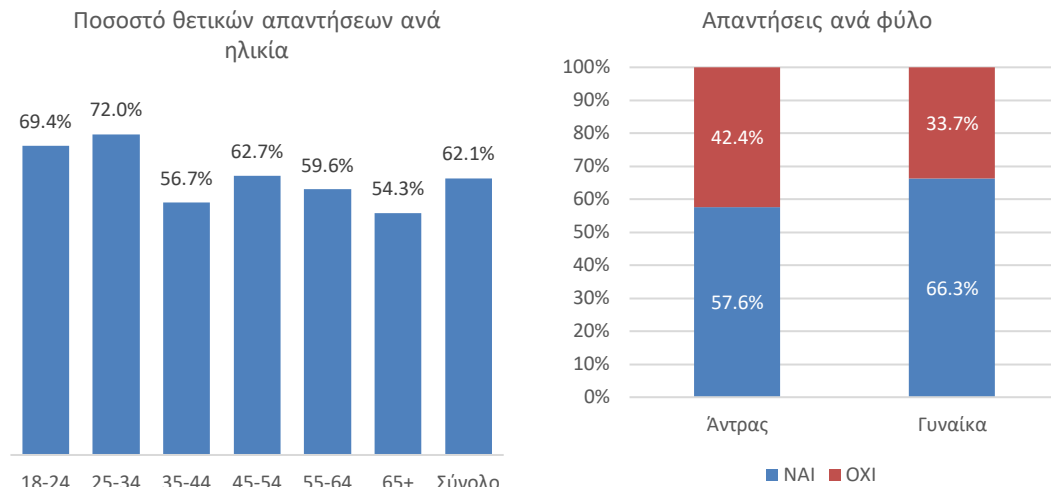
Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Το 62,1% των ακροατών δηλώνει ότι έχει σταθερή προτίμηση στη μουσική που ακούν (Διάγραμμα 4.7). Οι μικρότεροι ηλικιακά συμμετέχοντες στην έρευνα, οι ακροατές ηλικίας 18-34 έχουν πιο σταθερές προτιμήσεις έναντι των ακροατών μεγαλύτερης ηλικίας οι οποίοι κατέχουν το μικρότερο ποσοστό σταθερών προτιμήσεων έναντι των υπολοίπων ηλικιακών κατηγοριών.

Μεταξύ των δύο φύλων οι γυναίκες φαίνονται να είναι πιο σταθερές στις προτιμήσεις τους, καθώς το 66,3% των γυναικών, έναντι 57,6% των ανδρών απάντησαν θετικά στην συγκεκριμένη ερώτηση.⁵

⁵ Η ερώτηση όπως διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο ήταν η εξής: Έχετε σταθερή προτίμηση στη μουσική που ακούτε (π.χ. τον ίδιο σταθμό στο ραδιόφωνο, την ίδια λίστα στην εφαρμογή streaming κλπ.)

Διάγραμμα 4.7: Σταθερότητα προτιμήσεων μουσικής (ίδιο σταθμό στο ραδιόφωνο, ίδια λίστα στην εφαρμογή streaming κλπ.)

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Αδιάφορη θεωρούν τη μουσική για τη ζωή και την καθημερινότητάς τους μόλις το 4,6% των ερωτηθέντων (Διάγραμμα 4.8). Το 55,1% θεωρεί τη μουσική πολύ σημαντική και το 40,3% αρκετά σημαντική στην καθημερινή τους ζωή.

Σημαντικότερη δηλώνεται ότι είναι η ακρόαση μουσικής σε κοινωνικές εκδηλώσεις και κατά τη διάρκεια ταξιδιού. Οι γυναίκες σε μεγαλύτερο ποσοστό θεωρούν πολύ σημαντική την μουσική σε κοινωνικές εκδηλώσεις και στην διαδρομή ταξιδιού, ενώ οι άντρες στις υπόλοιπες περιπτώσεις.

4.2.2 ΠΛΗΡΩΜΗ ΓΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ

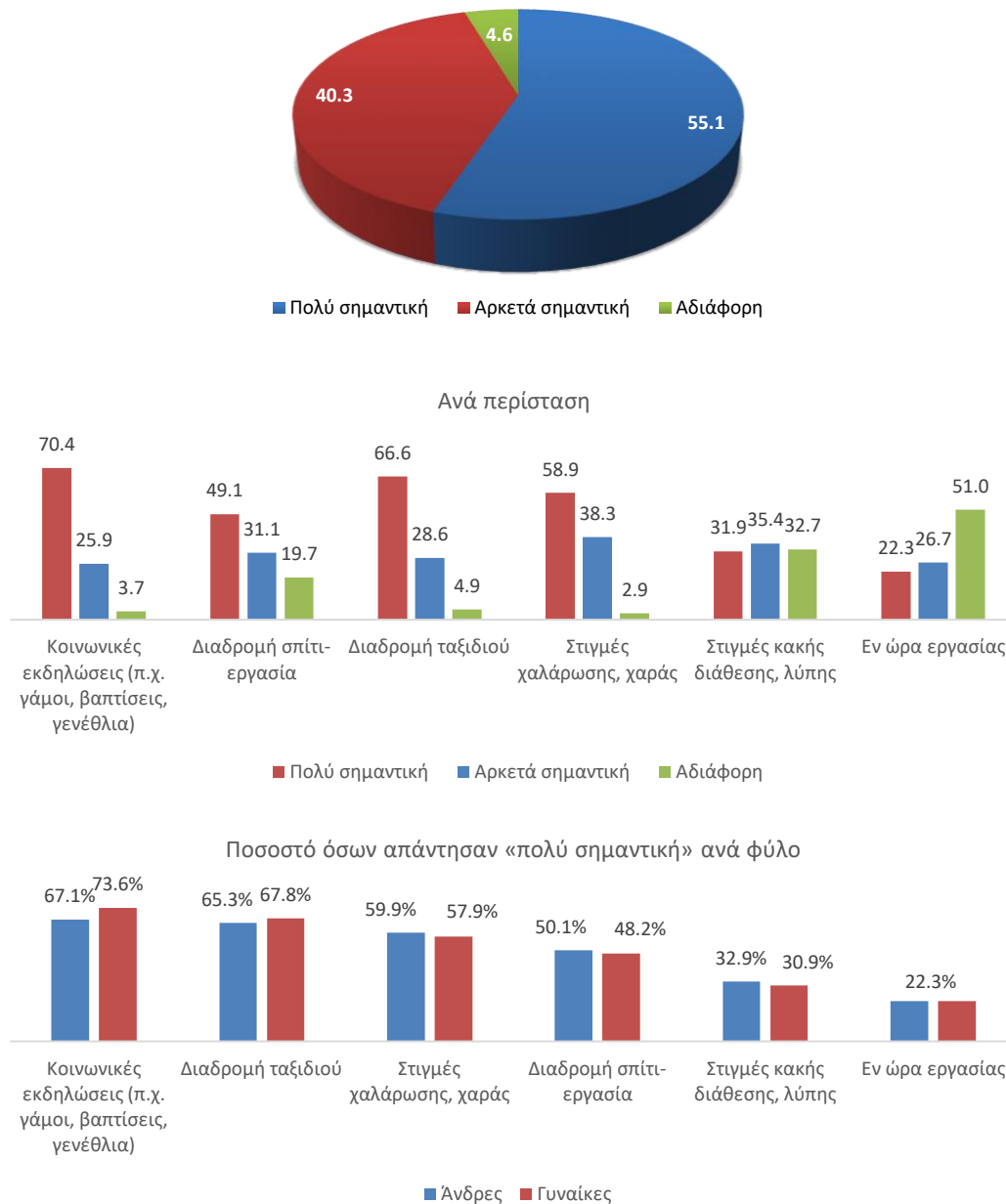
Παρότι η μουσική είναι σημαντική στη ζωή και στην καθημερινότητα για τους περισσότερους ακροατές, 4 στους 10 δεν πληρώνουν για μουσική (Διάγραμμα 4.9). Μεταξύ των δύο φύλων οι γυναίκες είναι εκείνες που σε μεγαλύτερο ποσοστό δεν πληρώνουν για μουσική ενώ παράλληλα δαπανούν πολύ λιγότερα για μουσική.

Γενικότερα, ακόμα και από αυτούς που δηλώνουν ότι πληρώνουν οι περισσότεροι δεν είναι διατεθειμένοι να πληρώνουν περισσότερα από 100 ευρώ ετησίως. Συγκεκριμένα, το 41,1% πληρώνει κάτω από 100 ευρώ, ενώ πάνω από 300 ευρώ πληρώνει μόλις το 3% των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Το 9,1% πληρώνει ή έχει πληρώσει για συνδρομή σε υπηρεσία streaming μουσικής, με επικρατέστερο πάροχο το Spotify. Ειδικότερα, τρεις στους τέσσερις από αυτούς που πληρώνουν αυτή την περίοδο συστηματικά κάποιου είδους συνδρομή για να έχουν πρόσβαση σε μουσική, επιλέγουν το Spotify, το 17,2% την εφαρμογή apple music, ενώ το 14,1% επιλέγει τις συνδρομητικές υπηρεσίες της Google (YouTube - Διάγραμμα 4.9).⁶

⁶ Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100 καθώς η ερώτηση ήταν πολλαπλών επιλογών, κάποιοι δηλαδή έδωσαν περισσότερες από μία απαντήσεις.

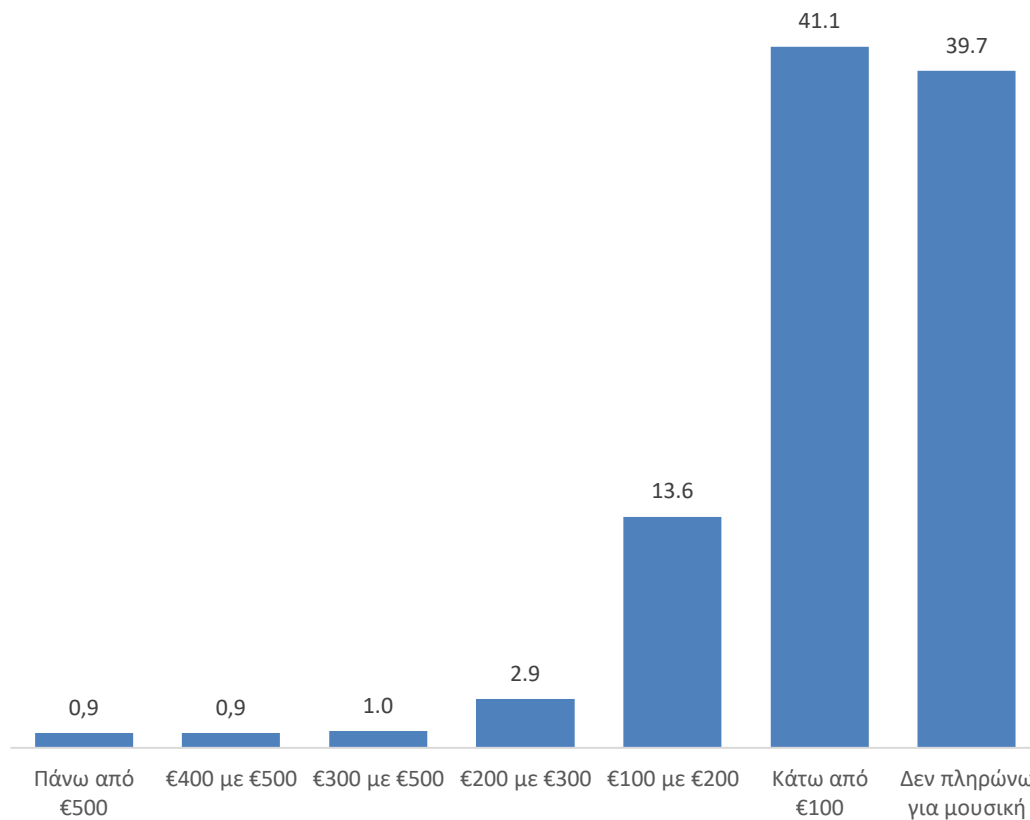
Διάγραμμα 4.8: Σημασία της μουσικής για τη ζωή και την καθημερινότητα

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

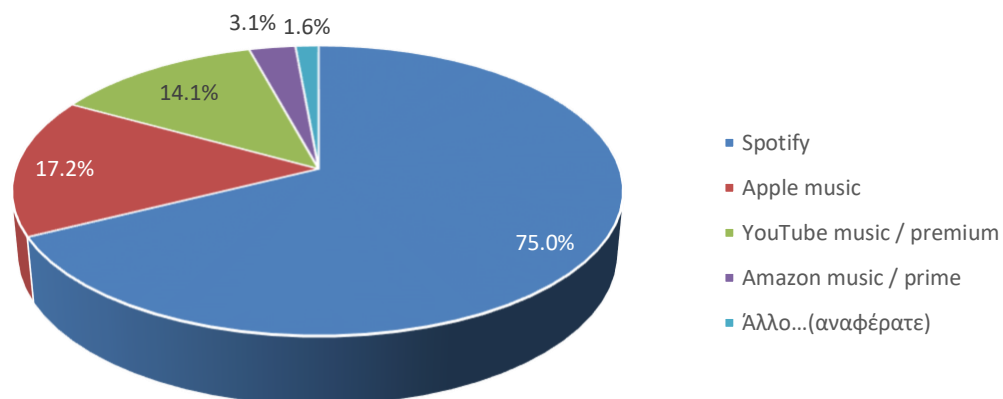
Η πληρωμή για μουσική επηρεάζει δυναμικά την επιλογή χώρου εστίασης ή διασκέδασης για το 39,5% του δείγματος (Διάγραμμα 4.11). Τουλάχιστον τέσσερις στους δέκα άτομα ηλικίας 18-24 δηλώνουν ότι θα επέλεγαν έναν χώρο διασκέδασης γνωρίζοντας ότι πληρώνει για τη μουσική του. Όπως και σε προηγούμενες ερωτήσεις, η μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα (άνω των 65) φαίνεται να διαφοροποιείται ως προς τις απαντήσεις της. Συγκεκριμένα μόλις το 23,2% της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας θα επέλεγε έναν χώρο που πληρώνει για τη μουσική έναντι ενός χώρου που δεν πληρώνει, ποσοστό που είναι το χαμηλότερο μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Μεταξύ των 2 φύλων δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

Διάγραμμα 4.9: Ποσό δαπανών για μουσική (αγορά μουσικής, παρακολούθηση συναυλιών, πληρωμή συνδρομών) σε μια "κανονική pro-COVID χρονιά"

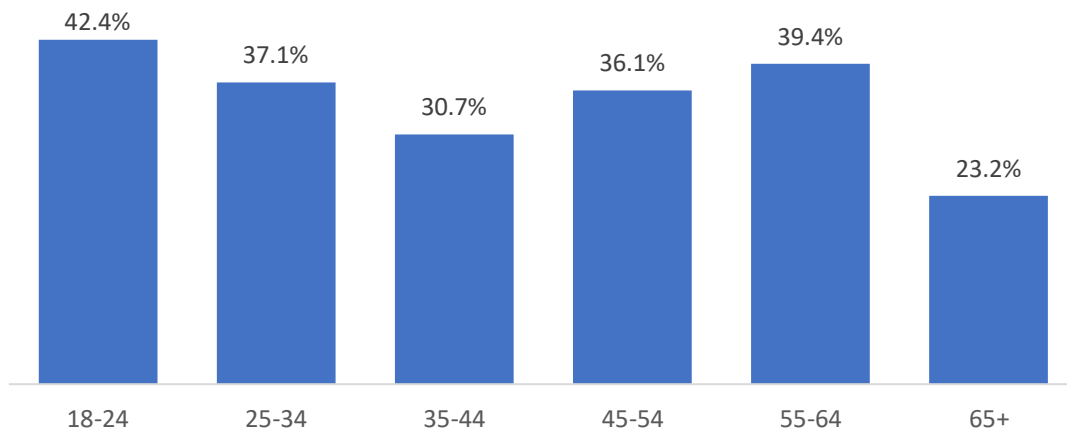
Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Διάγραμμα 4.10: Συστηματική πληρωμή αυτή την περίοδο κάποιου είδους συνδρομής για πρόσβαση σε μουσική;

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Διάγραμμα 4.11: Προτίμηση σε χώρο εστίασης ή διασκέδασης που πληρώνει για τη μουσική που χρησιμοποιεί έναντι χώρου που δεν πληρώνει, (% θετικών απαντήσεων ανά ηλικιακή ομάδα)

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

4.3 Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν τις συνήθειες των καταναλωτών, τις προτιμήσεις τους στα διάφορα είδη, εγχώρια και ξένα, αλλά και τις προθέσεις τους σχετικά με την καταβολή αντιτίμου για την ακρόαση μουσικής.

Η ηλικία και το φύλο και λιγότερο το μορφωτικό επίπεδο διαφοροποιούν σε πολλές περιπτώσεις τις αντιλήψεις των ερωτηθέντων απέναντι στη μουσική δημιουργώντας κάποια προφίλ ακροατών.

Πιο συγκεκριμένα, συνοψίζοντας τα ευρήματα της έρευνας καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα:

- Περίπου τέσσερις στους πέντε ακροατές (78,3%) ακούν μουσική καθημερινά και από αυτούς τους ακροατές το 80% ακούει μουσική για τουλάχιστον 1 ώρα την ημέρα.
- Το ραδιόφωνο επικρατεί ως μέσο με 76,7% και ακολουθούν οι υπηρεσίες streaming με 54,7% των ακροατών να απαντά θετικά.
- Το σπίτι είναι η επικρατέστερη απάντηση, μεταξύ των προκαθορισμένων επιλογών, στο οποίο οι ακροατές ακούν μουσική (81,4%), ενώ ακολουθεί το αυτοκίνητο και τα ΜΜΜ (65,1%).
- Η πλειονότητα του δείγματος επέλεξε τους εγχώριους δημιουργούς (43,9%), ενώ σε μικρότερο ποσοστό τους ξένους δημιουργούς (37,6%) και ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 18% ακούει και τα δύο είδη μουσικής ανάλογα με την περίπτωση.
- Για τους περισσότερους ακροατές (63,2%), ανάλογα με την περίπτωση και τη δραστηριότητα που κάνουν επηρεάζεται η επιλογή της μουσικής που ακούν.
- Το 62,1% των ακροατών δηλώνει ότι έχουν σταθερή προτίμηση στη μουσική που ακούν.
- Η πληρωμή για μουσική επηρεάζει δυνητικά την επιλογή χώρου εστίασης ή διασκέδασης για το 39,5% του δείγματος. Τουλάχιστον τέσσερις στους δέκα άτομα

ηλικίας 18-24 δηλώνουν ότι θα επέλεγαν έναν χώρο διασκέδασης γνωρίζοντας ότι πληρώνει για τη μουσική του.

- Σημαντικότερη δηλώνεται ότι είναι η ακρόαση μουσικής σε κοινωνικές εκδηλώσεις και κατά τη διάρκεια ταξιδιού.
- Παρότι η μουσική είναι σημαντική στη ζωή και στην καθημερινότητα για τους περισσότερους ακροατές, 4 στους 10 δεν πληρώνουν για μουσική.
- Μόλις το 9,1% των ακροατών πληρώνουν συστηματικά για να έχουν πρόσβαση στη μουσική.

Σχετικά με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων και πώς αυτές διαμορφώνονται ανάλογα με το φύλο, οι άνδρες είναι περισσότερο εκσυγχρονισμένοι στον τρόπο που ακούν μουσική καθώς επιλέγουν περισσότερο εφαρμογές streaming παρά πιο παραδοσιακούς τρόπους ακρόασης, ενώ παράλληλα ακούν σε μικρότερο βαθμό εγχώρια μουσική. Παράλληλα, οι άνδρες ακούν μουσική κυρίως εκτός σπιτιού και στις μετακινήσεις τους, ενώ οι γυναίκες στο σπίτι. Ωστόσο, οι γυναίκες είναι περισσότερο σταθερές στις προτιμήσεις τους, έναντι των ανδρών. Μεταξύ των δύο φύλων οι γυναίκες είναι εκείνες που σε μεγαλύτερο ποσοστό δεν θα πλήρωναν για μουσική ενώ παράλληλα δαπανούν πολύ λιγότερα για μουσική.

Σχετικά με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων και πώς αυτές διαμορφώνονται ανάλογα με την ηλικία, για τις μεγαλύτερες ηλικίες (55 και άνω) η περίπτωση έχει λιγότερη επίδραση για το είδος της μουσικής που προτιμούν. Επίσης, όσο αυξάνεται η ηλικία των ακροατών, τόσο μειώνεται το ποσοστό αυτών που επιλέγουν να ακούσουν ξένη μουσική. Οι μικρότεροι ηλικιακά συμμετέχοντες στην έρευνα, οι ακροατές ηλικίας 18-34 έχουν πιο σταθερές προτιμήσεις έναντι των ακροατών μεγαλύτερης ηλικίας οι οποίοι κατέχουν το μικρότερο ποσοστό έναντι των υπολοίπων ηλικιακών κατηγοριών. Η μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα (άνω των 65) κατέχει το μικρότερο ποσοστό μεταξύ των ηλικιακών κατηγοριών που θα επέλεγε έναν χώρο που πληρώνει για τη μουσική έναντι ενός χώρου που δεν πληρώνει.

4.4 Παράρτημα

Πίνακας 4.1: Ώρες ακρόασης μουσικής καθημερινά ανά φύλο

	Άντρας	Γυναίκα	Σύνολο
Το πολύ μια ώρα	18,2%	20,1%	19,2%
1 -3 ώρες	49,4%	49,5%	49,5%
Περισσότερες από 3 ώρες	32,3%	30,5%	31,4%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	269	279	548

Πίνακας 4.2: Ώρες ακρόασης μουσικής καθημερινά ανά ηλικία

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Σύνολο
Το πολύ μια ώρα	11,8%	20,8%	16,2%	19,8%	25,8%	21,1%	19,2%
1 -3 ώρες	53,9%	50,0%	56,2%	45,1%	40,9%	47,8%	49,5%
Περισσότερες από 3 ώρες	34,2%	29,2%	27,6%	35,2%	33,3%	31,1%	31,4%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	76	120	105	91	66	90	548

Πίνακας 4.3: Τρόπος ακρόασης μουσικής ανά φύλο

	Άντρας	Γυναίκα
Ραδιόφωνο	75,1%	78,2%
Εφαρμογή streaming (μέσω Ίντερνετ)	62,0%	47,9%
Τηλεόραση	16,6%	25,9%
Φυσικό μέσο (CD/mp3)	13,6%	8,8%
Άλλο...(αναφέρατε)	0,6%	0,0%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	337	363

Πίνακας 4.4: Τρόπος ακρόασης μουσικής ανά επίπεδο εκπαίδευσης

	Δημοτικό ή χαμηλότερη	Γυμνάσιο	Λύκειο	Μεταδευτεροβάθμια (ΙΕΚ)	Πτυχίο τριτοβάθμιας	Μεταπτυχιακό
Ραδιόφωνο	75,0%	75,5%	78,6%	80,9%	74,1%	75,0%
Εφαρμογή streaming (μέσω Ίντερνετ)	18,2%	35,8%	51,7%	66,3%	59,0%	76,6%
Τηλεόραση	43,2%	32,1%	21,0%	19,1%	18,9%	10,9%
Φυσικό μέσο (CD/mp3)	6,8%	11,3%	8,4%	9,0%	14,2%	17,2%
Άλλο...(αναφέρατε)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	,9%	0,0%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	44	53	238	89	212	64

Πίνακας 4.5: Τρόπος ακρόασης μουσικής ανά περιφέρεια

	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ
Ραδιόφωνο	76,3%	76,9%	71,1%	60,0%	75,0%	89,6%	100,0%
Εφαρμογή streaming (μέσω Ίντερνετ)	47,4%	38,5%	46,7%	60,0%	50,0%	35,4%	30,8%
Τηλεόραση	28,9%	30,8%	31,1%	20,0%	29,2%	29,2%	15,4%
Φυσικό μέσο (CD/mp3)	10,5%	7,7%	15,6%	10,0%	0,0%	16,7%	0,0%
Άλλο (αναφέρατε)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	38	13	45	20	24	48	13

	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΚΡΗΤΗ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΤΤΙΚΗ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ
Ραδιόφωνο	82,2%	71,1%	55,0%	75,6%	76,2%	73,7%
Εφαρμογή streaming (μέσω Ίντερνετ)	52,5%	52,6%	70,0%	56,1%	62,7%	57,9%
Τηλεόραση	17,8%	21,1%	30,0%	24,4%	15,6%	28,9%
Φυσικό μέσο (CD/mp3)	9,3%	13,2%	10,0%	14,6%	12,7%	2,6%
Άλλο (αναφέρατε)	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,6%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	118	38	20	41	244	38

Πίνακας 4.6: Τρόπος ακρόασης μουσικής ανά ηλικία

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Ραδιόφωνο	55,3%	69,7%	81,9%	90,8%	82,8%	75,4%
Εφαρμογή streaming (μέσω Ίντερνετ)	81,2%	72,7%	65,4%	52,1%	41,4%	23,2%
Τηλεόραση	12,9%	10,6%	14,2%	15,1%	35,4%	39,1%
Φυσικό μέσο (CD/mp3)	12,9%	9,8%	11,8%	10,1%	13,1%	10,1%
Άλλο...(αναφέρατε)	0,0%	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,7%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	85	132	127	119	99	138

Πίνακας 4.7: Περίσταση ακρόασης μουσικής ανά φύλο

	Άντρας	Γυναίκα
Αυτοκίνητο, ΜΜΜ	71,8%	59,0%
Σπίτι	76,6%	86,0%
Δουλειά	28,5%	18,7%
Γυμναστική	12,5%	8,8%
Άλλο...(αναφέρατε)	1,8%	1,9%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	337	363

Σημείωση: Ερώτηση πολλαπλών απαντήσεων.

Πίνακας 4.8: Περίσταση ακρόασης μουσικής ανά επίπεδο εκπαίδευσης

	Δημοτικό ή χαμηλότερη	Γυμνάσιο	Λύκειο	Μεταδευτεροβάθμια (ΙΕΚ)	Πτυχίο τριτοβάθμιας	Μεταπτυχιακό
Αυτοκίνητο, ΜΜΜ	31,8%	58,5%	66,8%	66,3%	67,9%	76,6%
Σπίτι	97,7%	84,9%	80,7%	86,5%	76,4%	79,7%
Δουλειά	2,3%	15,1%	26,1%	18,0%	26,9%	31,3%
Γυμναστική	0,0%	3,8%	9,2%	10,1%	13,2%	20,3%
Άλλο...(αναφέρατε)	2,3%	0,0%	1,7%	3,4%	1,4%	3,1%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	44	53	238	89	212	64

Πίνακας 4.9: Περίσταση ακρόασης μουσικής ανά περιφέρεια

	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ
Αυτοκίνητο, ΜΜΜ	65,8%	46,2%	66,7%	60,0%	66,7%	64,6%	53,8%
Σπίτι	78,9%	100,0%	86,7%	90,0%	87,5%	70,8%	92,3%
Δουλειά	26,3%	23,1%	20,0%	25,0%	25,0%	18,8%	7,7%
Γυμναστική	13,2%	15,4%	11,1%	5,0%	4,2%	8,3%	0,0%
Άλλο...(αναφέρατε)	0,0%	0,0%	2,2%	0,0%	12,5%	2,1%	0,0%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	38	13	45	20	24	48	13

	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΚΡΗΤΗ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΤΤΙΚΗ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ
Αυτοκίνητο, ΜΜΜ	64,4%	81,6%	50,0%	70,7%	65,6%	60,5%
Σπίτι	82,2%	76,3%	85,0%	80,5%	81,6%	73,7%
Δουλειά	26,3%	15,8%	30,0%	17,1%	25,8%	21,1%
Γυμναστική	7,6%	10,5%	15,0%	4,9%	14,3%	7,9%
Άλλο...(αναφέρατε)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,9%	2,6%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	118	38	20	41	244	38

Πίνακας 4.10: Περίσταση ακρόασης μουσικής ανά ηλικία

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Αυτοκίνητο, ΜΜΜ	56,5%	65,9%	79,5%	79,8%	63,6%	44,9%
Σπίτι	83,5%	75,0%	82,7%	74,8%	84,8%	88,4%
Δουλειά	25,9%	31,8%	27,6%	32,8%	15,2%	8,0%
Γυμναστική	16,5%	17,4%	16,5%	5,0%	1,0%	6,5%
Άλλο...(αναφέρατε)	2,4%	2,3%	0,8%	3,4%	2,0%	0,7%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	85	132	127	119	99	138

Πίνακας 4.11: Προτιμήσεις για το είδος μουσικής ανά επίπεδο εκπαίδευσης

	Δημοτικό ή χαμηλότερη	Γυμνάσιο	Λύκειο	Μεταδευτεροβάθμια (ΙΕΚ)	Πτυχίο τριτοβάθμιας	Μεταπτυχιακό	Σύνολο
Εγχώριοι δημιουργοί	88,6%	69,8%	51,3%	30,3%	31,6%	23,4%	43,9%
Ξένοι δημιουργοί	4,5%	5,7%	15,1%	22,5%	23,6%	29,7%	18,6%
Και οι δύο, ανάλογα με την περίπτωση	6,8%	24,5%	33,6%	47,2%	44,8%	46,9%	37,6%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	44	53	238	89	212	64	700

Πίνακας 4.12: Προτίμηση σε χώρο εστίασης ή διασκέδασης που πληρώνει για τη μουσική που χρησιμοποιεί έναντι χώρου που δεν πληρώνει, ποσοστό θετικών απαντήσεων ανά ηλικία

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Σύνολο
ΝΑΙ	42,4%	37,1%	30,7%	36,1%	39,4%	23,2%	34,0%
ΌΧΙ	47,1%	53,8%	55,9%	51,3%	41,4%	58,7%	52,1%
ΔΓ/ΔΑ	10,6%	9,1%	13,4%	12,6%	19,2%	18,1%	13,9%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	85	132	127	119	99	138	700

Πίνακας 4.13: Προτίμηση σε χώρο εστίασης ή διασκέδασης που πληρώνει για τη μουσική που χρησιμοποιεί έναντι χώρου που δεν πληρώνει, ποσοστό θετικών απαντήσεων ανά φύλο

	Άντρας	Γυναίκα	Σύνολο
ΝΑΙ	32,6%	35,3%	34,0%
ΌΧΙ	54,0%	50,4%	52,1%
ΔΓ/ΔΑ	13,4%	14,3%	13,9%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	337	363	700

Πίνακας 4.14: Πληρωμή συνδρομής για πρόσβαση σε μουσική ανά φύλο⁷

	Άντρας	Γυναίκα
Spotify	66,7%	69,0%
Apple music	21,4%	6,9%
YouTube music / premium	7,1%	20,7%
Amazon music / prime	4,8%	0,0%
Άλλο...(αναφέρατε)	0,0%	3,4%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	42	29

Πίνακας 4.15: Πληρωμή συνδρομής για πρόσβαση σε μουσική ανά ηλικία

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Spotify	75,0%	63,2%	56,3%	72,7%	66,7%	100,0%
Apple music	12,5%	21,1%	18,8%	9,1%	16,7%	0,0%
YouTube music / premium	6,3%	15,8%	12,5%	18,2%	16,7%	0,0%
Amazon music / prime	6,3%	0,0%	6,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Άλλο...(αναφέρατε)	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	16	19	16	11	6	3

Πίνακας 4.16: Πληρωμή συνδρομής για πρόσβαση σε μουσική ανά επίπεδο εκπαίδευσης

	Γυμνάσιο	Λύκειο	Μεταδευτερο- βάθμια (ΙΕΚ)	Πτυχίο τριτοβάθμιας	Μετα- πτυχιακό
Spotify	75,0%	72,2%	54,5%	63,0%	81,8%
Apple music	25,0%	5,6%	27,3%	18,5%	9,1%
YouTube music / premium	0,0%	16,7%	18,2%	11,1%	9,1%
Amazon music / prime	0,0%	5,6%	0,0%	3,7%	0,0%
Άλλο...(αναφέρατε)	0,0%	0,0%	0,0%	3,7%	0,0%
Σύνολο (αριθμός απαντήσεων)	4	18	11	27	11

⁷ Ποσοστό επί αυτών που πληρώνουν συστηματικά

5. ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΑΠΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

5.1 Εισαγωγή

Εκτός από την έρευνα στους ακροατές μουσικής, στο πλαίσιο της μελέτης πραγματοποιήθηκαν τρεις ακόμα έρευνες - σε επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν μουσική για τη λειτουργία τους, σε μουσικούς και σε δημιουργούς (Πίνακας 5.1). Στους επαγγελματίες χρήστες, η έρευνα συγκέντρωσε 300 απαντήσεις μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων σε συνεργασία με την εταιρεία DataPower A.E. Για την έρευνα στους μουσικούς και δημιουργούς, δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο μέσω Google Forms και η σύνδεση ως προς το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε σχετικούς Οργανισμούς Συλλογικής Διαχείρισης για προώθηση προς τα μέλη τους.

Πίνακας 5.1: Ταυτότητα των ερευνών

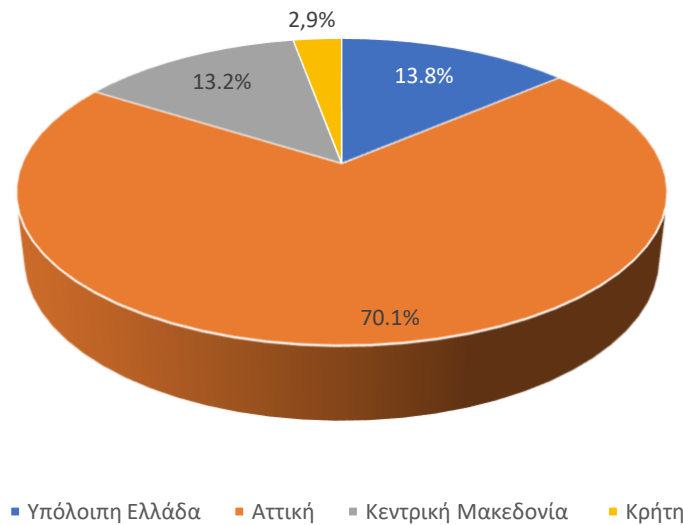
Επαγγελματίες χρήστες	Μουσικοί	Δημιουργοί
<ul style="list-style-type: none"> •Υλοποίηση μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων (CATI) •Συνεργασία με DataPower •Απαντήσεις: 300 •Αντιπροσωπευτικότητα ως προς κατηγορίες καταστημάτων 	<ul style="list-style-type: none"> •Υλοποίηση μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου (Google Forms) •Προώθηση του ερωτηματολογίου προς τα μέλη των ΟΣΔ Απόλλων και Ερατώ •Απαντήσεις: 174 	<ul style="list-style-type: none"> •Υλοποίηση μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου (Google Forms) •Προώθηση του ερωτηματολογίου προς τα μέλη της ΕΔΕΜ και του ΟΣΔ Αυτοδιαχείριση •Απαντήσεις: 174

5.2 Αντιλήψεις δημιουργών

Στην περίπτωση των δημιουργών το ερωτηματολόγιο στάλθηκε στην ΕΔΕΜ και την ΟΣΔ Αυτοδιαχείριση, με αίτημα προώθησης προς τα μέλη τους. Τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ολοκλήρωσαν 174 άτομα εκ των οποίων 152 ήταν άντρες και 22 γυναίκες. Πρόκειται για 152 άνδρες με μέσο όρο ηλικίας τα 50,4 έτη με περισσότερα από 25 χρόνια εμπειρίας στον χώρο της μουσικής, ενώ στην περίπτωση των γυναικών πρόκειται για 22 γυναίκες με μέσο όρο ηλικίας τα 44,8 έτη με τουλάχιστον 17 χρόνια εμπειρίας στον χώρο της μουσικής.

Το 98,2% είναι μέλη της ΕΔΕΜ εκ των οποίων κάποιοι είναι μέλη και σε άλλους οργανισμούς (ενδεικτικά αναφέρθηκαν PRS, PRS for Music & PPL, Sacem, BMI - WARNER CHAPPELL - UNIVERSAL MUSIC, Ερατώ, GEA). Επτά στους δέκα από τους ερωτηθέντες που απάντησαν στην έρευνα κατοικούν στην Αττική και το 13% στην Κεντρική Μακεδονία (Διάγραμμα 5.1). Το 93,1% των δημιουργών δήλωσε ότι ακούει καθημερινά μουσική, εκ των οποίων το 94% ακούει μουσική πλην των ωρών εργασίας.

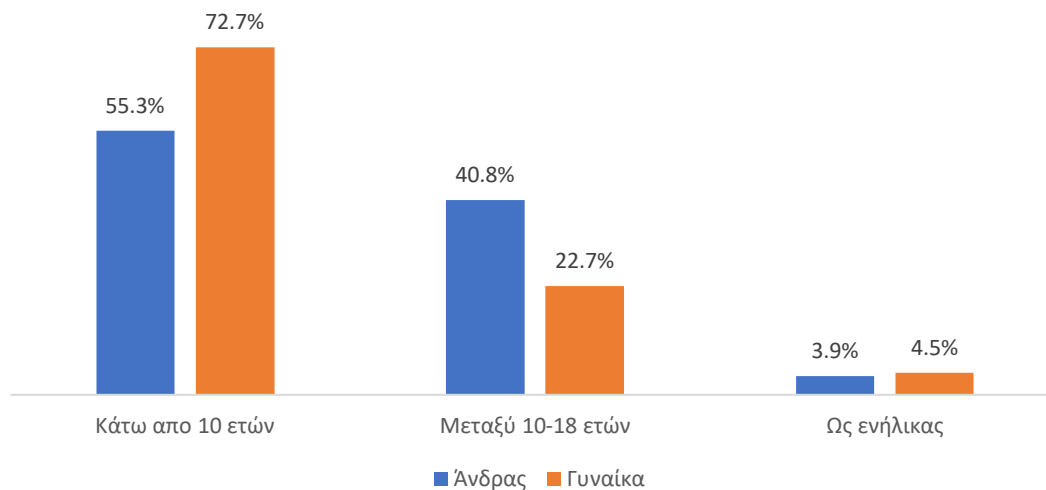
Διάγραμμα 5.1: Κατανομή δείγματος κατά περιφέρεια

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Οι δημιουργοί ερωτήθηκαν σε ποια ηλικία έγινε η πρώτη επαφή τους με τη μουσική. Το 72,7% των γυναικών έναντι του 55,3% των ανδρών δημιουργών είχαν την πρώτη τους επαφή με τη μουσική σε ηλικία κάτω από 10 ετών (Διάγραμμα 5.2).

Διάγραμμα 5.2: Ηλικία πρώτης επαφής με τη μουσική στους δημιουργούς ανά φύλο

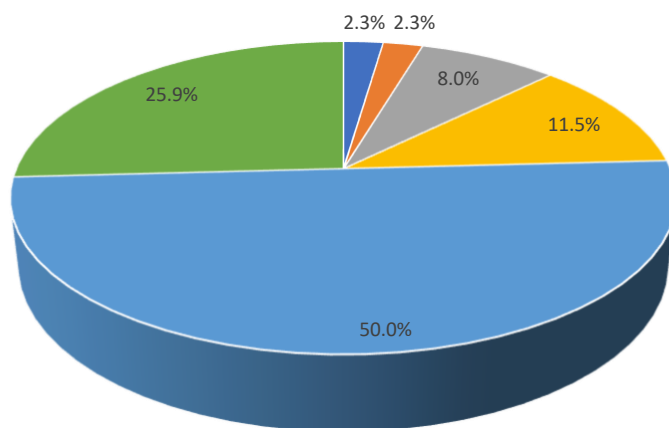
Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Στη συνέχεια εξετάστηκαν οι λόγοι για τους οποίους ξεκίνησαν την ενασχόληση τους με τη μουσική. Οι μισοί δημιουργοί ξεκίνησαν να ασχολούνται με τη μουσική από προσωπική επιλογή, με το 25,9% να αναγνωρίζουν την προτροπή των γονιών (Διάγραμμα 5.3). Σε μικρότερο ποσοστό, περίπου 20%, απάντησε το ευρύτερο φιλικό και συγγενικό περιβάλλον.

Οι ερωτήσεις στη συνέχεια αφορούσαν τη συχνότητα που οι δημιουργοί γράφουν και συνθέτουν. Το μεγαλύτερο ποσοστό, 28,2%, επέλεξε την απάντηση «1-2 φορές το μήνα» και το 26,4% «Το πολύ 5-6 φορές το χρόνο». Μόλις το 16,1% δήλωσαν ότι ασχολούνται με τη

δημιουργία μουσικής σε σχεδόν καθημερινή βάση και το 17,8% «Τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα» (Διάγραμμα 5.4). Τέλος, «Ανάλογα με την περίοδο» απάντησε το 11,5%.

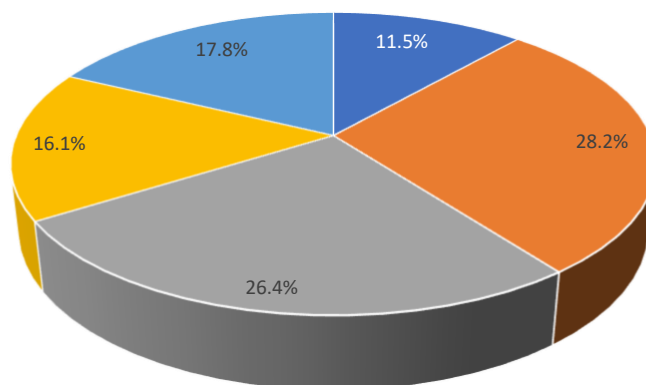
Διάγραμμα 5.3: Κύρια επιρροή για την έναρξη της ενασχόλησης με τη μουσική

- Λοιποί λόγοι
- Μουσικά ακούσματα
- Επιρροή από άλλο συγγενικό πρόσωπο
- Από το ευρύτερο φιλικό περιβάλλον
- Προσωπική σας επιλογή
- Προτροπή των γονιών

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Διάγραμμα 5.4: Συχνότητα δημιουργίας νέων τραγουδιών ή συνθέσεων

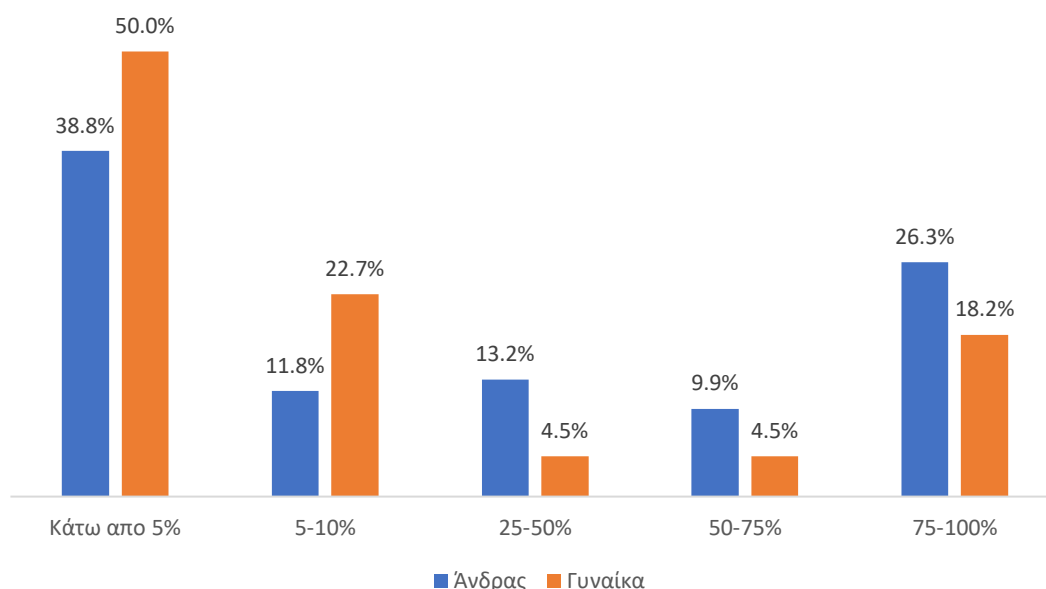
- Ανάλογα με την περίοδο
- Μια- δυο φορές το μήνα
- Το πολύ 5-6 φορές το χρόνο
- Πολύ συχνά, σχεδόν καθημερινά
- Τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Το 36,2% των ανδρών και το 22,7% των γυναικών δήλωσαν ότι περισσότερο από το 50% του εισοδήματός τους προέρχεται από την ενασχόλησή τους με τη μουσική. Αν και μικρό το δείγμα των γυναικών, φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ φύλου και ποσοστού του

εισοδήματος προερχόμενου από την μουσική. Επίσης, το ποσοστό από το επαγγελματικό εισόδημα που προέρχεται από την ενασχόληση με τη μουσική φαίνεται να σχετίζεται και με την περιφέρεια κατοικίας και δραστηριοποίησης.

Διάγραμμα 5.5: Ποσοστό επαγγελματικού εισοδήματος που προέρχεται από την ενασχόληση με τη μουσική

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Τα δικαιώματα από ΟΣΔ είναι η σημαντικότερη πηγή εισοδήματος για το 40,6% των δημιουργών – ακολουθούν οι συναυλίες-παραστάσεις με 38,1% (Πίνακας 5.2). Σχετικά χαμηλά στην κατάταξη βρίσκεται η αμοιβή από τις δισκογραφικές εταιρείες. Από αυτούς που απάντησαν «άλλο», πηγές που αναφέρθηκαν ήταν η τηλεόραση και τα διαφημιστικά σποτ, ενώ κάποιιοι ανέφεραν ότι έχουν άλλη βασική πηγή εισοδήματος, όπως π.χ. διδασκαλία μουσικής σε ωδεία.

Πίνακας 5.2: Σημαντικότητα των πηγών εισοδήματος

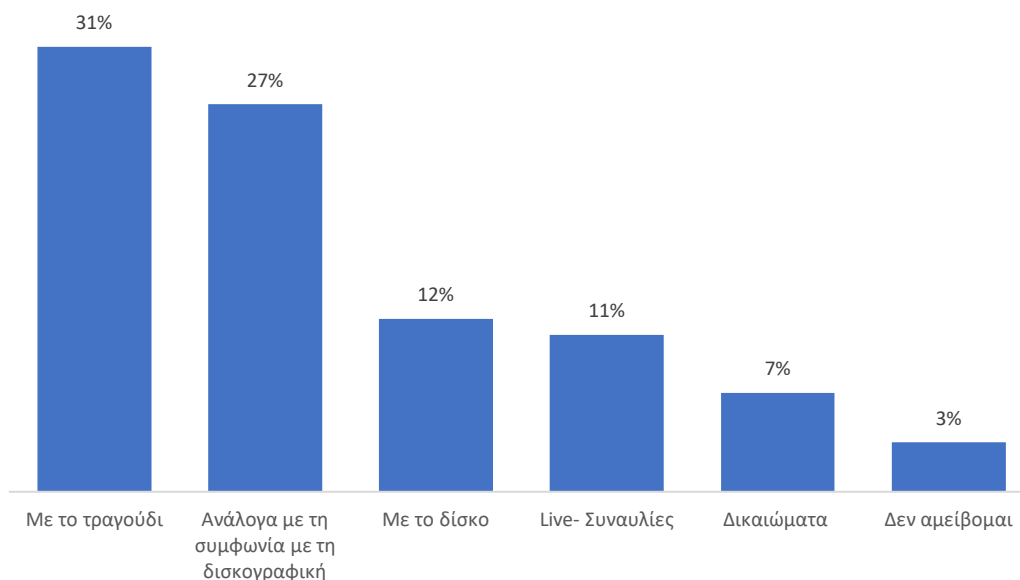
	1 (πολύ σημαντική)	2	3	4	5	6
Δικαιώματα από Οργανισμούς Συλλογικής Διαχείρισης	40,6%	17,4%	16,7%	11,6%	5,8%	8,0%
Συμβάσεις (π.χ. για χρήση σε σήριαλ ή άλλα θεάματα)	9,1%	15,9%	21,6%	19,3%	18,2%	15,9%
Συναυλίες – παραστάσεις	38,1%	25,7%	16,8%	10,6%	3,5%	5,3%
Εμφανίσεις σε χώρους ψυχαγωγίας	26,5%	23,5%	20,4%	11,2%	12,2%	6,1%
Αμοιβή από δισκογραφική εταιρεία	8,1%	9,3%	14,0%	12,8%	31,4%	24,4%

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Ως προς τον τρόπο που πληρώνονται, ένας σχεδόν στους τρεις μουσικούς (31%) δήλωσε ότι αμείβεται με το τραγούδι (Διάγραμμα 5.6). Ακολουθούν στη συνέχεια με 27% οι συμφωνίες

με τη δισκογραφική και με 12% και 11% αντίστοιχα οι απαντήσεις «με τον δίσκο» και «live-συναυλίες». Σε μικρότερα ποσοστά της τάξης του 1% δόθηκαν απαντήσεις όπως: μουσικές παραγωγές-ηχοληψία, προβολές στο YouTube και με την ανάθεση εργασίας (θέατρο-κινηματογράφος).

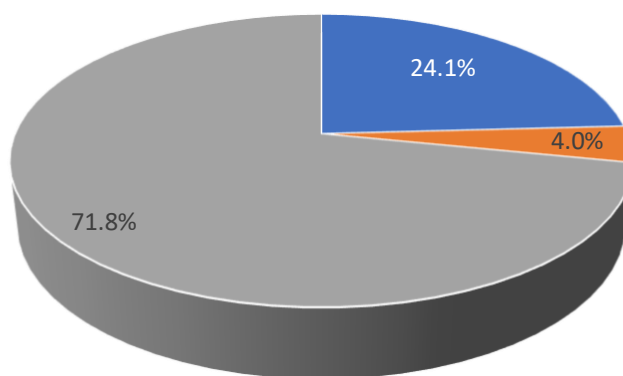
Διάγραμμα 5.6: Μέθοδος αμοιβής

Σημείωση: Ερώτηση πολλαπλών απαντήσεων. Τα ποσοστά δεν αθροίζονται στο 100%.

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 5.7: Η πληρωμή των αδειών εκμετάλλευσης καθώς και των σχετικών συμβολαίων είναι στο επιθυμητό επίπεδο στην χώρα μας;

■ Δεν γνωρίζω / Προτιμώ να μην απαντήσω ■ Ναι ■ Όχι

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα ΙΟΒΕ

Μόλις το 4,0% των δημιουργών θεωρεί ότι η πληρωμή των αδειών εκμετάλλευσης είναι στο επιθυμητό επίπεδο στην Ελλάδα (Διάγραμμα 5.7). Οι δημιουργοί που απάντησαν ότι η πληρωμή των αδειών εκμετάλλευσης καθώς και των σχετικών συμβολαίων είναι στο

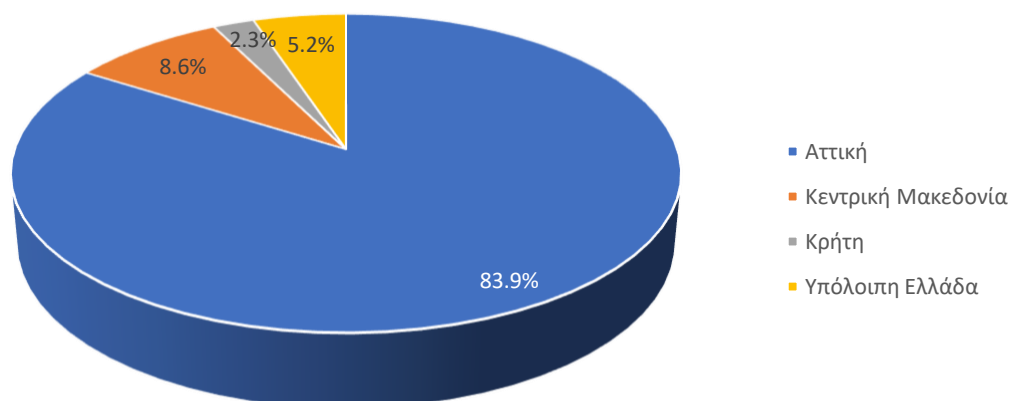
επιθυμητό επίπεδο στην χώρα μας ήταν αποκλειστικά άνδρες, ενώ από τις γυναίκες το 36% (έναντι 22% για τους άνδρες) προτίμησε να μην απαντήσει στη συγκεκριμένη ερώτηση.

5.3 Αντιλήψεις ερμηνευτών και μουσικών

Στην περίπτωση των μουσικών το ερωτηματολόγιο προωθήθηκε στην Ερατώ και την ΟΣΔ Απόλλων και στη συνέχεια αυτές τα προώθησαν στα μέλη τους. Τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ολοκλήρωσαν 174 άτομα. Πρόκειται για 161 άνδρες με μέσο όρο ηλικίας τα 47,9 έτη με περισσότερα από 27 χρόνια εμπειρίας στον χώρο της μουσικής, ενώ στην περίπτωση των γυναικών πρόκειται για 13 γυναίκες με μέσο όρο ηλικίας τα 43,3 έτη με τουλάχιστον 21 χρόνια εμπειρίας στο χώρο της μουσικής.

Το 95,4% είναι μέλη του Απόλλωνα εκ των οποίων κάποιοι είναι μέλη και σε άλλους οργανισμούς. Ενδεικτικά αναφέρθηκαν οι GEMA, ASCAP, BMI, Αυτοδιαχείριση, ΕΔΕΜ, Ερατώ, ΟΣΔΕΛ, SACEM, Διόνυσος, Spedidam, ΓΕΑ.

Διάγραμμα 5.8: Κατανομή του δείγματος μουσικών ανά περιφέρεια

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

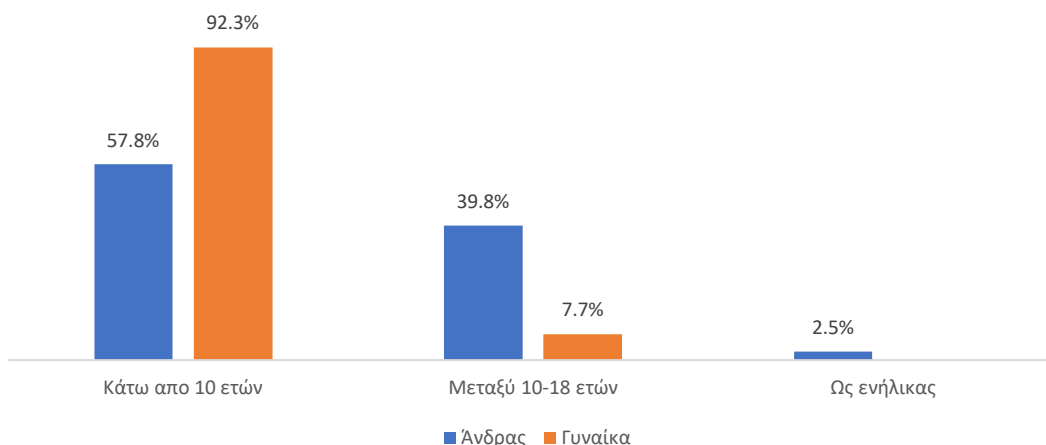
Από το δείγμα των μουσικών που συμμετείχαν στην έρευνα, το 83,9% δήλωσαν ότι κατοικούν στην Αττική και το 8,6% στην Κεντρική Μακεδονία. Μόλις ένα 2,3% κατοικεί στην περιφέρεια της Κρήτης, ενώ τέλος σε ποσοστά μικρότερα του 1% στην έρευνα συμμετείχαν μουσικοί από τις περιφέρειες Θεσσαλίας, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, Δυτικής και Στερεάς Ελλάδας και Αν. Μακεδονίας και Θράκης.

Και στους μουσικούς όπως και στους δημιουργούς, οι περισσότεροι επαγγελματίες είχαν την πρώτη τους επαφή με τη μουσική σε ηλικία κάτω των 10 ετών (Διάγραμμα 5.9). Χαρακτηριστικό μεταξύ των δύο φύλων είναι ότι καμία γυναίκα δεν είχε την πρώτη της επαφή με τη μουσική ως ενήλικη, ενώ στους άνδρες υπήρχε ένα μικρό ποσοστό και παράλληλα η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών (92,3%) ήταν κάτω από 10 χρονών με το αντίστοιχο ποσοστό για τους άνδρες να φτάνει μόλις στο 57%. Προσωπική επιλογή η

ενασχόληση με τη μουσική για το 37,9% των μουσικών, ενώ για το 33,9% καθοριστική σημασία είχε η προτροπή των γονιών. Σχεδόν δύο στους τρεις έμαθαν να παίζουν κάποιο μουσικό όργανο σε ωδείο, ενώ ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό είναι αυτοδίδακτοι (27,6%).

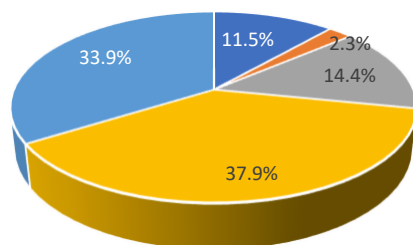
Διάγραμμα 5.9: Πρώτη επαφή και επιρροές στους μουσικούς

Σε τι ηλικία ήταν η πρώτη σας επαφή με τη μουσική ή με κάποιο μουσικό όργανο;

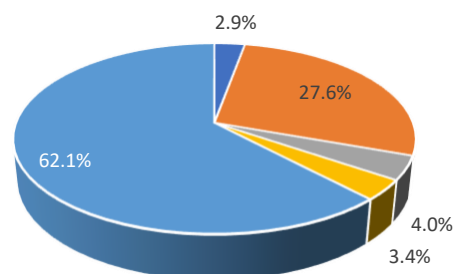
Πηγή: Πρωτογενής έρευνα ΙΟΒΕ

Από ποιον επηρεαστήκατε κυρίως ώστε να πρωτοασχοληθείτε με τη μουσική ή με κάποιο μουσικό όργανο

- Από το ευρύτερο φιλικό περιβάλλον
- Λοιποί λόγοι
- Επιρροή από άλλο συγγενικό πρόσωπο
- Προσωπική σας επιλογή
- Προτροπή των γονιών

Πώς μάθατε να παίζετε κάποιο μουσικό όργανο;

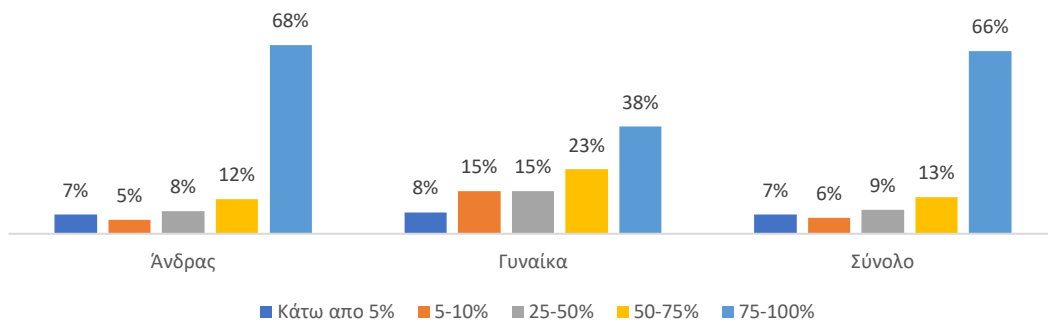
- Απο το οικογενειακό περιβάλλον
- Αυτοδίδακτος
- Ιδιαίτερα
- Συνδυασμός όλων
- Ωδείο

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα ΙΟΒΕ

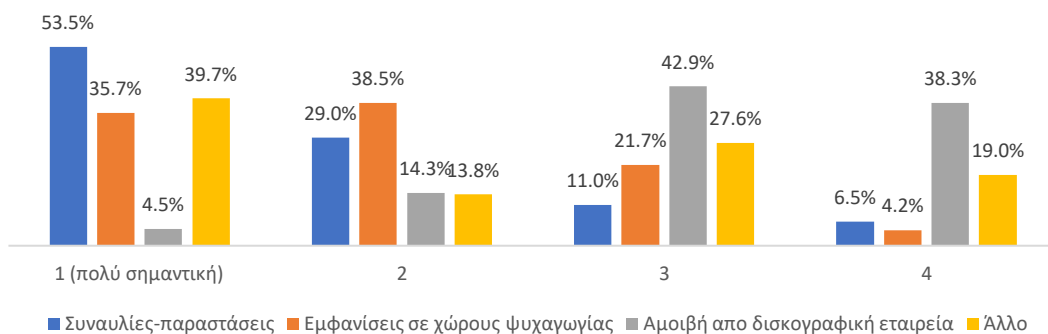
Το 79% των μουσικών του δείγματος λαμβάνουν τουλάχιστον το 50% του εισοδήματός τους από την ενασχόλησή τους με τη μουσική (Διάγραμμα 5.10). Αρκετά μικρότερο είναι το ποσοστό των ατόμων που λαμβάνουν πάνω από το 75% του εισοδήματός τους από τη μουσική στις γυναίκες (38%) από ό,τι στους άνδρες (68%).

Διάγραμμα 5.10: Πηγές εισοδήματος στους μουσικούς

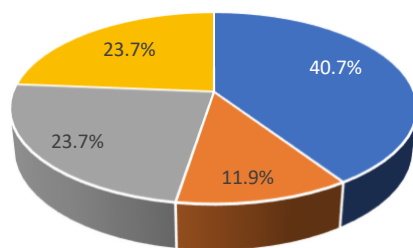
Τι ποσοστό από το επαγγελματικό εισόδημά σας προέρχεται από την ενασχόλησή σας με τη μουσική

Από την καλλιτεχνική σας δραστηριότητα πως κατατάσσετε τις παρακάτω πηγές εισοδήματος ξεκινώντας από την πιο σημαντική;

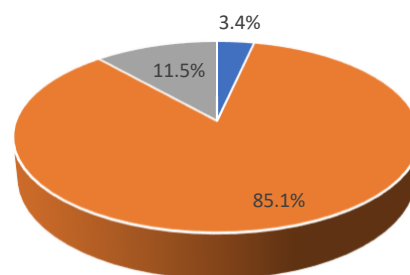

Εναλλακτικές πηγές εισοδήματος

- Διδασκαλία
- Δικαιώματα
- Ηχογραφήσεις/Ενορχηστρώσεις
- Λοιπές αμοιβές

Εισπράττετε δικαιώματα από τα τραγούδια που έχετε ηχογραφήσει;

- Δεν γνωρίζω / Προτιμώ να μην απαντήσω
- Ναι
- Όχι

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

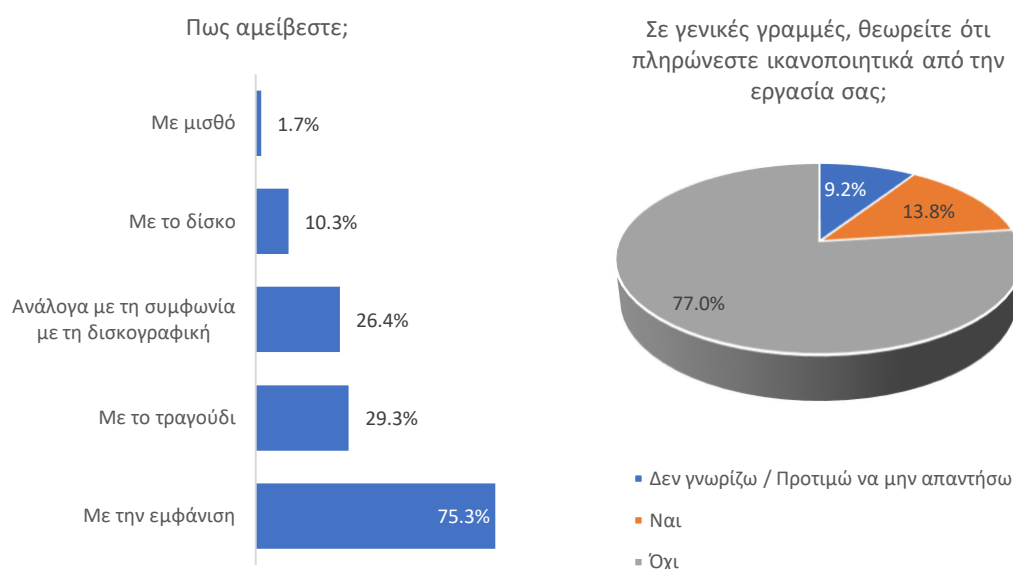
Οι συναυλίες-παραστάσεις είναι η σημαντικότερη πηγή εισοδήματος για το 54% των μουσικών – ακολουθούν οι εμφανίσεις σε χώρους ψυχαγωγίας με 35,7%. Οι συναυλίες-παραστάσεις είναι από τις υψηλότερες πηγές εισοδήματος για τους μουσικούς, ενώ χαμηλά βρίσκεται η αμοιβή από τις δισκογραφικές εταιρείες. Ένας στους τρεις απάντησε «Άλλο» στη

συγκεκριμένη ερώτηση, με το 40% να αναφέρεται στη διδασκαλία ως βασική πηγή εισοδήματος. Σχεδόν ένας στους τέσσερις έχει ως πηγή εισοδήματος τα δικαιώματα και την αμοιβή από ηχογραφήσεις και ενορχηστρώσεις (23,7%). Ένα μικρότερο ποσοστό (11,9%) αναφέρθηκε σε πηγές, όπως θέατρο, ραδιόφωνο, μέλος μουσικών ομάδων κ.ά.

Το 85,1% των μουσικών του δείγματος εισπράττουν δικαιώματα από ηχογραφημένα τραγούδια, εκ των οποίων το 77% διαχειρίζονται οι ίδιοι, το 7% από οργανισμό διαχείρισης και το 6% από δισκογραφική εταιρεία. Όσον αφορά τον τρόπο είσπραξης, το 79% των μουσικών εισπράττουν οι ίδιοι τα δικαιώματά τους.

Τρεις στους τέσσερις μουσικούς πληρώνονται με την εμφάνιση και 29,3% πληρώνονται με το τραγούδι (Διάγραμμα 5.12). Τουλάχιστον ένας στους τέσσερις μουσικούς πληρώνεται επίσης με βάση τη συμφωνία που έχει κάνει με τη δισκογραφική εταιρεία. Σε μικρότερα ποσοστά της τάξης τους 1% δόθηκαν απαντήσεις όπως δικαιώματα, ανάλογα με την απασχόληση, από πωλήσεις, από διδασκαλία μουσικής και με προσυμφωνημένη αμοιβή για το σύνολο ενός έργου.

Διάγραμμα 5.11: Μέθοδος και επάρκεια αμοιβών στους μουσικούς

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Σχεδόν 8 στους 10 (77,0%) θεωρούν ότι δεν αμείβονται ικανοποιητικά από την εργασία τους, ενώ μόλις το 13,8% θεωρούν ότι πληρώνονται ικανοποιητικά για την εργασία τους.

Οι χαμηλές αμοιβές αναφέρθηκαν από τους μουσικούς ως το σημαντικότερο πρόβλημα για τον κλάδο τους (Διάγραμμα 5.14). Το 51% από τα άτομα που απάντησαν στο συγκεκριμένο ερώτημα αναφέρθηκαν σε χαμηλές αμοιβές από εμφανίσεις, το 34% σε χαμηλές αμοιβές από πωλήσεις δίσκων και το 31% σε χαμηλές αμοιβές από συμβόλαια με δισκογραφικές εταιρείες.

Τόσο προ-COVID όσο και μετά, δεν θεωρείται εύκολο να βιοπορίζεται κάποιος αποκλειστικά από τη μουσική στην Ελλάδα. Το 79,3% θεωρούν πολύ δύσκολο και 14,6% δύσκολο τον βιοπορισμό σε συνθήκες πανδημίας. Αντίστοιχα, το 13,4% θεωρεί ότι οι συνθήκες

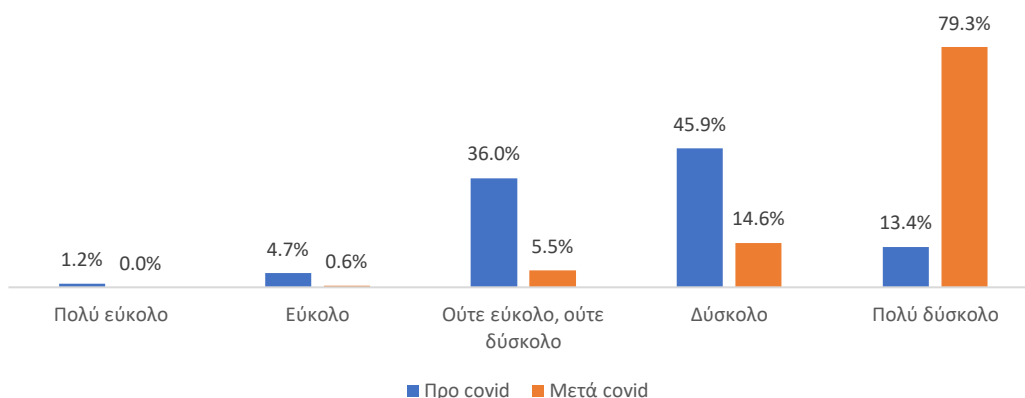
βιοπορισμού αποκλειστικά από τη μουσική ήταν πολύ δύσκολες και πριν την εμφάνιση της πανδημίας.

Διάγραμμα 5.12: Προβλήματα και προοπτικές του κλάδου, σύμφωνα με τους μουσικούς

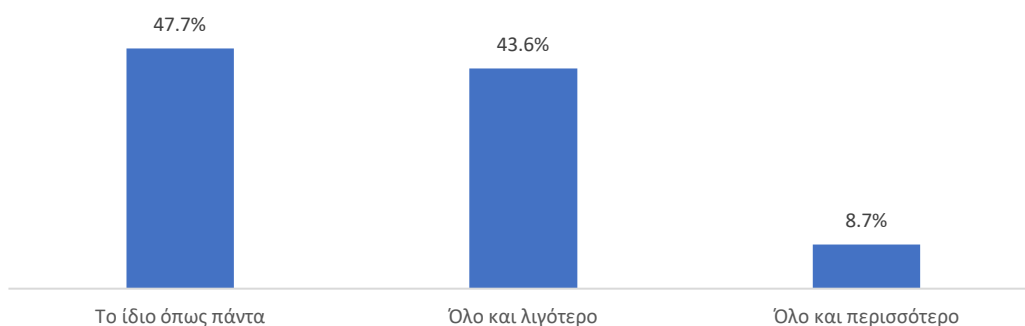
Μεγαλύτερο πρόβλημα του κλάδου σας, ξεκινώντας από το σημαντικότερο

Πόσο εύκολο είναι να βιοπορίζεται κανείς αποκλειστικά από τη μουσική στη χώρα μας, τόσο προ COVID, όσο και μετά covid

Βλέπετε νέους ανθρώπους να θέλουν να ακολουθήσουν το επάγγελμα;

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

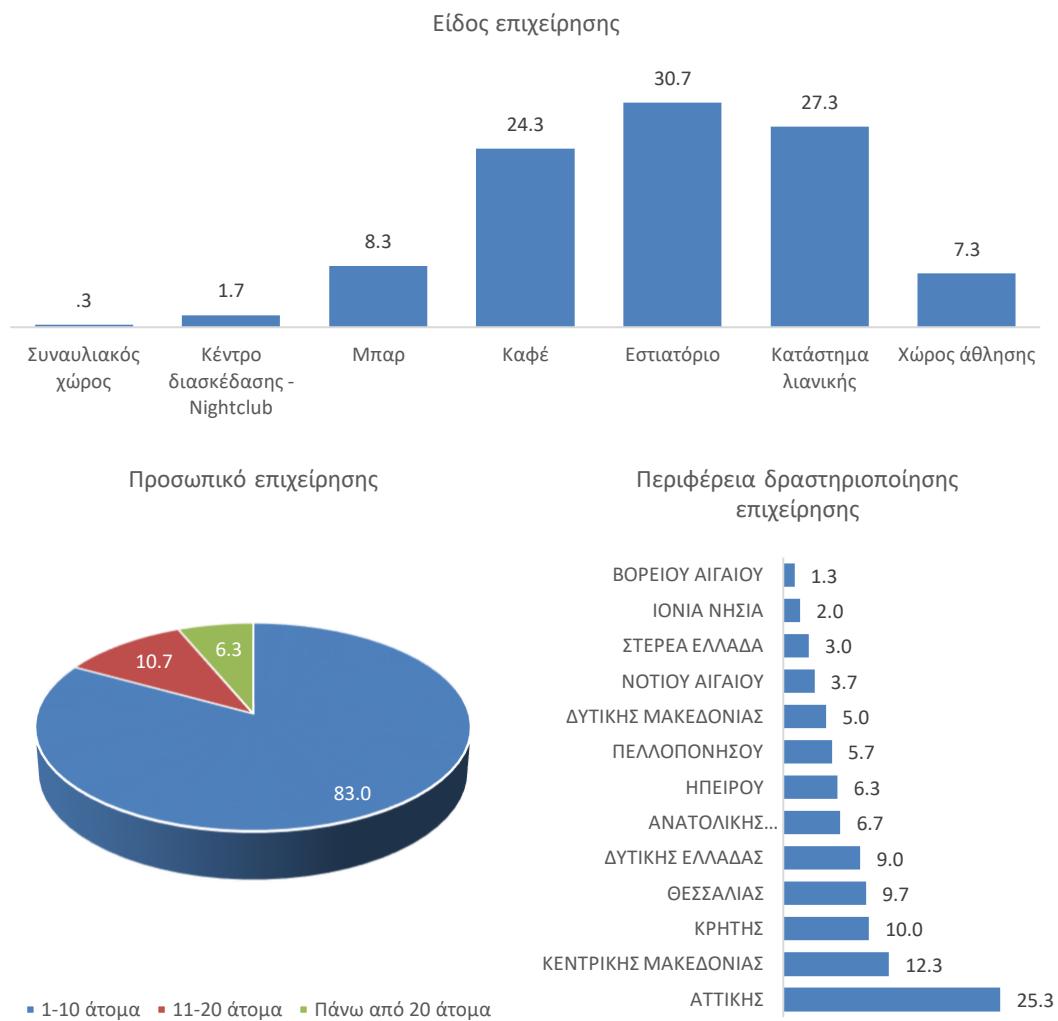
Οι δυσκολίες του βιοπορισμού μέσω του επαγγέλματος του μουσικού θεωρείται ότι αποθαρρύνουν νέους ανθρώπους να ακολουθήσουν το επάγγελμα. Ειδικότερα, το 43,6% των

μουσικών δήλωσαν ότι βλέπουν όλο και λιγότερους νέους ανθρώπους να θέλουν να ακολουθήσουν το επάγγελμα, ενώ μόλις το 8,7% έδωσαν την αντίθετη απάντηση (όλο και περισσότεροι).

5.4 Αντιλήψεις επαγγελματιών χρηστών μουσικής

Στο πλαίσιο του έργου πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου σε επιχειρήσεις, χρήστες μουσικής με σκοπό να αποτυπωθεί η σημασία της μουσικής και οι αντιλήψεις τους για την πληρωμή για δικαιώματα στη χώρα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων (CATI) από την εταιρεία δημοσκοπήσεων DataPower A.E. Με την ολοκλήρωση της έρευνας προέκυψε δείγμα 300 επιχειρήσεων, αντιπροσωπευτικό από όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων που κάνουν χρήση μουσικής στο χώρο τους. Πιο συγκεκριμένα, το 30,7% των επιχειρήσεων του δείγματος είναι εστιατόρια, το 27,3% καταστήματα λιανικής και το 24,3% καφετέριες, ενώ σε μικρότερο ποσοστό συμμετείχαν στην έρευνα μπαρ, χώροι άθλησης και κέντρα διασκέδασης-συναυλιακοί χώροι.

Διάγραμμα 5.13: Διάρθρωση δείγματος, ποσοστό του συνόλου

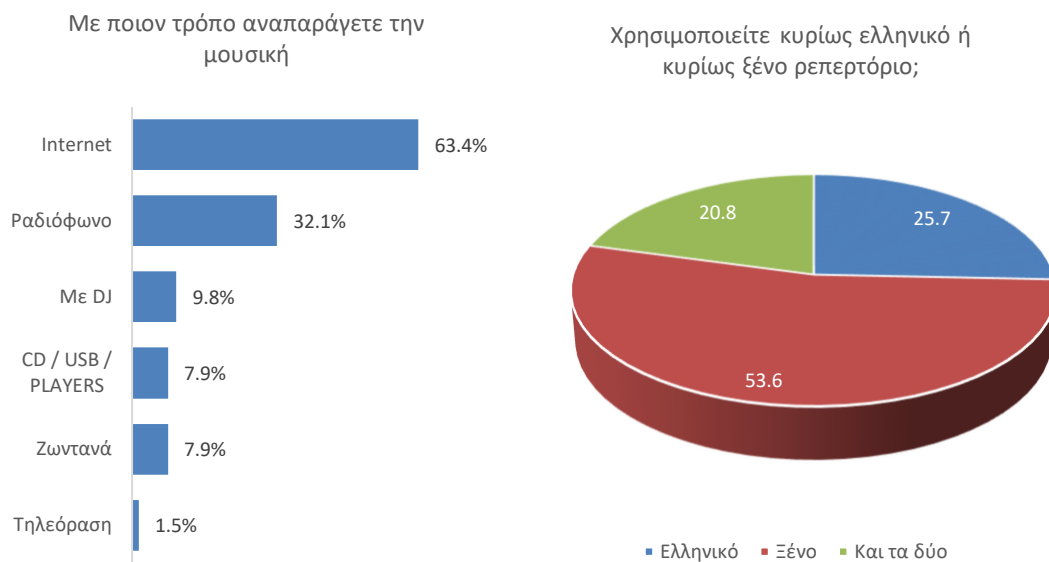

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα ΙΟΒΕ

Μία στις τέσσερις επιχειρήσεις έχουν ως έδρα την Αττική, 12,3% την Κεντρική Μακεδονία και 10% την Κρήτη, ενώ σε μικρότερο ποσοστό υπάρχουν επιχειρήσεις από όλη την επικράτεια, με τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου να κατέχουν το μικρότερο ποσοστό (1,3%). Πρόκειται γενικά στην πλειονότητα τους για μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν το πολύ 10 άτομα (83% του δείγματος), ενώ μόλις 6,3% των επιχειρήσεων του δείγματος απασχολεί περισσότερα από 20 άτομα. Το 85,6% των επιχειρήσεων που ρωτήθηκαν χρησιμοποιούν μουσική και το 68,6% ανέφερε ότι δεν θα λειτουργούσε το ίδιο χωρίς μουσική.

Πάνω από το 60% των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν μουσική την αναπαράγουν μέσω διαδικτύου και δευτερευόντως μέσω ραδιοφώνου (32,1% - Διάγραμμα 5.14).⁸ Σε μικρότερο βαθμό κάνουν χρήση DJ (9,8%) και ηλεκτρονικών μέσων όπως CD/USB (7,9%). Από τις επιχειρήσεις του δείγματος πάνω από τις μισές (53,6%) χρησιμοποιούν αποκλειστικά ξένο ρεπερτόριο, ενώ μία στις τέσσερις αποκλειστικά ελληνική μουσική και ένα 20,8% χρησιμοποιούν και τα δύο είδη μουσικής.

Διάγραμμα 5.14: Χρήση μουσικής

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Ανάλογα με το είδος της επιχείρησης διαφοροποιείται και ο τρόπος που αναπαράγεται η μουσική (Πίνακας 5.3). Πιο συγκεκριμένα οι καφετέριες επιλέγουν το διαδίκτυο (56,9%) και δευτερευόντως το ραδιόφωνο (19,4%), ενώ τα μπαρ, το διαδίκτυο (44,0%) και μέσω DJ (40,0%), με το ραδιόφωνο να έρχεται τρίτο ως επιλογή (8,0%). Υψηλότερη του μέσου όρου χρηστών είναι η χρήση του ραδιοφώνου στα καταστήματα λιανικής (34,5%), ενώ σε όρους διείσδυσης ραδιοφώνου ακολουθούν τα εστιατόρια (29,6%).

Σημαντικά αρνητική επίδραση εκτιμάται ότι είχε η απουσία μουσικής στα καταστήματα εστίασης λόγω πανδημίας σε όρους αριθμού, μέσης διάρκειας παραμονής αλλά και μέσης δαπάνης (Διάγραμμα 5.15). Η πλειονότητα των επιχειρήσεων επηρεάζεται πολύ αρνητικά ή αρνητικά τόσο σε επίπεδο αριθμού πελατών, αλλά και στη διάρκεια παραμονής και στη μέση

⁸ Ερώτηση πολλαπλών επιλογών για αυτό τα ποσοστά του διαγράμματος δεν αθροίζουν στο 100.

δαπάνη των πελατών. Πιο συγκεκριμένα, το 80% των επιχειρήσεων του δείγματος κρίνουν ότι η απουσία μουσικής δρα τουλάχιστον αρνητικά στον αριθμό πελατών και το 78% επηρεάζει αρνητικά και πολύ αρνητικά την διάρκεια παραμονής τους, όσο και τη μέση δαπάνη τους.

Πίνακας 5.3: Χρήση μουσικής

	Συναυλιακός χώρος	Κέντρο διασκέδασης - Nightclub	Μπαρ	Καφέ	Εστιατόριο	Κατάστημα λιανικής	Χώρος άθλησης
Ζωντανά	0,0%	28,6%	4,0%	5,6%	13,0%	0,0%	0,0%
Με DJ	50,0%	14,3%	40,0%	11,1%	2,8%	2,4%	3,7%
Ραδιόφωνο	0,0%	28,6%	8,0%	19,4%	29,6%	34,5%	22,2%
Τηλεόραση	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,2%	11,1%
Internet	50,0%	28,6%	44,0%	56,9%	49,1%	54,8%	51,9%
CD / USB / PLAYERS	0,0%	0,0%	4,0%	6,9%	5,6%	7,1%	11,1%
Αριθμός απαντήσεων	2	7	25	72	108	84	27

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Η απουσία μουσικής επηρεάζει περισσότερο τα μπαρ και τα κέντρα διασκέδασης και λιγότερο τα καφέ και τα εστιατόρια. Ειδικότερα, πολύ αρνητική δηλώνουν ότι είναι η απουσία μουσικής για τον αριθμό πελατών το 68,2% των μπαρ, το 60,0% των κέντρων διασκέδασης, το 53,6% των καφέ και το 43,5% των εστιατορίων. Σχετικά με τη διάρκεια παραμονής, πολύ αρνητική επίδραση της έλλειψης μουσικής δηλώνουν το 72,7% των μπαρ, το 43,5% των εστιατορίων και το 42,9% των καφέ. Τέλος, πολύ αρνητική είναι η απουσία μουσικής για τη μέση δαπάνη των θαμώνων για το 72,7% των μπαρ, το 50,0% των καφέ και το 41,2% των εστιατορίων.

Σχετικά με την πληρωμή για δικαιώματα, το 56,4% θεωρεί λογική την αξίωση αμοιβής από πλευράς δημιουργών της μουσικής και 62,2% πληρώνει για τα δικαιώματα χρήσης μουσικής (Διάγραμμα 5.16). Το 40% των κέντρων διασκέδασης που θεωρεί ότι κάποιος θα πρέπει να εξαιρούνται, ανέφερε αποκλειστικά τα καταστήματα λιανικής. Το 32% των μπαρ που θεωρεί ότι κάποιος θα πρέπει να εξαιρούνται, ανέφερε γενικότερα τις επιχειρήσεις που δεν διασκεδάζει ο κόσμος με τη μουσική. Το 45% των καφέ και εστιατορίων που θεωρούν ότι κάποιος θα πρέπει να εξαιρούνται, ανέφερε αποκλειστικά τις ίδιες τις καφετέριες και τα εστιατόρια. Η πλειονότητα των καταστημάτων λιανικής ανέφερε τα ίδια τα καταστήματα λιανικής.

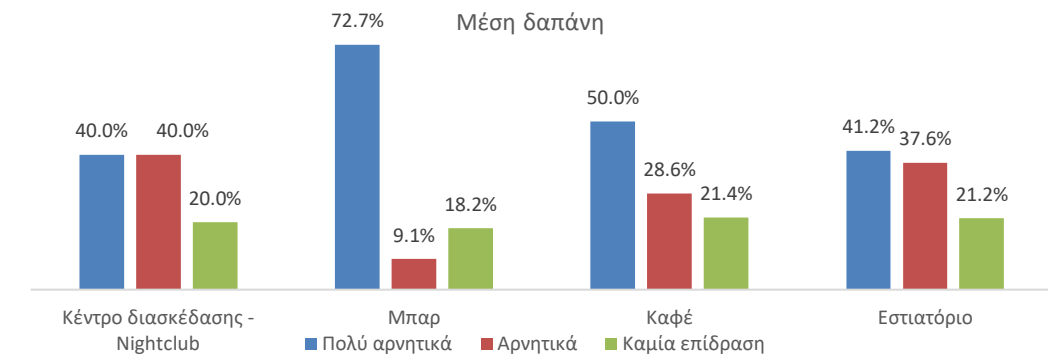
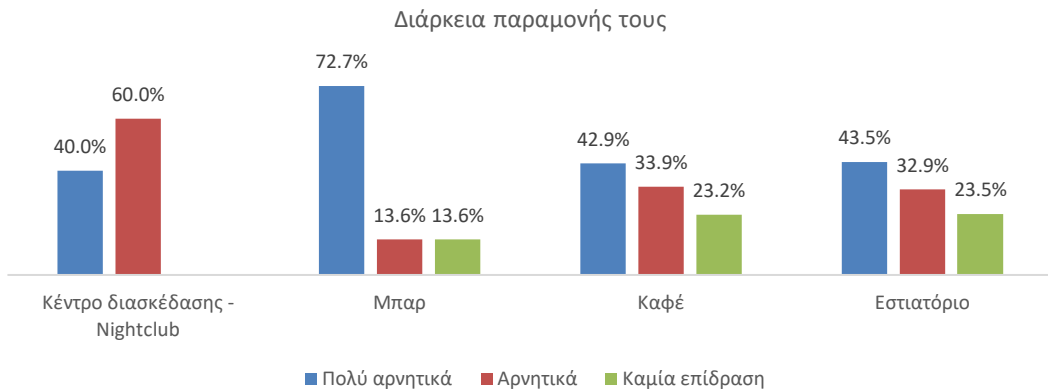
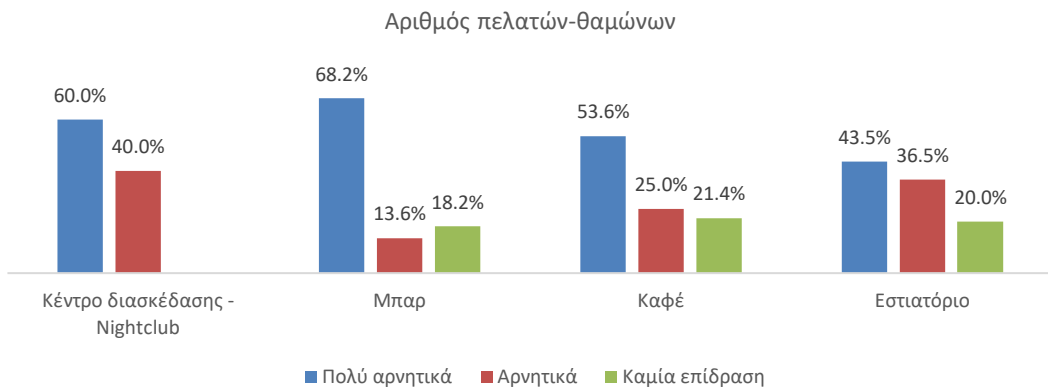
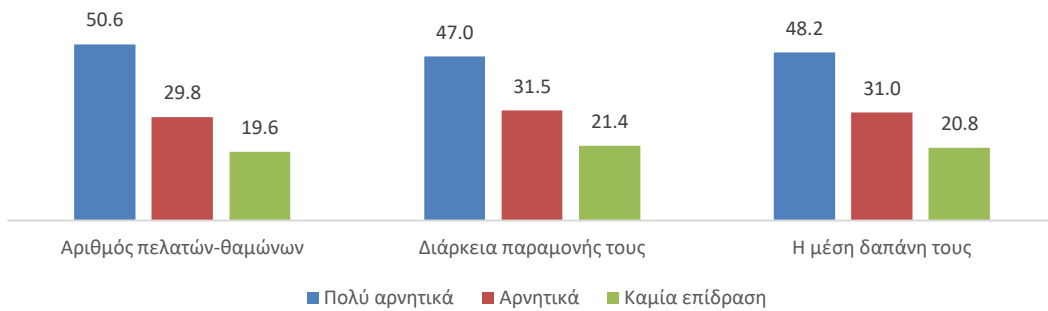
Γενικότερα, από όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων υπήρχε ταύτιση απόψεων ότι τα καταστήματα λιανικής θα έπρεπε να εξαιρούνται της υποχρέωσης καταβολής δικαιωμάτων. Οι απαντήσεις ότι πρέπει να εξαιρεθεί η υποχρέωση καταβολής δικαιωμάτων για όλους εμφανίστηκε ως πρόταση σε όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων.

Πιο συνεπή στις πληρωμές πνευματικών δικαιωμάτων είναι οι συναυλιακοί χώροι και με υψηλά ποσοστά ακολουθούν τα μπαρ και τα καφέ. Αντίθετα, τα καταστήματα λιανικής βρίσκονται τελευταία στην κατάταξη με μόλις 29,0%.

Σχετικά με το ύψος πληρωμής των δικαιωμάτων για τη μουσική, το 75,6% δήλωσε ότι πληρώνει για πνευματικά δικαιώματα λιγότερο από 500 ευρώ το έτος (Διάγραμμα 5.17). Τα μπαρ και τα κέντρα διασκέδασης δαπανούν κατά μέσο όρο τα μεγαλύτερα ποσά για πληρωμή πνευματικών δικαιωμάτων (€2,2 χιλ. και €4,2 χιλ. αντίστοιχα).

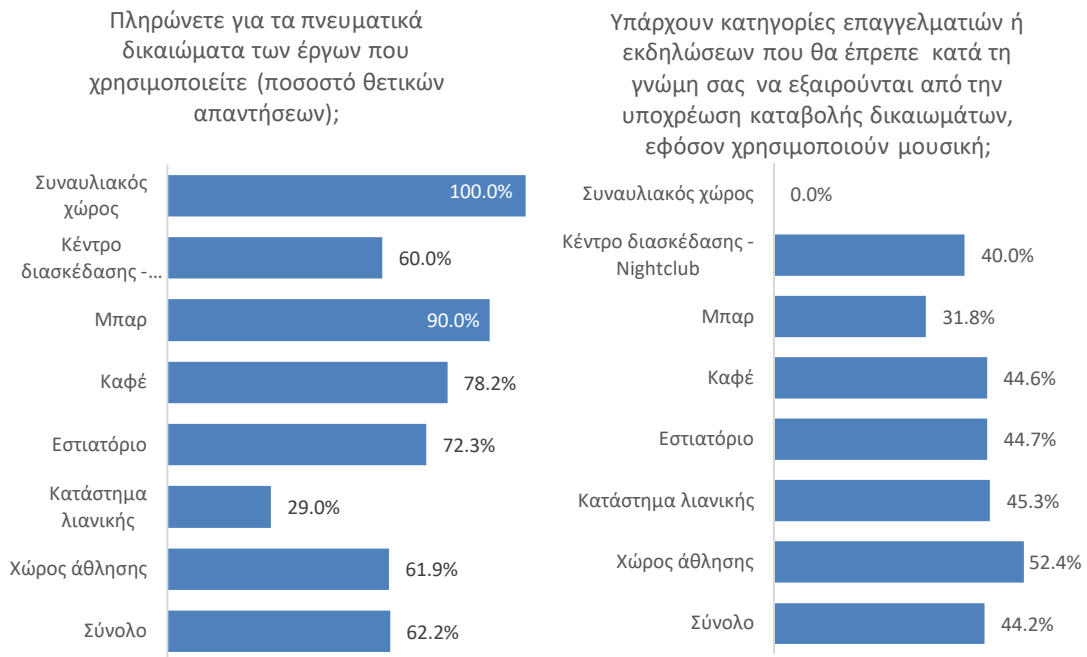
Διάγραμμα 5.15: Σημασία της μουσικής

Πώς επηρεάζει η απουσία μουσικής κάθε έναν από τους παρακάτω παράγοντες

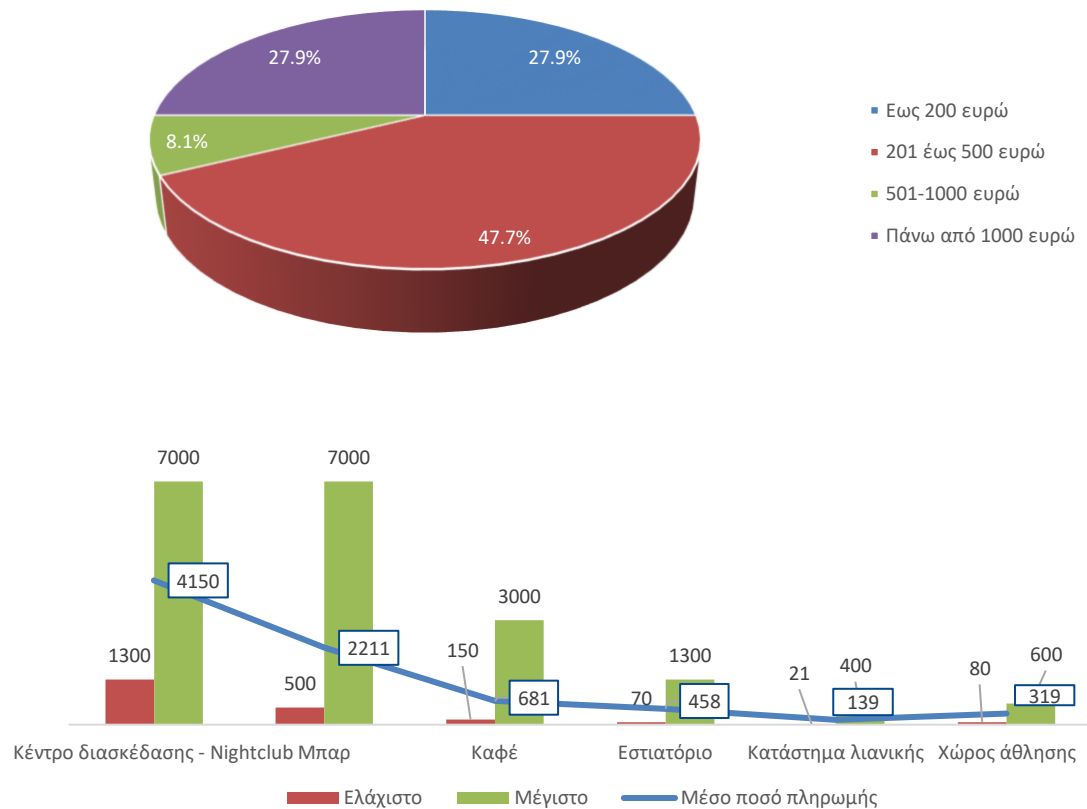
Σημείωση: Δείγμα - μπαρ, εστιατόρια, καφέ και κέντρα διασκέδασης που απάντησαν ότι η επιχειρησή τους δεν θα λειτουργούσε το ίδιο αποτελεσματικά χωρίς τη μουσική. Πηγή: Πρωτογενής έρευνα ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 5.16: Πληρωμή για δικαιώματα και εξαιρέσεις

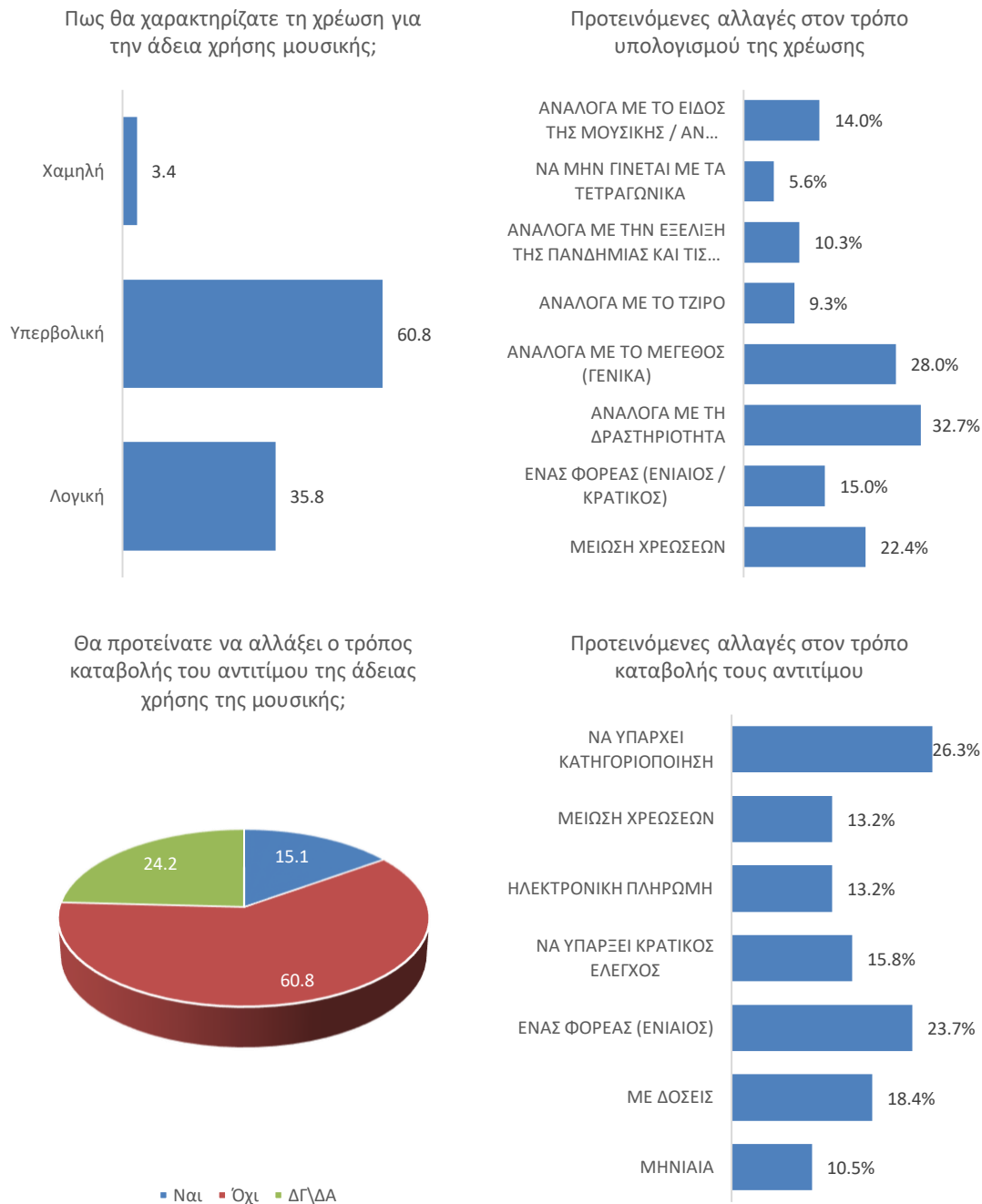
Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Διάγραμμα 5.17: Ύψος πληρωμής για δικαιώματα μουσικής

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Διάγραμμα 5.18: Υπολογισμός και καταβολή της χρέωσης

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE

Σχετικά με τον υπολογισμό και την καταβολή της χρέωσης για τα δικαιώματα, το 60,8% θεωρούν τη χρέωση για την άδεια χρήσης μουσικής υπερβολική και το 35,8% λογική (Διάγραμμα 5.18). Το 15,1% θα πρότεινε να αλλάξει ο τρόπος καταβολής του αντιτίμου για την άδεια χρήσης της μουσικής, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι οι χρήστες προβληματίζονται περισσότερο με το ύψος του αντιτίμου και λιγότερο με τον τρόπο καταβολής του. Το 53,7% θα πρότεινε να αλλάξει ο τρόπος υπολογισμού χρέωσης της άδειας χρήσης, κάνοντας παράλληλα διάφορες προτάσεις αλλαγής, όπως ανάλογα με τα τετραγωνικά ή ανάλογα με τη δραστηριότητα.

5.5 Συμπεράσματα

Το 93,1% των δημιουργών δήλωσε ότι ακούν καθημερινά μουσική, εκ των οποίων το 94% ακούει μουσική πλην των ωρών εργασίας. Από τα πρώτα ευρήματα της έρευνας η περιφέρεια κατοικίας και δραστηριοποίησης φαίνεται να σχετίζεται με το ποσοστό από το επαγγελματικό εισόδημα που προέρχεται από την ενασχόληση με τη μουσική.

Τα βασικά συμπεράσματα από την έρευνα στους δημιουργούς συνοψίζονται στα εξής:

- Το 72,7% των γυναικών έναντι του 55,3% των ανδρών δημιουργών είχαν την πρώτη τους επαφή με τη μουσική σε ηλικία κάτω από 10 ετών.
- Οι μισοί δημιουργοί ξεκίνησαν να ασχολούνται με τη μουσική από προσωπική επιλογή, με το 25,9% να αναγνωρίζουν την προτροπή των γονιών.
- Μόλις το 16,1% δήλωσαν ότι ασχολούνται με τη δημιουργία μουσικής σε σχεδόν καθημερινή βάση.
- Το 36,2% των ανδρών και το 22,7% των γυναικών δήλωσαν ότι περισσότερο από το 50% του εισοδήματός τους προέρχεται από την ενασχόλησή τους με τη μουσική.
- Τα δικαιώματα από ΟΣΔ είναι η σημαντικότερη πηγή εισοδήματος για το 40,6% των δημιουργών – ακολουθούν οι συναυλίες-παραστάσεις με 38,1%.
- Μόλις το 4,0% των δημιουργών θεωρεί ότι η πληρωμή των αδειών εκμετάλλευσης είναι στο επιθυμητό επίπεδο στην Ελλάδα

Και στους μουσικούς όπως και στους δημιουργούς, οι περισσότεροι επαγγελματίες είχαν την πρώτη τους επαφή με τη μουσική σε ηλικία κάτω των 10 ετών. Τα βασικά ευρήματα της έρευνας στους μουσικούς συνοψίζονται παρακάτω:

- Προσωπική επιλογή η ενασχόληση με τη μουσική για το 37,9% των μουσικών, ενώ για το 33,9% καθοριστική σημασία είχε η προτροπή των γονιών.
- Σχεδόν δύο στους τρεις έμαθαν να παίζουν κάποιο μουσικό όργανο σε ωδείο, ενώ ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό είναι αυτοδίδακτοι.
- Το 79% των μουσικών του δείγματος λαμβάνουν τουλάχιστον το 50% του εισοδήματός τους από την ενασχόλησή τους με τη μουσική.
- Οι συναυλίες-παραστάσεις είναι η σημαντικότερη πηγή εισοδήματος για το 54% των μουσικών – ακολουθούν οι εμφανίσεις σε χώρους ψυχαγωγίας με 35,7%.
- Σχεδόν ένας στους τέσσερις έχει ως πηγή εισοδήματος τα δικαιώματα και την αμοιβή από ηχογραφήσεις και ενορχηστρώσεις (23,7%). Ένα μικρότερο ποσοστό (11,9%) αναφέρθηκε στο θέατρο, ραδιόφωνο, μέλος μουσικών ομάδων, κ.ά.
- Το 85,1% των μουσικών του δείγματος εισπράττουν δικαιώματα από ηχογραφημένα τραγούδια, εκ των οποίων το 77% διαχειρίζονται οι ίδιοι τα δικαιώματά τους.
- Σχεδόν 8 στους 10 θεωρούν ότι δεν αμείβονται ικανοποιητικά από την εργασία τους, ενώ μόλις το 13,8% θεωρούν ότι πληρώνονται ικανοποιητικά.
- Οι χαμηλές αμοιβές είτε από εμφανίσεις είτε από πωλήσεις δίσκων θεωρούνται από τους μουσικούς τα σημαντικότερα προβλήματα του κλάδου. Τόσο προ-COVID όσο και μετά, δεν θεωρείται εύκολο να βιοπορίζεται κάποιος αποκλειστικά από τη μουσική στην Ελλάδα.

Σχετικά με την έρευνα στις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν μουσική ως μέρος της εξυπηρέτησης των πελατών τους, τα βασικά ευρήματα είναι:

- Το 85,6% των επιχειρήσεων που ρωτήθηκαν χρησιμοποιούν μουσική και το 68,6% ανέφερε ότι δεν θα λειτουργούσε το ίδιο χωρίς μουσική.
- Πάνω από το 60% των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν μουσική την αναπαραγάγουν μέσω διαδικτύου και δευτερευόντως μέσω ραδιοφώνου. Ανάλογα με το είδος της επιχείρησης διαφοροποιείται και ο τρόπος που αναπαράγεται η μουσική.
- Σημαντικά αρνητική επίδραση εκτιμάται ότι είχε η απουσία μουσικής λόγω πανδημίας σε όρους αριθμού, μέσης διάρκειας παραμονής αλλά και μέσης δαπάνης. Η απουσία μουσικής επηρεάζει περισσότερο τα μπαρ και τα κέντρα διασκέδασης και λιγότερο τα καφέ και τα εστιατόρια.
- Το 56,4% θεωρεί λογική την αξίωση αμοιβής από πλευράς δημιουργών της μουσικής και 62,2% πληρώνει για τα πνευματικά δικαιώματα
- Από όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων υπήρχε ταύτιση απόψεων ότι τα καταστήματα λιανικής θα έπρεπε να εξαιρούνται της υποχρέωσης καταβολής δικαιωμάτων. Οι απαντήσεις ότι πρέπει να εξαιρεθεί η υποχρέωση καταβολής δικαιωμάτων για όλους εμφανίστηκε ως πρόταση σε όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων.
- Πιο συνεπής στις πληρωμές πνευματικών δικαιωμάτων είναι οι συναυλιακοί χώροι και με υψηλά ποσοστά ακολουθούν τα μπαρ και τα καφέ. Αντίθετα, τα καταστήματα λιανικής βρίσκονται τελευταία στην κατάταξη με μόλις 29,0%.
- Σχετικά με το ύψος πληρωμής των δικαιωμάτων για τη μουσική, το 75,6% δήλωσε ότι πληρώνει για πνευματικά δικαιώματα λιγότερο από 500 ευρώ το έτος. Τα μπαρ και τα κέντρα διασκέδασης δαπανούν κατά μέσο όρο τα μεγαλύτερα ποσά για πληρωμή πνευματικών δικαιωμάτων.
- Το 60,8% θεωρούν τη χρέωση για την άδεια χρήσης μουσικής υπερβολική και το 35,8% λογική, ενώ μόλις το 15,1% θα πρότεινε να αλλάξει ο τρόπος καταβολής του αντιτίμου για την άδεια χρήσης μουσικής.

6. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΩΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

6.1 Μεθοδολογική προσέγγιση

Ένα έργο μουσικής μπορεί να θεωρηθεί ως περιουσιακό στοιχείο, καθώς η χρήση του εξακολουθεί να προσφέρει έσοδα για τον ιδιοκτήτη των δικαιωμάτων για όσο χρόνο τα σχετικά δικαιώματα παραμένουν σε ισχύ. Η εκτίμηση της οικονομικής αξίας της μουσικής επιχειρείται μέσα από τη διερεύνηση των εσόδων που εισπράττουν οι ΟΣΔ για τη χρήση μουσικής, με σκοπό τη διανομή τους προς τους ιδιοκτήτες των δικαιωμάτων.

Η τρέχουσα αξία της μουσικής προσεγγίζεται στην παρούσα μελέτη μέσα από μεγέθη των ΟΣΔ, όπως ο κύκλος εργασιών και τα ποσά που αναλογούν στους δικαιούχους. Για τον υπολογισμό της δυνητικής αξίας, γίνεται εκτίμηση με βάση τις απαντήσεις που προέκυψαν από την πρωτογενή έρευνα για τους χρήστες σχετικά με τη χρήση μουσικής, το ποσοστό που πληρώνουν για δικαιώματα και τα μέσα ποσά ανά επιχείρηση.

Με βάση αυτές τις εκτιμήσεις, κατασκευάστηκαν τρία σενάρια ανάλυσης. Το Σενάριο Α υποθέτει βελτιωμένη είσπραξη των δικαιωμάτων από τους χρήστες μουσικής, με την έννοια ότι εισπράττεται χρέωση για δικαιώματα από όλες τις επιχειρήσεις που έχουν δηλώσει ότι κάνουν χρήση μουσικής και διατίθενται να πληρώσουν (με αναγωγή στο συνολικό πληθυσμό επιχειρήσεων των αντίστοιχων κλάδων στην Ελλάδα). Το Σενάριο Β θεωρεί ότι όλοι οι χρήστες μουσικής πληρώνουν τα δικαιώματα, ακόμα και αυτές που έχουν δηλώσει ότι δεν έχουν αυτή την πρόθεση. Τέλος, το Σενάριο Γ υποθέτει ότι όλες οι επιχειρήσεις των σχετικών κλάδων χρησιμοποιούν μουσική και πληρώνουν για τα δικαιώματα (Πίνακας 6.1). Η μέση χρέωση ανά είδος επιχείρησης δεν διαφέρει μεταξύ των σεναρίων της ανάλυσης.

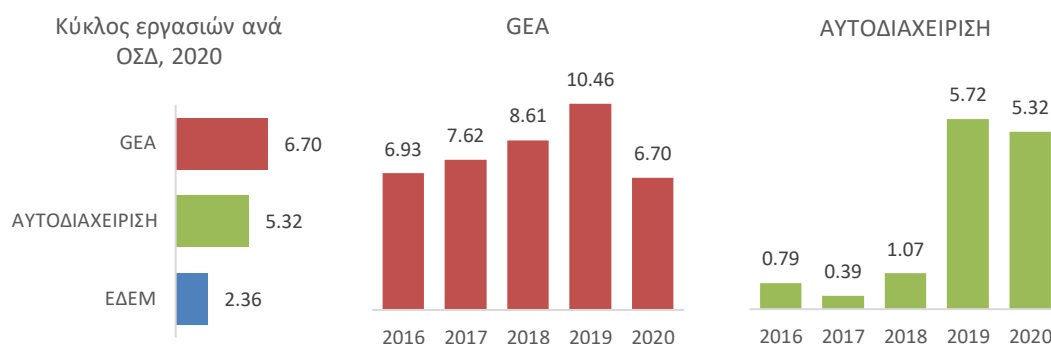
Πίνακας 6.1: Σενάρια για την εκτίμηση της δυνητικής αξίας της μουσικής ως περιουσιακό στοιχείο

Σενάριο Α - Βελτιωμένη είσπραξη των δικαιωμάτων	Σενάριο Β – Όλοι οι χρήστες πληρώνουν	Σενάριο Γ - Αυξημένη χρήση μουσικής και πληρωμή δικαιωμάτων
<ul style="list-style-type: none"> • Είσπραξη δικαιωμάτων μουσικής με βάση τις δηλώσεις των επαγγελματιών χρηστών στην έρευνα για • Μέσα ποσά πληρωμής για δικαιώματα μουσικής ανά κλάδο • Μέσο ποσοστό επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν μουσική ανά κλάδο • Μέσο ποσοστό επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι πληρώνουν για τη χρήση μουσικής, ανά κλάδο 	<ul style="list-style-type: none"> • Πληρωμή δικαιωμάτων μουσικής από όλες τις επιχειρήσεις που κάνουν χρήση μουσικής • Σε σύγκριση με το Σενάριο Α: • Ίδια μέσα ποσά πληρωμής ανά κλάδο • Ίδιο μέσο χρήση μουσικής • Ποσοστό επιχειρήσεων που πληρώνουν στο 100% των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν μουσική 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση και πληρωμή δικαιωμάτων μουσικής από όλες τις επιχειρήσεις των σχετικών κλάδων στο σύνολο της χώρας • Σε σύγκριση με το Σενάριο Α: • Ίδια μέσα ποσά πληρωμής ανά κλάδο • Ποσοστό επιχειρήσεων που κάνουν χρήση μουσικής στο 100% των επιχειρήσεων των σχετικών κλάδων • Ποσοστό επιχειρήσεων που πληρώνουν στο 100% των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν μουσική

6.2 Τρέχουσα αξία

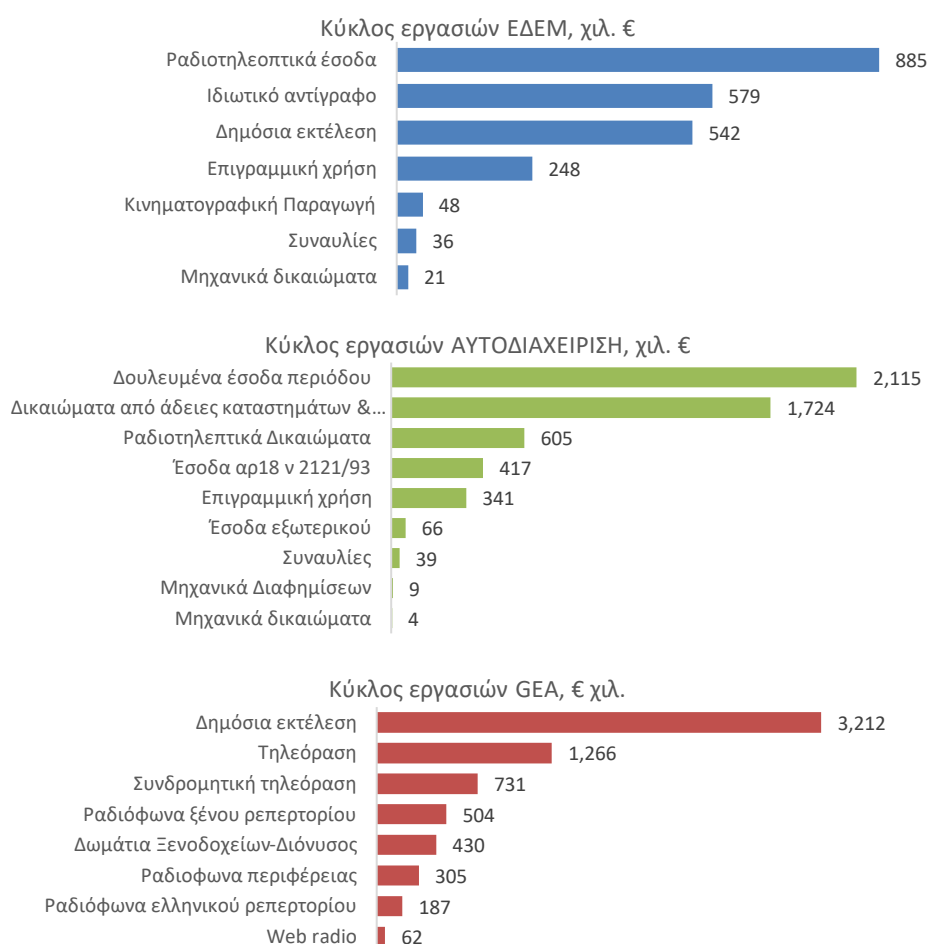
Το 2020, οι ΟΣΔ του οικοσυστήματος μουσικής εισέπραξαν συνολικά €14,4 εκατ. (Διάγραμμα 6.1). Η GEA έχει τον υψηλότερο κύκλο εργασιών (€6,7 εκατ.), ενώ ακολουθούν η Αυτοδιαχείριση (€5,3 εκατ.) και η ΕΔΕΜ (€2,4 εκατ.).

Διάγραμμα 6.1: Κύκλος εργασιών ΟΣΔ

Πηγή: GEA,ΕΔΕΜ, ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Διάγραμμα 6.2: Κύκλος εργασιών ΟΣΔ ανά πηγή, 2020

Πηγή: GEA,ΕΔΕΜ, ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Διαχρονικά, η τάση είναι ανοδική για τον κύκλο εργασιών των ΟΣΔ που περιλαμβάνονται στην ανάλυση έως το 2019, με σημαντική υποχώρηση το 2020 λόγω της πανδημικής κρίσης, παρά την αύξηση στις ψηφιακές αδειοδοτήσεις. Ειδικότερα, στα €16,2 εκατ. ανήλθε ο κύκλος εργασιών των GEA & Αυτοδιαχείριση το 2019, από €7,7 εκατ. το 2016. Ανά πηγή εισόδου

(Διάγραμμα 6.2), στην ΕΔΕΜ κυριαρχούν τα ραδιοτηλεοπτικά έσοδα (€885 χιλ.) ενώ στη ΓΕΑ - τα έσοδα από δημόσια εκτέλεση (€3,2 εκατ.).

Στους δικαιούχους αναλογούν €10,2 εκατ. από τα δικαιώματα που εισπράχθηκαν το 2020 (Διάγραμμα 6.3). Αναλογούν κατά μέσο όρο €2,254 χιλ. ανά μέλος για τα συγγενικά δικαιώματα και €2,252 χιλ. ανά μέλος για τα πνευματικά δικαιώματα. Σημειώθηκε σημαντική πτώση στα συνολικά ποσά που αναλογούν στους δικαιούχους σε σχέση με το 2019 (-44,4%).

Διάγραμμα 6.3: Συνολικά ποσά που αναλογούν στους δικαιούχους

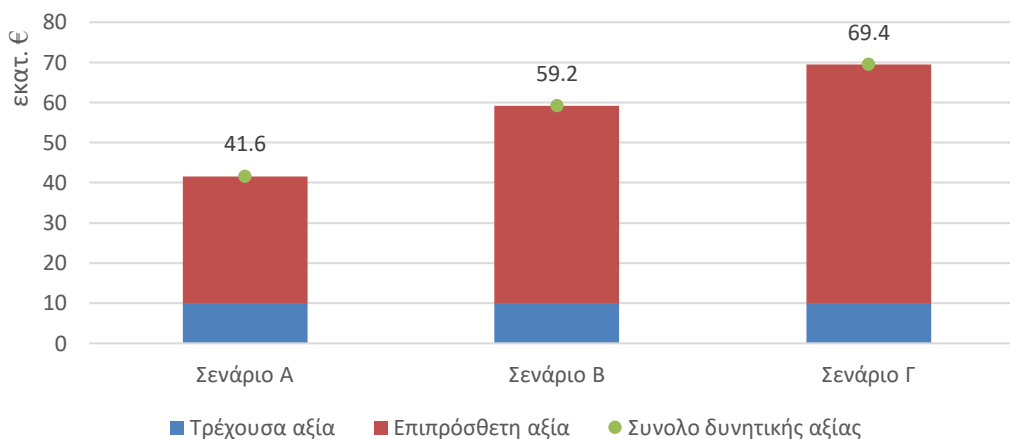

Πηγή: ΓΕΑ,ΕΔΕΜ, ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

6.3 Δυνητική αξία

Για τον υπολογισμό της δυνητικής αξίας (σε όρους μεικτών ετήσιων εσόδων για τους ιδιοκτήτες των δικαιωμάτων), αναπτύχθηκαν τρία σενάρια ανάλυσης (Διάγραμμα 6.4). Εάν εισπράττονταν τα δικαιώματα από όλες τις επιχειρήσεις που θα πλήρωναν για τη χρήση μουσικής (Σενάριο Α), η αξία των δικαιωμάτων θα ήταν τετραπλάσια (€42 εκατ.).

Διάγραμμα 6.4: Δυνητική αξία μουσικής ανά σενάριο

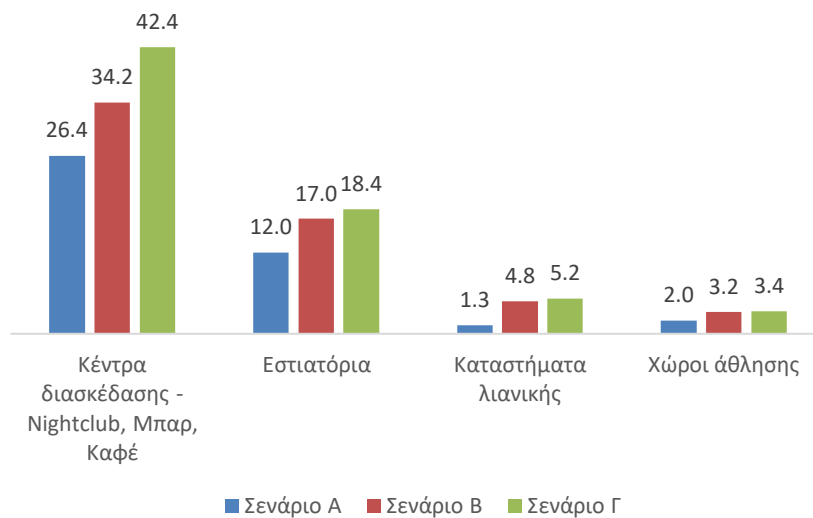

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ

Στην περίπτωση που όλοι οι χρήστες πλήρωναν τα δικαιώματα (Σενάριο Β), η δυνητική αξία θα ήταν 6 φορές μεγαλύτερη (€59 εκατ.). Σε περίπτωση μέγιστης χρήσης και πληρωμής για τα δικαιώματα (Σενάριο Γ), με βάση τα τρέχοντα μέσα ποσά η αξία των εισπράξεων από επαγγελματίες χρήστες υπολογίζεται σε €69 εκατ.

Ανά κατηγορία, τα μπαρ-καφέ έχουν τη μεγαλύτερη δυνητική αξία, της τάξης των €26 έως 42 εκατ. για όλα τα σενάρια ανάλυσης (Διάγραμμα 6.5). Ακολουθούν τα εστιατόρια (€12,0 με €18,4 εκατ.), τα καταστήματα λιανικής (€1,3 με €5,2 εκατ.) και οι χώροι άθλησης (€2,0 με €3,4 εκατ.).

Διάγραμμα 6.5: Δυνητική αξία ανά κατηγορία και ανά σενάριο, € εκατ.

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

6.4 Συμπεράσματα

Η μουσική ως περιουσιακό στοιχείο φαίνεται πως δεν επιφέρει στον μέγιστο βαθμό έσοδα για τους ιδιοκτήτες των δικαιωμάτων στη χώρα. Υπάρχουν ενδείξεις ότι βελτιώσεις της εισπραξιμότητας των δικαιωμάτων και της χρήσης μουσικής μπορούν να αυξήσουν σημαντικά τα σχετικά έσοδα.

Ως προς την τρέχουσα αξία της μουσικής, η τάση είναι ανοδική για τον κύκλο εργασιών διαχρονικά, με εξαίρεση το 2020 (λόγω της πανδημικής κρίσης και παρά την αύξηση στις ψηφιακές αδειοδοτήσεις). Ο οργανισμός συγγενικών δικαιωμάτων GEA συσσωρεύει τον υψηλότερο κύκλο εργασιών (€6,7 εκατ.), ενώ ακολουθούν οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων Αυτοδιαχείριση (€5,3 εκατ.) και ΕΔΕΜ (€2,4 εκατ.). Ως προς την κατανομή των εσόδων ανά οργανισμό, στην ΕΔΕΜ κυριαρχούν τα ραδιοτηλεοπτικά έσοδα (€885 χιλ.) ενώ στη GEA - τα έσοδα από δημόσια εκτέλεση (€3,2 εκατ.).

Δυνητικά, η είσπραξη δικαιωμάτων από όλες τις επιχειρήσεις που δηλώνουν αυτή την πρόταση υπολογίζεται ότι μπορεί να είναι τετραπλάσια (€42 εκατ.) σε σύγκριση με τον συνολικό κύκλο εργασιών των σχετικών ΟΣΔ. Εάν βελτιωθεί η συμμόρφωση στο σύνολο των επιχειρήσεων που κάνουν χρήση μουσικής, τα έσοδα από τα σχετικά δικαιώματα

υπολογίζεται ότι μπορούν να αυξηθούν σε σχεδόν €60 εκατ. Τέλος, εάν αυξηθεί και η χρήση μουσικής και αφορά όλες τις επιχειρήσεις των σχετικών κλάδων, τα ετήσια έσοδα από τα δικαιώματα υπολογίζεται ότι μπορεί να ανέλθουν σε €69 εκατ. Από την πλευρά των χρηστών, τα μπαρ-καφέ έχουν το μεγαλύτερο περιθώριο αύξησης της τρέχουσας αξίας τους, ακολουθούν τα εστιατόρια, τα καταστήματα λιανικού εμπορίου και οι χώροι άθλησης.

7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

7.1 Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια ήταν ιδιαίτερα δύσκολα για το οικοσύστημα μουσικής στην Ελλάδα, τόσο λόγω ευρύτερων ταραχών, όσο και των ιδιαίτερων συνθηκών που επικράτησαν στη λειτουργία του οικοσυστήματος εντός της χώρας. Ειδικότερα, το 2020 στο πλαίσιο επιβράδυνσης της εξάπλωσης της πανδημίας επιβλήθηκαν πρωτόγνωροι περιορισμοί σε μια σειρά από σημαντικούς τομείς αναπαραγωγής (όπως διοργάνωση συναυλιών) και χρήσης μουσικής (όπως club, μπαρ, καφέ, και εμπορικά καταστήματα). Λιγότερο δραστικοί, αλλά με σημαντικό αντίκτυπο για τη λειτουργία του οικοσυστήματος ήταν και οι σχετικοί περιορισμοί το δεύτερο μισό του 2021. Επιπλέον, από την πλευρά της παραγωγής μουσικής, η ανάκληση της άδειας της ΑΕΠΙ το 2018, του μεγαλύτερου τότε ΟΔΣ για τα συγκεκριμένα δικαιώματα, προκάλεσαν σημαντικές αναταραχές στο σύστημα είσπραξης και διανομής αμοιβών για δικαιώματα μουσικής, επηρεάζοντας τη λειτουργία του οικοσυστήματος τα επόμενα χρόνια.

Σε αυτό το πλαίσιο, η επιλογή του έτους αναφοράς για τον υπολογισμό του αποτυπώματος του οικοσυστήματος μουσικής δεν είναι αυτονόητη. Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζεται ο υπολογισμός του συνολικού οικονομικού αντίκτυπου από τις δραστηριότητες του οικοσυστήματος παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής για το έτος 2019, καθώς η επίδραση που είχε η πανδημία στη λειτουργία του οικοσυστήματος το 2020 και το 2021 εκτιμάται ότι ήταν αρκετά σημαντικότερη σε σχέση με όποια επίδραση είχαν τα προβλήματα που προέκυψαν στη διαχείριση των δικαιωμάτων το πρώτο έτος μετά την ανάκληση της άδειας της ΑΕΠΙ (το 2019). Σε κάθε περίπτωση, αξίζει να σημειωθεί ότι υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας όλων των τμημάτων του οικοσυστήματος το αποτύπωμά του αναμένεται να είναι υψηλότερο, όπως αναδεικνύεται και από τις εκτιμήσεις για τη δυναμική του συνεισφορά.

Στην ανάλυση που παρουσιάζεται σε αυτό το κεφάλαιο υπολογίζονται οι επιδράσεις στην παραγωγή εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ), στην απασχόληση και στα έσοδα του Δημοσίου από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Συγκεκριμένα, προσδιορίζονται τόσο οι άμεσες επιδράσεις των δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής, όσο και οι πολλαπλασιαστικές οικονομικές επιδράσεις αυτών των δραστηριοτήτων. Στις πολλαπλασιαστικές περιλαμβάνονται οι έμμεσες επιδράσεις, όπως προκύπτουν λόγω των οικονομικών αλληλεπιδράσεων κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού του οικοσυστήματος μουσικής, και προκαλούμενες επιδράσεις που κινητοποιούνται με την δαπάνη των εισοδημάτων που αποκομίζουν οι εργαζόμενοι. Ο υπολογισμός του οικονομικού αντίκτυπου των δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής γίνεται χρησιμοποιώντας ένα μακροοικονομικό υπόδειγμα εισροών-εκροών για την ελληνική οικονομία, ενημερωμένο με βάση τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία.

7.2 Σύνοψη μεθοδολογίας

Ο οικονομικός αντίκτυπος των δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής υπολογίζεται ως εξής.⁹ Για τη συνολική αποτίμηση του αντίκτυπου μιας παραγωγικής δραστηριότητας στην εθνική οικονομία υπολογίζονται τόσο οι άμεσες όσο και οι πολλαπλασιαστικές οικονομικές επιδράσεις της δραστηριότητας. Το οικοσύστημα μουσικής συνεισφέρει άμεσα στην εθνική οικονομία, παράγοντας προστιθέμενη αξία, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και προσφέροντας εισοδήματα σε εργαζομένους, πληρώνοντας φόρους και καταβάλλοντας εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Επιπλέον, οι δραστηριότητες του οικοσυστήματος τονώνουν εμμέσως την οικονομική δραστηριότητα σε πολλούς κλάδους της οικονομίας, καθώς το οικοσύστημα χρησιμοποιεί προϊόντα και υπηρεσίες διαφόρων κλάδων ως εισροές. Επιπροσθέτως, η αυξημένη οικονομική δραστηριότητα των προμηθευτών του οικοσυστήματος τονώνει την οικονομική δραστηριότητα στους κλάδους που παράγουν τις εισροές αυτών των προμηθευτών και ούτω καθεξής. Το αθροιστικό αποτέλεσμα αυτών των αλληλεπιδράσεων, κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού του οικοσυστήματος, αποτελεί την έμμεση συνεισφορά του οικοσυστήματος στην ελληνική οικονομία.

Επίσης, το οικοσύστημα μουσικής, προσφέροντας εισοδήματα στους εργαζομένους που απασχολούνται στο οικοσύστημα,¹⁰ προκαλεί αύξηση της καταναλωτικής ζήτησης των νοικοκυριών και επομένως περαιτέρω τόνωση της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας. Αντίστοιχα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα εμφανίζονται κατά μήκος και αυτής της οδού οικονομικών αλληλεπιδράσεων. Η εν λόγω τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας συνεπάγεται περαιτέρω αύξηση εισοδημάτων, άρα περαιτέρω αύξηση της καταναλωτικής ζήτησης και ούτω καθεξής. Το αθροιστικό αποτέλεσμα αυτού του είδους των αλληλεπιδράσεων ονομάζεται προκαλούμενη (induced) συνεισφορά του οικοσυστήματος μουσικής στην ελληνική οικονομία.

Για τον υπολογισμό του συνολικού οικονομικού αποτυπώματος των δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής, όλες αυτές οι επιδράσεις ποσοτικοποιούνται στο πλαίσιο οικονομικής ανάλυσης με βάση ένα μακροοικονομικό υπόδειγμα εισροών-εκροών. Η μέθοδος εισροών-εκροών αναπτύχθηκε από τον Ρωσο-Αμερικανό οικονομολόγο Wassily Leontief, ο οποίος έλαβε το βραβείο Νόμπελ Οικονομικών Επιστημών το 1973 για το έργο του αυτό. Η οικονομική ανάλυση με τη χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών βασίζεται στα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για την κλαδική διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας.

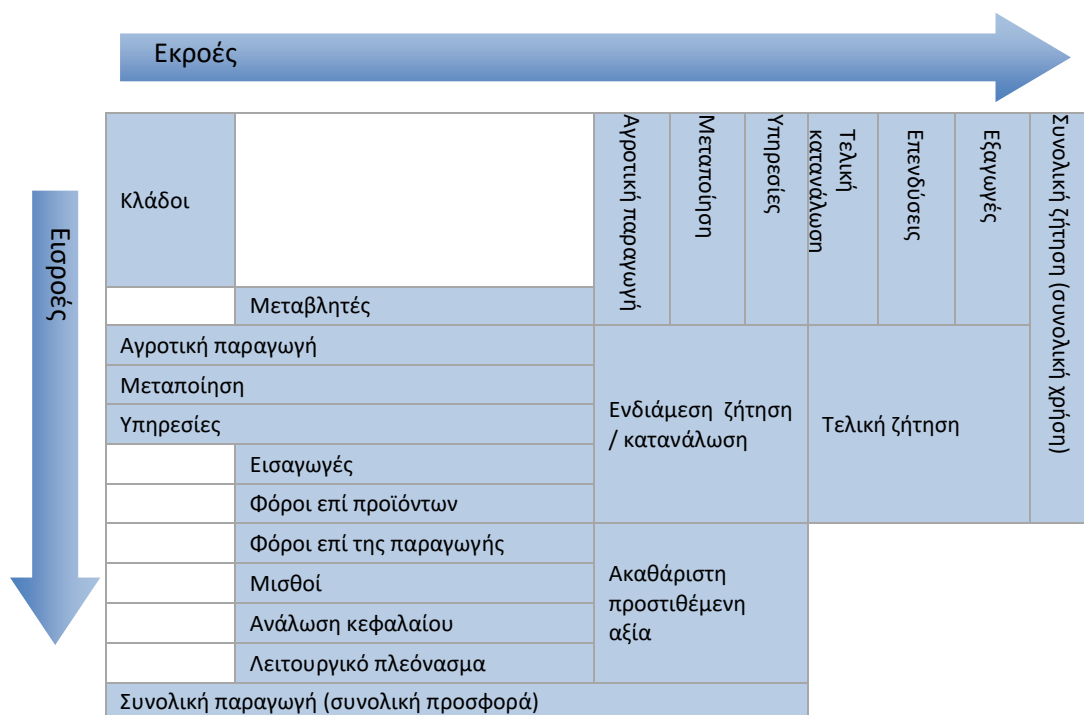
Τα στοιχεία κλαδικής διάρθρωσης της οικονομίας έχουν την ακόλουθη δομή: Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα κατηγοριοποιείται σε 63 κλάδους (π.χ. παραγωγή χημικών προϊόντων, βασική μεταλλουργία, εξόρυξη, αλιεία, κατασκευές, κλπ.) Για κάθε κλάδο, υπάρχουν στοιχεία για την ακαθάριστη αξία παραγωγής του προϊόντος του κλάδου σε

⁹ Στο παράρτημα του κεφαλαίου παρουσιάζονται αναλυτικότερα οι βασικές παραδοχές και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στη μελέτη για την εκτίμηση της οικονομικής συμβολής του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα.

¹⁰ Και, εμμέσως, προκαλώντας αύξηση των εισοδημάτων των εργαζομένων κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού του οικοσυστήματος.

δεδομένο έτος, για την αντίστοιχη προστιθέμενη αξία και για τις ποσότητες, σε όρους αξίας, των εισροών (προϊόντα και υπηρεσίες άλλων κλάδων, εισαγωγές) και της εργασίας που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή αυτού του προϊόντος. Επίσης, υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για το ύψος των φόρων και ασφαλιστικών εισφορών που καταβλήθηκαν κατά τη διαδικασία παραγωγής του προϊόντος κάθε κλάδου. Επιπλέον, υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για τις τελικές χρήσεις του προϊόντος κάθε κλάδου (τελική κατανάλωση από ιδιωτικούς φορείς και από το Δημόσιο, αποθέματα, χρήση για σχηματισμό κεφαλαίου, εξαγωγές), όπως και αναλυτικά στοιχεία για τις χρήσεις εισαγωγών από κάθε κλάδο. Αυτά τα στατιστικά στοιχεία παρουσιάζονται σε τυποποιημένη μορφή στους πίνακες εισροών-εκροών για την ελληνική οικονομία. Η δομή ενός τυπικού πίνακα εισροών-εκροών, σε απλοποιημένη μορφή για μία οικονομία με τρεις μόνο κλάδους, παρουσιάζεται ακολούθως (Διάγραμμα 7.1).

Διάγραμμα 7.1: Δομή πίνακα εισροών-εκροών

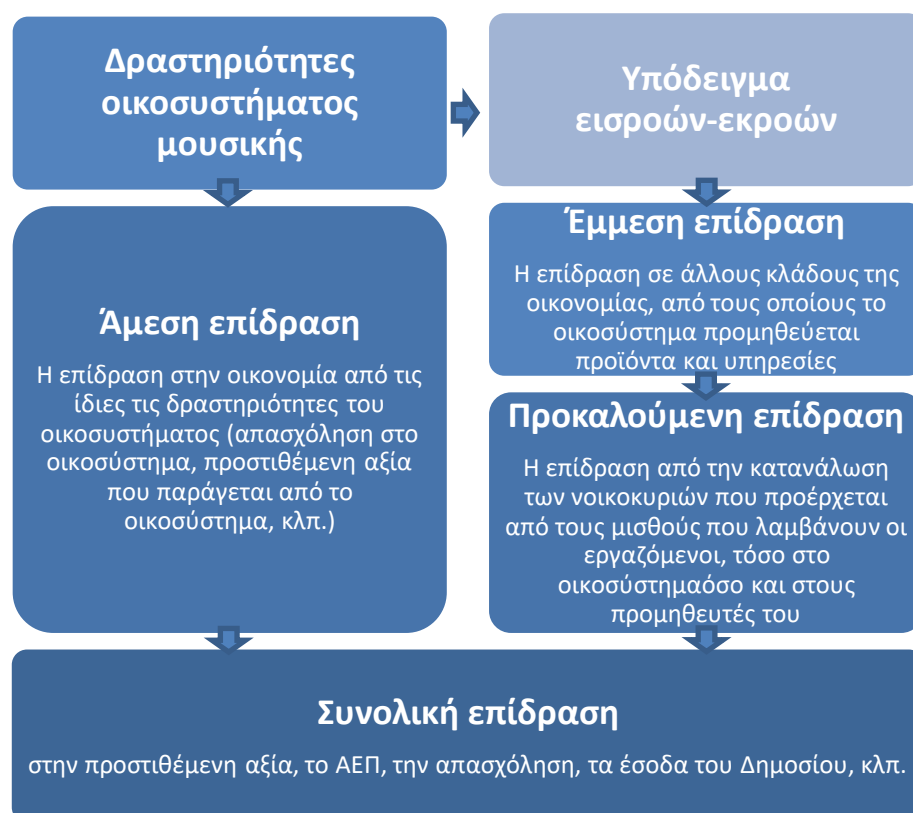

Η οικονομική ανάλυση στο πλαίσιο ενός υποδείγματος εισροών-εκροών στηρίζεται σε ορισμένες υποθέσεις. Η βασικότερη από τις υποθέσεις αυτές αφορά την τεχνολογία παραγωγής, η οποία θεωρείται σταθερή: θεωρείται ότι για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος ενός κλάδου απαιτούνται άλλα προϊόντα (εισροές), εργασία, κλπ., σε σταθερές αναλογίες, ανεξάρτητα από το ύψος της συνολικής παραγωγής του κλάδου. Επίσης, θεωρείται ότι τόσο οι καταναλωτικές προτιμήσεις όσο και οι τιμές στην οικονομία παραμένουν σταθερές και ότι δεν υπάρχουν περιορισμοί στις παραγωγικές δυνατότητες των κλάδων της οικονομίας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου υποδείγματος, η παραγωγή κάθε κλάδου καθορίζεται από τη ζήτηση για το προϊόν του.

Με βάση τις υποθέσεις αυτές και με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους πίνακες εισροών-εκροών, μπορεί να υπολογιστεί για κάθε κλάδο η ποσότητα κάθε απαιτούμενης εισροής, καθώς και οι προσφερόμενοι μισθοί, κλπ., ανά μονάδα αξίας τελικού προϊόντος του

κλάδου. Με βάση τις ανά μονάδα παραγωγής απαιτήσεις κάθε κλάδου μπορούν να προσδιοριστούν οι αντίστοιχες παρεπόμενες απαιτήσεις κάθε κλάδου που αφορούν τις εισροές των προμηθευτών του. Με παρόμοιο τρόπο, μπορούν να προσδιοριστούν οι παρεπόμενες επιδράσεις της δραστηριότητας κάθε κλάδου στην καταναλωτική ζήτηση, λόγω της τόνωσης των εισοδημάτων των νοικοκυριών με τους μισθούς που προσφέρει ο κλάδος και της επακόλουθης τόνωσης της οικονομικής δραστηριότητας από την αύξηση της κατανάλωσης. Ακολουθώντας αυτή την προσέγγιση υπολογίζονται οι έμμεσες, οι προκαλούμενες και τελικά οι συνολικές οικονομικές επιδράσεις της υπό εξέταση οικονομικής δραστηριότητας (Διάγραμμα 7.2).¹¹

Διάγραμμα 7.2: Άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες οικονομικές επιδράσεις

7.3 Τρέχουσα επίδραση

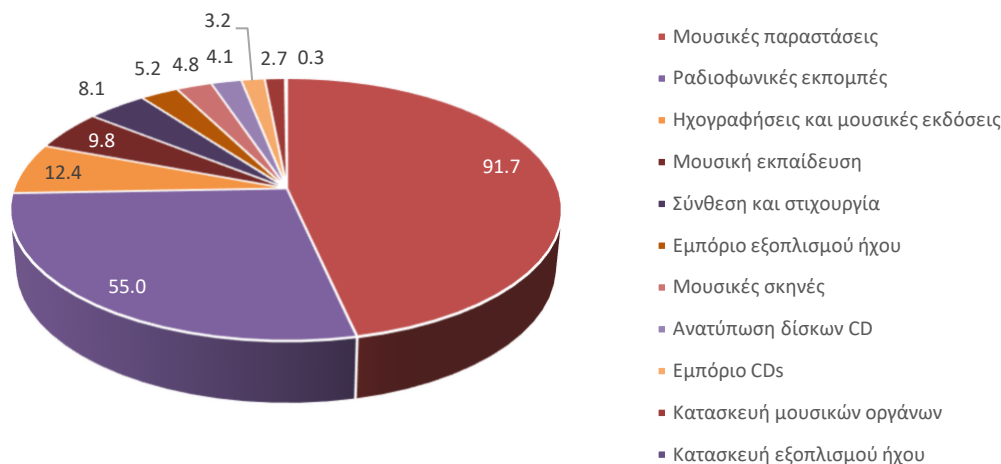
Με βάση τις υποθέσεις της ανάλυσης, εκτιμάται ότι η συνολική τρέχουσα δραστηριότητα του οικοσυστήματος της μουσικής, σε όρους αξίας παραγωγής, φτάνει τα €197,1 εκατ. το έτος 2019, με το μεγαλύτερο μέρος αυτής της παραγωγής να προέρχεται από τις δραστηριότητες των μουσικών παραστάσεων και της ραδιοφωνίας (Διάγραμμα 7.3).

Αυτή η άμεση δραστηριότητα του οικοσυστήματος μουσικής δημιουργεί πολλαπλασιαστικές οικονομικές επιδράσεις, οι οποίες ποσοτικοποιήθηκαν στο πλαίσιο μακροοικονομικής ανάλυσης με υπόδειγμα εισροών-εκροών. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δείχνουν ότι το οικοσύστημα της μουσικής υποστηρίζει την παραγωγή ΑΕΠ συνολικού ύψους άνω των €200

¹¹ Για μια αναλυτικότερη συζήτηση του βασικού μακροοικονομικού υποδείγματος εισροών-εκροών και της ανάλυσης οικονομικών επιδράσεων βλ. και Leontief (1986).

εκατ. ετησίως (0,11% του ΑΕΠ). Η άμεση συνεισφορά του οικοσυστήματος της μουσικής στο ετήσιο ΑΕΠ της Ελλάδας υπερβαίνει τα €110 εκατ. (Διάγραμμα 7.4).

Διάγραμμα 7.3: Εκτιμώμενη οικονομική δραστηριότητα το 2019 (αξία παραγωγής, σε € εκατ.)

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Το οικοσύστημα της μουσικής υποστηρίζει επίσης 5.400 ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης συνολικά στην οικονομία. Οι άμεσα απασχολούμενοι στο οικοσύστημα της μουσικής προσεγγίζουν τις 3.100 ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης. Επιπλέον, οι δραστηριότητες του οικοσυστήματος, υποστηρίζοντας συνολικά την οικονομική δραστηριότητα στην χώρα, οδηγούν σε ενίσχυση των δημοσίων εσόδων από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης με ποσό που υπερβαίνει τα €63 εκατ. ετησίως.

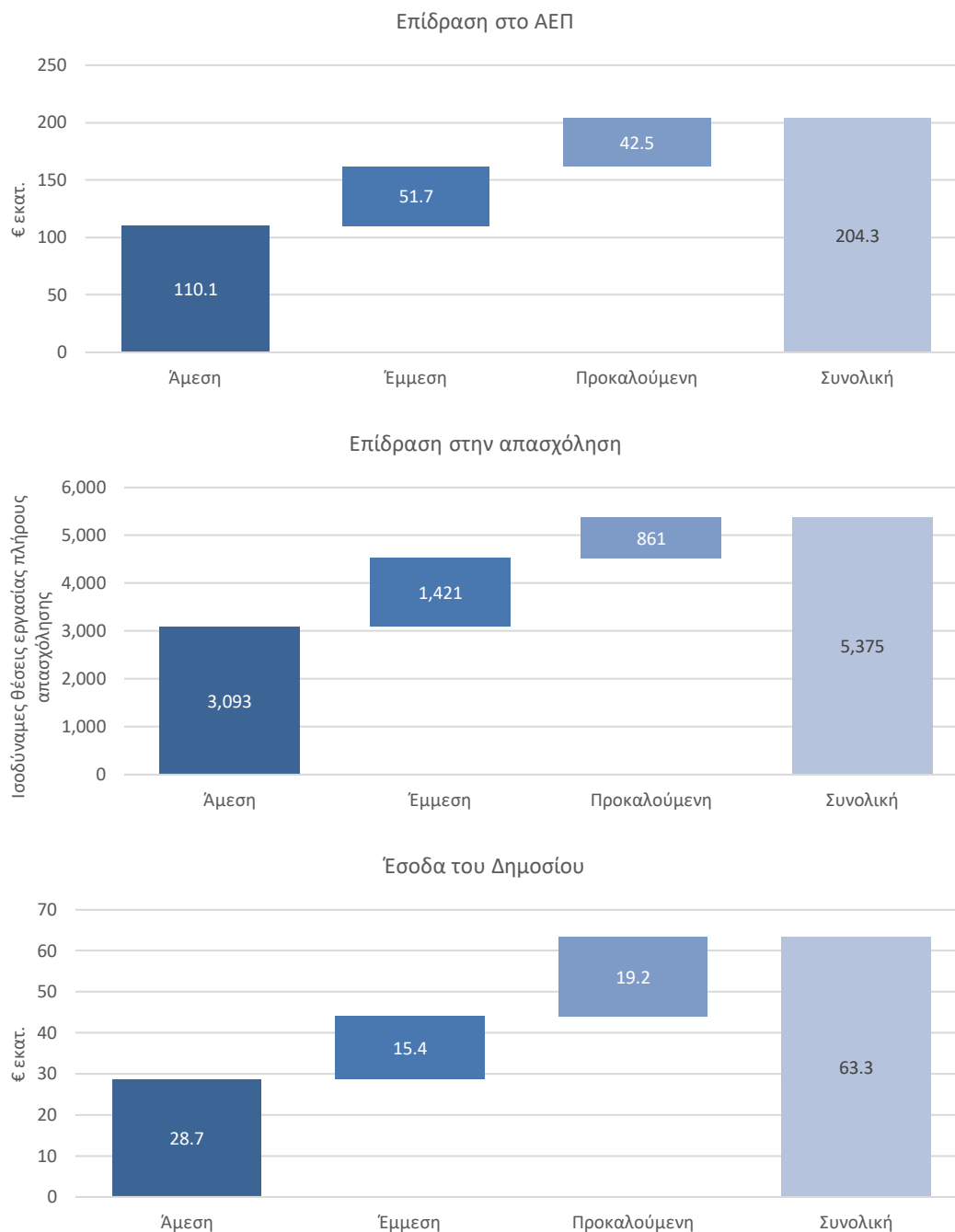
7.4 Δυνητική επίδραση

Παρόμοια ανάλυση οικονομικών επιδράσεων έγινε και για το υψηλότερο επίπεδο δραστηριότητας του οικοσυστήματος μουσικής, όπως μπορεί δυνητικά να προκύψει σαν αποτέλεσμα του περιορισμού της μη-εξουσιοδοτημένης χρήσης μουσικής με την αύξηση των πληρωμών για πνευματικά δικαιώματα. Συγκεκριμένα, η ανάλυση οικονομικών επιδράσεων έγινε διακριτά για καθένα από τα τρία σενάρια αύξησης των πληρωμών για πνευματικά δικαιώματα, όπως έχουν περιγραφεί σε προηγούμενες ενότητες. Σε κάθε σενάριο αντιστοιχεί κάποια πρόσθετη δραστηριότητα στους τομείς της σύνθεσης-στιχουργίας και των ηχογραφήσεων-μουσικών εκδόσεων (Διάγραμμα 7.5). Η πρόσθετη παραγωγική δραστηριότητα σε αυτούς τους δύο τομείς υπό τα εξεταζόμενα σενάρια κυμαίνεται μεταξύ των €45 εκατ. και €85 εκατ., σε όρους αξίας παραγωγής. Συνεπώς, σε κάθε σενάριο αντιστοιχεί διαφορετικό τελικό ύψος αξίας παραγωγής του οικοσυστήματος μουσικής.

Λαμβάνοντας υπόψη και την πρόσθετη δραστηριότητα που μπορεί δυνητικά να προκύψει από την υλοποίηση κάθε σεναρίου, προκύπτουν οι δυνητικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του οικοσυστήματος μουσικής. Υπό το Σενάριο Α, η δυνητική επίδραση του οικοσυστήματος μουσικής στο ετήσιο ΑΕΠ της χώρας φτάνει συνολικά τα €255 εκατ. (Διάγραμμα 7.6). Αντίστοιχα, η δυνητική επίδραση στην απασχόληση ξεπερνά τις 6.700 θέσεις εργασίας, σε όρους ισοδύναμων πλήρους απασχόλησης, ενώ η ετήσια επίδραση στα έσοδα του Δημοσίου

από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης υπό το σενάριο αυτό υπερβαίνει συνολικά τα €80 εκατ.

Διάγραμμα 7.4: Τρέχουσα επίδραση σε όρους ΑΕΠ, απασχόλησης και δημόσιων εσόδων

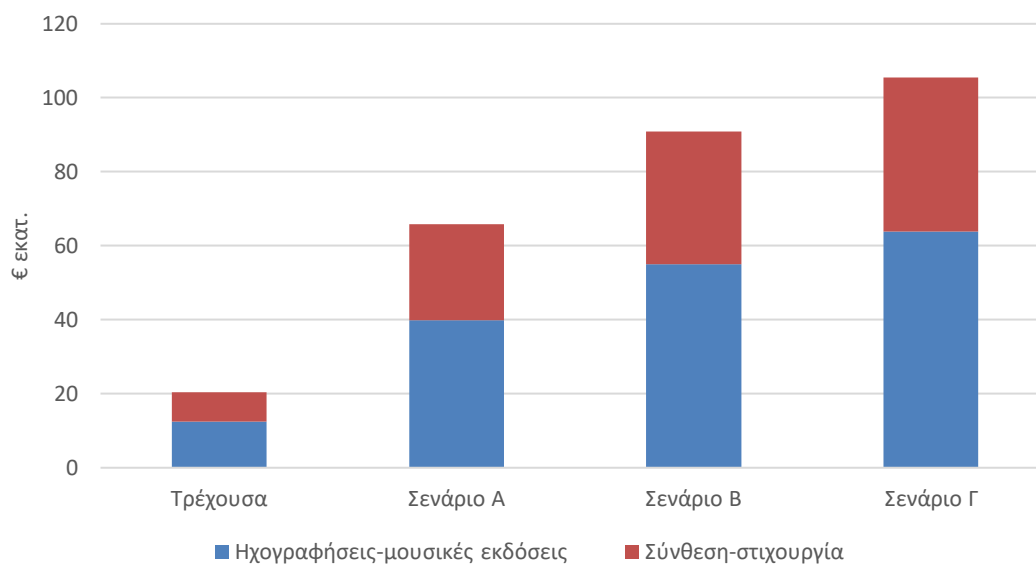

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Στο Σενάριο Β, η συνολική δυνητική επίδραση του οικοσυστήματος στο ΑΕΠ ξεπερνά τα €280 εκατ. ετησίως (Διάγραμμα 7.7). Στην απασχόληση, η δυνητική επίδραση υπό αυτό το σενάριο φτάνει τις 7.500 ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης, ενώ η επίδραση στα έσοδα του Δημοσίου φτάνει συνολικά τα €90 εκατ.

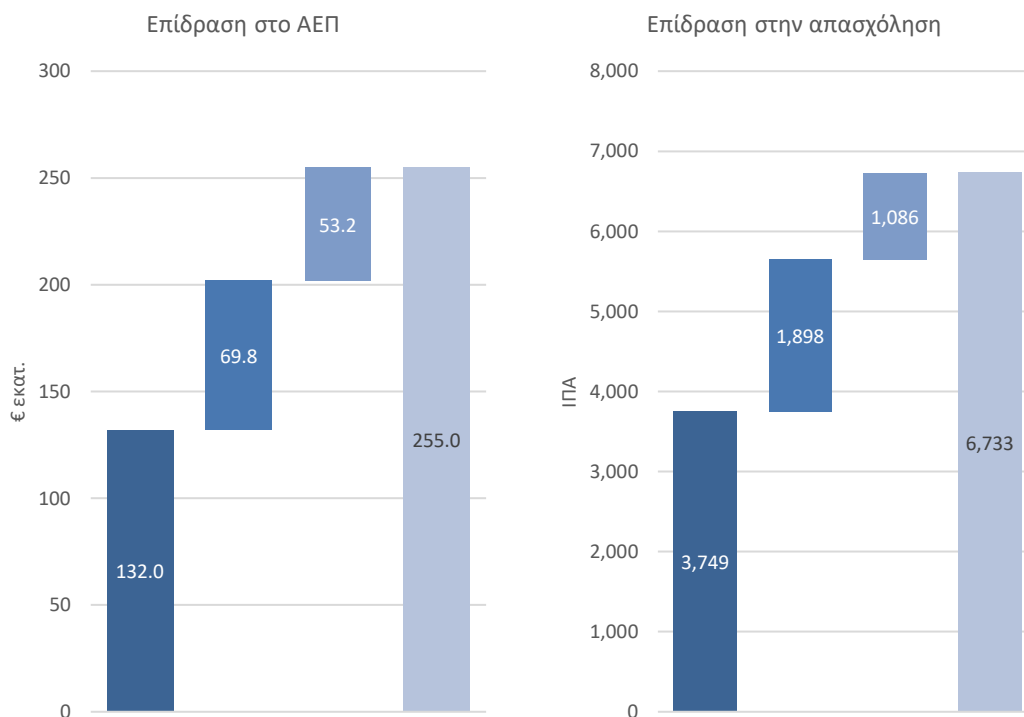
Τέλος, υπό το Σενάριο Γ, η ετήσια συνολική δυνητική επίδραση του οικοσυστήματος μουσικής στο ελληνικό ΑΕΠ πλησιάζει τα €300 εκατ. (Διάγραμμα 7.8). Η συνολική δυνητική επίδραση στα έσοδα του Δημοσίου στο σενάριο αυτό ξεπερνά τα €95 εκατ., ενώ η επίδραση στην απασχόληση υπερβαίνει τις 7.900 ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης.

Διάγραμμα 7.5: Αξία παραγωγής ηχογραφήσεων-μουσικών εκδόσεων και σύνθεσης-στιχουργίας

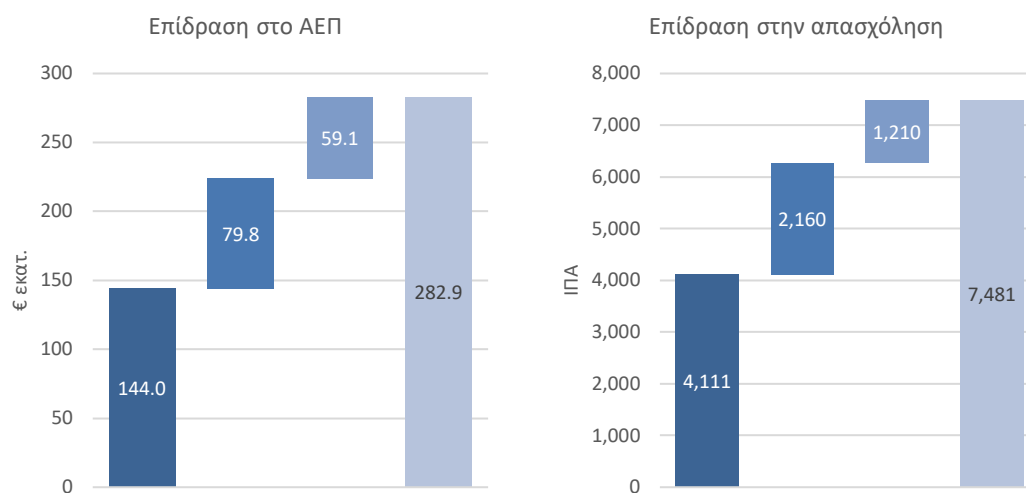

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ

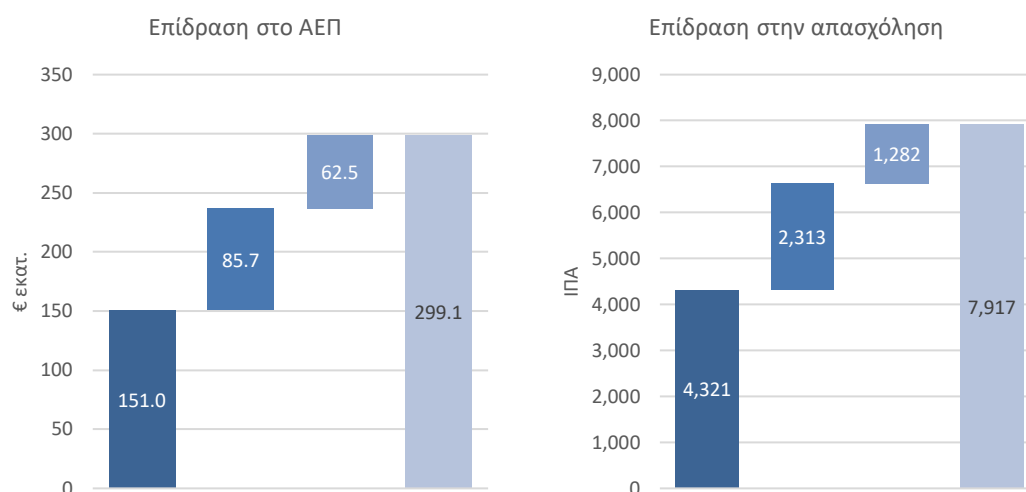
Διάγραμμα 7.6: Δυνητική επίδραση στο ΑΕΠ και στην απασχόληση, Σενάριο Α

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 7.7: Δυνητική επίδραση στο ΑΕΠ και στην απασχόληση, Σενάριο Β

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Διάγραμμα 7.8: Δυνητική επίδραση στο ΑΕΠ και στην απασχόληση, Σενάριο Γ

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

7.5 Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης οικονομικών επιδράσεων καταδεικνύουν ότι το οικοσύστημα μουσικής κινητοποιεί αξιοσημείωτη δραστηριότητα στην ελληνική οικονομία, η οποία θα μπορούσε να αυξηθεί σημαντικά υπό ορισμένες υποθέσεις. Η ετήσια επίδραση των τρεχουσών δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος στο ΑΕΠ της Ελλάδας υπερβαίνει τα €200 εκατ., που αντιστοιχεί στο 0,11% του ετήσιου ΑΕΠ της χώρας. Παράλληλα, η επίδραση των δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής στην απασχόληση φτάνει τις 5.400 θέσεις εργασίας, με τους άμεσα απασχολούμενους στο οικοσύστημα να πλησιάζουν τους 3.100, σε όρους ισοδύναμων πλήρους απασχόλησης. Αυτές οι ευεργετικές επιδράσεις στην οικονομική δραστηριότητα συνεπάγονται ενίσχυση των εσόδων του Δημοσίου, με ποσό που ξεπερνά συνολικά τα €63 εκατ. ετησίως.

Οι οικονομικές επιδράσεις της δραστηριότητας τους οικοσυστήματος μουσικής θα μπορούσαν να είναι ακόμη ισχυρότερες, αν περιοριζόταν το φαινόμενο της μη-εξουσιοδοτημένης χρήσης μουσικής με αύξηση των πληρωμών για πνευματικά δικαιώματα από τους χρήστες μουσικής. Η αύξηση των πληρωμών για τη χρήση μουσικής θα οδηγούσε σε αύξηση των εισοδημάτων των καλλιτεχνών και συνεπώς σε ενίσχυση των κινήτρων για καλλιτεχνική δημιουργία, με αποτέλεσμα την ενίσχυση των δραστηριοτήτων σύνθεσης-στιχουργίας και ηχογραφήσεων-μουσικών εκδόσεων. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης, με βάση τα σενάρια περιορισμού μη-εξουσιοδοτημένης χρήσης που εξετάστηκαν, δείχνουν ότι η δυνητική επίδραση των δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής στο ΑΕΠ της Ελλάδας μπορεί να φτάσει τα €300 εκατ. ετησίως, με την αντίστοιχη επίδραση στην απασχόληση να ξεπερνά τις 7.900 θέσεις εργασίας, σε όρους ισοδύναμων πλήρους απασχόλησης, και με παράλληλη ενίσχυση των εσόδων του Δημοσίου με ποσό που υπερβαίνει τα €95 εκατ. ετησίως.

7.6 Παράρτημα

7.6.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ

Η ανάλυση για τον προσδιορισμό των οικονομικών επιδράσεων από τη δραστηριότητα του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα περιλαμβάνει τα ακόλουθα βήματα. Για την ανάλυση οικονομικών επιδράσεων χρησιμοποιούνται πίνακες εισροών-εκροών για τη χρήση της εγχώριας παραγωγής και τη χρήση εισαγωγών στην ελληνική οικονομία. Το πρώτο στάδιο της ανάλυσης είναι ο υπολογισμός ενημερωμένων εθνικών πινάκων εισροών-εκροών, χρησιμοποιώντας τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία εθνικών λογαριασμών.

Ο υπολογισμός των οικονομικών επιδράσεων που προκύπτουν από την δραστηριότητα του οικοσυστήματος μουσικής σε δεδομένο έτος προκύπτει με τη χρήση του μακροοικονομικού υποδείγματος εισροών-εκροών του Leontief ως το οικονομικό αποτέλεσμα από την αφαίρεση των δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής από την ελληνική οικονομία κατά το υπό εξέταση έτος. Όπως αναλύεται στις ακόλουθες ενότητες, αυτό το οικονομικό αποτέλεσμα παράγεται από μία διαταραχή (σοκ) στη ζήτηση στην ελληνική οικονομία, η οποία αντιστοιχεί στη χρήση εισροών από το οικοσύστημα μουσικής κατά το υπό εξέταση έτος. Τα βήματα για τον υπολογισμό των οικονομικών επιδράσεων αναλύονται στις ακόλουθες ενότητες.

Ενημέρωση εθνικών πινάκων εισροών-εκροών

Το πρώτο βήμα για την ανάλυση οικονομικών επιδράσεων είναι ο υπολογισμός του ενημερωμένου εθνικού συμμετρικού πίνακα εισροών-εκροών για τη χρήση της εγχώριας παραγωγής της Ελλάδας για το έτος το οποίο αφορά η ανάλυση, καθώς και του αντίστοιχου πίνακα εισροών-εκροών για τη χρήση εισαγωγών. Στην παρούσα μελέτη γίνεται ανάλυση οικονομικών επιδράσεων για το έτος 2019. Στο εξής το έτος αυτό θα αποκαλείται έτος-στόχος. Ο εθνικός πίνακας εισροών-εκροών για την εγχώρια παραγωγή παρουσιάζει την κλαδική διάρθρωση της ελληνικής παραγωγής, κατηγοριοποιημένη σε 63 κλάδους

οικονομικής δραστηριότητας.¹² Ο εθνικός πίνακας εισροών-εκροών για το έτος-στόχο κατασκευάζεται ενημερώνοντας τα στοιχεία του αντίστοιχου πλέον πρόσφατου δημοσιευμένου από την Eurostat πίνακα εισροών-εκροών,¹³ ο οποίος αφορά το έτος 2015, στο εξής αποκαλούμενο έτος-βάσης. Η ενημέρωση του πίνακα εισροών-εκροών από το έτος-βάσης στο έτος-στόχο γίνεται χρησιμοποιώντας στοιχεία εθνικών λογαριασμών¹⁴ για το έτος-στόχο.

Συγκεκριμένα, τα στοιχεία για την κλαδική διάρθρωση της ακαθάριστης αξίας παραγωγής, της προστιθέμενης αξίας, του καθαρού λειτουργικού πλεονάσματος, των αναλώσεων παγίου κεφαλαίου, των φόρων επί της παραγωγής, του κόστους εργασίας, των καθαρών αμοιβών των εργαζομένων και των συνολικών ενδιάμεσων καταναλώσεων κάθε κλάδου της οικονομίας ενημερώνονται βάσει των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων σχετικών στατιστικών για το έτος-στόχο. Ενημερώνονται επίσης τα στοιχεία για τη συνολική κατανάλωση των νοικοκυριών, τη συνολική κατανάλωση των μη-κερδοσκοπικών φορέων και τη συνολική κατανάλωση του Δημοσίου, όπως και τα στοιχεία συνολικού ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου, συνολικών αποθεμάτων, συνολικών εξαγωγών, συνολικών εισαγωγών και συνολικών φόρων επί προϊόντων για το έτος-στόχο. Η κλαδική διάρθρωση της χρήσης εισροών από κάθε κλάδο, ήτοι οι επιμέρους (ανά κλάδο) ενδιάμεσες καταναλώσεις εγχωρίως παραγόμενων αγαθών από κάθε κλάδο, η κατανάλωση εισαγωγών από κάθε κλάδο και οι καταβληθέντες φόροι επί προϊόντων από κάθε κλάδο, υπολογίζονται με βάση τις αντίστοιχες συνολικές ενδιάμεσες καταναλώσεις προϊόντων για το έτος-στόχο και τα αντίστοιχα ποσοστά των επιμέρους καταναλώσεων επί των συνολικών, όπως προκύπτουν από τον πίνακα εισροών-εκροών για το έτος-βάσης. Με τον ίδιο τρόπο υπολογίζεται η κλαδική διάρθρωση της κατανάλωσης προϊόντων από τα νοικοκυριά, από τους μη-κερδοσκοπικούς φορείς και από το Δημόσιο, καθώς και η κλαδική διάρθρωση της χρήσης προϊόντων για σχηματισμό παγίου κεφαλαίου και για εξαγωγές.

Η χρήση εισαγωγών για τον σχηματισμό αποθεμάτων υπολογίζεται έτσι ώστε η συνολική χρήση εισαγωγών στην οικονομία να ταυτίζεται με τα στατιστικά δεδομένα για τη συνολική χρήση εισαγωγών στο έτος-στόχο. Με τον ίδιο τρόπο υπολογίζονται οι καταβληθέντες φόροι επί προϊόντων για τον σχηματισμό αποθεμάτων στο έτος-στόχο.

Η κλαδική διάρθρωση του σχηματισμού αποθεμάτων (μεταβολή των αποθεμάτων) υπολογίζεται με βάση τη συνολική χρήση εγχωρίων προϊόντων για σχηματισμό αποθεμάτων, το έτος-στόχο και τα αντίστοιχα ποσοστά των επιμέρους (ανά κλάδο) χρήσεων προϊόντων επί της αντίστοιχης συνολικής εγχωρίας χρήσης για σχηματισμό αποθεμάτων το έτος-βάσης.

¹² Η κατηγοριοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα από την Eurostat γίνεται σύμφωνα με το πρότυπο στατιστικής ταξινόμησης NACE Rev. 2 (ΣΤΑΚΟΔ 2008) και περιλαμβάνει 64 κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Ωστόσο, ο κλάδος «CPA_U - Υπηρεσίες εξωχώριων οργανισμών», δεν περιλαμβάνεται στην κλαδική ανάλυση της ελληνικής παραγωγής, όπως δημοσιεύεται από την Eurostat, κωδικοποιημένη στους σχετικούς πίνακες εισροών-εκροών, λόγω μη διαθεσιμότητας επαρκώς αναλυτικών σχετικών στατιστικών στοιχείων. Ο κλάδος αυτός δεν λαμβάνεται υπόψη στην ανάλυση για τον προσδιορισμό των οικονομικών επιδράσεων. Η εξαίρεση αυτού του κλάδου δεν έχει καμία επίπτωση στην ακρίβεια των υπολογισμών.

¹³ Eurostat, Symmetric input-output table at basic prices (product by product) [naio_10_cp1700].

¹⁴ Eurostat, National Accounts aggregates by industry (up to NACE A*64) [nama_10_a64] και GDP and main components (output, expenditure, and income) [nama_10_gdp].

Στην συνέχεια γίνονται προσαρμογές στις προσδιορισθείσες ποσότητες ορισμένων επιμέρους χρήσεων, έτσι ώστε η συνολική χρήση του προϊόντος κάθε κλάδου να ισούται με την ακαθάριστη αξία παραγωγής του κλάδου, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμετρία του πίνακα εισροών-εκροών εγχώριας παραγωγής για το έτος-στόχο. Το ύψος της προσαρμογής, ήτοι η ποσότητα που προστίθεται ή αφαιρείται για κάθε επιμέρους χρήση (επιμέρους ενδιάμεση κατανάλωση, ή επιμέρους τελική χρήση εγχώριων προϊόντων, χρήση εισαγωγών, ή φόρο επί προϊόντων), προσδιορίζεται επιλύοντας ένα πρόβλημα βελτιστοποίησης, συγκεκριμένα ένα πρόβλημα τετραγωνικού προγραμματισμού, υπό τους ακόλουθους περιορισμούς. Οι προσαρμογές αφήνουν ανεπηρέαστη τη συνολική χρήση εγχώριων προϊόντων ως εισροές από κάθε κλάδο, διασφαλίζουν τη συμμετρία του πίνακα εισροών-εκροών¹⁵ και διασφαλίζουν ότι η συνολική ενδιάμεση χρήση και χρήση για κατανάλωση από τα νοικοκυριά για το προϊόν κάθε κλάδου δεν υπερβαίνει την παραγωγή του κλάδου. Οι προσαρμογές υπολογίζονται έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται το άθροισμα των τετραγώνων των ποσοστιαίων μεταβολών των επιμέρους χρήσεων (ύψος προσαρμογής προς ύψος αντίστοιχης επιμέρους χρήσης) και να ελαχιστοποιείται η απόκλιση της κλαδικής διάρθρωσης των συνολικών ενδιάμεσων χρήσεων εγχώριων προϊόντων κατά το έτος-στόχο από την αντίστοιχη διάρθρωση κατά το έτος-βάσης. Το πρόβλημα τετραγωνικού προγραμματισμού επιλύεται με έναν interior-point-convex αλγόριθμο επίλυσης.¹⁶

Ο πίνακας εισροών-εκροών για τη χρήση εισαγωγών υπολογίζεται κατανέμοντας την συνολική χρήση εισαγωγών από κάθε κλάδο (εισαγόμενες εισροές) και για κάθε τελική χρήση, όπως προέκυψε από τον υπολογισμό του πίνακα για την εγχώρια παραγωγή, στους επιμέρους κλάδους ακολουθώντας την κλαδική διάρθρωση της χρήσης εισαγωγών που αφορά την εν λόγω ενδιάμεση κατανάλωση ή τελική χρήση, όπως δίνεται στον πίνακα εισροών-εκροών για χρήση εισαγωγών του έτους-βάσης.

Υπολογισμός οικονομικών επιδράσεων - Υπόδειγμα εισροών-εκροών

Οικονομικές επιδράσεις από εξωγενή μεταβολή της τελικής ζήτησης

Έμμεσες οικονομικές επιδράσεις

Με βάση το μακροοικονομικό υπόδειγμα εισροών-εκροών του Leontief, μπορούν να υπολογιστούν οι επακόλουθες, πολλαπλασιαστικές οικονομικές επιδράσεις που προκύπτουν από μία εξωγενή¹⁷ μεταβολή στην τελική ζήτηση στην οικονομία. Για μια διεξοδική

¹⁵ Η συμμετρία του πίνακα εισροών-εκροών διασφαλίζεται όταν για κάθε κλάδο η συνολική χρήση εγχώριως παραχθέντων προϊόντων του κλάδου ισούται με το ύψος της εγχώριας παραγωγής του κλάδου.

¹⁶ Για την αναλυτική περιγραφή του interior-point-convex αλγορίθμου επίλυσης του προβλήματος τετραγωνικού προγραμματισμού βλ. Gill et al. (1981), καθώς και Gould and Toint (2004). Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τους interior-point αλγορίθμους επίλυσης προβλημάτων γραμμικού προγραμματισμού βλ. Altman and Gondzio (1999) and Vanderbei and Carpenter (1993), καθώς επίσης Andersen and Andersen (1995), Mehrotra (1992), Gondzio (1996), Nocedal and Wright (2006), Zhang (1998), Forrest and Goldfarb (1992) και Koberstein (2008). Το πρόβλημα τετραγωνικού προγραμματισμού επιλύεται στο υπολογιστικό περιβάλλον MATLAB, R2018a, με την χρήση του interior-point-convex αλγορίθμου, όπως αυτός έχει υλοποιηθεί στην συνάρτηση quatprog.

¹⁷ Εξωγενής μεταβολή στην τελική ζήτηση είναι μια μεταβολή στη ζήτηση που θεωρείται ότι επέρχεται ανεξάρτητα από την κανονική λειτουργία της οικονομίας, δεν προκύπτει από τις αλληλεπιδράσεις

περιγραφή του υποδείγματος βλ. Leontief (1986), Miller et al. (2009), καθώς και το εγχειρίδιο Eurostat Manual of Supply, Use and Input-Output Tables (2008). Βασική υπόθεση του υποδείγματος είναι η υπόθεση της σταθερής τεχνολογίας παραγωγής, σύμφωνα με την οποία η παραγωγή μιας μονάδας αξίας προϊόντος ενός κλάδου απαιτεί χρήση εισροών από τους διάφορους κλάδους της οικονομίας και χρήση εργασίας σε σταθερές αναλογίες, ανεξάρτητα από το ύψος της παραγωγής του κλάδου. Άλλες ουσιώδεις υποθέσεις του υποδείγματος είναι η υπόθεση των σταθερών τιμών και η υπόθεση της απουσίας περιορισμών στις παραγωγικές δυνατότητες των κλάδων της οικονομίας. Στο πλαίσιο του υποδείγματος η οικονομική δραστηριότητα κινητοποιείται από την τελική ζήτηση για προϊόντα.

Με βάση το υπόδειγμα εισροών-εκροών, οι οικονομικές επιδράσεις από μία εξωγενή μεταβολή στην τελική ζήτηση για εγχωρίως παραχθέντα προϊόντα στην οικονομία υπολογίζονται με την ακόλουθη διαδικασία.

Έστω μία εξωγενής αύξηση στην τελική ζήτηση για τα εγχωρίως παραχθέντα προϊόντα κάποιων κλάδων στην οικονομία. Οι άμεσες επιδράσεις από την αύξηση στην τελική ζήτηση περιλαμβάνουν την πρόσθετη ακαθάριστη αξία παραγωγής, την αντίστοιχη προστιθέμενη αξία, την απασχόληση, τα εισοδήματα των εργαζομένων, τα έσοδα του Δημοσίου από φόρους διαφόρων ειδών¹⁸ και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και άλλα οικονομικά μεγέθη, που δημιουργούνται από τους κλάδους, των οποίων η τελική ζήτηση αυξήθηκε, προκειμένου να καλυφθεί αυτή η πρόσθετη ζήτηση. Συνεπώς, η άμεση επίδραση στην ακαθάριστη αξία παραγωγής, για παράδειγμα, ισούται με την εξωγενή αύξηση στην τελική ζήτηση.

Οι έμμεσες (indirect) επιδράσεις από την αύξηση της ζήτησης υπολογίζονται ως εξής. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα εισροών-εκροών για την εγχώρια παραγωγή, υπολογίζεται για κάθε κλάδο j ,¹⁹ η ποσότητα εισροής (ποσότητα προϊόντος σε όρους αξίας) από κάθε άλλο κλάδο i που απαιτείται για την παραγωγή μίας μονάδας προϊόντος του κλάδου j . Αυτοί οι λόγοι χρήσης εισροών ανά μονάδα αξίας παραγόμενου προϊόντος χρησιμοποιούνται για την κατασκευή του πίνακα άμεσων χρήσεων A_{type_1} (direct requirements table for Type 1 Leontief). Ο πίνακας A_{type_1} είναι τετραγωνικός και έχει τόσες γραμμές και τόσες στήλες όσοι είναι οι κλάδοι στην οικονομία. Κάθε στοιχείο του πίνακα A_{type_1} εκφράζει την ποσότητα, σε όρους αξίας, του προϊόντος του κλάδου της αντίστοιχης γραμμής του πίνακα που είναι απαραίτητη για την παραγωγή μίας μονάδας προϊόντος από τον κλάδο της αντίστοιχης στήλης του πίνακα:

$$A_{type_1} = [\alpha_{i,j}] \text{ με } i, j = 1, 2, \dots, N \text{ και } \alpha_{i,j} = \frac{\text{χρήση εισροής } i \text{ από τον κλάδο } j}{\text{αξία παραγωγής κλάδου } j} \quad [\text{Σχέση 1}]$$

μεταξύ των οικονομικών παραγόντων που συμβαίνουν υπό τις κανονικές συνθήκες λειτουργίας της οικονομίας, αλλά θεωρείται ότι επιβάλλεται από κάποιον εξωτερικό παράγοντα.

¹⁸ Για τον υπολογισμό των φόρων επί του εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, τόσο σε ό,τι αφορά τις άμεσες οικονομικές επιδράσεις όσο και για τις έμμεσες και τις προκαλούμενες, χρησιμοποιήθηκε ο μέσος συντελεστής φορολογίας για εισόδημα από εργασία και ο μέσος συντελεστής φορολογίας για κέρδη επιχειρήσεων, όπως υπολογίζονται με βάση πλέον πρόσφατα διαθέσιμα σχετικά στοιχεία εθνικών λογαριασμών της Eurostat, για το έτος-στόχο (βλ. Eurostat, Main national accounts tax aggregates [gov_10a_taxag]).

¹⁹ Στην περίπτωση της πολύ-περιφερειακής ανάλυσης οικονομικών επιδράσεων, ως «κλάδος» νοείται ένας συγκεκριμένος συνδυασμός κλάδου οικονομικής δραστηριότητας και περιοχής της χώρας.

Όπου N το πλήθος των κλάδων στην οικονομία.

Χρησιμοποιώντας τον πίνακα A_{type_1} , υπολογίζεται ο πίνακας Leontief για έμμεσες επιδράσεις (Leontief Type 1) βάσει της σχέσης:

$$L_{type_1} = (I - A_{type_1})^{-1} \quad [\text{Σχέση 2}]$$

Όπου I είναι ο μοναδιαίος πίνακας διαστάσεων $(N \times N)$. Ο πίνακας L_{type_1} μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον προσδιορισμό των επιδράσεων στο σύνολο της οικονομίας από μία εξωγενή μεταβολή της τελικής ζήτησης σε ένα σύνολο από κλάδους της οικονομίας. Σημειώνονται τα εξής:

Αν T είναι το διάνυσμα-στήλη $[N \times 1]$ της συνολικής ζήτησης στην οικονομία για κάθε κλάδο, W είναι το διάνυσμα-στήλη της ζήτησης για ενδιάμεση κατανάλωση στην οικονομία και F είναι το διάνυσμα-στήλη της τελικής ζήτησης στην οικονομία, θεωρώντας ότι η κατανάλωση των νοικοκυριών συμπεριλαμβάνεται στην τελική ζήτηση:

$$T = [t_{i,1}] \text{ με } i = 1, 2, \dots, N \text{ και } t_{i,1} = \text{συνολική ζήτηση προϊόντος του κλάδου } i$$

$$W = [w_{i,1}] \text{ με } i = 1, 2, \dots, N \text{ και } w_{i,1} = \text{ζήτηση αγαθού } i \text{ για ενδιάμεση κατανάλωση}$$

$$F = [f_{i,1}] \text{ με } i = 1, 2, \dots, N \text{ και } f_{i,1} = \text{ζήτηση αγαθού } i \text{ για τελική κατανάλωση}$$

Τότε ισχύει ότι:

$$W + F = T \quad [\text{Σχέση 3}]$$

Από την κατασκευή του πίνακα A_{type_1} ισχύει επίσης ότι:

$$A_{type_1} \cdot T = W \quad [\text{Σχέση 4}]$$

Αντικαθιστώντας την έκφραση για το W στην Σχέση 3 και επιλύοντας, έπεται ότι:

$$T = L_{type_1} \cdot F \quad [\text{Σχέση 5}]$$

Η τελευταία σχέση επιτρέπει τον προσδιορισμό των έμμεσων επιδράσεων στο σύνολο της παραγωγής της οικονομίας ΔT , από μία εξωγενή μεταβολή στην τελική ζήτηση ΔF .

$$(T + \Delta T) = L_{type_1} \cdot (F + \Delta F) \quad [\text{Σχέση 6}]$$

$$\Delta T = L_{type_1} \cdot \Delta F \quad [\text{Σχέση 7}]$$

Έτσι, η δεδομένη εξωγενής μεταβολή στην τελική ζήτηση στην οικονομία ΔF , προκαλεί συνολική μεταβολή στην παραγωγή της οικονομίας ΔT , στην οποία συμπεριλαμβάνονται και οι έμμεσες οικονομικές επιδράσεις της δραστηριότητας, δηλαδή οι οικονομικές επιδράσεις από την τόνωση της ζήτησης κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού των κλάδων, για τους οποίους επήλθε εξωγενής αύξηση της τελικής ζήτησης. Αφαιρώντας από τη συνολική επίδραση στην παραγωγή ΔT την άμεση επίδραση της δραστηριότητας, η οποία ταυτίζεται με την μεταβολή στην τελική ζήτηση ΔF , απομονώνεται η έμμεση επίδραση εξωγενούς μεταβολής της ζήτησης στην παραγωγή.

$$\text{Indirect effect on output} = \Delta T - \Delta F \quad [\text{Σχέση 8}]$$

Οι έμμεσες επιδράσεις στα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη (προστιθέμενη αξία, ΑΕΠ, απασχόληση, εισοδήματα εργαζομένων, φορολογικά έσοδα του Δημοσίου κλπ.)

προσδιορίζονται αναλογικά με την επίδραση στην αξία παραγωγής, δεδομένης της υπόθεσης της σταθερής τεχνολογίας παραγωγής.

Προκαλούμενες οικονομικές επιδράσεις

Η ανάλυση που παρουσιάστηκε στην προηγούμενη ενότητα εστιάζει μόνο στις οικονομικές επιδράσεις που προκύπτουν λόγω των αλληλεπιδράσεων κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού των κλάδων που δέχτηκαν την εξωγενή μεταβολή στην τελική ζήτηση (έμμεσες επιδράσεις). Η ανάλυση αυτή μπορεί να επεκταθεί και να λάβει επίσης υπόψη τις οικονομικές επιδράσεις που προκύπτουν μέσω της οδού της τόνωσης των εισοδημάτων των νοικοκυριών με τους πρόσθετους μισθούς που αυτά λαμβάνουν λόγω της τόνωσης της οικονομικής δραστηριότητας, και της παρεπόμενης περαιτέρω ενίσχυσης της οικονομικής δραστηριότητας που κινητοποιείται από την αύξηση της τελικής κατανάλωσης των νοικοκυριών. Οι οικονομικές επιδράσεις λόγω τόνωσης των εισοδημάτων των νοικοκυριών καλούνται «προκαλούμενες» (induced) οικονομικές επιδράσεις από την εξωγενή μεταβολή της τελικής ζήτησης για εγχωρίως παραχθέντα προϊόντα. Για τον υπολογισμό των προκαλούμενων επιδράσεων ακολουθείται διαδικασία παρόμοια με εκείνη που οδήγησε στον προσδιορισμό των έμμεσων επιδράσεων από την μεταβολή της ζήτησης. Εν προκειμένω, κατασκευάζεται ο πίνακας Leontief για έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις (Leontief Type 2), λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις ενδιάμεσες καταναλώσεις κάθε κλάδου, όσο και την ανά κλάδο κατανάλωση των νοικοκυριών,²⁰ σε συνδυασμό με τους μισθούς που προσφέρονται από κάθε κλάδο. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, τα νοικοκυριά αντιμετωπίζονται ως οιονεί κλάδος της οικονομίας, ο οποίος χρησιμοποιεί εισροές για να παράξει ένα «προϊόν», την εργασία. Η εργασία με τη σειρά της χρησιμοποιείται ως εισροή από τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας. Με αυτήν την έννοια, η οικονομία θεωρείται πλέον ότι αποτελείται από N+1 κλάδους, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και ο «οιονεί» κλάδος των νοικοκυριών, και εφαρμόζεται ξανά η ανάλυση που συζητήθηκε στην προηγούμενη ενότητα, για την εκτεταμένη πλέον κλαδική διάρθρωση της οικονομίας. Οι συνολικές επιδράσεις, ΔΤ', οι οποίες συμπεριλαμβάνουν πλέον τόσο τις έμμεσες όσο και τις προκαλούμενες επιδράσεις της εξωγενούς αύξησης της ζήτησης, υπολογίζονται χρησιμοποιώντας τον πίνακα Leontief Type 2, με βάση την Σχέση 9.

$$\Delta T' = L_{type_2} \cdot \Delta F \quad [\text{Σχέση 9}]$$

Οι προκαλούμενες επιδράσεις στην παραγωγή από τη μεταβολή της ζήτησης μπορούν να απομονωθούν αφαιρώντας από τις συνολικές επιδράσεις ΔΤ' τόσο τις άμεσες, όσο και τις έμμεσες επιδράσεις, όπως υπολογίζονται με βάση τα προαναφερθέντα. Οι προκαλούμενες επιδράσεις στα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη (προστιθέμενη αξία, ΑΕΠ, απασχόληση, κλπ.) υπολογίζονται αναλογικά με τις προκαλούμενες επιδράσεις στην αξία παραγωγής, με βάση την υπόθεση της σταθερής τεχνολογίας παραγωγής.

Οικονομικές επιδράσεις ήδη υπάρχουσας οικονομικής δραστηριότητας

Για τον υπολογισμό του οικονομικού αποτυπώματος μίας ήδη υπάρχουσας δραστηριότητας, η οποία αποτελεί μέρος δεδομένου κλάδου, άρα αποτελεί μέρος της οικονομίας και συνεπώς δεν δημιουργεί εξωγενή μεταβολή στην τελική ζήτηση, ακολουθείται η εξής διαδικασία.

²⁰ Στην περίπτωση της πολύ-περιφερειακής ανάλυσης οικονομικών επιδράσεων εξετάζεται η ανά κλάδο κατανάλωση των νοικοκυριών σε κάθε περιοχή.

Αρχικά, γίνονται τροποποιήσεις στους πίνακες εισροών-εκροών, ώστε να αποτυπωθεί η αφαίρεση ολόκληρης της εξεταζόμενης δραστηριότητας από την οικονομία. Με τον τρόπο αυτό προκύπτει η εικόνα μιας υποθετικής οικονομίας, η οποία δεν περιλαμβάνει την εξεταζόμενη δραστηριότητα, ήτοι μιας υποθετικής οικονομίας για την οποία η εξεταζόμενη δραστηριότητα είναι εξωγενής.

Συγκεκριμένα, από τη στήλη του πίνακα εισροών-εκροών για την εγχώρια παραγωγή που αντιστοιχεί στον μητρικό κλάδο²¹ της εξεταζόμενης δραστηριότητας αφαιρείται η αξία παραγωγής της εξεταζόμενης δραστηριότητας, καθώς επίσης η προστιθέμενη αξία, οι προσφερόμενοι μισθοί, κλπ., καθώς και οι ενδιάμεσες καταναλώσεις εισροών από κάθε κλάδο που αντιστοιχούν στην εξεταζόμενη δραστηριότητα. Αφαιρείται επίσης από την αντίστοιχη γραμμή του πίνακα εισροών-εκροών η συνεισφορά της εξεταζόμενης δραστηριότητας σε ενδιάμεσες και τελικές χρήσεις. Οι ζητούμενες από άλλους κλάδους ποσότητες προϊόντος της εξεταζόμενης δραστηριότητας (εκροές της δραστηριότητας, που χρησιμοποιούνται ως εισροές από άλλους κλάδους) για κάθε χρήση, ενδιάμεση ή τελική, υποκαθίστανται με χρήση εισαγωγών, με εξαίρεση τις εξαγωγές, οι οποίες απλώς μειώνονται. Έπειτα από αυτές τις προσαρμογές, ο τροποποιημένος πίνακας εισροών-εκροών εγχώριας παραγωγής χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των πινάκων άμεσων χρήσεων και των αντίστοιχων πινάκων Leontief, τόσο για έμμεσες επιδράσεις (Leontief Type 1), όσο και για έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις (Leontief Type 2), με τον τρόπο που παρουσιάστηκε σε προηγούμενες ενότητες. Για τον προσδιορισμό των έμμεσων και προκαλούμενων επιδράσεων της εξεταζόμενης, ήδη υπάρχουσας, δραστηριότητας στην οικονομία υπολογίζεται, χρησιμοποιώντας τους πίνακες Leontief, η επίπτωση στο σύνολο της παραγωγής από μια μείωση της τελικής ζήτησης στην τροποποιημένη οικονομία ίση με τις απαιτήσεις σε εισροές της υπό εξέταση δραστηριότητας, λαμβάνοντας υπόψη και τους προσφερόμενους μισθούς.

Οικονομικές επιδράσεις από τις δραστηριότητες του οικοσυστήματος μουσικής

Αρχικά υπολογίζονται οι οικονομικές επιδράσεις από την τρέχουσα δραστηριότητα του οικοσυστήματος μουσικής και ακολούθως υπολογίζονται οι επιδράσεις από τη δυνητική δραστηριότητα του οικοσυστήματος.

Σε ό,τι αφορά την τρέχουσα δραστηριότητα του οικοσυστήματος μουσικής: Το οικοσύστημα απαρτίζεται από ένα σύνολο δραστηριοτήτων (Μουσικές παραστάσεις, Ραδιοφωνικές εκπομπές, Ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις, Μουσική εκπαίδευση, Σύνθεση και στιχουργία, Εμπόριο εξοπλισμού ήχου, Μουσικές σκηνές, Ανατύπωση δίσκων CD, Εμπόριο CD, Κατασκευή μουσικών οργάνων και Κατασκευή εξοπλισμού ήχου). Οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στους ακόλουθους επτά κλάδους, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων NACE Rev.2:

- C18: Υπηρεσίες εκτυπώσεων και εγγραφών
- C26: Παραγωγή ηλεκτρονικών
- C31_C32: Παραγωγή λοιπών προϊόντων μεταποίησης

²¹ Στην περίπτωση της πολύ-περιφερειακής ανάλυσης οικονομικών επιδράσεων, στον μητρικό συνδυασμό κλάδου-περιοχής.

- G47: Λιανικό εμπόριο
- J59_J60: Τηλεοπτικές παραγωγές και μουσικές εκδόσεις
- P85: Υπηρεσίες εκπαίδευσης
- R90-R92: Δημιουργικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Για καθέναν από αυτούς τους επτά κλάδους υπολογίζεται το ποσοστό της ακαθάριστης αξίας παραγωγής του κλάδου που αντιστοιχεί σε δραστηριότητες του οικοσυστήματος μουσικής.

Στη συνέχεια υπολογίζονται οι οικονομικές επιδράσεις του οικοσυστήματος, ως το αποτέλεσμα της συρρίκνωσης των δραστηριοτήτων των επτά προαναφερθέντων κλάδων κατά το εκάστοτε ποσοστό που αντιστοιχεί στη μουσική, σύμφωνα με τη μέθοδο που συζητήθηκε στις προηγούμενες ενότητες (βλ. ενότητα «Οικονομικές επιδράσεις ήδη υπάρχουσας οικονομικής δραστηριότητας»).

Σε ό,τι αφορά τη δυνητική δραστηριότητα του οικοσυστήματος μουσικής: Για τον υπολογισμό των οικονομικών επιδράσεων από την υλοποίηση κάθε σεναρίου αύξησης της αξίας της μουσικής ως περιουσιακό στοιχείο, και συνεπώς αύξησης των κινήτρων για μουσική δημιουργία, ακολουθούνται τα ίδια βήματα όπως και για την τρέχουσα δραστηριότητα του οικοσυστήματος, με μόνη διαφορά ότι η αξία παραγωγής για τις δραστηριότητες ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων (η οποία εντάσσεται στον κλάδο J59_J60) και σύνθεσης-στιχουργίας (η οποία εντάσσεται στον κλάδο R90-R92), είναι αυξημένη σε σχέση με την τρέχουσα αξία παραγωγής για τις δραστηριότητες αυτές, φτάνοντας στο ύψος αξίας παραγωγής που αντιστοιχεί στο εκάστοτε σενάριο.

7.6.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

Ο όρος «οικοσύστημα μουσικής», στο πλαίσιο της παρούσας συζήτησης, αναφέρεται στην εξής ομάδα δραστηριοτήτων:

- Μουσικές παραστάσεις
- Ραδιοφωνικές εκπομπές
- Ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις
- Μουσική εκπαίδευση
- Σύνθεση και στιχουργία
- Εμπόριο εξοπλισμού ήχου
- Μουσικές σκηνές
- Ανατύπωση δίσκων CD
- Εμπόριο CD
- Κατασκευή μουσικών οργάνων
- Κατασκευή εξοπλισμού ήχου

Οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στους ακόλουθους επτά κλάδους, σύμφωνα με την στατιστική ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων ΣΤΑΚΟΔ-08 (NACE Rev.2):

- C18: Υπηρεσίες εκτυπώσεων και εγγραφών
 - Ανατύπωση δίσκων CD
- C26: Παραγωγή ηλεκτρονικών
 - Κατασκευή εξοπλισμού ήχου

- C31_C32: Παραγωγή λοιπών προϊόντων μεταποίησης
 - Κατασκευή μουσικών οργάνων
- G47: Λιανικό εμπόριο
 - Εμπόριο CD
 - Εμπόριο εξοπλισμού ήχου
- J59_J60: Τηλεοπτικές παραγωγές και μουσικές εκδόσεις
 - Ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις
 - Ραδιοφωνικές εκπομπές
- P85: Υπηρεσίες εκπαίδευσης
 - Μουσική εκπαίδευση
- R90-R92: Δημιουργικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες
 - Σύνθεση και στιχουργία
 - Μουσικές παραστάσεις
 - Μουσικές σκηνές

Για την εκτίμηση του όγκου ή της έκτασης της δραστηριότητας του οικοσυστήματος μουσικής, σε όρους ακαθάριστης αξίας παραγωγής (κύκλου εργασιών), γίνεται μια σειρά από παραδοχές. Συγκεκριμένα θεωρείται ότι:

- 80% της δραστηριότητας της ραδιοφωνίας αφορά τη μουσική
- 20% της καλλιτεχνικής δημιουργίας αφορά σύνθεση και στιχουργία
- 20% των δραστηριοτήτων των αιθουσών θεαμάτων αφορά μουσικές σκηνές
- 30% του εμπορίου συσκευών ήχου και εικόνας αφορά τις συσκευές ήχου

Για την εκτίμηση των δυνητικών οικονομικών επιδράσεων των δραστηριοτήτων του οικοσυστήματος μουσικής, γίνεται η υπόθεση ότι η αύξηση των πληρωμών για δικαιώματα ενισχύει την καλλιτεχνική παραγωγή. Πράγματι, η μείωση της μη-εξουσιοδοτημένης αναπαραγωγής μουσικής (στην εστίαση, το λιανεμπόριο, κλπ.) με αύξηση των πληρωμών για πνευματικά δικαιώματα ενισχύει το εισόδημα των καλλιτεχνών. Με αυτή την αύξηση των εισοδημάτων, αμβλύνονται τα προβλήματα βιοπορισμού των μουσικών και γενικότερα η μουσική καλλιτεχνική παραγωγή γίνεται πιο ελκυστική ως επαγγελματική επιλογή. Έτσι, οι καλλιτέχνες ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν περισσότερο, ενώ ταυτόχρονα προσελκύονται περισσότεροι νέοι καλλιτέχνες στη μουσική δημιουργία.

Στα τρία σενάρια που εξετάζονται στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, όπως αυτά έχουν περιγραφεί σε προηγούμενες ενότητες, το εισόδημα των δημιουργών από πνευματικά δικαιώματα αυξάνεται σημαντικά:

- Αύξηση κατά 2,2 φορές στο Σενάριο Α (κατά €31,9 εκατ.)
- Αύξηση κατά 3,4 φορές στο Σενάριο Β (κατά €49,4 εκατ.)
- Αύξηση κατά 4,2 φορές στο Σενάριο Γ (κατά €59,7 εκατ.)

Τα αυξημένα έσοδα από πνευματικά δικαιώματα ωφελούν τις δραστηριότητες ηχογραφήσεων-μουσικών εκδόσεων και σύνθεσης-στιχουργίας. Θεωρήθηκε ότι η αύξηση των εσόδων από πνευματικά δικαιώματα στο εκάστοτε σενάριο οδηγεί σε αντίστοιχη αύξηση της παραγωγής σε αυτές τις δύο δραστηριότητες. Η αύξηση της παραγωγής έχει πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην οικονομία: τις δυνητικές οικονομικές επιδράσεις του οικοσυστήματος.

8. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

8.1 Βασικές προκλήσεις

Σημαντικές προκλήσεις για το οικοσύστημα μουσικής στην Ελλάδα προκύπτουν από την εξέλιξη της τεχνολογίας ακρόασης μουσικής. Προβλήματα του θεσμικού πλαισίου σχετικά με εργασιακά δικαιώματα και δυσχέρειες στη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας περιορίζουν τη δυνατότητα εξασφάλισης βιοπορισμού μέσα από επαγγελματική ενασχόληση με μουσική στην Ελλάδα. Περιθώρια βελτίωσης των συνθηκών λειτουργίας του οικοσυστήματος φαίνεται πως υπάρχουν μέσα και από τη θέσπιση εργαλείων στήριξης και προώθησης εγχώριων και ειδικά νέων καλλιτεχνών, στα πρότυπα άλλων χωρών.

Αναλυτικότερα, οι κάτοχοι μουσικών πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων δήλωσαν στην έρευνα ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα είσπραξης εξαιτίας της ψηφιοποίησης της μουσικής και της διανομής της διαδικτυακά. Προτάθηκε από τους κατόχους η εξέταση της δυνατότητας αναδρομικής πληρωμής μέσα από τις πλατφόρμες (π.χ. YouTube). Ακόμα, προτάθηκε η εξέταση της δυνατότητας βελτίωσης του νομοθετικού πλαισίου για είσπραξη δικαιωμάτων από το εξωτερικό με βάση διεθνείς καλές πρακτικές.

Η ανάπτυξη και υιοθέτηση λογισμικών που βασίζονται στη μηχανική δεδομένων θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις σημαντικές προκλήσεις στην ελληνική αγορά. Οι σχετικές εφαρμογές συμβάλλουν ουσιαστικά στην εγκυρότερη παρακολούθηση του ρεπερτορίου, ιδιαίτερα στο ψηφιακό περιβάλλον. Επιπλέον, επιτρέπουν τον ενδεδειγμένο έλεγχο για πωλήσεις ατομικών δισκογραφικών έργων μουσικών σε ξένες ιστοσελίδες από τις οποίες δεν εισπράττονται πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα. Με αυτόν τον τρόπο, εξασφαλίζεται δικαιότερη πληρωμή που θα βασίζεται στη πραγματική χρήση των μουσικών κομματιών.

Από την υλοποίηση της έρευνας πεδίου προέκυψαν αρκετά ακόμα σημεία ως προς τη διαχείριση πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων, τα οποία προβληματίζουν τους δημιουργούς, τους μουσικούς και τους χρήστες μουσικής.

Σοβαρές επιπτώσεις στη διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων μουσικής στην Ελλάδα φαίνεται πως είχε η κατάρρευση της Ανώνυμης Εταιρείας Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΑΕΠΙ - Πίνακας 8.1). Με σκοπό την εκπροσώπηση των μελών της ΑΕΠΙ μετά την ανάκληση της άδειά της, συγκροτήθηκε η Ειδική Υπηρεσία Έκτακτης Διαχείρισης Δικαιωμάτων (ΕΥΕΔ). Η δραστηριότητα της ΕΥΕΔ μεταφέρθηκε στην ΕΔΕΜ τον Μάιο του 2020. Ωστόσο, καθώς τα μέλη των ΕΔΕΜ και Αυτοδιαχείριση (3,7 χιλ.) είναι αρκετά λιγότερα σε σχέση με τα μέλη της ΑΕΠΙ (14,5 χιλ.), φαίνεται πως η συλλογική εκπροσώπηση και διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων μουσικών έργων παραμένει πρόκληση για το εγχώριο οικοσύστημα μουσικής.

Σχετικά με τις λοιπές προκλήσεις του κλάδου, οι συμμετέχοντες στην έρευνα πεδίου ανέδειξαν ως εξαιρετικά σημαντικά ορισμένα εργασιακά και ασφαλιστικά ζητήματα (Πίνακας 8.2). Η αποκλειστική ενασχόληση με το επάγγελμα μουσικού ή δημιουργού θεωρείται πολύ δύσκολη, καθώς οι συνθήκες και το καθεστώς εργασίας των μουσικών χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα, μη ικανοποιητικές αμοιβές, «μαύρη εργασία» και μη κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα.

Πίνακας 8.1: Η ΑΕΠΙ και η ΕΥΕΔ

Ανώνυμη Εταιρεία Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΑΕΠΙ)	Ειδική Υπηρεσία Έκτακτης Διαχείρισης Δικαιωμάτων (ΕΥΕΔ)
<ul style="list-style-type: none"> • Η ΑΕΠΙ ήταν μια ανώνυμη εταιρεία συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων μουσικών έργων • Είχε ως στόχο την εκπροσώπηση των πνευματικών δημιουργών και δικαιούχων μουσικών έργων. • Λειτουργούσε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2121/1993. • Ιδρύθηκε το 1930 ενώ στις 14/5/2018 ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της. • Λόγοι ανάκλησης της άδειας: <ul style="list-style-type: none"> • Παραβίαση υποχρεώσεων • Έλλειψη βιωσιμότητας • Αδυναμία αποτελεσματικής διαχείρισης των δικαιωμάτων των δικαιούχων • Σύμφωνα με την έκθεση της ΕΥ προς τον ΟΠΙ, μεταξύ άλλων, διαπιστώθηκαν: <ul style="list-style-type: none"> • Αρνητικά κεφάλαια ύψους περίπου €19,9 εκατ. που υποδεικνύει αδυναμία εξόφλησης των υποχρεώσεων της • Αδιανέμητα δικαιώματα σε μέλη / δικαιούχους ύψους €42,5 εκατ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Παράλληλα με την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της ΑΕΠΙ, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, προχώρησε στη συγκρότηση της ΕΥΕΔ εντός του ΟΠΙ. • Η ΕΥΕΔ λειτουργούσε ως μη κερδοσκοπικός ΟΣΔ. • Σκοπός της ΕΥΕΔ ήταν: <ul style="list-style-type: none"> • να δημιουργήσει και να διασφαλίσει άμεσα συνθήκες ομαλής αδειοδότησης και είσπραξης δικαιωμάτων, ώστε να καταστεί δυνατό σε εύλογο χρονικό διάστημα να πραγματοποιηθεί διανομή δικαιωμάτων προς τους δικαιούχους, • να δημιουργηθεί ένας νέος ΟΣΔ μέσα από ένα υγιές περιβάλλον συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων, που να ανταποκρίνεται στις διεθνείς προδιαγραφές και απαιτήσεις της σύγχρονης συλλογικής διαχείρισης. • Η δραστηριότητα της ΕΥΕΔ μεταφέρθηκε στην ΕΔΕΜ τον Μάιο του 2020 (ΚΥΑ ΥΠΠΟΑ/ΓΡΥΠ/237529/6053, ΦΕΚ Β' 2025-26/6/2020)

Αναφέρθηκε ότι είναι σημαντικό να διακρίνεται ο επαγγελματίας μουσικός συγκριτικά με αυτούς που ασχολούνται με τη μουσική περιστασιακά. Η βελτίωση των επαγγελματικών συνθηκών, των αμοιβών, της ασφαλιστικής κάλυψης και γενικότερη τη δυνατότητα βιοπορισμού μέσω του επαγγέλματος θα έδινε πραγματική ώθηση στον κλάδο.

Ένα άλλο μείζον θέμα, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα πεδίου, ήταν οι ελλείψεις στη μουσική παιδεία στην Ελλάδα, ειδικά όσον αφορά στη χρήση μουσικής (Πίνακας 8.3). Η εδραίωση της μουσικής μόρφωσης και η συνειδητοποίηση της αξίας της μουσικής στον ευρύτερο πληθυσμό θα βελτίωνε την αντιμετώπιση του μουσικού ως επάγγελμα και θα έδινε δυναμική ώθηση στον κλάδο.

Οι προτάσεις των συμμετεχόντων στις έρευνες για την αντιμετώπιση των βασικών προσκλήσεων του κλάδου περιλάμβαναν επίσης στήριξη της δημιουργίας ελληνικών πολιτιστικών προϊόντων και υποστήριξη της εξωστρέφειας του κλάδου πέραν των εθνικών συνόρων, ειδικότερα δίνοντας έμφαση στην ώθηση νέων δημιουργών και καλλιτεχνών. Κρίθηκε ως σημαντική η δημιουργία συνθηκών ανοίγματος στην παγκόσμια αγορά με ταυτόχρονη προώθηση και προστασία του ελληνόγλωσσου τραγουδιού, δίνοντας έμφαση σε ευαίσθητα είδη μουσικής με ιδιαίτερη πολιτισμική αξία όπως η παραδοσιακή και η ορχηστρική μουσική.

Ειδικότερα, προτάθηκε η προώθηση των μουσικών ιδιωμάτων της Ελλάδας στο εξωτερικό σε εκδηλώσεις και φεστιβάλ, σε εκπαιδευτικές ημερίδες και στα σύγχρονα μέσα προβολής και αναπαραγωγής, όπως το διαδίκτυο. Μία πιο συγκεκριμένη υπόδειξη αφορούσε στη δημιουργία “Export Office” για καλλιτέχνες μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Υπουργείου Εξωτερικών με στόχο την προώθηση των Ελλήνων καλλιτεχνών στο εξωτερικό.

Πίνακας 8.2: Προτάσεις δημιουργών και μουσικών για εργασιακά, επαγγελματικά και ασφαλιστικά-φορολογικά ζητήματα

Εργασιακά θέματα	Θεσμοθέτηση επαγγέλματος	Αμοιβές, φορολογία, ασφαλιστικές εισφορές
<ul style="list-style-type: none"> •Μεγαλύτερη προσφορά θέσεων •Αξιοκρατική επιλογή •Δίκαιοι και βιώσιμοι όροι •Ευκολότερη ένταξη στο ταμείο ανεργίας •Διαφανείς σχέσεις εργασίας •Εξέταση της δημιουργίας συλλογικών συμβάσεων εργασίας •Καλύτερη εκπροσώπηση του κλάδου, ισχυρότερα σωματεία, πιο ενεργοί συλλογικοί φορείς •Υποστήριξη νέων καλλιτεχνών μέσω επιδοτήσεων (π.χ. Φεστιβάλ για νέους καλλιτέχνες) 	<ul style="list-style-type: none"> •Κατοχύρωση του μουσικού επαγγέλματος •Κατοχύρωση επαγγελματικών προδιαγραφών στους χώρους εργασίας (ωράριο, γενικές συνθήκες, αμοιβές, ασφάλιση) •Κατοχύρωση αμοιβών μέσω γραπτών συμβολαίων •Καλλιέργεια επαγγελματικής κουλτούρας σχετικά με την ιδιότητα του μουσικού •Διαφοροποίηση ως προς τους μουσικούς που βιοπορίζονται αποκλειστικά από το επάγγελμα και αυτούς που το έχουν συμπληρωματικό εισόδημα 	<ul style="list-style-type: none"> •Πληρωμή προβών •Εξασφάλιση αμοιβής και ασφάλειας •Θέσπιση εργοσήμου •Θέσπιση κατώτατης αμοιβής ή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για καλλιτέχνες •Απλοποίηση φορολογικού <ul style="list-style-type: none"> •Επανεξέταση του φόρου επιτηδεύματος •Μείωση των ασφαλιστικών εισφορών •Αυστηρότεροι έλεγχοι στους εργοδότες για την τήρηση της νομοθεσίας

Πίνακας 8.3: Προτάσεις δημιουργών και μουσικών για ζητήματα μουσικής παιδείας και καλλιέργειας μουσικής κουλτούρας

Ενημέρωση σχετικά με το μουσικό επάγγελμα	Καλλιέργεια μουσικής παιδείας κατά την σχολική ηλικία	Καλλιέργεια μουσικής παιδείας σε ευρύτερο πλαίσιο
<ul style="list-style-type: none"> •Σχετικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες •Έμφαση στην ιδιότητα του επαγγελματία πέραν από αυτή του καλλιτέχνη •Ενίσχυση νέων καλλιτεχνών •Στήριξη αποφοίτων Μουσικών σχολείων •Διοργάνωση ενημερωτικών σεμιναρίων προς τους μουσικούς σχετικά με τη διαχείριση πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων 	<ul style="list-style-type: none"> •Ένταξη περισσότερων συναφών σχολικών δραστηριοτήτων στο σχολικό πρόγραμμα •Περισσότερες εξωσχολικές δράσεις που απευθύνονται σε παιδιά και εφήβους •Στήριξη των Μουσικών σχολείων 	<ul style="list-style-type: none"> •Δημιουργία περισσότερων κρατικών ιδρυμάτων μουσικής με στόχο την ισότιμη πρόσβαση με έμφαση σε υποβαθμισμένες και απομακρυσμένες περιοχές. •Δημιουργία Ελληνικής Μουσικής Ακαδημίας •Έμφαση στην διαφοροποίηση μεταξύ τέχνης και διασκέδασης

8.2 Καλές πρακτικές στη διαχείριση των δικαιωμάτων

Στην ενότητα αυτή εξετάζονται καλές πρακτικές ως προς σημαντικά ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων μουσικής. Η αντικειμενική τιμολογιακή πολιτική, η διαφάνεια και η πληροφόρηση, η ορθή διακυβέρνηση, οι σύγχρονες

υποδομές και η αποτελεσματική εποπτεία είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική συλλογική διαχείριση των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων σύμφωνα με τον οδηγό καλών πρακτικών του WIPO (2021). Αρκετές από αυτές τις συστάσεις έχουν ενσωματωθεί στο εγχώριο νομοθετικό πλαίσιο, ωστόσο παραμένει ζητούμενο η αποτελεσματική τους εφαρμογή στην πράξη. Παρουσιάζονται επίσης παραδείγματα εφαρμογής αυτών των πρακτικών από την εμπειρία άλλων χωρών. Σε επόμενη ενότητα, εξετάζονται καλές πρακτικές ως προς την υποστήριξη νέων καλλιτεχνών, την εξασφάλιση ειδικού εγγυημένου εισοδήματος καθώς και συστήματα ασφάλισης και φορολογίας των μουσικών.

8.2.1 ΑΜΟΙΒΕΣ

Ένας ΟΣΔ μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να προτείνει πολιτική αμοιβών του με ανεξάρτητη οικονομική έρευνα σχετικά με την αξία των εν λόγω δικαιωμάτων στις σχετικές αγορές και άλλων δυνητικών οφελών. Τα κριτήριά θα πρέπει να είναι σαφή, αντικειμενικά, δίκαια και εύλογα. Κατά την αξιολόγηση της εύλογης αξίας της άδειας χρήσης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι πτυχές της συναλλαγής, συμπεριλαμβανομένης της αξίας των δικαιωμάτων και του οφέλους που αποφέρει η συλλογική αδειοδότηση στους χρήστες μείον το κόστος των συναλλαγών (WIPO, 2021).

Πίνακας 8.4: Πρακτικές άλλων χωρών (Γερμανία, Ιαπωνία) στον καθορισμό των αμοιβολογίων

Γερμανία, <i>German Collecting Societies Act, 2017</i>	Ιαπωνία, <i>Article 13, Law on Management Business of Copyright and Neighboring Rights</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Κατά γενικό κανόνα, η τιμολογιακή πολιτική υπολογίζεται με βάση τα χρηματικά οφέλη που προκύπτουν λόγω της εκμετάλλευσης. • Μπορεί επίσης να υπολογίζεται σε άλλη βάση εάν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις που εξασφαλίζουν με οικονομικά δικαιολογημένο κόστος τα οφέλη από την εκμετάλλευση. • Κατά τον καθορισμό αυτής, λαμβάνεται εύλογα υπόψη το μερίδιο που αντιπροσωπεύει η χρήση του έργου στη συνολική χρήση και η οικονομική αξία των υπηρεσιών που παρέχεται. • Ο ΟΣΔ πρέπει να λαμβάνει εύλογα υπόψη κατά τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής τις θρησκευτικές, πολιτιστικές και κοινωνικές αντιλήψεις των χρηστών, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών της νεολαίας. • Ο ΟΣΔ ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους χρήστες σχετικά με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των τιμολογίων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο ΟΣΔ προσδιορίζει/τροποποιεί τους κανόνες για τα δικαιώματα εκμετάλλευσης και υποβάλλει σχετική έκθεσή στον Επίτροπο του Οργανισμού Πολιτιστικών Υποθέσεων (Agency for Cultural Affairs). • Η έκθεση περιλαμβάνει: <ul style="list-style-type: none"> • ποσοστά δικαιωμάτων σύμφωνα με το τμήμα εκμετάλλευσης δηλ. ταξινόμηση των έργων με διάκριση των μέσων εκμετάλλευσης • ημερομηνία εφαρμογής • Ο ΟΣΔ, όταν προτίθεται να καθορίσει ή να αλλάξει τους κανόνες περί δικαιωμάτων εκμετάλλευσης, υλοποιεί διαδικασίες διαβούλευσης, κατά το εφικτό, με τους χρήστες ή ομάδων από αυτούς. • Ο ΟΣΔ οφείλει να δημοσιοποιεί, όταν έχει υποβάλει τη σχετική έκθεση, την περίληψη των αναφερόμενων κανόνων περί δικαιωμάτων εκμετάλλευσης

Πηγή: WIPO (2021)

Τα οφέλη για έναν Δικαιοδόχο, σύμφωνα με τον WIPO (2021), θα πρέπει να αξιολογούνται ως προς:

- τον σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιούνται τα εν λόγω δικαιώματα
- το πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιούνται τα εν λόγω δικαιώματα
- τον τρόπο ή το είδος χρήσης για το οποίο χρησιμοποιούνται τα εν λόγω δικαιώματα
- το όφελος για τον Δικαιοδόχο από την ύπαρξη ΟΣΔ και όχι από κάθε δικαιούχο ξεχωριστά
- τις αμοιβές και τους όρους διαπραγμάτευσης που θα ήταν εύλογες σε σχέση με την οικονομική αξία των δικαιωμάτων ή/και που έχουν αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης στην αγορά.

Οι παραπάνω κατευθύνσεις σε μεγάλο βαθμό προβλέπονται και στο εγχώριο πλαίσιο. Σχετικά με την υλοποίησή τους στην πράξη, ως ιδιαίτερα καλές πρακτικές στον καθορισμό της πολιτικής αμοιβών, θεωρείται το σχετικό θεσμικό πλαίσιο που έχει θεσπιστεί στη Γερμανία και στην Ιαπωνία (Πίνακας 8.4).

8.2.2 ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Οι κάτοχοι δικαιωμάτων εμπιστεύονται τον εκάστοτε ΟΣΔ ώστε να αποκτήσουν ισχυρή θέση στην αγορά μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης των δικαιωμάτων τους. Συνεπώς, η διαφάνεια και η επαρκής πληροφόρηση αποτελούν σημαντικά στοιχεία για βελτίωση της εμπιστοσύνης των μελών και των χρηστών στη λειτουργία των ΟΣΔ.

Σύμφωνα με τον WIPO (2021), για τη διασφάλιση της έγκαιρης και αποτελεσματικής κατανομής της αμοιβής στους Δικαιούχους της, ο ΟΣΔ αναμένεται να παρέχει στα μέλη της πληροφορίες σχετικά με τα οικονομικά της αποτελέσματα με ακριβή, διαφανή και έγκαιρο τρόπο. Αυτές οι πληροφορίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα εξής στοιχεία:

- ακαθάριστα έσοδα από δικαιώματα κατανεμημένα μεταξύ των κύριων τομέων εισπραξής
- λειτουργικά έξοδα κατανεμημένα μεταξύ των κύριων τομέων εισπραξής
- κοινωνικές και πολιτιστικές δαπάνες
- το ποσό των διανομών

Οι εκθέσεις που παρέχει ένας ΟΣΔ σε κάθε κάτοχο Δικαιωμάτων θα πρέπει να του επιτρέπουν να επαληθεύει τις πηγές των οφειλόμενων ποσών για κάθε έργο του/της. Επίσης, για να διασφαλιστεί η μέγιστη διαφάνεια και λογοδοσία, κάθε ΟΣΔ θα πρέπει να διαχωρίζει τα έσοδα από τα δικαιώματά της από τα έσοδα που προέρχονται από τα δικά του περιουσιακά στοιχεία ή άλλες δραστηριότητες. Ο ΟΣΔ θα πρέπει να διαχειρίζεται και να διαχωρίζει:

- τα έσοδα από δικαιώματα και κάθε εισόδημα που προκύπτει από την επένδυση των ιδίων περιουσιακών στοιχείων του
- τα έσοδα που προέρχονται από τις υπηρεσίες διαχείρισης
- τα έσοδα που προέρχονται από οποιοσδήποτε άλλες δραστηριότητες.

Το θεσμικό πλαίσιο που έχει θεσπιστεί στο Βέλγιο και στην Ιταλία ως προς την εξασφάλιση της διαφάνειας και την παροχή διοικητικών πληροφοριών προς τα μέλη των ΟΣΔ θεωρείται

ότι προσφέρει παραδείγματα καλών πρακτικών ως προς την εφαρμογή τους στην πράξη (Πίνακας 8.5).

Πίνακας 8.5: Διαφάνεια ως προς τις οικονομικές και διοικητικές πληροφορίες προς τα μέλη - παραδείγματα από το Βέλγιο και την Ιταλία

Βέλγιο: Belgian Code of Economic Law, Book XI, Title 5	Ιταλία: Article 24, Law-Decree No. 35/2017
<ul style="list-style-type: none"> • Με την επιφύλαξη τυχόν πληροφοριών που πρέπει να κοινοποιούνται σύμφωνα με τους νόμους και το καταστατικό, κάθε μέλος μπορεί να λάβει, εντός προθεσμίας ενός μηνός από την ημερομηνία της αίτησής του, αντίγραφο των εγγράφων της τελευταίας τριετίας σχετικά με: <ul style="list-style-type: none"> • Τους ετήσιους λογαριασμούς που εγκρίνονται από τη γενική συνέλευση και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία • Μια ενημερωμένη λίστα των διαχειριστών • Τις εκθέσεις των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου και από τον ελεγκτή-επίτροπο • Την αιτιολογία των ψηφισμάτων που προτείνονται στη γενική συνέλευση και κάθε πληροφορία σχετικά με τους υποψηφίους για το διοικητικό συμβούλιο • Το συνολικό ποσό, επικυρωμένο από τον ελεγκτή-επίτροπο, των αποδοχών, του κατ' αποκοπή κόστους και των προνομίων κάθε είδους, που καταβάλλεται στους διευθυντές • Τα επικαιροποιημένα δασμολόγια • Την κατανομή των ποσών που σε πρώτη φάση δεν μπορούσαν να διανεμηθούν στους δικαιούχους (μη διανεμητέες αποδοχές δικαιωμάτων μεταπώλησης και μη διανεμητέα ποσά εν γένει). 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ΟΣΔ παρέχουν τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο σε κάθε δικαιούχο στον οποίο απέδωσαν εισόδημα ή πραγματοποίησαν πληρωμές κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, τις ακόλουθες πληροφορίες σχετικά με την ετήσια περίοδο αναφοράς της απόδοσης εισοδήματος ή των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν <ul style="list-style-type: none"> • Δεδομένα σχετικά με την ταυτοποίηση του κατόχου των δικαιωμάτων • Τα έσοδα που αποδίδονται στον κάτοχο των δικαιωμάτων • Τα ποσά που καταβάλλονται από τον ΟΣΔ στον κάτοχο των δικαιωμάτων για κάθε κατηγορία δικαιωμάτων που διαχειρίζεται και ανά είδος χρήσης και την περίοδο χρήσης αυτών • Δαπάνες που αφορούν έξοδα διαχείρισης • Δαπάνες εκτός των εξόδων διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων τυχόν άλλων εκπτώσεων που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία για την παροχή κοινωνικών, πολιτιστικών ή εκπαιδευτικών υπηρεσιών • Έσοδα από δικαιώματα που αποδίδονται και δεν έχουν ακόμη καταβληθεί στον δικαιούχο για οποιαδήποτε περίοδο.

Πηγή: WIPO (2021)

8.2.3 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η τήρηση κανόνων και θεσμών χρηστής διακυβέρνησης στους ΟΣΔ, όπως αποδείχθηκε και από την εμπειρία με την ΑΕΠΙ, αποτελεί κρίσιμο κομμάτι για την εύρυθμη λειτουργία του μουσικού οικοσυστήματος. Η ορθή εσωτερική εποπτεία της διαχείρισης και των λειτουργιών του ΟΣΔ από ανεξάρτητο εποπτικό όργανο αποτελεί ουσιώδες στοιχείο αποτελεσματικής και διαφανούς συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων. Η γενική συνέλευση θα πρέπει να λαμβάνει χώρα τακτικά και με διαφανείς διαδικασίες. Είναι ουσιώδες τα μέλη να αντιπροσωπεύονται επαρκώς και να διασφαλίζεται η προάσπιση των δικαιωμάτων τους από

τον ΟΣΔ και τη διοίκησή του. Επιπλέον, οι θεσμοί εποπτείας οφείλουν να λειτουργούν απρόσκοπτα και να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική λειτουργία του ΟΣΔ (WIPO, 2021).

Προς αυτή την κατεύθυνση, ο ν. 4481/2017 ήδη προβλέπει μια σειρά από σχετικές υποχρεώσεις, όπως το να καθορίζει το πλαίσιο λειτουργίας του εποπτικού συμβούλιου (άρθρο 10). Είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ότι οι ΟΣΔ λειτουργούν υπό το θεσπισμένο νομικό πλαίσιο και ότι τηρούνται οι σχετικές διατάξεις. Συνεπώς, η επάρκεια πόρων και αποτελεσματικών διαδικασιών της εγχώριας εποπτικής αρχής (ΟΠΙ) ώστε να επιβλέπει αποτελεσματικά την τήρηση αυτών των υποχρεώσεων είναι σημαντική συνθήκη ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των δικαιούχων και όλων των ενδιαφερόμενων μερών στην αξιοπιστία της λειτουργίας των ΟΣΔ στην Ελλάδα, η οποία πλήγηκε σοβαρά από την εμπειρία με την ΑΕΠΙ. Διεθνώς, ως παραδείγματα καλών πρακτικών διακυβέρνησης ΟΣΔ μπορούν να αναφερθούν το σχετικό θεσμικό πλαίσιο στην Ισπανία, καθώς και οι κανόνες που προβλέπονται από τη διεθνή ομοσπονδία των καλλιτεχνικών ενώσεων CISAC (Πίνακας 8.6).

8.2.4 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Δεδομένης της σημασίας των τεχνολογικών αλλαγών, πολύ σημαντικό ρόλο για την αποτελεσματική διαχείριση των δικαιωμάτων έχει η υποδομή πληροφορικής. Οι ΟΣΔ πρέπει να χρησιμοποιούν κατάλληλο μοντέλο δεδομένων που καλύπτει τις ανάγκες τεκμηρίωσης, ταυτοποίησης, συλλογής, κατανομής και διανομής των εσόδων από δικαιώματα που αντιπροσωπεύονται από τους ΟΣΔ στην αντίστοιχη επικράτεια και σε σχέση με άλλα εδάφη με τα οποία συνεργάζονται, λαμβάνοντας υπόψη τους ισχύοντες κανόνες διαφάνειας (WIPO, 2021).

Ως καλή πρακτική σχετικά με τις υποδομές θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και η λειτουργία της CISAC (International Confederation of Societies of Authors and Composers). Ιδρύθηκε το 1926 και είναι ένας μη κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με έδρα τη Γαλλία και περιφερειακά γραφεία στην Αφρική, τη Νότια Αμερική (Χιλή), την Ασία (Κίνα) και την Ευρώπη (Ουγγαρία). Κάθε μέλος της CISAC οφείλει να έχει στη διάθεσή του αποτελεσματικό μηχανισμό για τη συλλογή και τη διανομή του εισοδήματος στους δημιουργούς και, κατά περίπτωση, στους εκδότες. Ισχύουν δεσμευτικά ψηφίσματα σχετικά με τη χρήση κοινού πληροφοριακού συστήματος (π.χ. CIS-Net) και αναγνωριστικών (π.χ. IPI και ISWC) (WIPO, 2021).

Ένας ακόμα οργανισμός που αναφέρεται στο πλαίσιο των καλών πρακτικών για πληροφοριακά συστήματα είναι η SCAPR (Societies' Council for the Collective Management of Performers Rights). Ιδρύθηκε το 1986 και έχει την νομική μορφή μη κερδοσκοπικού οργανισμού με έδρα τις Βρυξέλλες. Λειτουργώντας ως διεθνής πλατφόρμα για την ανάπτυξη της πρακτικής συνεργασίας μεταξύ των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης των ερμηνευτών, η SCAPR έχει βάλει στόχο να βελτιώσει την ανταλλαγή δεδομένων και τις πληρωμές για τα δικαιώματα των ερμηνευτών διασυνοριακά. Σε αυτό το πλαίσιο, ο οργανισμός αναπτύσσει στρατηγικές και διαχειριστικά συστήματα σε σχέση με τη συλλογή και τη διανομή πληρωμών στους καλλιτέχνες, όπως οι βάσεις δεδομένων International Performers Database (IPD) και Virtual Recording Database (VRDB - Πίνακας 8.7).

Πίνακας 8.6: Παραδείγματα πρακτικών διακυβέρνησης ΟΣΔ - Ισπανία και CISAC

Ισπανία- Article 162 of the amended text of the Intellectual Property Law, approved by Royal Legislative Decree 1/1996 on 12 April 1996

- Ένα όργανο (body) του ΟΣΔ ασκεί καθήκοντα εσωτερικής εποπτείας επί της διοίκησης
- Η σύνθεση του οργάνου εσωτερικής εποπτείας και η διαδικασία εκλογής των μελών του από τη γενική συνέλευση πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:
 - Απαρτίζεται από τρία ή περισσότερα μέλη του ΟΣΔ, εξασφαλίζοντας δίκαιη και ισότιμη εκπροσώπηση των διαφόρων κατηγοριών μελών.
 - Ανεξάρτητα τρίτα μέρη που δεν είναι μέλη του ΟΣΔ μπορούν να διορίζονται ως μέλη του εποπτικού οργάνου, εάν η τεχνική εμπειρογνομosύνη τους σχετίζεται με την εκπλήρωση των καθηκόντων του
 - Πριν από την ανάληψη των καθηκόντων τους, και στη συνέχεια ετησίως, τα μέλη του εσωτερικού εποπτικού οργάνου υποβάλλουν δήλωση σχετικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων στη γενική συνέλευση προς εξέταση
- Παρακολουθεί γενικά τις δραστηριότητες και τις επιδόσεις των διοικητικών και αντιπροσωπευτικών οργάνων του οργανισμού.
- Τα διοικητικά και αντιπροσωπευτικά όργανα του οργανισμού διαχειρίζονται υποβάλλουν, τουλάχιστον ανά τρίμηνο, στο εσωτερικό όργανο εποπτείας όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση του οργανισμού που απαιτούνται για την εκπλήρωση των καθηκόντων εποπτείας του.

International Confederation of Societies of Authors and Composers (CISAC) - CISAC Professional Rules

- Προβλέπεται εποπτικό όργανο του οποίου ο ρόλος είναι να εποπτεύει τις δραστηριότητες του μέλους, όπως εκτελούνται από το διοικητικό όργανο
- Θεσπίζονται ειδικοί κανόνες σχετικά με τη διάκριση και τον διαχωρισμό της λειτουργίας ενός μέλους του διοικητικού οργάνου, αφενός, και των καθηκόντων μέλους του εποπτικού οργάνου, αφετέρου
- Ελλείψει τέτοιων κανόνων διαχωρισμού, θεσπίζονται κανόνες που απαγορεύουν σε μέλος του διοικητικού οργάνου να έχει (απλώς και μόνο λόγω της ιδιότητάς του ως μέλους του διοικητικού οργάνου) το δικαίωμα ψήφου κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων του εποπτικού οργάνου
- Απαγορεύει κάθε ανάρμοστη παρέμβαση του Εποπτικού Οργάνου σε αποφάσεις που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των αποκλειστικών εξουσιών (εάν υπάρχουν) του Διοικητικού Οργάνου.

Πηγή: WIPO (2021)

Πίνακας 8.7: Εργαλεία πληροφορικής της SCAPR

<h3>International Performers Database (IPD)</h3>	<ul style="list-style-type: none"> • Συλλέγονται στοιχεία για τις εντολές που αναθέτουν οι ερμηνευτές στους ΟΣΔ • Εκχωρείται μοναδικός κωδικός αναγνώρισης ανά εκτελεστή (IPN) • Εντοπίζονται μεμονωμένοι ερμηνευτές σε ηχογραφήσεις και οπτικοαουστικά έργα • Εντοπίζονται οι αντίστοιχοι φορείς διαχείρισης • Με την IPD απλουστεύονται και βελτιώνονται οι αλγόριθμοι ταυτοποίησης του κατόχου των δικαιωμάτων
<h3>Virtual Recording Database (VRDB)</h3>	<ul style="list-style-type: none"> • Κεντρικό σύστημα που επιτρέπει στα μέλη ΟΣΔ να εντοπίζουν πιο αποτελεσματικά τις ηχογραφήσεις και να ανταλλάσσουν τις πληροφορίες για τους ερμηνευτές τους • Κοινό μέσο ομαδοποίησης ηχογραφήσεων ή έργων που φαίνεται να είναι αντίγραφα μεταξύ τους • Κεντρική πηγή προσβάσιμων δεδομένων ρεπερτορίου • Κοινή χρήση αλγορίθμων αντιστοίχισης και επικύρωσης

Σε αυτό το πλαίσιο, συνηθίζεται να δημοσιεύεται κώδικας δεοντολογίας, ώστε να διασφαλίζεται ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη κατανοούν σαφώς τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους. Οι κυβερνήσεις διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου για τη θέσπιση, τη λειτουργία, τη διακυβέρνηση και την εποπτεία των ΟΣΔ, συμπεριλαμβανομένων προτύπων χρηστής διακυβέρνησης, δημοσιονομικής διαχείρισης, διαφάνειας και λογοδοσίας (WIPO, 2021).

Ως καλά υποδείγματα εποπτείας θεωρούνται οι μηχανισμοί που έχουν θεσπιστεί στη Γερμανία και την Ιταλία (Πίνακας 8.8). Στην Ελλάδα, όπως ήδη αναφέρθηκε στο Κεφάλαιο 2 της μελέτης, τις εποπτικές αρμοδιότητες με βάση την εγχώρια νομοθεσία της έχει ο ΟΠΙ. Οι αρμοδιότητες του ΟΠΙ είναι αρκετά ευρείες - από εισήγηση σε αποφάσεις αδειοδοτήσεων μέχρι τη διερεύνηση ενδεχόμενων κυρώσεων, ακόμα και την προσωρινή διαχείριση δικαιωμάτων σε περίπτωση ανάκλησης άδειας από φορέα διαχείρισης. Η εξασφάλιση της επάρκειας του οργανισμού σε υποδομές, ανθρώπινο δυναμικό και τεχνογνωσία αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση αυτών των αρμοδιοτήτων στην πράξη.

8.2.5 ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Τέλος, κρίσιμος είναι και ο ρόλος των κρατικών εποπτικών οργάνων. Ο ρόλος της δημόσιας σφαίρας είναι πολύ σημαντικός για να διασφαλιστεί ότι οι ΟΣΔ λειτουργούν προς το συμφέρον των μελών και των κατόχων δικαιωμάτων που εκπροσωπούν.

Η εποπτεία των ΟΣΔ πρέπει να είναι δίκαιη, διαφανής και αποτελεσματική, ενώ οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να αποφεύγουν τον καθορισμό απαιτήσεων που επιβαρύνουν δυσανάλογα τις διοικητικές και οικονομικές δραστηριότητες των ΟΣΔ. Οι ΟΣΔ, οι χρήστες και οι κυβερνήσεις μπορούν επίσης να θέσουν σε εφαρμογή έναν εποπτικό μηχανισμό και έναν μηχανισμό παρακολούθησης κατόπιν αμοιβαίας συμφωνίας (WIPO, 2021).

Πίνακας 8.8: Πρακτικές άλλων χωρών στην εποπτεία και παρακολούθηση των ΟΣΔ

Γερμανία, <i>German Collecting Societies Act, 2017</i>	Ιταλία, <i>Law-Decree No. 35/2017</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Η Εποπτική αρχή είναι το Γερμανικό γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και εμπορικών σημάτων. • Μπορεί να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ΟΣΔ εκπληρώνει δεόντως τις υποχρεώσεις του • Μπορεί να απαγορεύσει σε ένα να συνεχίσει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες εάν παραβιάζει επανειλημμένα μία από τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του νόμου, παρά την προειδοποίηση της εποπτικής αρχής. • Μπορεί να ζητήσει από τον ΟΣΔ να παρέχει ανά πάσα στιγμή πληροφορίες σχετικά με όλα τα θέματα που αφορούν τη διαχείριση και να προσκομίσει οικονομικές καταστάσεις και άλλα έγγραφα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η Εποπτική αρχή είναι η Autorita per le garanzie nelle comunicazioni - AGCOM • Επιβλέπει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του νόμου, ασκώντας εξουσίες επιθεώρησης και πρόσβασης και αποκτώντας τα απαραίτητα έγγραφα. • Τα μέλη ενός οργανισμού συλλογικής διαχείρισης, οι κάτοχοι δικαιωμάτων, οι χρήστες, οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη υποβάλλουν έκθεση αναφορικά με δραστηριότητες ή περιστάσεις που συνιστούν παραβιάσεις των διατάξεων των ισχυόντων διαταγμάτων • Η ποινή καθορίζεται από το είδος και την συχνότητα των παραβιάσεων

Πηγή: WIPO (2021)

8.3 Καλές πρακτικές σε εργασιακά και ασφαλιστικά θέματα

8.3.1 ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Η ρύθμιση του περιεχομένου των ραδιοτηλεοπτικών μέσων, και ειδικά του ραδιοφώνου, είναι μια πρακτική που εφαρμόζεται σε αρκετές χώρες του εξωτερικού προκειμένου να ενισχυθούν τόσο οι εγχώριοι καλλιτέχνες όσο και να ενθαρρύνονται οι νέες παραγωγές. Μια από τις πιο ευρέως γνωστές πρακτικές είναι αυτή της Γαλλίας όπου για τους ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς υπάρχουν κανόνες για τη μετάδοση γαλλόφωνων τραγουδιών. Συγκεκριμένα, οι λίστες τους οφείλουν να περιέχουν τουλάχιστον κατά το 40% τραγούδια στη γαλλική γλώσσα, όπου τουλάχιστον τα μισά αυτών πρέπει να προέρχονται από νέα ταλέντα ή νέες παραγωγές. Οι ρυθμίσεις αφορούν τις δημοφιλείς ώρες μετάδοσης.

Ομοίως στον Καναδά, όλοι οι εμπορικοί, κοινοτικοί και πανεπιστημιακοί ραδιοφωνικοί σταθμοί πρέπει να διασφαλίσουν ότι τουλάχιστον το 35% της μουσικής, στις δημοφιλείς ώρες μετάδοσης, κάθε εβδομάδα αποτελείται από τοπικό περιεχόμενο. Οι γαλλόφωνοι ραδιοφωνικοί σταθμοί πρέπει να αφιερώνουν τουλάχιστον το 65% του συνόλου των δημοφιλών ωρών σε εβδομαδιαία βάση σε επιλογές στη γαλλική γλώσσα.

Στην Πολωνία έχει ξεκινήσει διάλογος από την τρέχουσα κυβέρνηση σχετικά με την αύξηση του ποσοστού τοπικού περιεχομένου στους ραδιοφωνικούς σταθμούς από το σημερινό 33%, με στόχο της ενίσχυσης της τοπικής βιομηχανίας, ειδικότερα στο πλαίσιο των αντιμετώπισης των πληγμάτων από την τρέχουσα πανδημία. Τέλος, στο Μεξικό είναι υπό εξέταση η θεσμοθέτηση νέων κανόνων που απαιτούν εθνικό όριο περιεχομένου 15% που δημιουργείται από άτομο ή εταιρεία με την πλειοψηφία της χρηματοδότησης εθνικής προέλευσης.

8.3.2 ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Συχνά το επάγγελμα του μουσικού συνδέεται με μεταβλητότητα και μεγάλη διακύμανση ως προς τις απολαβές. Επηρεάζεται από εποχικές διακυμάνσεις και ταυτόχρονα είναι περισσότερο ευαίσθητο σε περιόδους οικονομικής κρίσης και άλλων διαταραχών, όπως η λήψη περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Η παροχή οικονομικής στήριξης σε περιόδους κρίσης αποτελεί σημαντικό κίνητρο για την επαγγελματική απασχόληση σε αυτό τον κλάδο.

Στο πλαίσιο αυτό, η Γαλλία έχει υιοθετήσει ένα σύστημα που χαρακτηρίζεται ως αρκετά επιτυχημένο στο πλαίσιο της πολιτιστικής ανάπτυξης. Ειδικότερα, για τη στήριξη των επαγγελματιών καλλιτεχνών στη Γαλλία οι ερμηνευτές είναι δικαιούχοι ειδικού εγγυημένου εισοδήματος (Πίνακας 8.9).

Πίνακας 8.9: Καθεστώς εισοδηματικής στήριξης καλλιτεχνών στη Γαλλία

Régime des salariés intermittents du spectacle (Γαλλία):

- Ειδικό σύστημα ασφάλισης της ανεργίας για καλλιτέχνες που εργάζονται στους τομείς της ζωντανής παράστασης, του κινηματογράφου και του οπτικοακουστικού τομέα
- Θεσπίστηκε στη Γαλλία το 1936
- Αρχικά είχε σχεδιαστεί για να υποστηρίξει την ανάπτυξη των τεχνικών συνεργείων της αναπτυσσόμενης κινηματογραφικής βιομηχανίας της χώρας.
- Οι εξειδικευμένες δεξιότητές τους ήταν σπάνιες εκείνη την εποχή, εν μέρει λόγω της ακανόνιστης (και έτσι, για πολλούς, μη ελκυστικής) φύσης της κινηματογραφικής παραγωγής.
- Έτσι βρέθηκε ως λύση το δικαίωμα σε δημόσια χρηματοδοτούμενα επιδόματα ανεργίας για κάθε μέρα που αυτοί οι τεχνικοί δεν έχουν εργαστεί σε ένα κινηματογραφικό έργο.
- Το σύστημα έχει επεκταθεί με την πάροδο των ετών για να συμπεριλάβει και άλλους πολιτιστικούς τομείς όπως το θέατρο, η μουσική και ο χορός, και σήμερα αριθμεί περίπου 250.000 δικαιούχους (στοιχεία 2021).
- Για να πληροί τις προϋποθέσεις, ο καθένας πρέπει να συσσωρεύει ορισμένο χρονικό διάστημα ως εργαζόμενος σε καλλιτεχνικά έργα, σημειώνοντας τουλάχιστον 507 ώρες αμειβόμενης εργασίας κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ενός έτους.

8.3.3 ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Ως προς τις φορολογικές και ασφαλιστικές ρυθμίσεις για τους μουσικούς, ως καλή πρακτική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αυτή του Ηνωμένου Βασιλείου (Πίνακας 8.10). Οι φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις διαφέρουν μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων και των μισθωτών μουσικών, δίνοντας όμως διαφορετικές επιλογές ώστε ο κάθε μουσικός να μπορεί να επιλέξει τον τρόπο απασχόλησης που διευκολύνει την επαγγελματική του σταδιοδρομία.

8.4 Συμπεράσματα

Η συλλογική εκπροσώπηση και διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων μουσικών έργων παραμένει πρόκληση για το ελληνικό οικοσύστημα μουσικής. Είναι σημαντικό να εξεταστούν

οι παθολογίες της συλλογικής διαχείρισης ώστε να βρεθούν αμοιβαία επωφελείς και βιώσιμες λύσεις. Επιπλέον, η εξέλιξη της τεχνολογίας ακρόασης μουσικής και η συλλογή δικαιωμάτων εκμετάλλευσης αποτελούν σημαντικά θέματα που απασχολούν τους δημιουργούς και τους ερμηνευτές.

Πίνακας 8.10: Ειδικές φορολογικές και ασφαλιστικές ρυθμίσεις για μουσικούς στο Ηνωμένο Βασίλειο

Για μισθωτούς μουσικούς	Για αυτοαπασχολούμενους μουσικούς
<ul style="list-style-type: none"> • Ο εργοδότης αναλαμβάνει τις φορολογικές και ασφαλιστικές εισφορές • Τα τελικά πληρωτέα ποσά εξαρτώνται από το είδος των παροχών που επιλέγονται (π.χ. συνταξιοδοτικές πληρωμές) • Η Εθνική Ασφάλιση αφαιρείται από το μισθό με ποσοστό 12% επί του εισοδήματος μεταξύ του χαμηλότερου ορίου των £ 8.632 και του ανώτατου ορίου των £ 50.024. • Επιπλέον, 2% καταβάλλεται για όλους τους μισθούς άνω των £ 50.024 (συντελεστές 2019/2020) • Δεν μπορούν να «εξαίρεθούν» από τη δεύτερη σύνταξη του δημοσίου για να καταβάλουν το χαμηλότερο ποσοστό εθνικής ασφάλισης • Ως μισθωτοί μπορούν να διεκδικήσουν μόνο έξοδα έναντι του εισοδήματός που βαρύνουν πλήρως, αποκλειστικά και απαραίτητα τα καθήκοντα απασχόλησης με αυστηρές προϋποθέσεις ως προς τις επιλέξιμες δαπάνες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Εγγραφή στα τοπικά φορολογικά γραφεία και γραφεία κοινωνικής ασφάλισης • Αναφορά όλων των εισοδημάτων στην εφορία κάθε χρόνο • Η καταβολή εισφορών εθνικής ασφάλισης κατηγορίας 2 ως αυτοαπασχολούμενου, γίνεται πλέον με αυτοαξιολόγηση • Η τιμή της κατηγορίας 2 είναι 3 £ ανά εβδομάδα • Η μικρή απαλλαγή από τις αποδοχές μπορεί να χορηγηθεί σε αυτοαπασχολούμενους που έχουν εισόδημα κάτω από το χαμηλό όριο αποδοχών των £ 6.365. • Ωστόσο, ενδέχεται να επιθυμούν να συνεχίσουν να καταβάλλουν τις εισφορές προκειμένου να διατηρήσουν τα δικαιώματά τους για κοινωνικές παροχές • Η εισφορά κατηγορίας 4 επιβάλλεται επί του παρόντος με συντελεστή 9% στα κέρδη των αυτοαπασχολούμενων μεταξύ £ 8.632 και £ 50.000 ετησίως, με επιπλέον 2% πληρωτέο για όλα τα κέρδη άνω των £ 50.000

Ένα άλλο σημείο που τονίστηκε από τους συμμετέχοντες στην έρευνα είναι η είσπραξη και η διανομή των πνευματικών/συγγενικών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερα, οι διαφανείς διαδικασίες είσπραξης και η διανομή που βασίζεται σε πραγματικά στοιχεία χρήσης κρίθηκαν ως εξαιρετικά σημαντικά. Επιπροσθέτως, τα εργασιακά και ασφαλιστικά ζητήματα φαίνεται να απασχολούν ιδιαίτερα τους επαγγελματίες του κλάδου. Ευρέως μέσα στις απαντήσεις εντοπίστηκε η δυσχέρεια της επαγγελματικής ενασχόλησης στη μουσική, καθώς το περιβάλλον εργασίας χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα, μη ικανοποιητικές αμοιβές, «μαύρη εργασία» και μη κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Η βελτίωση των επαγγελματικών συνθηκών, των αμοιβών, της ασφαλιστικής κάλυψης και γενικότερη τη δυνατότητα βιοπορισμού μέσω του επαγγέλματος θα έδινε πραγματική ώθηση στο οικοσύστημα μουσικής στη χώρα.

Σημαντικό κομμάτι αποτελεί και η ένδεια μουσικής παιδείας στην Ελλάδα. Η εδραίωση της μουσικής μόρφωσης και η συνειδητοποίηση της αξίας της στον ευρύτερο πληθυσμό θα προσέδιδε σημαντικότερη αξία στον κλάδο. Επίσης, προτάθηκε από τους άμεσα εμπλεκόμενους η στήριξη της δημιουργίας ελληνικών πολιτιστικών προϊόντων με

ταυτόχρονη υποστήριξη της εξωστρέφειας του κλάδου πέραν των εθνικών συνόρων, ειδικότερα δίνοντας έμφαση στην ώθηση νέων δημιουργών και καλλιτεχνών. Κρίθηκε ως σημαντική η δημιουργία συνθηκών ανοίγματος στην παγκόσμια αγορά με ταυτόχρονη προώθηση και προστασία του ελληνόγλωσσου τραγουδιού, δίνοντας έμφαση σε ευαίσθητα είδη μουσικής με ιδιαίτερη πολιτισμική αξία, όπως η παραδοσιακή και η ορχηστρική μουσική.

Καλές πρακτικές ως προς αυτά τα ζητήματα θα μπορούσαν να βοηθήσουν σημαντικά στο σχεδιασμό αντίστοιχων πολιτικών που θα ενίσχυαν τη δυναμική του μουσικού οικοσυστήματος. Η αντικειμενική τιμολόγηση, η διαφάνεια και η πληροφόρηση, η ορθή διακυβέρνηση, οι σύγχρονες υποδομές και η αποτελεσματική εποπτεία είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική συλλογική διαχείριση των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων σύμφωνα με τον οδηγό καλών πρακτικών του WIPO (2021). Επιπροσθέτως, η υποστήριξη νέων καλλιτεχνών και της εγχώριας παραγωγής μουσικών προϊόντων μέσω τόσο σχετικών επιχορηγήσεων όσο και ρυθμίσεων περιεχομένου σε ραδιοτηλεοπτικά μέσα, θα μπορούσε να εξεταστεί ως επιλογή. Άλλα μέτρα προς εξέταση για την προώθηση της μουσικής στην Ελλάδα αποτελούν η εξασφάλιση κάποιου είδους ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος καθώς και η αναθεώρηση των υπαρχόντων φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων καθώς και των σχετικών παροχών, με στόχο να καταστεί η επαγγελματική ενασχόληση με τη μουσική βιώσιμη.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

9.1 Κύρια ευρήματα

Το οικοσύστημα παραγωγής, αναπαραγωγής και χρήσης μουσικής τις τελευταίες δεκαετίες διανύει μια διαδικασία ριζικής αναμόρφωσης, ως αποτέλεσμα τεχνολογικών εξελίξεων και μεταβολών των καταναλωτικών συνηθειών. Με τη διείσδυση ψηφιακών τεχνολογιών, έχει περιοριστεί σημαντικά η αγορά των φυσικών μέσων αποθήκευσης μουσικής, ενώ έχουν αναπτυχθεί νέες υπηρεσίες αναπαραγωγής μουσικής σε συνεχή ροή μέσω του διαδικτύου (streaming platforms). Αυτές οι αλλαγές έχουν επιφέρει δομικές μεταβολές στον τρόπο λειτουργίας του οικοσυστήματος και στη δυνατότητα εξασφάλισης βιοπορισμού για τους δημιουργούς, τους μουσικούς και τους άλλους επαγγελματίες του οικοσυστήματος.

Οι μεταβολές δεν έχουν επηρεάσει με τον ίδιο τρόπο όλα τα τμήματα του οικοσυστήματος μουσικής της Ελλάδας. Ιδιαίτερα ισχυρές είναι οι επιδράσεις στους κλάδους παραγωγής και εμπορίου προεγγεγραμμένων μέσων, όπου εξακολουθεί να καταγράφεται σημαντική πτώση της οικονομικής δραστηριότητας, ως αποτέλεσμα των μεταβολών στον τρόπο ακρόασης μουσικής. Η αξία παραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων στην Ελλάδα έχει υποχωρήσει σε €5,1 εκατ. το 2019, από €21,3 εκατ. το 2015 και €48,0 εκατ. το 2008, ενώ η απασχόληση στον κλάδο έχει συρρικνωθεί σε 192 θέσεις εργασίας το 2019, από 468 θέσεις εργασίας το 2015 και 687 θέσεις εργασίας το 2008. Παρόμοια τάση παρατηρείται και στο λιανικό εμπόριο εγγράφων ήχου και εικόνας, όπου η απασχόληση έχει υποχωρήσει την ίδια περίοδο από 1.462 σε 476 και 407 θέσεις εργασίας αντίστοιχα.

Αντίθετα, το δυναμικό στην ηχογράφηση και στις μουσικές εκδόσεις διατηρείται σχετικά σταθερό τα τελευταία χρόνια, σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με την περίοδο πριν το 2010. Ενδεικτικά, οι απασχολούμενοι στον συγκεκριμένο κλάδο ανήλθαν το 2019 σε 598 άτομα, από 509 άτομα το 2015 και 955 άτομα το 2008.

Ισχυρή ανάκαμψη μετά το 2015 και έως το ξέσπασμα της πανδημίας καταγράφηκε σε κλάδους που κάνουν χρήση μουσικής. Στα μπαρ, η αξία παραγωγής το 2019 ανήλθε σε €1,7 δισεκ., από €0,9 δισεκ. το 2015 και €2,4 εκατ. το 2008, με αντίστοιχη πορεία της αξίας παραγωγής και στα εστιατόρια (€4,3 δισεκ. το 2019, από €2,1 δισεκ. το 2015 και €5,1 δισεκ. το 2008). Επιπλέον, στους κλάδους χρήσης μουσικής παρατηρείται τάση συγκέντρωσης της δραστηριότητας σε λιγότερες και μεγαλύτερες επιχειρήσεις, μια τάση που ευνοεί τη διαδικασία συλλογής εσόδων από δικαιώματα χρήσης μουσικής.

Σχετικά αισιόδοξη είναι η εικόνα για τις προοπτικές του οικοσυστήματος από τις ανοδικές τάσεις που παρατηρούνται στη μουσική εκπαίδευση. Ειδικότερα, ο αριθμός σπουδαστών σε μουσικές σχολές και ωδεία έχει ανέλθει σε 59,7 χιλ. το 2020, από 45,1 χιλ. το 2013, ενώ αντίστοιχα αυξημένος είναι και ο αριθμός των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εγγεγραμμένων σε τμήματα μουσικής και τεχνών (9,0 χιλ. το 2019, από 6,8 χιλ. το 2013).

Σχετικά με την προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ακολουθώντας τις διεθνείς τάσεις, η έκταση της μουσικής πειρατείας στην Ελλάδα έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Η μέση πρόσβαση σε πειρατικό περιεχόμενο μουσικής ανά χρήστη μειώθηκε κατά 71% εντός μιας τριετίας (από τον Δεκέμβριο του 2017 έως τον Δεκέμβριο του 2020). Ωστόσο, η Ελλάδα παραμένει σε υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τον μέσο όρο της

ΕΕ (0,82 έναντι 0,60 προσβάσεις το 2020), στην 14η υψηλότερη θέση της κατάταξης των χωρών μελών.

Στην πλευρά των ακροατών, η έρευνα αποδεικνύει ότι η μουσική έχει σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα των ακροατών, ωστόσο σχετικά χαμηλό ποσοστό ακροατών πληρώνουν για μουσικά προϊόντα και υπηρεσίες. Ειδικότερα, περίπου 4 στους 5 ακροατές ακούν μουσική καθημερινά και από αυτούς τους ακροατές 4 στους 5 ακούν μουσική για τουλάχιστον 1 ώρα την ημέρα. Επικρατεί ως μέσο το ραδιόφωνο με 76,7% και ακολουθούν οι υπηρεσίες streaming με 54,7% των ακροατών. Το 39,7% δεν πληρώνουν για μουσική ενώ το 41,1% πληρώνουν λιγότερο από €100 ετησίως για αγορά μουσικής, παρακολούθηση συναυλιών και πληρωμή συνδρομών.

Αντίστοιχη εικόνα διαφαίνεται και στους επαγγελματίες χρήστες μουσικής - η μουσική είναι σημαντική εισροή στο προϊόν που προσφέρουν οι κλάδοι που την χρησιμοποιούν, ωστόσο σχετικά υψηλό είναι το ποσοστό που δεν είναι διατεθειμένοι να πληρώνουν για τα σχετικά δικαιώματα. Συγκεκριμένα, το 85,6% των επιχειρήσεων που ρωτήθηκαν χρησιμοποιούν μουσική και το 68,6% ανέφερε ότι δεν θα λειτουργούσε το ίδιο χωρίς μουσική. Η απουσία μουσικής λόγω των περιοριστικών μέτρων εκτιμάται ότι είχε αρνητική επίδραση σε όρους αριθμού, μέσης διάρκειας παραμονής και μέσης δαπάνης πελατών στον κλάδο της εστίασης. Παρά τη σημασία της μουσικής, μόλις το 56,4% των χρηστών μουσικής θεωρούν λογική την αξίωση αμοιβής από πλευράς δημιουργών της μουσικής, ενώ το 62,2% των χρηστών πληρώνουν για τα πνευματικά δικαιώματα. Από τις επιχειρήσεις που πληρώνουν για πνευματικά δικαιώματα, το 75,6% δαπανούν λιγότερο από 500 ευρώ το έτος.

Οι ανατροπές στις καταναλωτικές συνήθειες, σε συνδυασμό με δυσλειτουργίες στη διαχείριση των δικαιωμάτων χρήσης μουσικής και διαχρονικές ελλείψεις σε άλλα επαγγελματικά ζητήματα έχουν δημιουργήσει ένα δυσμενές περιβάλλον για τους εγχώριους δημιουργούς και μουσικούς. Ειδικότερα, ως σημαντικότερα θέματα που απασχολούν τους μουσικούς και τους δημιουργούς στην πρωτογενή έρευνα αναδείχθηκαν το χαμηλό επίπεδο αμοιβών, εργασιακά και ασφαλιστικά ζητήματα και ελλείψεις στη διαχείριση των δικαιωμάτων.

Με βάση την έρευνα, υπολογίζεται ότι τα δικαιώματα από ΟΣΔ είναι η σημαντικότερη πηγή εισοδήματος για το 40,6% των δημιουργών – ακολουθούν οι συναυλίες-παραστάσεις με 38,1%. Για τους μουσικούς, οι συναυλίες-παραστάσεις και οι εμφανίσεις σε χώρους ψυχαγωγίας είναι με διαφορά η σημαντικότερη πηγή εισοδήματος. Μόλις το 4,0% των δημιουργών θεωρεί ότι η πληρωμή των αδειών εκμετάλλευσης είναι στο επιθυμητό επίπεδο στην Ελλάδα, ενώ σχεδόν 8 στους 10 μουσικούς θεωρούν ότι δεν αμείβονται ικανοποιητικά από την εργασία τους.

Βήματα για αύξηση της εισπραξιμότητας των δικαιωμάτων και της χρήσης μουσικής μπορούν να επιφέρουν σημαντική αύξηση της αξίας της μουσικής στην Ελλάδα. Το 2020, οι ΟΣΔ του οικοσυστήματος μουσικής εισέπραξαν συνολικά €14,4 εκατ. Υπολογίζεται ότι εάν εισπράττονταν τα δικαιώματα από όλες τις επιχειρήσεις που θα πλήρωναν για τη χρήση μουσικής (με βάση τις απαντήσεις στην έρευνα των χρηστών), τα ετήσια έσοδα από τα δικαιώματα μουσικής θα ανέρχονταν σε €42 εκατ. Σε περίπτωση μέγιστης χρήσης μουσικής στους αντίστοιχους κλάδους με πληρωμή για τα δικαιώματα από όλους με βάση τα τρέχοντα

μέσα ποσά, η αξία των εισπράξεων από επαγγελματίες χρήστες υπολογίζεται σε €69 εκατ., μια σχεδόν πενταπλάσια αύξηση σε σύγκριση με τις εισπράξεις για το 2020.

Υπό προϋποθέσεις, η επίδραση που έχει η παραγωγή και αναπαραγωγή μουσικής στην ελληνική οικονομία μπορεί να αυξηθεί σημαντικά. Το οικοσύστημα της μουσικής υποστηρίζει την παραγωγή ΑΕΠ συνολικού ύψους άνω των €200 εκατ. ετησίως (0,11% του ΑΕΠ). Περίπου 5,4 χιλ. ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης συνολικά στην οικονομία υποστηρίζονται από τις δραστηριότητες παραγωγής και αναπαραγωγής μουσικής. Μια βελτίωση της διαχείρισης των δικαιωμάτων στην Ελλάδα μπορεί υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις να αυξήσει την επίδραση σε €300 εκατ. σε όρους ΑΕΠ και σε 7,9 χιλ. ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης. Για την επίτευξη αυτής της ενίσχυσης του οικονομικού αποτυπώματος του μουσικού οικοσυστήματος, αλλά και για την εξασφάλιση βιώσιμων όρων λειτουργίας του, απαιτούνται σημαντικές βελτιώσεις στο πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του στην Ελλάδα.

9.2 Προτάσεις πολιτικής

Η ανάλυση των πρωτογενών και των δευτερογενών στοιχείων που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της μελέτης ανέδειξε ότι διατηρούνται σημαντικά περιθώρια για τη βελτίωση της λειτουργίας του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα, μέσα από την εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών. Η συλλογή και η διανομή των πνευματικών και των συγγενικών δικαιωμάτων απασχολεί πολύ τα εμπλεκόμενα στο μουσικό οικοσύστημα μέλη και φορείς, ενώ διαπιστώνεται σημαντική υστέρηση στον βαθμό κατανόησης της λειτουργίας της συγκεκριμένης αγοράς.

Επίσης, σημαντική κρίνεται η ανάγκη για αλλαγές σε ρυθμίσεις που αφορούν ασφαλιστικά, εργασιακά και άλλα ζητήματα σχετικά με τα μουσικά επαγγέλματα στη χώρα καθώς και θέματα μουσικής παιδείας. Τέλος, η ανάπτυξη μουσικής κουλτούρας, η ενδυνάμωση της εξωστρέφειας και η υποστήριξη νέων καλλιτεχνών θα μπορούσαν μεσοπρόθεσμα να ενισχύσουν σημαντικά τη δυναμική του μουσικού οικοσυστήματος. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται αναλυτικότερα ορισμένες προτάσεις πολιτικής που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη λειτουργία του οικοσυστήματος μουσικής και να δώσουν ώθηση στην αξία που παράγει.

Πλαίσιο αμοιβών

Οι εξελίξεις γύρω από την κατάρρευση της ΑΕΠΙ έπληξαν την αξιοπιστία του πλαισίου προσδιορισμού και είσπραξης των αμοιβών, η οποία ακόμα και σήμερα δεν φαίνεται να έχει πλήρως αποκατασταθεί, όπως φάνηκε από τις απαντήσεις των χρηστών στη σχετική έρευνα. Επιπλέον, η έρευνα πεδίου ανέδειξε σημαντικά κενά στην κατανόηση των χρηστών ως προς βασικές παραμέτρους του πλαισίου αμοιβών. Ειδικότερα, φαίνεται ότι η διαφορά μεταξύ συγγενικών και πνευματικών δικαιωμάτων και η λειτουργία περισσότερων του ενός φορέων διαχείρισης αυτών δεν αναγνωρίζεται πλήρως από τους επαγγελματικούς χρήστες μουσικής. Επιπλέον, ενώ οι παράμετροι τιμολόγησής δημοσιεύονται στα αμοιβολόγια του εκάστοτε φορέα διαχείρισης, αρκετοί από τους χρήστες δήλωσαν έλλειψη κατανόησής τους και πρότειναν να ενισχυθεί η σαφήνεια και η διαφάνεια τους. Επομένως, προκύπτει η ανάγκη για μια περισσότερο αποτελεσματική και συνεχή επικοινωνία από τον ΟΠΙ και τους φορείς διαχείρισης προς τους χρήστες σχετικά με το είδος των δικαιωμάτων, του ρεπερτορίου που

εκπροσωπείται από τον εκάστοτε φορέα και τον τρόπο προσδιορισμού των αμοιβών και της διανομής των ποσών στους δημιουργούς.

Συλλογή των αμοιβών από επαγγελματικούς χρήστες

Ο αυξημένος αριθμός φορέων διαχείρισης σε σχέση με το παρελθόν επιτείνει τη σύγχυση που επικρατεί στους χρήστες ως προς το είδος των δικαιωμάτων και το μέγεθος της πληρωμής των σχετικών υποχρεώσεών τους. Από αρκετούς χρήστες εκφράστηκε η επιθυμία να συναλλάσσονται μόνο με έναν φορέα ή να πληρώνουν τα δικαιώματα μέσα από ένα ενιαίο μηχανισμό είσπραξης πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων.

Ωστόσο, σημαντική προϋπόθεση για την προστασία της καινοτομίας και της πνευματικής δημιουργίας στην εσωτερική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλέπεται από το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο (Ευρωπαϊκή οδηγία 2014/26/ΕΕ που ενσωματώθηκε στο Ελληνικό δίκαιο με τον ν. 4481/2017) είναι η λειτουργία μιας ανταγωνιστικής αγοράς, χωρίς στρεβλώσεις λόγω υπερβολικής κρατικής παρέμβασης. Σε αυτή την αγορά, οι δικαιούχοι επιλέγουν ελεύθερα τον φορέα που επιθυμούν να διαχειρίζεται τα δικαιώματα που έχουν στην ιδιοκτησία τους. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των φορέων διαχείρισης δημιουργεί πιέσεις για αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων και για πληρέστερη συλλογή των σχετικών αμοιβών.

Μέσα από τη λειτουργία του ανταγωνισμού σε αυτή την αγορά προκύπτει και το ύψος των αμοιβών, εξισορροπώντας τα συμφέροντα των δημιουργών για μεγαλύτερες αμοιβές με τις δυνατότητες των επαγγελματικών χρηστών να πληρώσουν, οι οποίες προσδιορίζονται από την αξία που προσθέτει η χρήση της μουσικής στα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν στους πελάτες τους. Επιπλέον, η ελεύθερη αγορά στην οποία ανταγωνίζονται φορείς για την διαχείριση των δικαιωμάτων των δημιουργών δημιουργεί κίνητρα για την εκπροσώπηση νέων, μικρότερων και λιγότερο δημοφιλών ρεπερτορίων.

Σημαντικό εμπόδιο στην αποτελεσματική λειτουργία της συγκεκριμένης αγοράς δημιουργείται από τη δυσκολία επιβεβαίωσης της τήρησης των όρων των αδειών χρήσης μουσικής ως προς το ρεπερτόριο που αναπαράγεται από τους επαγγελματίες χρήστες μουσικής. Σε μια αγορά με πολλούς φορείς διαχείρισης, κάθε οργανισμός διαχειρίζεται συγκεκριμένο ρεπερτόριο. Ειδικά για μικρότερα καταστήματα, η διαδικασία επιλογής αδειών συγκεκριμένων δικαιούχων ή του ρεπερτορίου συγκεκριμένου φορέα διαχείρισης και στη συνέχεια την αποκλειστική αναπαραγωγή τους μπορεί να επιβάλει σημαντικό διαχειριστικό κόστος, με αποτέλεσμα να δείχνουν προτίμηση για άδειες που να επιτρέπουν τη χρήση μουσικής στο σύνολό της (blanket license).

Επιπλέον, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά η σύνθετη αγορά της είσπραξης δικαιωμάτων, απαιτείται αποτελεσματική εποπτεία και καλή επίγνωση για τη λειτουργία της, από την πλευρά των μερών που συναλλάσσονται σε αυτή την αγορά. Συνεπώς, προτείνεται να εντατικοποιηθούν οι δραστηριότητες πληροφόρησης και εκπαίδευσης των χρηστών σχετικά με τις συναφείς υποχρεώσεις τους, τις χρεώσεις, το ρεπερτόριο που κάθε φορέας διαχείρισης εκπροσωπεί καθώς και για τις διαθέσιμες μεθόδους αδειοδότησης των συγγενικών και των πνευματικών δικαιωμάτων, διευκολύνοντας έτσι σημαντικά τον βαθμό κατανόησης και την απόδοση του συστήματος είσπραξης και διαχείρισης προς όφελος και των δημιουργών.

Είσπραξη από υπηρεσίες streaming

Η χρήση σύγχρονων τεχνολογικών λύσεων είναι βέβαιο πως μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά στη διασφάλιση της αμοιβής δημιουργών και των καλλιτεχνών αναλογικά με την πραγματική χρήση των δημιουργημάτων τους. Δεδομένης της υψηλής διείσδυσης των υπηρεσιών αυτών στην αγορά και της ραγδαίας αύξησης της χρήσης τους, είναι εξαιρετικά σημαντικό οι φορείς διαχείρισης να είναι τεχνολογικά αναπτυγμένοι και εξοικειωμένοι με τις συναφείς διαδικασίες ώστε να μπορούν να διαχειριστούν τις σχετικές απαιτήσεις με τρόπο αποτελεσματικό.

Μοντέλο διανομής δικαιωμάτων

Διαπιστώνεται στην αγορά έλλειμμα αντίληψης και προβληματισμός σχετικά με τη μεθοδολογία βάση της οποίας οι φορείς διαχείρισης αποδίδουν τις εισπράξεις δικαιωμάτων στους δικαιούχους, καθώς και για τα κόστη διαχείρισης που παρακρατούνται από έкаστο φορέα διαχείρισης. Η χρήση καινοτόμων τεχνολογικών λύσεων και μεθοδολογιών από τους φορείς διαχείρισης μπορεί να συμβάλλει σημαντικά σε αυτόν τον τομέα.

Κατοχύρωση βασικών εργασιακών δικαιωμάτων

Προϋπόθεση για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του οικοσυστήματος μουσικής στην Ελλάδα είναι η βελτίωση των εργασιακών και ασφαλιστικών θεμάτων που αντιμετωπίζουν οι δημιουργοί και μουσικοί (και ευρύτερα οι καλλιτέχνες). Η αποκλειστική επαγγελματική απασχόληση με τη μουσική πρέπει να γίνει βιώσιμη και ελκυστική, ειδικά για ταλαντούχους νέους που έχουν κλίση προς μουσική δημιουργία, ώστε να αξιοποιηθεί πληρέστερα το σχετικό δυναμικό που υπάρχει στη χώρα.

Ενδεικτικές δράσεις ως προς αυτή τη κατεύθυνση αποτελούν η κατοχύρωση και η εξασφάλιση της τήρησης επαγγελματικών προδιαγραφών στους χώρους εργασίας όπως ασφαλείς συνθήκες εργασίας, η εξασφάλιση αμοιβής με φορολογία και ασφάλιση, καθώς και η κατοχύρωση τους μέσω γραπτών συμβολαίων. Η αξιοποίηση του μητρώου καλλιτεχνών που δημιουργήθηκε κατά την πανδημία, με σκοπό την καταβολή της αποζημίωσης ειδικού σκοπού, μπορεί να εξελιχθεί και να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο προς αυτή την κατεύθυνση. Επιπλέον, μπορεί να εξεταστεί η δυνατότητα επέκτασης της αποζημίωσης ειδικού σκοπού ως ένα είδος ειδικό ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, ενδεχομένως με ορισμένα ηλιακά όρια, που μπορεί να προσφέρει σημαντική στήριξη σε νέους καλλιτέχνες.

Για λόγους αποφυγής κατάχρησης του σχετικού μέτρου από άτομα που δεν εξασκούν καλλιτεχνικά επαγγέλματα, η ένταξη τους στο αντίστοιχο μητρώο θα πρέπει να γίνεται με αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια. Στις προϋποθέσεις για ένταξη στο μητρώο μπορούν να ενταχθούν αποδείξεις για την επαγγελματική ενασχόληση με τον χώρο της μουσικής, με βάση προγενέστερη καταβολή σχετικών ασφαλιστικών εισφορών, δημιουργώντας έτσι κίνητρο για περιορισμό της ανασφάλιστης εργασίας στον χώρο της μουσικής.

Υποστήριξη νέων καλλιτεχνών

Για να εξασφαλιστεί η συνέχεια και η δυναμική ενός τομέα είναι απαραίτητο αυτός να εμπλουτίζεται επαρκώς με νέους επαγγελματίες. Συνεπώς, η υποστήριξη των νέων καλλιτεχνών έχει εξαιρετική σημασία. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με πρωτοβουλίες ή επιδοτήσεις που δίνουν έμφαση στην είσοδο νέων καλλιτεχνών σε αγορές του εξωτερικού

(π.χ. Φεστιβάλ για νέους καλλιτέχνες). Ακόμα, θα μπορούσε να εξεταστεί διοργάνωση σχετικών διαγωνισμών από κρατικές και ιδιωτικές πρωτοβουλίες.

Στήριξη της εξωστρέφειας

Οι δραστηριότητες εξωστρέφειας και υποστήριξης Ελλήνων δημιουργών μπορούν να προσθέσουν σημαντική αξία στον κλάδο της εγχώριας μουσικής. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται πρωτοβουλίες για τη στήριξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού της χώρας και για την προώθησή τους στους επισκέπτες της χώρας και στο εξωτερικό. Μία πρόταση θα μπορούσε να είναι η σύνδεση της μουσικής δημιουργίας με άλλες προωθητικές ενέργειες (π.χ. προορισμών της Ελλάδας), καθώς και η υποστήριξη μουσικών εκδηλώσεων στο εξωτερικό και σε περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα.

Μουσική παιδεία

Η ενδυνάμωση του μουσικού εκπαιδευτικού συστήματος στον τομέα της μουσικής σε όλες τις βαθμίδες, από την πρωτοβάθμια έως και την τριτοβάθμια καθώς και η εκπαίδευση ενηλίκων έχει να προσφέρει πολλά οφέλη για τα άτομα που εκπαιδεύονται, αλλά και γενικότερα για το σύστημα μουσικής στη χώρα. Προτείνεται να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη της μουσικής παιδείας σε υποβαθμισμένες και απομακρυσμένες περιοχές, εξασφαλίζοντας ίση πρόσβαση σε ένα πολιτιστικό αγαθό που μπορεί να προσφέρει διέξοδο σε πολλά επίπεδα (ψυχολογικό, κοινωνικό και επαγγελματικό).

Επιμόρφωση

Προτείνονται συστηματικές δράσεις εκπαίδευσης δημιουργών και μουσικών στην πνευματική ιδιοκτησία, με στόχο την αποτελεσματικότερη προστασία και διαχείριση των δικαιωμάτων τους (λ.χ. σεμινάρια από τους φορείς διαχείρισης ή κρατικές ημερίδες ενημέρωσης). Επιπλέον, η συνέχεια και η εντατικοποίηση της προσπάθειας εκπαίδευσης κοινού και χρηστών στην πνευματική ιδιοκτησία, με στόχο την εξοικείωσή τους με τις συναφείς υποχρεώσεις και διαδικασίες (λ.χ. ενσωμάτωση της πνευματικής ιδιοκτησίας ως μάθημα στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, περαιτέρω ενέργειες επικοινωνίας των φορέων διαχείρισης και των κρατικών φορέων) θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμη.